

MAGAZIN BIBLIOLOGIC nr. 4, 2022

Revistă științifică și bibliopraxiologică

Editori:

Ministerul Culturii al Republicii Moldova
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
Societatea Științifică de Bibliofilie și Ex-libris „Paul Mihail” din Moldova

Directorul publicației: Elena Pintilei

Colegiul de redacție:

dr. hab. Gheorghe Postică, Chișinău
acad. Andrei Eșanu, Chișinău
acad. Mihai Cimpoi, Chișinău
acad. Valeriu Matei, Chișinău
Iurie Colesnic, scriitor, cercetător
Vera Osoianu, director adjunct, BNRM, Chișinău
Hermina Anghelescu, profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Știința Informării,
Wayne State University, SUA
dr. Adolf Knoll, director adjunct pentru știință, cercetare și colaborare internațională, Biblioteca
Națională a Republicii Cehe, Praga
Sorina Stanca, manager, Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj, România
dr. hab. Nelly Țurcan, USM, Chișinău
dr. Mariana Harjevschi, BM „B. P. Hasdeu”, Chișinău

Redactor-șef: Ludmila Corghenci

Secretar de redacție: Jana Badan

Redactor: Ludmila Șimanschi

Coperta: Cristina Ceoinac

Procesare computerizată: Diana Odobescu

Clasificare / Indexare: Aliona Muntean, Victoria Vasilica

Traducere în engleză: Elina Bolgarina

**Revista este recomandată spre editare de către Consiliul redacțional al BNRM
(proces-verbal nr. 5 al ședinței din 6 decembrie 2022).**

Răspunderea asupra conținutului materialelor le revine în întregime autorilor.

**Revista este indexată în Registrul național al revistelor științifice
„Instrumentul Bibliometric Național”.**

Com. nr. 1.

Tiparul executat la Tipografia „Primex-Com”

SUMAR

SUB CUPOLA BIBLIOTECII NAȚIONALE...

- 6-10 **Veronica BORȘ.** Paznic de far la memoria neamului. Biblioteca Națională a Republicii Moldova la 190-a aniversare
- 11-13 **Aliona MUNTEAN, Radion GOREA.** Bibliotecile în sprijinul creșterii rezilienței membrilor comunității (în contextul crizei energetice)
- 14-22 **Elina BOLGARINA.** Детско-юношеская коллекция немецких книг в отделе «Литературы мира» НБРМ.....

CONSOLIDAREA SISTEMULUI NAȚIONAL DE BIBLIOTECI

- 23-24 **Ludmila CORGHENCI.** Simpozionul „Anul Bibliologic 2021– anul fortificării digitalizării activității bibliotecilor”, ediția a 31-a
- 25-30 **Vera OSOIANU.** Anul bibliologic 2021 și recuperarea pozițiilor pierdute
- 31-35 **Vera OSOIANU.** Proiectul anului 2022 și ajustările la noile realități
- 36-39 **Ludmila CORGHENCI.** Consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp: (pe marginea lucrărilor conferințelor zonale, ediția 2022, 17-24 mai 2022)

MOȘTENIRE CULTURALĂ. VALORI BIBLIOFILE

- 40-44 **Nicolae FUȘTEI.** Cuviosul Paisie Velicovschi și tradiția isihastă în practica rugăciunii
- 45-59 **Oana Mădălina POPESCU.** Daniil Sihastrul, menționat ca sfânt, în documente de patrimoniu din secolele XVII-XVIII
- 60-66 **Marius TĂRÎȚĂ.** Volumele lui P. V. Corneliu (Balta, Tiraspol, 1934), păstrate în secția Carte Veche și Rară, BNRM

EXPERIENȚE. PRACTICI INOVATIVE

- 67-73 **Ludmila OUȘ.** Raportul analitic anual al bibliotecii – instrument managerial important în activitatea instituției
- 74-81 **Lidia GONTEA.** Implicarea bibliotecilor publice teritoriale din raionul Drochia în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă
- 82-87 **Lilia CANȚÎR.** Biblioteca: sprijin educațional și cultural pentru comunitate
- 88-94 **Elena NEGOIȚĂ.** Proiectul „Fălești: memorie și cunoaștere locală” – realizări și perspective
- 95-100 **Ana BOTEZAT.** Activitățile cu caracter cultural-educativ pentru copii în biblioteca publică
- 101-104 **Nadejda TANOVA.** Библиотека как гарант местной памяти: из опыта работы районной библиотеки г. Тараклия

ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA: ÎN SPRIJINUL COMUNITĂȚII PROFESIONALE

- 105-110 **Victoria VASILICA.** Evaluarea transversală a programelor și proiectelor Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova

111-114	OAMENI ÎN PROFESIE. PROFESIE PRIN OAMENI Ecaterina COȘLEȚ. Nionila Dalnițchi: specialist consacrat activității bibliografice
115-118	BIBLIOTECI ANIVERSARE Galina DAVIDIC. Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Rezina, la ceas aniversar
119-120	RECENZII. INFORAFT Ludmila CORGHENCI. Bibliotecile nu se fac, ele cresc
121-123	Margareta CEBOTARI. Bibliotecile și imperativul rezilienței
124-128	Ecaterina DMITRIC. Consolidarea relațiilor profesionale prin sprijin și suport metodologic
129-130	Ludmila CORGHENCI. Ediția aniversară a revistei „Magazin bibliologic”, nr. 3, 2022
131-132	Svetlana UCRAINCIUC. „Deontologia profesională a personalului din biblioteci” (autor Ludmila Corghenci, Chișinău: BNRM, 2022. 81 p.)
133	AUTORII ARTICOLELOR
134-136	GHID PENTRU AUTORI (cerințe privind publicarea articolelor)

SUMMARY

UNDER THE CUPOLA OF THE NATIONAL LIBRARY

- 6-10** **Veronica BORȘ.** Lighthouse keeper of the memory of the nation. National Library of the Republic of Moldova at its 190th anniversary
- 11-13** **Aliona MUNTEAN, Radion GOREA.** Libraries to support the increasing resilience of community members (in the context of the energy crisis)
- 14-22** **Elina BOLGARINA.** The collection of books in German language for children and young people (late 19th-early 20th century) from the World Literatures section of the NLRM

CONSOLIDATION OF THE NATIONAL LIBRARIANSHIP SYSTEM

- 23-24** **Ludmila CORGHENCI.** The 31st edition of the „Bibliological Year Symposium 2021 – The year of strengthening of library activity digitization”
- 25-30** **Vera OSOIANU.** Bibliological Year 2021: Recover lost positions
- 31-35** **Vera OSOIANU.** The project of the year 2022 and adjusting to a new reality
- 36-39** **Ludmila CORGHENCI.** Strengthening relationships between the library and the community as a premise for development and resistance over time (review of materials of regional conferences held on 17-24 May 2022)

CULTURAL HERITAGE. BIBLIOGRAPHIC VALUES

- 40-44** **Nicolae FUȘTEI.** Saint Paisius Velichkovsky and the hesychastic tradition in prayer practice.
- 45-59** **Oana-Mădălina POPESCU.** Daniel the Hermit, mentioned as a Saint, in heritage documents from the 17th-18th centuries
- 60-66** **Marius TĂRÎȚĂ.** Books of P.V. Corneliu (Balta, Tiraspol, 1934), from the Old and Rare Books section of the NLRM

EXPERIENCES. INNOVATIVE PRACTICES

- 67-73** **Ludmila OUȘ.** The annual analytical library report, an important managerial instrument in the library activity
- 74-81** **Lidia GONTEA.** An involvement of the territorial public libraries from the Drochia district in implementation of Sustainable Development Goals (SDGs).
- 82-87** **Lilia CANȚÎR.** The library as an educational and cultural supporter for community
- 88-94** **Elena NEGOIȚĂ.** The regional project „Fălești: Memory and local knowledge”: analyzing achievements and perspectives
- 95-100** **Ana BOTEZAT.** Cultural and learning activities for children in the public library
- 101-104** **Nadejda TANOVA.** Library as the guarantor of local memory: from the experience of the Taraclia public district library

ASSOCIATION OF LIBRARIANS OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA: IN SUPPORT OF THE PROFESSIONAL COMMUNITY

- 105-110** **Victoria VASILICA.** Transversal approach and evaluation of the programs and projects of the Librarians Association of the Republic of Moldova

	PEOPLE IN PROFESSION, PROFESSION BY WAY OF PEOPLE
111-114	Ecaterina COȘLEȚ. Nionila Dalinițchi: A dedicated librarian in bibliographic activity
	LIBRARY ANNIVERSARIES
115-118	Galina DAVIDIC. To honor the anniversary of the „Mihai Eminescu” public district library, Rezina
	REVIEWS. INFORMATION BOARD
119-120	Ludmila CORGHENCI. Libraries are not made; they grow
121-123	Margareta CEBOTARI. Libraries and the resilience imperative
124-128	Ecaterina DMITRIC. To develop professional relationships by support and methodological assistance
129-130	Ludmila CORGHENCI. The anniversary edition of the „Magazin Bibliologic”, No.3, 2022
131-132	Svetlana UCRAINCIUC. „Professional deontology of the library staff” (author Ludmila Corghenci, Chișinău: NLRM, 2022, 81 p.)
133	JOURNAL AUTHORS
134-136	GIUDE FOR THE AUTHORS

PAZNIC DE FAR LA MEMORIA NEAMULUI. BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA LA 190-A ANIVERSARE

Veronica BORȘ,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Articolul reflectă activitățile științifice și socioculturale prilejuite de consemnarea a 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. În perioada 22-26 august 2022 au fost organizate: Conferința Internațională „Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare”; festivitatea aniversară „Biblioteca Națională a Republicii Moldova – 190 de ani de la fondare”; lansarea edițiilor aniversare (monografie, ediție specială a revistei de specialitate „Magazin Bibliologic”); lansarea colecției de DVD-uri „Arhiva de voci: interviuri cu personalități din domeniul culturii”; organizarea Salonului muzical „Mihai Dolgan – cântă un artist. 80 de ani de la naștere”; evenimentul festiv „Echipa Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova la ceas aniversar”.

Cuvinte-cheie: aniversare a BNRM, activități științifice, activități socioculturale, lansări ediții aniversare

Abstract: The article reflects the National Library of the Republic of Moldova's scientific and sociocultural activities in the context of celebration of 190 years since its foundation and three decades since the awarding to it the status of national library. Between August 22-26 2022 the library organized the events as follows: International Conference "Reading as a basis for culture, knowledge and development"; anniversary celebration "National Library of the Republic of Moldova - 190 years since its foundation"; launch of anniversary editions: monograph, special edition of the specialized magazine "Magazin Bibliologic", and the DVD collection "Archive of Voices: interviews with personalities from the field of culture"; conducting of the Musical Salon entitled "Mihai Dolgan – the artist sings. 80 years since his birth"; the jubilee event "Team of the National Library of the Republic of Moldova at the anniversary day".

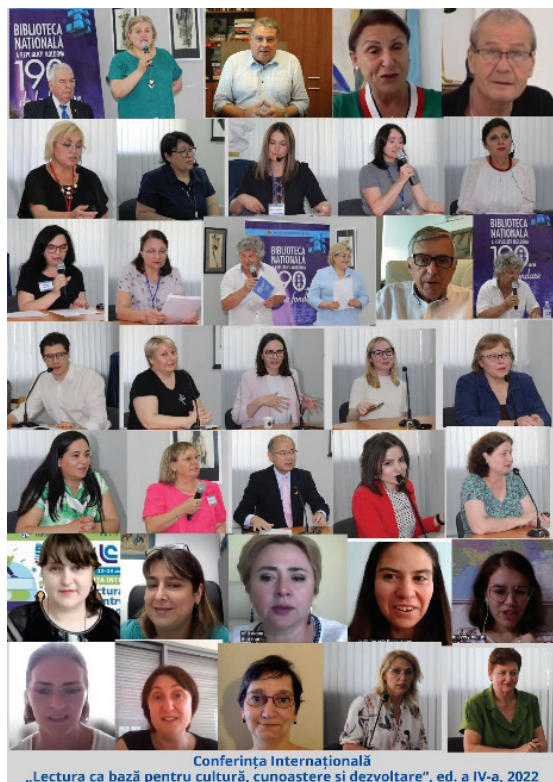
Keywords: NLRM anniversary, scientific activities, sociocultural activities, launch of jubilee editions.

La 22 august 2022, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a consemnat 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. Ajunsă la ceas aniversar, Biblioteca Națională a Republicii Moldova este pe drept numită: „**Paznic de de far la memoria neamului**”; este și a fost templul națiunii, fiindcă doar aici marii înțelepți și-au hrănit sufletul și gândul cu cele mai diverse cunoștințe, locul în care s-a promovat cartea și lectura, în care s-au format

generații întregi de personalități.

Cu acest prilej, în perioada 22-26 august 2022, a fost organizată o serie de activități științifice și socioculturale prilejuite de consemnarea a 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională.

Biblioteca Națională a Republicii Moldova este instituția de cultură care protejează și valorifică patrimoniul național documentar al țării, instituția în care valorile sunt și vor rămâne fundamentate pe

satisfacția necesităților de informare a utilizatorilor, pe profesionalismul, calitatea și creativitatea angajaților, pe colaborare și respect cu toți partenerii.

Consemnarea evenimentului a demarat cu lucrările Conferinței Internaționale „**Lectura ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare**”, 22-23 august 2022, ediția a 4-a, eveniment științific devenit tradițional în cadrul Programului Național Lectura-Central. Fiind o platformă de consolidare a eforturilor de stimulare a interesului pentru lectură, conferința internațională a concentrat structuri și persoane cu responsabilități în acest domeniu. Profilul participantului fiind unul complex: scriitori, ambasadori, oameni politici și de afaceri, bibliotecari, pedagogi, jurnaliști, cercetători științifici, în total 31 de vorbitori din șase țări: Ucraina, Franța, Japonia, SUA, România și Republica Moldova. Activitatea a fost desfășurată în limbile engleză și română, organizată în 5 sesiuni, cu 30 de comunicări prezentate publicului. Conferința s-a desfășurat în regim hibrid cu transmisiune live pe canalul oficial de Youtube al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, ca platformă solidă pentru promovarea lecturii, schimb de experiență și practici de calitate. Subiecte-

le abordate sunt cu tematică variată, de la proiecte și programe relevante realizate de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova la campanii naționale de promovare a culturii lecturii; aspecte privind diseminarea bunelor practici de promovarea a lecturii și dezvoltarea culturii lecturii din Franța, Japonia, SUA, Ucraina, România și Republica Moldova; experiențe inedite, activități de impact în scopul promovării lecturii și a dezvoltării culturii lecturii.

Reconstituirile lui Nicolae Jelescu, actor, regizor, director artistic al Teatrului „Alexei Mateevici”, au avut o semnificație sporită, demonstrând conexiunea între diferiți actori culturali la promovarea cărții și lecturii, iar comunicarea omului de afaceri Ion Sturza ne-a demonstrat bune practici de promovare și dezvoltare a culturii lecturii. Cu un număr de 88 de participanți la sesiunile offline și online, circa 700 de vizualizări (la 8 noiembrie 2022), lucrările conferinței reflectă experiențe inedite, activități de impact în scopul promovării lecturii și a dezvoltării culturii lecturii și urmează a fi inserate în volumul al IV-lea al lucrării „Lectura și scările”, culegere anuală de articole.

Cu un mesaj de felicitare în adresa instituției dar și a angajaților au venit oameni de cultură, scriitori, istorici, colegi din domeniul de breaslă, în cadrul festivității aniversare „**Biblioteca Națională a Republicii Moldova – 190 de ani de la fondare**”.

Ministrul Culturii al Republicii Moldova, domnul Sergiu Prodan, a menționat că „BNRM este singura instituție care a reușit să păstreze legătura, pe domeniul său de activitate, cu toate instituțiile din țară, urmare a reformei teritorial-administrative. Prețuim această abordare și constatăm,

cu regret, că în alte domenii importante pentru cultură, s-a cam pierdut conexiunea. Apreciem ce s-a făcut pe dimensiunea de formare continuă, de colaborare, de activități și servicii noi, implementate în folosul comunității. Biblioteca a demonstrat flexibilitate și reacție promptă în fața crizelor, fie pandemia de Covid-19, fie valul de refugiați, serviciile au fost adaptate, lumea a găsit sprijin informațional și emoțional și în cadrul bibliotecilor”. Cu mesaje de felicitare au venit Barbara Lison, președinta IFLA, Adrian Cioroianu, directorul general al Bibliotecii Naționale a României.

Un eveniment pentru breasla bibliotecară, dar și pentru alți specialiști din alte domenii adiacente a reprezentat Lansarea edițiilor aniversare cu genericul „Biblioteca

Națională a Republicii Moldova – instituție identitară a statului”, la 24 august 2022. Monografia aniversară „**Biblioteca Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării: 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională**”, a doua ediție, reflectă dinamica activităților și serviciilor, resurselor documentare, personalului, spațiilor, relațiilor de colaborare etc.

Urmărind etapele de devenire a Bibliotecii, începând cu atribuirea în anul 1990 a statutului de bibliotecă națională și în toți anii următori în care s-a afirmat ca centru biblioteconomic național cu responsabilități firești pentru întreg sistemul național de biblioteci, am examinat, de fapt, etapele de edificare a biblioteconomiei naționale. BNRM a avut o implicație definitorie la fiecare din aceste etape, oferind spații, expertiză pentru consolidarea relațiilor, facilitarea comunicării atât în interiorul domeniului, cât și în stabilirea și dezvoltarea relațiilor cu organizații internaționale de profil și biblioteci naționale din diferite țări. Ca instituție identitară a unei țări, Biblioteca Națională este emanația celor trei decenii de independență a Republicii Moldova și a istoriei dezvoltării țării, care, cu siguranță, și-a pus amprenta pe etapele principale de dezvoltare a BNRM [1].

De rând cu celelalte lucrări editate cu ocazia unor aniversări importante, marcate în anii precedenți, lucrarea „Biblioteca Națională a Republicii Moldova - dimensiune identitară a țării” întregeste istoria devenirii BNRM și constituie o importantă bază pentru cunoaștere, dedicată cercetătorilor actuali ai domeniului biblioteconomie și știința informării și celor din alte domenii, dar mai ales generațiilor viitoare.

În cadrul acestui eveniment a fost lansată ediția specială a revistei de specialitate „Magazin Bibliologic”, conceptualizată în anul 1991, cu o semnificație memorabilă pentru istoria Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Ediția specială consacrată acestei aniversări conține articole de specialitate care reflectă cele mai importante realizări pe parcursul a cinci ani de activitate a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Disponibilă în format tradițional

și electronic, indexată în Registrul național al revistelor științifice „Instrumentul Bibliometric Național”, revista reprezintă o platformă de conexiuni profesionale în ceea ce privește cercetarea în domeniu, schimb de idei, experiențe și practici de calitate.

Aceste două lucrări lansate la 24 august 2022 reprezintă importante elemente identitare ale BNRM, care s-au afirmat pe parcursul acestor trei decenii și care consolidează statutul unei biblioteci naționale.

În parteneriat cu compania media „Pasaru Production” a fost lansat și prezentat filmul documentar „BNRM – instituție identitară a țării. 190 de ani de la fondare”, o viziune media despre istoria, prezentul și viitorul instituției.

Lansarea colecției de DVD-uri „Arhiva de voci: interviuri cu personalități din

domeniul culturii”. Vol. 21-40, Chișinău, 2021, și a volumului omagial „Biblioteca Națională a Republicii Moldova – 190 de ani de la fondare”, Chișinău, 2022, în colaborare cu Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”, a fost parte a suitei de activități jubiliare. Colecția reprezintă o arhivă de voci ale personalităților din domeniul culturii naționale (Iulian Filip, Elena Pintilei, Serghei Ciuhrii, Filimon Dimcea, Eufrosinia Sofronovici, Ștefan Sofronovici, Nicolae Gribincea, Veta Ghimpu Munteanu, Gheorghe Mustea, Svetlana Badrajan, Maria Mocanu, Aurelian Danila, Valeriu Doicov, Ianos Țurcanu, Aurelian Silvestru, Ion Moraru, Larisa Turea, Ion Diviza, Valeriu Turea, Eugen Mamot, Andrei Mudrea, Nicolae Dabija, Ion Daghi) și este un proiect al culturii memoriei, proiect de conservare a vocilor sau a cuvântului rostit, care are drept scop salvagardarea patrimoniului național imaterial.

Programul aniversar a continuat cu un eveniment cultural de suflet în cadrul Salonului muzical „Mihai Dolgan – cântă un artist. 80 de ani de la naștere”, dedicat interpretului, compozitorului, fondatorului

legendarei formații „Noroc”, Mihai Dolgan. La eveniment au participat savanți, scriitori, compozitori, interpreți, regizori, jurnaliști, oameni de cultură, artiști din toate timpurile ai formației „Noroc” (Lidia Botezatu, Radu Dolgan, Alexandru Căzacu, Constantin Rusnac, Anatol Bivol, Ion Suruceanu, Ricu Vodă, Liviu Știrbu și mulți alții). Într-o atmosferă caldă oaspeții au avut ocazia să viziteze și expoziția „Această clipă e unică.... Mihai Dolgan – 80 de ani de la naștere”, dar și să fredoneze împreună

cântecele interpretului [3].

Activitățile culturale au culminat cu evenimentul festiv „Echipa Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova la ceas aniversar”, dedicat angajaților, dar și veteranilor care au activat de-a lungul anilor în cadrul instituției, organizat în parteneriat cu Comitetul sindical al BNRM și AO Liga Bibliotecarilor din Republica Moldova „Alexe Rău”. În cadrul activității au fost menționați cu diplome de excelență, grațitudine și recunoștință, pentru activitate prodigioasă și profesionalism în domeniul biblioteconomic, pentru contribuție remarcabilă în promovarea valorilor culturale naționale românești, cu prilejul aniversării a 190-a de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, toți angajații și veteranii Bibliotecii Naționale.

Pentru toți oaspeții și vizitatorii Bibliotecii Naționale au fost expuse 12 expoziții tematice variate, având rolul de a accentua valoarea patrimoniului documentar al instituției. Printre acestea se înscriu:

- „Biblioteca Națională – dimensiune identitară a țării. 190 de ani de la fondare”;
- „Itinerarul colecțiilor de patrimoniu al Bibliotecii Naționale”;
- „Istoria memoriei prin „ceața” timpurilor”;
- „Patrimoniul documentar de top”;
- „Personalitate proeminentă a culturii

naționale – Mihai Cimpoi la 80 de ani de la naștere”

- „Manuale cu ștampile din instituțiile de învățământ din Chișinău: sf. sec. XIX – înc. sec. XX”;
- „Descoperă Europa în colecțiile BNRM, etc.

Evenimentele au avut un impact deosebit pentru întreaga comunitate profesională, dar și pentru domeniul artă și cultură. Cu un număr de 420 de participanți în cadrul evenimentelor aniversare, 30 de comunicări în cadrul conferinței internaționale, 55 de comunicări profesionale (lansări și prezentări de documente, discursuri profesionale, etc.), instituția este prezentă și vizibilă în comunitatea biblioteconomică și culturală a țării. Iar pentru a lăsa posterității istoria devenirii Bibliotecii, au fost lansate 26 de publicații aniversare, 11 materiale video, care pot fi accesate pe contul de Youtube al instituției. Activitățile aniversare au fost reflectate în 16 articole mass-media scrisă, în 34 de reflecții în presa online și 17 apariții TV și radio.

Activitățile științifice și socioculturale prilejuite de consemnarea a 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională și-au propus să valorifice rolul instituției de cultură, patrimoniul documentar pe care îl deține și promovează instituția, dar și potențialul uman al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. La mulți ani BNRM!

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării: 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. Chișinău: BNRM, 2022. 195 p. ISBN 978-9975-119-53-5.
2. BORȘ, Veronica. Paznic de far la memoria neamului. In: Făclia. 2022, 16 sept., p. 8. ISSN 1857-3010.
3. BORȘ, Veronica. Omagiu lui Mihai Dolgan. In: Univers Pedagogic Pro. 2022, 1 sept., p. 8. ISSN 1857-3282.

BIBLIOTECILE ÎN SPRIJINUL CREȘTERII REZILIENȚEI MEMBRILOR COMUNITĂȚII (în contextul crizei energetice)

Aliona MUNTEAN,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Radion GOREA,
Ministerul Muncii și Protecției
Sociale, Agenția Națională
Asistență Socială

***Rezumat:** Articolul este axat pe prestarea de către bibliotecile publice teritoriale a noului serviciu în sprijinul membrilor comunităților: înregistrarea în Sistemul Informațional „Vulnerabilitatea energetică”. Este reliefat și rolul coordonator al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în prestarea eficientă a acestui serviciu.*

***Cuvinte-cheie:** vulnerabilitate energetică, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, serviciu de creștere a rezilienței sociale.*

***Abstract:** The article is focused on the provision by territorial public libraries of the new service in support of community members - registration in the "Energy Vulnerability" Information System. The coordinating role of the National Library of the Republic of Moldova in the efficient provision of this service is highlighted.*

***Keywords:** energy vulnerability, National Library of the Republic of Moldova, service to increase social resilience.*

Astăzi trebuie să recunoaștem și să acceptăm faptul că suntem vulnerabili. Și această stare, credem noi, este deja conștientizată de societate. Evenimentele din ultimii ani ne-au demonstrat foarte agresiv că suntem vulnerabili în fața epidemiilor și războaielor, crizelor economice și energetice. Niciodată nu ne-am gândit că vom ajunge să existăm într-o perioadă plină de nesiguranță și într-un spațiu atât de apropiat unui război.

Dar vulnerabilitatea are două fețe. Pe de o parte avem vulnerabilitatea distructivă, care se întâlnește la majoritatea dintre noi, iar pe de altă parte este vulnerabilitatea constructivă, care, odată identificată, te ajută să o folosești ca o energie propulsivă. Prin urmare, vulnerabilitatea are și câteva aspecte constructive, chiar dacă acestea sunt puține [1].

Deși constrânsă de anumite circumstanțe negative, reducerea vulnerabilității ener-

getice, care va avea drept obiectiv inclusiv sporirea eficienței energetice a țării și punerea în aplicare a măsurilor de protecție a consumatorilor cu venituri modeste, era mai mult ca necesară. Și măsurile sociale, dictate de amenințările timpului, nu pot fi decât de cea mai mare dimensiune, durată, intensitate.

Astfel, printre măsurile de protecție socială, de creștere a rezilienței membrilor comunității/utilizatorilor se regăsesc compensațiile lunare pentru: achitarea facturilor la energie sub formă de ajutor financiar; acoperirea unei părți din cheltuielile la consumul de energie termică în sistem centralizat, la consumul de energie electrică și/sau gaze naturale; schimbarea ferestrelor, modernizarea sistemelor individuale de încălzire, termoizolarea locuințelor, conform programului de acordare a subvențiilor pentru înlocuirea aparatelor electrocasnice. Gestionarea mecanismului de acor-

dare a subvențiilor la energie și acumulare informațiilor documentate privind parametrii de vulnerabilitate energetică a consumatorilor casnici va fi asigurată prin intermediul Sistemului informațional „Vulnerabilitatea energetică”.

Anunțul de inițiere a elaborării „Conceptului Sistemului Informațional Vulnerabilitatea Energetică” și a Regulamentului de organizare și funcționare a acestuia a fost plasat pe site-ul particip.gov.md la 1 iulie 2022 și nu a atras atenția publicului larg, a consumatorilor. În plină vară puțină lume se gândea la probleme legate de energia termică. Ca scop a fost anunțată crearea unui sistem informațional de gestionare a mecanismului de acordare a compensațiilor consumatorilor vulnerabili de energie, ca urmare a creșterii prețurilor reglementate la gazele naturale, energie electrică și/sau a tarifelor reglementate la energia termică, stabilirea criteriilor de încadrare în categoria consumatorilor vulnerabili de energie. Pentru a beneficia de compensații, consumatorii casnici erau îndemnați să se înregistreze pe platforma compensatii.gov.md pentru atribuirea categoriei de vulnerabilitate energetică, în baza acesteia fiind calculată mărimea compensației.

„Traversăm o perioadă dificilă, iar Guvernul Republicii Moldova depune toate eforturile pentru a reduce impactul prețurilor actuale la energie. Întrucât majoritatea populației este vulnerabilă, estimăm că circa 90% din familii vor beneficia de compensații. Acestea vor fi alocate în funcție de categoria de vulnerabilitate, ceea ce va face sistemul mai echitabil”, a declarat Marcel Spatari, Ministrul Muncii și Protecției Sociale, în cadrul conferinței de presă, prilejuită de lansarea Sistemului Informațional „Vulnerabilitate energetică” (SIVE) [2].

Pentru a ajuta consumatorii să se înregistreze în Sistemul Informațional „Vulnerabilitate Energetică”, a fost planificată lansarea unei linii verzi guvernamentale, la care să fie oferite informații despre procedura de solicitare a compensațiilor, criteriile de atribuire a categoriei de vulnerabilitate, accesarea și înregistrarea pe platforma online. Dar apărea problema că o multitudine de

cetățeni ai republicii nu are acces la echipamente IT sau nu are cunoștințe pentru a se înregistra online. În căutarea de soluții s-a identificat faptul că cei prezenți în marea majoritate a localităților sunt asistenții sociali și bibliotecarii.

A urmat un ordin eliberat pe data de 07.09.2022 în comun de Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova și Ministerul Culturii al Republicii Moldova, prin care a fost aprobat planul de acțiuni privind organizarea implicării asistenților sociali comunitari și a bibliotecarilor la înregistrarea unor categorii de persoane în sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică” [3].

Șefii Direcțiilor asistenței sociale și protecției familiei și șefii Direcțiilor culturii asigură, conform ordinului, desemnarea responsabililor din cadrul direcțiilor și a asistenților sociali comunitari, a bibliotecarilor, responsabili pentru înregistrarea asistată în Sistemul informațional „Vulnerabilitatea energetică” a consumatorilor casnici, din raza teritoriului pe care îl deservesc, care nu dispun de echipament tehnic/acces la internet și nu au abilitățile necesare, asigurând comunicarea și conlucrarea dintre aceștia.

Conform aceluiași ordin, Biblioteca Națională și Agenția Națională Asistență Socială, în baza propunerilor/desemnărilor Direcțiilor cultură și Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei, creează rețeaua de bibliotecari și rețeaua de asistenți sociali comunitari responsabili pentru înregistrarea în sistem, iar cu suportul PNUD Moldova asigură instruirea acestora.

La rândul său, 14 persoane desemnate din cadrul angajaților Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și Agenției Naționale de Asistență Socială au început instruirile pentru bibliotecarii și asistenții sociali din teritoriu. În termene foarte restrânse, căci urma ca toți cetățenii să reușească să se înregistreze până la perioada de achitare a energiei termice, formatorii au prestat sesiuni de formare pentru toți bibliotecarii și asistenții locali. A fost o perioadă incitantă și provocatoare din toate punctele de vedere. Am făcut eforturi să pășim peste barierele de nedorință și neîncredere a unor

persoane, care negau necesitatea acestui proiect. Am făcut efort să ne formăm foarte repede noi și să avem până la 4 sesiuni de training pe zi pentru a forma colegii noștri din teritoriu. Și mai continuăm să facem eforturi în fiecare zi, ajutând atât locuitorii capitalei să se înregistreze în sistem, cât și acordând suport colegilor noștri.

Proiectul a fost larg mediatizat în mass-media. Cu lămurire și promovare a intervenit și Ministrul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova. „Trebuie să mărturisesc, că-mi place filmulețul în care Marcel Spatari, ministrul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova, îndeamnă cetățenii să se adreseze după ajutor asistenților sociali, bibliotecarilor și celor dragi în cazul problemelor ce țin de utilizarea sistemului informațional de vulnerabilitate energetică compensatii.gov.md. Probabil este cel mai puternic mesaj pro-Biblioteca din ultimul timp”, a menționat Vera Osoianu într-o postare publicată pe Facebook. Reamintindu-ne mottoul bibliotecarilor americani: „suntem aici pentru a ajuta”, Vera Osoianu în discursul său argumentează că „o bibliotecă publică asta este sau trebuie să fie”.

Și bibliotecarii din toată republica demonstrează profesionalism și daruire, adevărind în mod convingător, prin fapte concrete, că „biblioteca este cu adevărat indispensabilă comunității”.

Referințe bibliografice:

1. CÂND este bine să acceptăm că suntem vulnerabili. De ce este important să nu părem slabi. [citat 10.11.2022]. Disponibil: <https://adevarul.ro/stiri-locale/galati/cand-este-bine-sa-acceptam-ca-suntem-vulnerabili-2049406.html>
2. CONSUMATORII casnici pot beneficia de compensații din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice. [citat 10.11.2022]. Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/2022/10/12/22007655>
3. ÎN R. Moldova va fi instituit Fondul de reducere a vulnerabilității energetice – ce prevede acesta. [citat 9.11.2022]. Disponibil: <https://www.justitietransparenta.md/r-moldova-va-fi-instituit-fondul-de-reducere-vulnerabilitatii-energetice-ce-prevede-acesta/>
4. URSULA von der Leyen merge la Chișinău și anunță că va ajuta Republica Moldova să facă față crizei energetice. [citat 9.11.2022]. Disponibil: <https://www.digi24.ro/stiri/externe/ursula-von-der-leyen-merge-la-chisinau-si-anunta-ca-va-ajuta-republica-moldova-sa-faca-fata-crizei-energetice-2143723>

„Pentru consumatorii moldoveni, tariful la gaze a crescut de 6 ori în ultimul an (...). La fel de gravă este situația în ce privește electricitatea. După ce Federația Rusă a bombardat rețelele ucrainene, Gazprom a redus la jumătate volumul de gaze livrat Moldovei, iar furnizarea de electricitate din stânga Nistrului pentru luna viitoare a devenit incertă, asigurarea țării cu energie electrică este o provocare zilnică. Chiar dacă facem eforturi serioase să economisim și Guvernul de la Chișinău încearcă să ajute oamenii cu venituri mici, cheltuielile pentru facturi ale unei familii s-au ridicat la 70-75% din veniturile ei. Această vulnerabilitate energetică generează șantaj politic și interferență în democrație, politica internă și cea externă”, a spus Maia Sandu în timpul vizitei efectuate în România [4].

Nu putem spune că e ușor, că nu există aspecte neclare, discutabile, care necesită o lămurire și care se pretează la discuții. Nici nu putem asigura că sistemul informațional este perfect în prezent. Doar putem afirma că se muncește cu abnegație la toate nivelurile. Se muncește în pofida deficitului de timp, personal și buget. Se muncește pentru oamenii din Republica Moldova, cu încrederea și convingerea că ceea ce faci este important pentru a supraviețui ca țară și popor. Până la urmă, dacă facem abstracție de profesii, venituri, preferențe politice și viziuni culturale, suntem și noi oameni care ajută oameni.

ДЕТСКО-ЮНОШЕСКАЯ КОЛЛЕКЦИЯ НЕМЕЦКИХ КНИГ В ОТДЕЛЕ «ЛИТЕРАТУРЫ МИРА» НАЦИОНАЛЬНОЙ БИБЛИОТЕКИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

Elina BOLGARINA,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
ORCID 0000-0001-8887-9838

Rezumat: Cărțile pentru copii și tineret în limba germană (sfârșitul sec. al XIX-lea – începutul sec. al XX-lea) au fost înregistrate în Cartea de inventar nr. 1 a secției Limbi Străine încă în august 1948. Se presupune că acestea au fost parte componentă a unei biblioteci personale sau private din Chișinău. Majoritatea exemplarelor nu conțin semne de proveniență, dar se vede că pe timpuri au fost folosite foarte activ, uneori paginile fiind uzate semnificativ. Autorul prezintă unele dintre edițiile prețioase, analizează structura colecției, orientată spre dezvoltarea spirituală a omului (povești populare, operele clasice, cărți de aventură, istorie populară, almanahuri). Sunt prezentate și cărțile cu ștampila aplicată: „Biblioteca Comunității Evanghelice Germane din Chișinău”.

Cuvinte-cheie: secția Literaturile Lumii, bibliotecă personală a Chișinăului, Biblioteca Bisericii Evanghelice Germane din Chișinău.

Abstract: Books for Children and Young People collection (late 19th/early 20-th century) in German language was registered in the „Stock Record Book No. 1” of the Foreign Section back in August 1948. Possibly it was a part of a personal or private library from Chișinău. The majority of copies does not contain signs of provenience, but we observe moderate wear, foxing and tanning to endpapers and page edges, creasing and soiling - the evidence that they were used actively at an earlier time. The author examines these precious editions, analyses the structure of collection, oriented towards the spiritual and intellectual growth of the youth (folk tales, works of the classics, adventure books, popular history, almanacs). In the article also are presented German books with the stamp applied to them - “The Library of the German Evangelical Community of Chisinau”.

Keywords: World Literatures Section, the personal library from Chișinău, Library of the German Evangelical Church in Chisinau.

Абстракт: Детско-юношеская коллекция книг на немецком языке (конец 19-го - начало 20-го века) была занесена в «Инвентарную книгу № 1 Иностранного отдела» еще в августе 1948 года. Вероятно, это была часть личной или частной библиотеки в Кишиневе, предполагавшая широкий доступ к ней немецкоязычных читателей. На книгах нет знаков владения, но видно, что у них потертые обложки и страницы, они были «зачитаны» в ту давнюю пору. Автор знакомит с этими несомненно ценными изданиями, анализирует структуру коллекции, ориентированную на духовное развитие личности (сказки, произведения классиков, книги приключений, популярная история, альманахи). В статье представлен еще один, небольшой свод книг подобного содержания, содержащий печать «Библиотеки немецкой евангелической общины Кишинева».

Ключевые слова: Отдел «Литературы мира», частная библиотека Кишинева, Библиотека лютеранской церкви Кишинева.

Приступая к работе над этим сообщением, сразу хотелось бы донести до читателя мысль, что мы будем рассказывать об этой группе книг преимущественно с точки зрения их исто-

рической ценности и важности. Постараемся перенести акцент с вереницы идей и образов, которые книги несут в себе, на значение самих экземпляров: книжек, книжечек и томов. Конечно,

от рассказа о том, «что в них написано» не уйти, да и не нужно, просто пришло время (а в юбилейный год библиотеки оно особенное - время углубленного осмотра и анализа того, что мы имеем), когда хочется предметно поговорить об исторической ценности книг из коллекции Национальной библиотеки. Очень важно изучать коллекцию Национальной библиотеки Республики Молдова как историческую по своей сути, это общая задача для всех тех, кто работает здесь! Хранящиеся в отделе «Литературы мира» документы относятся к 19-му и 20-му веку и традиционно не считаются «старыми» или «редкими», однако часть из них является бесценным источником информации для исследователей культуры нашего края. Мы имеем в виду издания, которые попали к нам из вторых рук и у которых до нас уже были

владельцы, оставившие на экземплярах свои печати, экслибрисы, записи, штампы, книжные марки, вложения. Обозначены персоналии или топонимы из Кишинева, исторической Бессарабии в целом, и уже на этом основании мы можем говорить об этих книгах как о нашем культурном наследии, материальном базисе нашей культурной памяти, и тщательно их изучать. Подобные источники, заметим, есть и в других отделах библиотеки.

Хорошо тому, кто найдет запись имени владельца, или его экслибрис! Например, очень повезло автору этой статьи. Сошлёмся на наше исследование «Книги с автографом Марии Рапп», увидевшее свет пять лет назад на румынском и русском языках.^{1,2} В тот момент посчастливилось идентифицировать, а позже изучить свод литературы, принадлежавший образованной и высококультурной немке Марии Рапп, проживавшей в Кишиневе в конце 19-го – первой трети 20-го века, а также проследить ее судьбу. Всё началось с находки: внимание привлекли росчерки пера на титульном листе изданий, записи собственных имени и фамилии, которые Мария Рапп оставляла на экземплярах принадлежавшего ей собрания, долгие годы безвестно хранившегося среди книг на немецком языке иностранного фонда нашей библиотеки... И совсем недавно, в мае 2022 года, в рамках празднования 190-летия со дня основания Национальной библиотеки Республики Молдова, в главном здании, состоялась выставка книг с автографами Марии Рапп, а документирование ее жизни и коллекции значительно продвинулось вперед³.

А что если книги не несут на себе никаких особых знаков владения (экслибрисы, штампы, систематические записи, автографы), но, будучи довольно старыми, они объективно имеют за собой некую историю, связанную с прошлым нашего города, которая может нам что-то важное сообщить? Попробуем разобрать этот более сложный случай на примере группы немецких книг,

Илл.1 Детско-юношеская коллекция

Илл.2 Детско-юношеская коллекция на немецком языке

которые, как и собрание Рапп, являются составной частью коллекции «Литературы мира»⁴.

Условно названная нами «детско-юношеская коллекция» конца 19-го – первой трети 20-го века из фондов отдела «Литературы мира» включает несколько десятков (до сотни) экземпляров литературных произведений на немецком языке. Мы выделили их из основного ряда на основании того очевидного для нас обстоятельства, что это книги для детей и юношества с очень маленькими инвентарными номерами. Одними из первых они были внесены в инвентарную книгу Иностранного отдела Государственной Республиканской библиотеки, заведенную в августе 1948 года. Самые малые порядковые номера – это от нескольких десятков до нескольких сотен. В этой связи напоминаем нашим читателям, как именно маркировались иностранные книги в библиотеке на ее первоначальном этапе, когда создавалась структура Республиканской библиотеки им Н.К. Крупской, формировались ее отделы и коллекции. На титульном листе экземпляра ставилась прямоугольная печать «Иностранный отдел» с соответствующим вписанным вручную номером. На обороте титульного листа наносилась круглая

маленькая элегантная печать «Гос. Публичная Библиотека. Кишинев». В том же 1948 году была применена печать прямоугольной формы для оттиска на титульном листе – «Центральная республиканская библиотека. Иностранный отдел». Параллельное использование трех печатей длилось достаточно долго.

На титульных листах анализируемой нами группы книг стоит сигла «К.» (капа) – это означает «Кишинев» и по-русски, и по-немецки. Сиглу вписывал работник библиотеки, проставлявший инвентарные номера на книгах и параллельно заполнявший на немецком языке инвентарную книгу «иностранного отдела», бухгалтерский регистр библиотеки, в котором отображалась вся основная информация о поступавших изданиях. Вывод об идентичности почерка сделан нами на основе визуального анализа и сравнения записей в данном регистре и на книгах... Как указано в одном из документов библиотеки, приложенном к «Инвентарной книге № 1», это был внештатный сотрудник, владевший немецким языком.

Экземпляры произведений художественной литературы на немецком языке из «детско-юношеской коллекции» в давнее время пользовались очень активным спросом: мы видим сильную по-

тертость листов и пятна на страницах, есть записи детским почерком (имена, арифметические действия, строчки на память), порой черно-белые книжные иллюстрации раскрашены в разные цвета. Некоторые книги в ходе активного пользования потеряли титульные листы, обложки или полностью развалились и потому уже в библиотеке были тщательным образом отреставрированы. Что же объединяет экземпляры, которые, повторюсь, были в активной циркуляции не сейчас, а намного раньше? Все они на немецком языке, напечатаны «готическим шрифтом», что было типично для книгоиздания Германии и германоязычных стран вплоть до Второй Мировой войны.

Они предназначались детям, юношеству, молодежи, им свойственно познавательно-воспитательно-развивающая тематика. Думается, что это собрание детско-юношеских книг является дошедшим до наших дней фрагментом личной или частной библиотеки владельца немецкого происхождения из Кишинева, широко открытой заинтересованному пользователю. Время существования библиотеки – до конца 30-х годов 20-го века. Имя владельца, личную принадлежность невозможно установить в связи с отсутствием знаков владения, но можно уяснить иное. Можно оценить тематику и проблематику книг, их этику и эстетику и, как мы обозначили ранее, высокую интенсивность пользования и аудиторию. Существенная часть этих книг предназначалась девочкам и женской аудитории молодого возраста с воспитательной и развивающей целью. Мы охарактеризуем некоторые издания, а иные покажем в иллюстрациях, потому что это шедевры книгоиздания. Пойдем по порядку инвентарных номеров, от малых к большим.

Ну, а затем нам предстоит встреча с книгами, чье происхождение удалось выяснить благодаря печатям владения. Это и «Библиотека евангелической общины Кишинева», и «Школа для мальчиков при лютеранской церкви Св. Николая в Кишиневе». Все книги, о ко-

торых говорим, служили целям нравственного развития молодежи, привития ей подлинных и вечных ценностей, любви к чтению.

Под инвентарным номером 16 (а это очень маленький порядковый номер) и с сиглой «К.» мы находим книгу *Geschichte des dreißigjährigen Kriegs (История Тридцатилетней войны, Лейпциг, конец 19 века)* – это крупная историческая работа Фридриха Шиллера, где гениальный немецкий поэт рассуждает об истории гуманизма, процессах Реформации в Германии, победах, предательствах и толковании поступков великих людей прошлого. Это всегда интересно в интерпретации великого ума, каким был Шиллер!

«Иностранный отдел № 53» – под этим инвентарным номером находим сборник *социал-демократических песен (Max Kegel's Socialdemokratisches Liederbuch, Stuttgart, 1897)*, куда включены 75 песен, с нотами. Маленькая книжечка содержит разовые пометки на русском языке карандашом, иные смешные (написано «Касторка» напротив одной из песен, а мы знаем, какой эффект оказывает касторка на человеческий организм). А уже под инвентарными номерами 61 и 83 нас ждет настоящий пир человеческого духа – это роман в двух томах «Волшебная гора» великого немецкого романиста Томаса Манна (*Der Zauberberg. – Berlin, Fischer Verlag, 1926*). Вот уж поистине «волшебное» издание – максимально пользовавшееся спросом прежде (судя по физическому износу томов), и поныне интересное читателям нашей библиотеки, благодаря высокой интеллектуальной насыщенности этого одновременно философского романа и романа воспитания.

Далее хотелось бы на дюжине отобранных примеров показать красоту, разносторонность и наставительность немецкого книгоиздания, которая была востребована читателями Кишинева вплоть до конца 30-х годов прошлого века. В приводимых ниже описаниях инвентарные номера книг указаны первыми, с принятой ныне сиглой «ИФ»

(иностранный фонд).

ИФ147. Paul Heyse (Пауль Хайзе, 1830 – 1914), лауреат Нобелевской премии по литературе 1910 года. Произведения Хайзе представляют из себя слепок с психологии немецкого бюргерства конца 19-го века. Хайзе писал очень много, наибольшее значение для немецкой литературы имеют его многочисленные новеллы (свыше ста). Наша книга – сборник из трех новелл «Der verlorene Sohn» (Блудный сын), Berlin, Globus Verlag, самое начало 20-го века.

ИФ159. Otto Hoffmann. “Prinz Eugen, der edle Ritter” (Принц Ойген, благородный рыцарь). Книга популярного немецкого беллетриста, писавшего для юношества, опубликована в Штутгарте, Stuttgart, K. Thienemanns Verlag, [1927] (В нашем экземпляре отсутствует титульный лист, поэтому уточняющие сведения почерпнуты на сайте Worldcat.org). В конце книги приводится список из десяти произведений этого автора, очень популярных у немецкого юношества начала 20-го века. В то же время массово издавались его русские переводы. Наш экземпляр содержит автограф юной читательницы из Кишинева – Aurelia Horovitz, который может быть датирован 20-ми – 30-ми годами 20-го века.

ИФ169. JUGEND-GARTENLAUBE: Farbig illustrierte Zeitschrift für die Jugend. «Молодежная беседка: Цветной иллюстрированный журнал для молодежи» издавался с конца 19-го века. Данный том-ежегодник № 3 напечатан одноименным издательством Jugend-Gartenlaube в Нюрнберге в 1893 году. В нем сброшюрованы 12 ежемесячных выпусков, вобравших в себя сказки, стихи, рассказы нравоучительного содержания, ребусы, шарады, снабжен множеством великолепных цветных иллюстраций, сгруппированных по темам: «Je größere Not, je näher Gott» – «Чем больше горести, тем ближе к Богу»; «Eprlich währt am längsten» – «Честность лучше всего», «Die verlorene Krone» – «Потерянная Корона – Сказка» и снова – «Чем больше нужда, тем ближе к

Богу», и т.д. ⁵

ИФ175. Alfred WAGNER. *Plauderstündchen in der Kinderstube* (Разговоры в детской). [Stuttgart], [1909]. Данные об этом ныне забытом писателе нашлись в «Немецком литературном календаре» Кюршнера за 1902 год (Deutsche Litteratur Kalender auf das Jahr 1902, Hrsg. Von Joseph Kürschner), доступном онлайн. В маленькой по формату и объему книге собраны тридцать сказок для чтения детям на ночь – «Древо Писания», «Сказка о принцессе, которой всё не нравилось», «Сказка о принцессе, которая не хотела спать», «Простуженная кукла», «Розовый куст», «Монетка», и так далее... На обороте титульного листа мы видим пятна от свечного воска или сургуча.

ИФ180. Der Strauss: Ein Buch für junge Mädchen (Букет: Книга молодой девушки. Берлин, приблизительно 1924 год) – очень полезная книга для данной возрастной категории, вроде нашего «Домоводства»: немного женской истории в лицах, чуть каллиграфии, рисование портретов в фас и профиль, модели плетения, вязания, кроя одежды и иного ручного труда. Содержание сборника составили образцы поэзии, прозы и писем немецких классиков, иллюстрированные их портретами и видами мест, где они жили. Но внимание, получили отражение в этой книге и новейшие явления. На страницах издания мы находим работы современников, таких как знаменитая художница-экспрессионист Кете Кольвиц: ее карандашный автопортрет, «Головку ребенка» и предельно реалистичный плакат «Дети просят хлеба!» из цикла гравюр, созданных под впечатлением Первой Мировой войны. Таким образом, даже на беглый взгляд видно, как прекрасно уживался в издании 1924 года классический немецкий стандарт книгоиздания и то новое и прогрессивное, что появилось в обновленной культуре Германии 20-х годов прошлого века.

ИФ193. Der Kinder Wundergarten: Märchen aus aller Welt (Leipzig, Verlag von Abel & Müller, 193-?) В описании этой книги на сайте Worldcat.org, надежного помощника в работе с зарубежными из-

даниями, указаны 1930-е годы издания. А на цветной гравюре, вынесенной на обложку, читаем – «1873». Воспроизводилась ли старая гравюра? Возможно... Эта книга - сборник сказок со всего света с прекрасными иллюстрациями. Мы узнаем «Спящую красавицу» («Царевну-шиповник», согласно немецкой традиции названия), видим сцену с принцессой, злой феей и роковым уколом веретена, после которого девушка уснула на сто лет, пока не развеялось заклятие. На других картинках – «Красная Шапочка и Серый Волк», похищение царской дочери смелым героем – сквозной сюжет европейских сказок, «Белоснежка и семь гномов» и беседа с Королем Троллей маленькая девочка по имени Вета... И так далее, книга радуется сказками, и обилием цветных и черно-белых репродукций.

ИФ194. E. Marlitt. Thüringer Erzählungen (Stuttgart Berlin Leipzig Union [1917]). Евгения Йон (Eugenie John, 1825 – 1887), писавшая под псевдонимом E. Marlitt, популярная немецкая романистка, одна из наиболее известных германских женских и детских писательниц 19-го века. Многочисленные романы и рассказы писались ею талантливо, хотя не без тенденциозности и банальности. Данная книга – «Рассказы из Тюрингии» – создана в духе живого, легкого, ироничного бытового повествования, судя по сопутствующим иллюстрациям.

ИФ198. Elise Polko. «Musikalische Märchen, Phantasien und Skizzen» (1852–1872) (Музыкальные марши, фантазии и эскизы. Leipzig, Johann Ambrosius Barth, 1922). Элиза Полько – германская писательница, певица, поэтесса, композитор, дочь известного педагога Карла Христофора Фогеля. В 19-ом веке её произведения были популярны в Германии, особенно среди женской аудитории, и были посвящены преимущественно жизни артистов, в первую очередь музыкантов, с которыми она была лично знакома и о которых писала. Наш экземпляр интересен и тем, что это выдержавшая больше всех изданий книга

Полько, и тем, что это публикация 1922 года. Год издания – одно из многих подтверждений того факта, что в межвоенное двадцатилетие коллекция немецких книг в Кишиневе активно пополнялась.

ИФ206. *Neue Märchen seinen lieben Enkeln erzählt: von Grossfater* (Новые сказки, рассказанные дедушкой дорогим внукам) (Berlin, Verlag von H. Liebau, 1900). Сказки повествуют о домовых, волшебном роге, кануне дня святого Иоанна, мальчике-сироте и доброй фее, принцессе Далиле и других сказочных героях, иллюстрированы черно-белыми миниатюрами.

ИФ290. Lidas Puppe, von Emma Biller (Stuttgart: K. Thienemanns Verlag, 1900). Германская писательница конца 19-го - начала 20-го века Эмма Биллер в основном публиковала литературу для девочек, рассказы и романы. Книга «Кукла Лиды» рассказывает о серии приключений куклы и счастливом возвращении к юной хозяйке Лиде - целый том на 156 страниц, снабженный великолепными цветными иллюстрациями. В принципе, книга написана для маленьких девочек, но, как мы обнаружили при анализе экземпляра, она использовалась и более взрослыми читателями, для изучения немецкого языка. Томик содержит карандашные пометки – разбивку на абзацы и указания, сколько слов в абзаце. В конце книги мы увидели, что в рекламном приложении от книгоиздательства некоторые черно-белые картинки раскрашены акварелью. Как будто читающий уставал, брался за кисточку и расцветивал картинки... В книге лежит засушенная веточка акации, ей почти сто лет.

ИФ308. Carlo Collodi. *Kasperles Abenteuer* (Приключения Касперля (Пинокио). Berlin: Deutsche Buch-Gemeinschaft, [1920-30]). Издание интересно своим, опять же, интенсивным обращением в читательской аудитории, видны пятна от пальцев на страницах и переплете. На обложке сверху нетвердой детской рукой, крупно, написано карандашом: “DAN EUGHENAI” (Dan Eugenia). На последнем форзаце, где

вклеены чистые листы, написано той же рукой – «Să întreb de poezia». А внутри книги нашлась пометка преподавателя, тоже карандашом: «Abschreiben 1 (eine). Seite im Heft» = «Скопируйте одну страницу в тетрадь». И обозначены тремя крестиками два небольших абзаца для работы с текстом. Есть и другие подобные пометки, говорящие о том, что эта книга использовалась как обучающее пособие. Ну, и в принципе, «Приключения Пиноккио» Карло Коллоди – книга предельно веселая и живая, приятная для чтения в любом возрасте.

ИФ763. Alex Wedding. *Das Eismeer ruft.* (Северное море зовет: Приключения большой и маленькой команды. Лондон – Чешский Тешин: Malik-Verlag, 1936). Это очень интересное издание. Грета Вайскопф, писавшая под псевдонимом Алекс Веддинг – немецкая детская писательница середины 20-го века, прожившая длинную и плодотворную творческую жизнь В 1931 г. под псевдонимом «Алекс Веддинг» в издательстве Malik-Verlag вышла её первая детская книга «Ede und Unku». В 1933 году книга была сожжена пришедшими к власти нацистами, и в том же году Вайскопфы уехали в Прагу. Там создавалась книга «Северное море зовет», опубликованная в октябре 1936 года, экземпляр которой (прекрасно иллюстрированный в современной манере) еще до начала Второй Мировой войны успел побывать в руках юных читателей Кишинева. По крайней мере, так думается, когда видишь следы давнего пользования ею – пятна и потертости страниц. Роман для детей позднее был экранизирован в Чехословакии и в Германии, а автор заслуженно стала классиком немецкой литературы 20-го века.

Мы убедились в том, что книги из детско-юношеской коллекции использовались и как обучающий материал по немецкому языку, и как чтение для себя в свободное время и, благодаря отличным иллюстрациям, они были привлекательны и для малышейовой аудитории, а значит, их мораль и нравственный смысл доносились по адресу и приносили плоды.

Илл.3. Книги немецкой евангелической общины Кишинева

А теперь перейдем к изданиям, имеющим точное указание на владение:

С печатью “Bucherei der deutschen evangelischen Gemeinde zu Kischineff” («Библиотека немецкой евангелической общины Кишинева»/ “Biblioteca Comunității Evanghelice Germane din Chișinău”) нами выявлено 12 произведений художественной литературы, два академических объемных словаря – Meyers kleines Konversations-Lexikon, Leipzig und Wien, Bibliographisches Institut, 1892-1893, Vol.1 & 3, и один альманах.

В этой маленькой коллекции с печатью немецкой лютеранской общины Кишинева мы увидели такую закономерность учета изданий: в конце 19-го – начале 20-го века (судя по годам изданий соответствующих экземпляров) книги обозначались трехзначными порядковыми номерами. Таких мы видим четыре книги, один словарь и один альманах. А вот еще восемь экземпляров произведений художественной литературы и еще словарь отмечены уже по-другому – четырёхзначными номерами. Очень крупно выписаны номера характерным почерком, где цифра «1» писалась как «i», черными чернилами. А сами

издания гораздо ближе нам по времени – данные книги были изданы в 1916, 1917, 1921, 1926, 1931 и 1932 годах.

По содержанию: помимо романов немецких и европейских авторов первого двадцатилетия 20-го века, мы находим здесь и поэму «Вильгельм Телль» Фридриха Шиллера, и повесть в стихах «Летучий голландец» – либретто одноименной оперы великого немецкого композитора Рихарда Вагнера, написанное им самим. Чуть подробнее остановимся на следующем любопытном экземпляре:

ИФ255. Samuel Keller. Blitze in der Nacht! (Всполохи в ночи, Freiburg: Verlag von Walter Momber, s.a.) Евангелический писатель и теолог Сэмюэль Келлер был близок сердцу местных лютеран. Он родился и получил образование в Санкт-Петербурге, в возрасте 35 лет переехал в Германию, где прожил еще тридцать три года. Помимо церковного служения, был очень плодовитым писателем. Книга «Мои минуты. Часть 2: Всполохи в ночи» написана им в 1921 году, и что же мы видим на данном экземпляре? На титульном листе черными чернилами вписана точная дата смерти пастора Келлера, 14.11.24, и указаны на немецком языке некоторые сведения о нем. Это помогает нам с датировкой экземпляра (в книге не указан год издания) – начало 20-х годов. На развороте титульного листа мы читаем, также занесенную черными чернилами, цитату из 57 Псалма, 12-ый стих, и пятистрочие из американского лида (псалма), всё на немецком языке. Четырехзначный порядковый номер книги записан и на форзаце, 1 и 3 странице, в середине и конце книги, там же стоят печати «Библиотеки евангелической общины». Внутри экземпляра мы нашли тканую книжную закладку – тесьму бирюзового и розового цвета, которая сохранилась между страницами с давних лет.

Посредством книжного собрания немецкой евангелической общины при Кирхе Кишинева, местные немцы знакомились с творчеством и ходом мыслей своих соплеменников в Германии, стремясь быть ближе к родной языковой среде и

культуре страны отцов. На экземпляре альманаха для семейного чтения Daheim (Дом) (Berlin, 1891), помимо печати “Библиотеки евангелической общины” и трехзначных порядковых номеров, мы находим и рукописную запись черными чернилами во всю ширину страницы первого форзаца – “Deutsche Bibliothek zu Kischineff”, что предельно ясно говорит нам о существовании такой немецкой библиотеки в нашем городе в конце 19-го века.

“Siegel der Evangelischen Kirche zu Kischineff”, “St. Nikolai Knabenschule” («Печать евангелической церкви в Кишиневе», «Школа для мальчиков имени Св. Николая»).

Последняя книжечка, которую хотелось бы представить в рамках этой статьи, с печатью лютеранской церкви и еще одного учреждения немецкой общины старого Кишинева, это – ИФ885. Ernst Hoffmann. «Die Schwaben an der Marne» (Швабы на Марне: Два рассказа, Stuttgart, 1873). Экземпляр относится к раннему периоду существования немецкой библиотеки при Кирхе, поскольку ему придан трехзначный инвентарный номер. В книге, посвященной немецкой истории, мы находим парадный портрет кронпринца Германии Фридриха Вильгельма и иллюстрацию – сцену военного сражения 1870 года. Но более всего нам интересны две уникальные печати владения, обнаруженные на титульном листе этого издания: «Печать Евангелической церкви в Кишиневе» с изображением великолепного здания Кирхи со стоящей рядом высокой колокольней, и оттиск печати «Школа для мальчиков Св. Николая», на которой изображена раскрытая книга. Экземпляры содержат ту же бессменную сиглу «К.» – город Кишинев.

Теперь, когда мы достаточно хорошо знаем содержание детско-юношеской коллекции немецких книг в фонде «Литературы мира» Национальной библиотеки, мы можем активно знакомить с ними современного молодого читателя, с целью налаживания контакта и взаимопонимания (через экспозиции,

устные презентации, рассказы или деятельность онлайн) на основе тех вечных, ярких, выразительных и, не побоюсь этого слова, бессмертных образов и примеров для подражания, которые были заложены в них авторами и книгоиздателями прошлого. Важно это и

в контексте изучения истории нашего края с учетом сведений, которые хранят в себе уникальные книжные экземпляры из ранее существовавших библиотек Кишинева, находящиеся ныне в собрании Национальной библиотеки Республики Молдова.

Bibliografie:

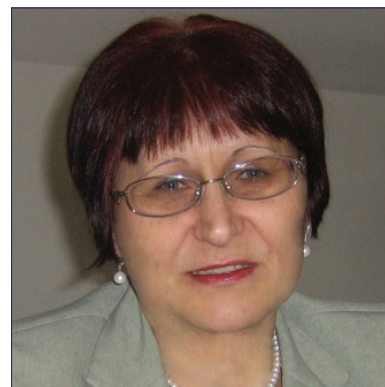
1. ARBURE, Zamfir. Basarabia în secolul al XIX-lea. – București, 1898. – 790 p., il.
2. Anuarul Chișinăului, 1924 și județelor din Basarabia = Адресно-справочная книга: Весь Кишинев с уездами Бессарабии: Calendarul pe anul 1924. – Chișinău, Tiparul tipografiei artistice V.Liberoli, 1924. – (pagini nenumerate).
3. Anuarul Chișinăului, 1940. – Chișinău, ARPID, 1940. – 124 p.
4. Archiva Națională a Republicii Moldova. F. 211, Inv. 11, Nr. 288; F. 211, Inv. 22, Nr. 5,8, 12, 46, 49.
5. Chișinău : Enciclopedie. – Ch., Muzeum, 1997. – 569 p.
6. Monumentele de arhitectură în Centrul Istoric al Chișinăului. – Centrul istoric al Chișinăului (sursa electronica). <http://www.monument.sit.md/> (Citat 07.12.2022)
7. „OAMENI CUVIOȘI ȘI HARNICI...” (Coloniștii germani în Basarabia, 1914 –1940. O expoziție itinerantă) (Sursa electronica) <http://bessarabien-expo.info/ro/> (Citat 07.12.2022)
8. Registrul Monumentelor imobile de importanța locală din municipiul Chișinău. Vol. 1. https://www.chisinau.md/public/files/planuri/PREZENTATIA_REGISTRULUI_MONUMENTELOR_ro.pdf (Sursa electronică) (Citat 07.12.2022)
9. SCHMIDT, U. Bessarabien. Deutsche Kolonisten am Schwarzen Meer. – Potsdam, Deutsches Kulturforum Oestliches Europa e V., 2008. – 420 p.
10. Адрес-календарь Бессарабской губернии, 1916. – Кишинев, Изд-во Киш. стат. к-та, 1916. – 328 p.
11. Бахмутская Е.В. Немецкие колонисты / В кн.: Немцы в России: Историко-документальное издание. – СПб, Лики России, 2004. – 256 с.
12. Иллюстрированный адрес-календарь Бессарабской губернии, 1914. – Кишинев, Типография Бессарабского Губернского Правления. 1913. – 450 p.
13. Мой город Кишинев (Электронный источник). <http://oldchisinau.com/forum/> (Citat 07.12.2022)
14. Немцы Бессарабии (Электронный источник). https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D0%BC%D1%86%D1%8B_%D0%91%D0%B5%D1%81%D1%81%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B1%D0%B8%D0%B8 (Citat 07.12.2022).
15. Тарнакин, Владимир, Матей, Зинаида. Учебные заведения Кишинева XIX - начала XX веков. – Ch., Pontos, 2014. – 267 p.
16. Юбилейный сборник города Кишинева. Ч.1: 1812-1912. – Кишинев, Типография Бессарабского Губернского Правления. 1914. – (pagini nenumerate).

Referințe bibliografice:

1. BOLGARINA, Elina. Cărți cu autograful Mariei Rapp. In: Magazin bibliologic. 2017, nr. 1-2, pp. 20-28. ISSN 1857-147; BOLGARINA, Elina. Cărți cu autograful Mariei Rapp. In: Blogul Literaturile Lumii BNRM [online]. [citată 07.12. 2022]. Disponibil: <https://libermundi.livejournal.com/70030.html>
2. БОЛГАРИНА, Элина. Книги с автографом Марии Рапп. В: Вестник БАЕ (Библиотечной Ассамблеи Евразии). 2017, nr. 1, с. 58-62. ISSN 2658-4921 (print), ISSN 2658-7351 (online)
3. БОЛГАРИНА, Элина. Книги с автографами Марии Рапп. В: «Кишиневская Ломоносовка»: [online]. [citată 07.12 2022]. Disponibil: https://www.youtube.com/watch?v=lj-3ha_N8Cs
4. BOLGARINA, Elina. Коллекция «Литературы мира» Национальной библиотеки Республики Молдова: чему удивляет и чему учит. In: Magazin bibliologic. 2018, nr. 3-4, pp. 19-22. ISSN 1857-147.
5. CĂRȚILE citite de străbuni... In: Blogul Literaturile Lumii BNRM. [citată 07.12.2022]. Disponibil: <https://libermundi.livejournal.com/61727.html>

SIMPOZIONUL „ANUL BIBLIOLOGIC 2021 – ANUL FORTIFICĂRII DIGITALIZĂRII ACTIVITĂȚII BIBLIOTECILOR”, EDIȚIA A 31-A

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
ORCID 0000-0002-0248-9108

Rezumat: *Articolul prezintă o sinteză a lucrărilor Simpozionului anual „Anul Bibliologic, ediția a 31-a”, organizat la 31 martie 2022. Simpozionul „Anul Bibliologic” este parte integrantă a sistemului reuniunilor științifice organizate sub egida BNRM.*

Cuvinte-cheie: *Simpozionul „Anul Bibliologic”, reuniune științifică, anul profesional 2021.*

Abstract: *The article presents a summary of the works of the Annual Bibliological Year Symposium, the 31st edition, organized on March 31, 2022. The Bibliological Year Symposium is an integral part of the system of scientific meetings, organized under the auspices of the BNRM.*

Keywords: *Bibliographic Year Symposium, scientific meeting, professional year 2021.*

Simpozionul „Anul Bibliologic” este o reuniune științifico-metodologică, parte integrantă a sistemului reuniunilor științifice organizate sub egida Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM), cu sprijinul nemijlocit al Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Consiliului Biblioteconomic Național (CBN). Referindu-ne la sistemul reuniunilor științifice, evidențiem încă două componente ale acestuia: Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci (SNB) (organizat de regulă în lunile octombrie-noiembrie ale fiecărui an) și conferințele zonale (organizate anual în lunile mai-iunie). Fiecare dintre acestea are un scop și obiective bine determinate, fiind statornice în comunitatea profesională.

Astfel, Simpozionul „Anul Bibliologic”, urmărind scopul de a asigura o retrospectivă a anului profesional, a impactului activității

bibliotecilor din sistemul național în contextul direcțiilor prioritare ale anului de referință, are stabilite următoarele obiective:

- monitorizarea/sinteza activității bibliotecare în contextual priorităților declarate ale anului de referință, reliefaarea progreselor privind realizarea acestora;
- identificarea problemelor cu care se confruntă domeniul biblioteconomic în realizarea priorităților profesionale ale anului, care solicită intervenții profesionale (asistență metodologică, consultații, sprijin practic) pentru îmbunătățiri;
- stabilirea modalităților de soluționare a problemelor identificate;
- abordare de perspectivă a tendințelor domeniului biblioteconomic și științelor informării în corespundere cu prevederile documentelor naționale și internaționale;
- încurajarea cunoașterii și stimularea creativității;

- crearea unui mediu benefic de comunicare profesională.

Ediția a 31-a a Simpozionului a avut genericul „Anul 2021 – Anul fortificării digitalizării activității bibliotecilor”, fiind organizat la 31 martie 2022.

Din punct de vedere organizațional simpozionul a inclus: *sesiunea de comunicări* (moderată de Elena Pintilei, director general al BNRM, și Vera Osoianu, director adjunct al BNRM; comunicări prezentate de către Victoria Popa, Ludmila Corghenci, Diana Silivestru); *sesiunea „Implementarea priorităților profesionale ale anului 2021: istorii de succes și probleme”* (prezentări de: Elena Pintilei, BNRM; Eugenia Bejan, BNC „Ion Creangă”; Ecaterina Dmitric, BNRM; Lilia Dogoter, BCU USM; T. Ambroci, Centrul de EC, Chișinău; Ecaterina Scherlet, BȘ a UPS „Ion Creangă”; Lina Mihaluță, BȘ US „Alec Russo”, Bălți; Elena Bordian, BRTȘ, AȘM, Institutul Național de Cercetări Economice; și *finalități*.

În baza lucrărilor Simpozionului „Anul Bibliologic 2021” a fost integrat și diseminat (pe adresele electronice ale centrelor biblioteconomice, rețele sociale) pentru toți membrii comunității profesionale (și nu doar) ePortofoliul reuniunii <https://www.facebook.com/anul.bibliologic/videos/845108970218575>. ePortofoliul „Anului Bibliologic 2021” conține agenda reuniunii, lista participanților și modelul certificatului, textele comunicărilor/intervențiilor, comunicatul final.

În continuare prezentăm evaluarea lucrărilor Simpozionului, având la bază câteva repere:

- *numărul participanților* – 260 de persoane: manageri superiori și funcționari ai bibliotecilor naționale, raionale/municipale/orășenești, din învățământ (universitare, ale centrele de excelență, colegiilor, școlare), specializate; ai Camerei Naționale a Cărții; reprezentanți ai administrației publice locale;

- *componența participanților*:

- ✓ după statutul funcțional – directori, directori adjuncți, șefi de servicii, șefi de bibliotecă, bibliotecari-formatori ai centrelor

de excelență și raionale, responsabili de activitatea bibliotecară din cadrul APL;

- ✓ după criteriul geografic: participanții au reprezentat toate zonele republicii;

- ✓ după tipul bibliotecii: din biblioteci naționale – 34 de persoane; din biblioteci publice teritoriale – 99 de persoane; din biblioteci din învățământ – 94 de persoane (inclusiv universitare – 65 de persoane, din colegii și centre de excelență – 12 persoane, din școli, licee – 17 de persoane); din biblioteci specializate – 15 persoane, alte structuri – 18 persoane;

- *numărul comunicărilor*: au fost prezentate publicului 11 comunicări;

- *transmisiunea în direct a lucrărilor Simpozionului*: <https://www.facebook.com/anul.bibliologic/videos/845108970218575> <https://www.youtube.com/watch?v=SBvcP7OvzhE>

Impactul lucrărilor Simpozionului a constat în:

- re-axarea participanților pe prioritățile Anului Biblioteconomic 2021;

- cunoașterea/diseminarea experiențelor, rezultatelor statistice profesionale ale bibliotecilor din cadrul tuturor tipurilor de biblioteci;

- lărgirea cercului de participanți la lucrările Simpozionului prin intermediul transmisiunii în direct, posibilități de revenire la mersul lucrărilor <https://www.youtube.com/watch?v=SBvcP7OvzhE>;

- prezentarea indicatorilor statistici, ai celor de performanță privind activitatea SNB în anul 2021 și încurajarea reprezentanților comunității profesionale pentru valorificarea datelor statistice, efectuarea cercetărilor statistice atât în interiorul rețelei, cât și comparate la nivel de diferite rețele;

- încurajarea bibliotecilor pentru augmentarea rolului în realizarea strategiilor de dezvoltare ale comunităților prin organizarea și implementarea noilor servicii, atragerea resurselor locale, dezvoltarea parteneriatelor, măsurarea/promovarea rezultatelor, promovarea experiențelor de succes.

ANUL BIBLIOLOGIC 2021 ȘI RECUPERAREA POZIȚIILOR PIERDUTE

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova
ORCID 0000-0001-8509-8796

Rezumat: Articolul reflectă realizările Anului Bibliologic 2021 la nivelul Sistemului Național de Biblioteci, cu referiri aparte la segmentul bibliotecilor publice teritoriale. Autorul realizează o comparație a datelor statistice cu realizările anilor precedenți, luând drept bază prioritățile de activitate stabilite la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci.

Cuvinte-cheie: Indicatori statistici și de performanță, Harta Bibliotecilor Lumii, priorități ale anului biblioteconomic 2021, evaluarea bibliotecilor; digitalizare.

Abstract: The article reflects the achievements of the Bibliographic Year 2021 at the level of The National Librarianship System with special reference to activity of territorial public libraries. The author makes a comparison of recent statistical data with the accomplishments of previous period, taking as a basis the activity priorities established by the Managers Forum of the National Librarianship System.

Keywords: Statistical and performance indicators, Map of World Libraries, priorities of the professional year 2021, library assessment, digitization.

Anul Bibliologic 2021 a fost anul culminant al pandemiei virusului COVID-19, an când, după șocul provocat de începutul acesteia în luna martie a anului 2020, lumea bibliotecară a încercat să-și regrupeze forțele și să învețe cum să acționeze în noua normalitate pentru a menține biblioteca în albia interesului public.

Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, care a avut loc la 4 noiembrie 2020, în format online, cu genericul „Identitatea bibliotecii în noua normalitate: tendințe și priorități 2021”, a stabilit ca prioritate în activitatea bibliotecilor fortificarea digitalizării activității bibliotecilor. Respectiv, Proiectul Național al anului 2021 a fost definit ca *Anul amplificării digitalizării activității bibliotecilor*. Tema a fost impusă de efectele și lecțiile pande-

miei și de restricțiile care au rezultat din situația creată.

Pe tot parcursul anului 2021, bibliotecile lumii (bibliotecile din Republica Moldova nu au fost o excepție) au depus eforturi pentru a recupera pozițiile pierdute, dictate de necesitatea distanțării sociale, închiderea bibliotecilor, reducerea orelor de funcționare, activitatea de la distanță și alte restricții pandemice.

Pentru a reuși în acest demers, echipa Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM) a studiat cum reacționează la noua normalitate și ce recomandă organizații internaționale de profil, precum IFLA, CENL, EBLIDA, ALA, OCLC, WebJunction, Public Libraries 2030 și bibliotecile din alte țări, luate aparte. Experiențele acestora și practicile de calitate au fost distribu-

ite atât în cadrul activităților organizate, cât și prin materialele publicate în format tradițional sau virtual. La rândul nostru, am diseminat experiența acumulată de bibliotecile din Republica Moldova. Pe site-ul CENL (Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene) www.cenl.org, BNRM a figurat cu cele mai importante realizări, menținându-se în câmpul vizual al comunității bibliotecare internaționale.

În pofida greutăților enorme cu care s-au confruntat bibliotecile din Republica Moldova, numărul acestora n-a cunoscut o scădere dramatică. Pe Harta Bibliotecilor Lumii (<https://librarymap.ifla.org/>), care pentru anul 2021 a prezentat date din 134 țări, respectiv un total de 406 682 de biblioteci publice, Republica Moldova figurează cu 2655 de biblioteci de toate tipurile, inclusiv 1317 de biblioteci publice teritoriale (<https://librarymap.ifla.org/map/Metric/Number-of-libraries/LibraryType/National-Libraries,Academic-Libraries,Public-Libraries,Community-Libraries,School-Libraries,Other-Libraries/Country/Republic-of-Moldova/Weight/Totals-by-Country>).

Datele statistice prezentate Biroului Național de Statistică demonstrează că, pe parcursul mai multor ani, descreșterea numărului de biblioteci nu se oprește și, deși reducerea nu este dramatică, aceasta este constantă. Dacă ne referim la numărul bibliotecilor publice în ultimii cinci ani, acesta s-a redus cu 31 de unități, de la 1338 în anul 2017 la 1307 în anul 2021. De menționat că numărul de biblioteci deschise și închise nu este niciodată un caz deschis sau închis. Există câteva lucruri care ar trebui clarificate, fără de care nu putem constitui tabloul real al numărului de biblioteci. Și întotdeauna există problema definițiilor, dar și a abordărilor, chiar și la nivel internațional.

Pentru Harta Bibliotecilor Lumii, de la începutul proiectului, situația nu s-a schimbat: numărul total de biblioteci este egal cu numărul de biblioteci principale (sau unități administrative) + filiale + puncte de servicii externe + biblioteci mobile. De exemplu, pentru municipiul Chișinău, respectiv Biblioteca Municipală Chișinău „B.

P. Hasdeu” numărul ar fi $28 = 1$ bibliotecă centrală/principală + 27 filiale. În cazul bibliotecilor naționale, conform unui consens agreat de toți, se publică numărul de unități administrative. Acest lucru se face pentru a evita orice confuzie pe care utilizatorii site-ului LMW/Harta Bibliotecilor Lumii ar putea-o avea atunci când văd un număr mare de biblioteci naționale într-o țară, ceea ce ar putea fi cazul dacă există succursale și/sau biblioteci mobile etc.

O situație foarte neclară (și nu singulară) este cea de la Costești, raionul Ialoveni, unde primăria a creat un centru de cultură în care nu este foarte distinct locul bibliotecii. Clar este doar faptul că biblioteca n-a fost evaluată odată cu celelalte biblioteci din raion. Urmează să vedem cum se va proceda în cazul Registrului bibliotecilor.

În anul declarat *Anul amplificării digitalizării activității bibliotecilor* urma să se producă o schimbare esențială la capitolul „achiziționare tehnologii și echipamente” și alte lucruri adiacente. Schimbarea însă nu a avut loc. Dacă luăm bibliotecile publice teritoriale care servesc utilizatori de toate vârstele și de diversă pregătire, apoi numărul bibliotecilor care dețin calculatoare s-a mărit cu doar 9 unități. Tot cu 9 biblioteci s-a mărit numărul acelor care dispun de conectare la internet. La fel de ne semnificativă a fost creșterea numărului de vizitatori virtuali cu 96,2 de mii și numărul împrumuturilor electronice cu 22,4 de mii. Numărul bibliotecilor care au creat siteuri rămâne la fel ca în anul precedent, respectiv 10 siteuri. Doar cu 7 unități s-a mărit numărul bibliotecilor care dețin bloguri, constituind 115 de biblioteci. Remarcăm că doar 10% din numărul total de biblioteci publice teritoriale dețin siteuri sau bloguri. Cu asemenea cifre este foarte complicat să vorbim despre digitalizarea activității bibliotecii.

Pentru bibliotecile mari, cea mai mare realizare a anilor din *nouă normalitate* a fost transferarea activităților în spațiul virtual, care a demonstrat, în cele mai dese cazuri, eficiența și eficacitatea.

Colecțiile la nivelul Sistemului Național de Biblioteci au cunoscut o descreștere de peste 250 de mii de exemplare la capitolul „existent la finalul anului”. Tot cu apro-

ximativ 250 de mii s-a micșorat numărul achizițiilor pe parcursul anului raportat.

De remarcat faptul că, deși numărul achizițiilor a fost în descreștere, numărul împrumuturilor a cunoscut o creștere substanțială, mai ales în bibliotecile publice teritoriale, unde creșterea a fost cu 1173,8

de exemplare, inclusiv în limba română cu 1001,5 de exemplare. Potrivit tabelului de mai jos cota publicațiilor în limba română din colecția totală este de 41% la nivelul Sistemului Național de Biblioteci și de 51,4% la nivelul rețelei de biblioteci publice teritoriale.

Tabel nr. 1. Total colecții în limba română (pentru anul 2021)

Biblioteci	Total colecții existente la sfârșitul anului 2021	din care în limba de stat
Sistemul Național de Biblioteci	59263,3	24704,4 (41%)
Biblioteci publice teritoriale	15377,8	7902,4 (51,4%)
Biblioteca Națională a Republicii Moldova	2500,4	389,5 (15,6 %)

Cifrele ce reflectă starea colecțiilor din biblioteci nu s-au schimbat esențial în comparație cu anii precedenți. Această situație ar putea fi pusă la baza politicilor și strategiilor viitoare ale domeniilor adiacente cărții, în special industria cărții. Potrivit datelor, Sistemul Național de Biblioteci dispune de 59263,3 de unități de păstrare, inclusiv 24704,4 de exemplare sau 41 % în limba română. Bibliotecile publice teritoriale dispun de 15377,8 de unități de păstrare, inclusiv 7902,4 exemplare sau 51,4% în limba română.

În anul 1991, anul declarării independenței țării, raportul dintre fondul total și numărul de publicații în limba română era de aproximativ 33% de publicații în limba de stat (așa figurează în documentele de evidență) și aproximativ 67% în limbile minorităților naționale și în limbi străine.

Observăm că o mare parte din indicatorii de bază de activitate a bibliotecilor publice teritoriale au cunoscut o creștere substanțială și există certitudinea că aceasta depinde de pregătirea pentru evaluarea bibliotecilor.

Printre cele mai mari realizări ale anului 2021 un loc aparte îl ocupă evaluarea bibliotecilor publice teritoriale. Procesul de evaluare reprezintă o noutate în sistemul biblioteconomic național și are rădăcini în *Legea cu privire la biblioteci (2017)*. Evaluarea bibliotecilor publice teritoriale a fost realizată în conformitate cu *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice*, apro-

bat prin HG nr. 747 din 07.10.2020. Criteriile minime în baza cărora a fost realizată evaluarea bibliotecilor publice teritoriale au fost cele prevăzute de articolul 7 al regulamentului:

- 1) cota de atragere a membrilor comunității la bibliotecă;
- 2) colecții și resurse informaționale variate, corespunzătoare profilului comunității;
- 3) impactul serviciilor care sunt dezvoltate conform necesităților membrilor comunității;
- 4) eficiența utilizării bugetului și dezvoltarea parteneriatelor.

Comisia de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale a fost constituită prin ordinul nr.193 al Ministerului Culturii *Cu privire la constituirea Comisiei de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale*. Ordinul viza aprobarea componenței comisiei, lista bibliotecilor și perioada de evaluare.

În sistemul național de biblioteci, bibliotecile publice teritoriale ocupă un segment semnificativ, alcătuit din 1094 de biblioteci teritoriale atestate curent, dar datele statistice oficiale menționează existența a 1317 de biblioteci (în anul 2021). Așa cum potrivit regulamentului evaluarea este obligatorie, bibliotecile care n-au fost evaluate urmează să fie supuse procesului în anul următor evaluării.

Evaluarea a avut loc în baza portofoliului prezentat de fiecare bibliotecă. În cadrul evaluării au fost realizate și vizite de documentare, în mediu circa 4-5 biblioteci per

raion, în special în bibliotecile în care erau depistate probleme. Cel mai mare număr de biblioteci neevaluate a fost în raionul Cimișlia – 12 biblioteci. În alte raioane, spre exemplu în raionul Ungheni, au fost evaluate toate bibliotecile publice. Cel mai mic punctaj oferit în evaluare a fost de 92-93 de puncte. Iar punctajul corespunzător calificativului *excellent* a fost de la 401 la 408 de puncte. Ne-evaluarea a fost motivată de absența angajaților, concediul de lungă durată etc.

Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice a scos în lumină importanța indicatorilor de performanță a bibliotecilor. Criteriile minime de evaluare a bibliotecii au relevat pentru prima dată indicatori precum cota de atragere a comunității la bibliotecă, impactul serviciilor moderne în comunitatea unde activează biblioteca etc. Regulamentul a permis oferirea diferitor categorii, respectiv superioară și categoriile de la I la IV. Astfel, în rezultatul evaluării categoria superioară a fost atribuită pentru 6 biblioteci, categoria I – pentru 22 de biblioteci, categoria a II-a – pentru 49 de biblioteci, categoria a III-a – pentru 321 de biblioteci, categoria a IV-a – pentru 695 de biblioteci.

Concluziile care se impun atunci când examinăm bibliotecile din Republica Moldova în raport cu bibliotecile altor țări demonstrează că marile probleme ale domeniului biblioteconomie și știința informării sunt similare și includ imaginea bibliotecii în mediul comunitar în scădere; finanțarea insuficientă; restricții impuse de tot felul de crize; interesul pentru profesie în rândurile celor tineri în descreștere; personalul de bibliotecă cu tendințe de îmbătrânire etc.

Caracteristice pentru comunitatea internațională, în anul precedent, au fost eforturile de recuperare a pozițiilor pierdute de la începutul pandemiei. Fiecare țară încearcă să găsească calea proprie de rezolvare a problemelor. Bibliotecii Naționale a Norvegiei, de exemplu, i-au fost alocate fonduri de proiect pentru a stimula dezvoltarea bibliotecilor norvegiene. Resursele și serviciile pe care le oferă bibliotecile creează oportunități de învățare, sprijină alfabetizarea și educația și ajută la modelarea

noilor idei și perspective care sunt esențiale pentru o societate creativă și inovatoare.

Pandemia virusului COVID-19, care a produs o digitalizare forțată a activității bibliotecilor și în alte condiții ar fi durat ani și ani, a demonstrat cât de importantă pentru o bibliotecă este prezența în spațiul virtual. Cert este că digitalizarea nu mai este o oportunitate, este un imperativ și o necesitate inerentă dezvoltării.

Pe fundalul războiului din Ucraina, prima întrebare care ne-o punem atunci când citim despre distrugerea unei biblioteci sau arhive cum au fost cele de la Chernihiv, este dacă instituțiile au avut colecțiile digitizate sau nu. Ne convingem o dată în plus că digitizarea este nu doar despre acces, dar și despre asigurarea securității documentelor. Când în anul 2009 a fost distrusă arhiva din Koln, una din cele mai mari arhive de istorie din Germania și sute de mii de documente, acte, hărți, testamente, placate au fost pierdute pentru totdeauna, specialiștii au reconstituit ceea ce s-a păstrat digital – fotografii, copii etc, iar după inventarierea a ceea ce a rămas din arhiva din Koln, s-a trecut la digitizarea integrală a documentelor. Interesant faptul că această arhivă era declarată model pentru arhivele din întreaga lume, datorită mărimii și celor mai noi sisteme digitale și electronice de arhivare. Acest caz a demonstrat cât de importantă este asigurarea securității documentelor în format digital.

Bibliotecarii trebuie să conștientizeze faptul că au pierdut lupta cu marii promotori de informații, giganții tehnologiilor, care fac bani din această ocupație. Astăzi biblioteca cu greu mai poate fi numită centru de informare. Pentru informarea imediată, utilizatorii apelează în primul rând la motoarele de căutare. Câți utilizatori încep căutarea informației pornind de la siteul bibliotecii? Studiile vorbesc de aproximativ 1% de respondenți.

Dar mai rămân aspectele ce țin de calitatea informației din internet. Sigur, prea puțin pentru a justifica importanța bibliotecii în era digitală. În aceste condiții bibliotecile trebuie să se axeze pe crearea informației și a conținuturilor. În internet nu poți găsi nimic, dacă nu ai plasat aco-

lo. Bibliotecarii pot și trebuie să se afirme drept creatori de conținuturi.

Nu este exclus că pandemia și alte crize, care au schimbat lumea, pot oferi o altă interpretare a serviciilor electronice, dar, în mare parte, doar pe partea de distribuire și comunicare a conținuturilor. Crearea acestora rămâne marele argument pro bibliotecă și pro bibliotecar. Recenta criză a refugiaților a demonstrat cât de importantă este informația de calitate.

Și în noua normalitate și realitate, bibliotecarii au demonstrat un grad înalt de flexibilitate și reziliență. Este clar că după șocurile la care au fost supuși de pandemie și de criza refugiaților se poate reveni la normal, de sigur, cu toate lecțiile învățate.

Ca parte a comunităților pe care le servesc, bibliotecile rămân în centrul comunităților în orice împrejurări. Colegii bibliotecari din Ucraina au dat o lecție de comportament și implicare în acest sens. Articolul „Bibliotecile ucrainene oferă adăposturi anti-bombă, cursuri de camuflaj și, bineînțeles, cărți”, publicat pe <https://www.npr.org/2022/03/09/1085220209/ukraine-libraries-bomb-shelters>, prezintă un material impresionant despre activitățile bibliotecilor în această nouă realitate, dictată de războiul care, începând cu 24 februarie 2022, a schimbat Ucraina, regiunea, dar și întreaga lume. Oksana Brui, directorul bibliotecii Institutului Politehnic „Igor Sikorsky” din Kiev, președinta Asociației Bibliotecarilor din Ucraina, citată în material, menționează că în noua realitate, bibliotecile din Ucraina joacă un rol vital în sprijinirea efortului de război ale Ucrainei, de la oferirea de adăposturi familiilor în timpul bombardamentelor rusești, până la realizarea de plase de camuflaj pentru armată și contracararea dezinformării. În timp ce unele dintre bibliotecile Ucrainei au fost distruse de lupte, altele „zumzăie ca niște stupi”, pline de bibliotecari, cititori, refugiați și voluntari. În biblioteci sunt organizate puncte de primire a refugiaților, cămine și puncte logistice. Sunt țesute plase de camuflaj pentru militari. Aici se țin cursuri de îngrijire medicală la domiciliu. Aici se strâng cărți pentru a fi transferate în bibliotecile din țările vecine care primesc

refugiați ucraineni.

Bibliotecile organizează întâlniri cu specialiști pentru a oferi ajutor psihologic rezidenților care se luptă să facă față unei noi realități. Există adăposturi anti-bombă în biblioteci, de exemplu: o bibliotecă pentru copii din Mykolaiv, unde copiii, familiile lor și câțiva câini erau ținuți în siguranță. După cum demonstrează un videoclip postat de bibliotecă, copiii își folosesc timpul petrecut în adăpost pentru a alege cărți, ocupându-și timpul înainte de a putea ieși din încăperi din nou.

Bibliotecile Ucrainei încearcă să contracareze influența dezinformării, inițiind oamenii în alfabetizarea media și informațională. Bibliotecarii din țara vecină muncesc din greu încercând să-și păstreze colecțiile în siguranță și să se asigure că oamenii pot accesa cărți și alte materiale.

În materialul menționat, președinta asociației bibliotecarilor din Ucraina mai semnaleză că evenimentele planificate pentru luna martie n-au fost anulate, au fost doar amânate. Aceasta înseamnă încredere în ziua de mâine și speranța că totul va fi bine.

Biblioteca este locul în care utilizatorii ar trebui să vină să se relaxeze, să-și selecteze următoarea lectură și să exploreze rafturile aparent fără sfârșit. Cu toate acestea, în Ucraina, biblioteca a devenit un loc pentru ceva mult mai diferit.

Războiul și criza refugiaților din Ucraina a schimbat și agenda bibliotecarilor din Republica Moldova, dar și din multe alte țări. Noua realitate a consolidat comunitatea bibliotecară internațională. Toate organizațiile internaționale de profil au condamnat războiul. În Declarația IFLA privind Ucraina, din 1 martie 2022, se menționa că „IFLA este solidară cu colegii noștri din Ucraina, condamnă toate acțiunile violente și se alătură comunității internaționale în declarațiile lor cu privire la situație”. În consens cu protestul comunității bibliotecare internaționale, IFLA a făcut un apel urgent la bibliotecile din întreaga lume să se mobilizeze în favoarea unor informații corecte despre conflict, care să fie difuzate ca mijloc de sprijinire a democrației și a libertății de exprimare.

De asemenea, IFLA solicita bibliotecilor să sprijine orice refugiat ucrainean, în colaborare cu organizații guvernamentale și ne-guvernamentale. „Ar trebui să fim pregătiți să găsim soluții practice și să fim pregătiți să oferim ucrainenilor asistență și sprijin, după caz”, mai declara Consiliul de conducere al IFLA.

În Declarația privind Ucraina, din 2 martie 2022, Consiliul Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale (CDNL), în consens cu Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci și Blue Shield, condamnă agresiunea militară împotriva Ucrainei, care amenință prețioasa moștenire intelectuală și culturală a națiunii, și, la fel, amenință viețile oamenilor și comunitățile ucrainene.

Blue Shield: Factsheet este o organizație internațională independentă, neutră, non-guvernamentală, non-profit, care a fost fondată cu scopul de a proteja moștenirea culturală pe timpul conflictelor armate și a dezastrelor din întreaga lume și are un rol aparte în această situație.

Odată cu sistarea calității de membru a Federației Ruse din Consiliul Europei la 16 martie 2022, directorii Bibliotecii de Stat a Rusiei din Moscova, Bibliotecii Naționale a Rusiei și Bibliotecii Prezidențiale *Elțin* din

Sankt Petersburg nu mai sunt membri ai Fundației Conferința Directorilor Bibliotecilor Naționale Europene (CENL). Conform statutului fundației, calitatea de membru CENL este deschisă doar membrilor Consiliului Europei și ai Vaticanului.

Mesaje de susținerea și ajutor au adresat mai multe asociații profesionale și biblioteci naționale din întreaga lume. Unele biblioteci au venit cu propuneri concrete de ajutor. Biblioteca Națională Elvețiană (SNL), de exemplu, a declarat că susține poziția comună a Conferinței Directorilor Bibliotecilor Naționale (CDNL), IFLA și Blue Shield. Ca semn de solidaritate, SNL se oferă să pună la dispoziție, temporar, Bibliotecii Naționale Ucrainene un spațiu de depozitare cu aer condiționat pentru patrimoniul cultural documentar.

Dinamica evenimentelor din ultimii ani este pe de-a dreptul halucinantă. N-am reușit să ne obișnuim cu *noua normalitate* impusă de pandemie și deja trebuie să ne obișnuim cu alte realități. Indiferent dacă este vorba de pandemie, război, criza refugiaților sau alte crize, bibliotecarii trebuie să fie flexibili și rezilienți. Lumea se schimbă și, la fel, trebuie să se schimbe biblioteca și bibliotecarul.

Bibliografie:

1. ANSTICE, Ian. An open and shut case? [online] / Ian Anstice // Public Libraries News. – Mod de acces: <https://www.publiclibrariesnews.com/2022/02/an-open-and-shut-case.html> (Citat 01. 04. 2022).
2. CU privire la constituirea Comisiei de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale. Ordinul nr. 193 al Ministerului Culturii [online]. – Mod de acces: https://mecc.gov.md/sites/default/files/ordin_193_din_25.02.2021_evaluare_biblioteci_publice_teritoriale_-intreg.pdf (Citat 01. 04. 2022).
3. IFLA Statement on Ukraine [online] // The International Federation of Library Associations. – Mod de acces: <https://www.ifla.org/news/ifla-statement-on-ukraine/> (Citat 01. 04. 2022).
4. REGULAMENT privind evaluarea bibliotecilor publice [online]. – Mod de acces: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123623&lang=r (Citat 01. 04. 2022).
5. THE DIGITIZATION as advance solution for written cultural heritage [online] // Conference of European National Librarians, 2022. – Mod de acces: <https://www.cenl.org/the-digitization-as-advance-solution-for-written-cultural-heritage/> (Citat 01. 04. 2022).
6. UKRAINE'S libraries are offering bomb shelters, camouflage classes and, yes, books [online]. – Mod de acces: <https://www.npr.org/2022/03/09/1085220209/ukraine-libraries-bomb-shelters> (Citat 01. 04. 2022).
7. WHAT librarians are saying about the war in Ukraine [online] // Biblioteket tar saka #librarycase. – Mod de acces: <https://bibliotekettarsaka.com/2022/03/03/what-librarians-are-saying-about-the-war-in-ukraine/> (Citat 01. 04. 2022).

PROIECTUL ANULUI 2022 ȘI AJUSTĂRILE LA NOILE REALITĂȚI

Vera OSOIANU,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
ORCID 0000-0001-8509-8796

Rezumat: *Articolul reprezintă o inițiere în prioritățile profesionale ale anului 2022, dezbătute la conferințele zonale, care este veriga intermediară între Forumul Managerilor și Simpozionul Anul Bibliologic. Potrivit concepției Forumul Managerilor trasează prioritățile profesionale pentru anul ce urmează, iar la Simpozionul Anul bibliologic sunt făcute totalurile activității. Materialul readuce în discuție prioritățile anului 2022, aprofundează prioritățile de activitate profesională, actualizează informațiile, ajustează prioritățile de la nivel național la cele de nivel internațional. Autorul scoate în evidență specificul activității în noua realitate impusă de criza refugiaților și a solicitanților de azil.*

Cuvinte-cheie: *priorități profesionale 2022, conferințe zonale, biblioteca și comunitatea, ofertele universale ale bibliotecii, servicii pentru refugiați, noua realitate.*

Comunitatea și utilizatorul este rațiunea de existență a bibliotecii, iar consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate este constanta activității bibliotecilor de toate tipurile, dar, mai ales, a bibliotecilor publice teritoriale, existența cărora și rezistența în timp depinde de susținerea membrilor comunității. Dată fiind situația bibliotecilor după doi ani de pandemie și toate efectele negative impuse de aceasta, Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci 2021 a declarat anul 2022 *Anul consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp.*

Tema prioritară a anului 2022 a fost dictată, în mare parte, și de rezultatele evaluării bibliotecilor publice teritoriale, care s-a desfășurat pe parcursul anului 2021, și ale întâlnirilor, în acest context, cu decidenți de divers nivel de responsabilitate, dar și

Abstract: *The article instructs in professional priorities of the year 2022 debated at the regional conferences that served the intermediate link between the Managers Forum and the „Bibliographic Year” Symposium. According to concept, the Managers Forum outlines the professional priorities for the coming year, and the „Bibliographic Year” Symposium summarizes the whole year activity. The article brings back to discussion of priorities of the year 2022 in professional activity, deepens and updates the information, adjusts the national and the international level of priorities. The author highlights the activity specific for a new reality, characterised by the crisis of refugees and asylum seekers.*

Keywords: *professional priorities 2022, regional conferences, library and community, universal library offers, refugee services, the new reality.*

utilizatori reali și potențiali ai bibliotecilor.

Ca verigă intermediară între Forumul Managerilor, unde sunt trasate prioritățile profesionale pentru anul ce urmează, și Simpozionul Anul Bibliologic, la care sunt făcute totalurile activității, conferințele zonale vin să readucă în discuție prioritățile anului, să aprofundeze prioritățile de activitate profesională, să actualizeze informațiile, să facă unele corectări prin experții antrenați în desfășurarea conferințelor și, cel mai important, să scoată în evidență idei și practici de calitate care merită să fie preluate și replicate. Evident că la conferințele zonale se face și o trecere în revistă a mișcărilor recente de idei în domeniu la nivel mondial, pentru a ajusta activitățile acestora la nivel național și a rămâne în acest circuit.

Prioritățile anului 2022 au fost concepute într-o realitate și sunt realizate într-o nouă realitate mult mai dură. Din noua

normalitate impusă de cei doi ani de pandemie bibliotecarii au intrat direct în *noua realitate* impusă de războiul din Ucraina și s-au trezit peste noapte că au o nouă categorie de utilizatori: refugiații și solicitanții de azil. Cu regret, fenomenul nu este nou, bibliotecarii din alte țări au cunoscut acest flagel, există experiențe atestate de mai multă vreme și bibliotecarii nu trebuie să inventeze ceva special, trebuie doar să răsfângă asupra acestei noi categorii de utilizatori Ofertele Universale ale Bibliotecii axate pe: cultură și creativitate, sănătate și bunăstare, informații și digital, lectură.

La șirul priorităților profesionale, definite la Forumul Managerilor 2021, bibliotecarii au adăugat o prioritate în plus – *incluziunea socială a refugiaților*. În acest sens, echipa BNRM, cu implicarea BNC „Ion Creangă”, a elaborat Linii directorii „Bibliotecile în ajutorul refugiaților și solicitanților de azil”. La conferințele zonale au fost împărtășite primele experiențe de incluziune socială a refugiaților și multe dintre acestea pot fi replicate fără niciun fel de rezerve de către alte biblioteci.

Biblioteca se ține dintotdeauna pe folosirea în comun a resurselor și a ideilor. Ediția 2022 a conferințelor zonale a însemnat distribuirea ideilor și experiențelor avansate și, venind aici cu o idee, bibliotecarii au plecat cu mai multe idei, iar diferența de la venire și plecare este plusvaloarea și randamentul pe care o dau conferințele zonale. După experiențele distribuite de la tribuna conferințelor zonale este clar că bibliotecarii au ce pune pe lista ideilor în așteptare.

Nu este o noutate că indicatorii principali de activitate scad. Situația este similară la nivel mondial. În Anglia, de exemplu, în ultimii 10 ani numărul de vizite a scăzut cu 52%. O altă cifră terifiantă este numărul bibliotecilor, care a scăzut cu o treime. Dar există indici foarte clari că lucrurile încep să se schimbe. La 19 aprilie publicam pe *Blogul de biblioteconomie și știința informării* o informație preluată de la Ian Anstice, biblioteconomist britanic, un mare susținător al bibliotecilor, administratorul site-ului Public Libraries News, în care aminteam faptul că de mai mulți ani în Regatul Unit se dă o luptă crâncenă între

consiliile locale și membrii comunităților pentru bibliotecile publice. Personal, am urmărit cu mare interes aceste bătălii. Unii au reușit să salveze bibliotecile, alții nu. Se pare că vocea comunității, totuși, contează. Ian Anstice scria despre două consilii locale care demonstrează ce se poate întâmpla atunci când un consiliu local încearcă să închidă biblioteci care au sprijin public puternic. În Essex, protestele susținute și bine organizate au durat mai multă vreme, ducând în cele din urmă nu numai la o promisiune publică că nicio bibliotecă nu va fi închisă, ci și la anunțul că 2,4 milioane de lire sterline din diverse fonduri vor fi alocate pentru servicii bibliotecare. Consiliul local Nottingham încă încearcă să închidă unele dintre bibliotecile lor, dar unii dintre consilieri s-au declarat împotriva mișcării, panouri publicitare fiind puse în semn de protest și membrii comunității unindu-se pentru salvarea bibliotecilor.

Important de menționat faptul că în apărarea bibliotecilor se pronunță nu numai utilizatorii bibliotecilor, dar și cei care momentan nu folosesc serviciile oferite de biblioteci. Aceștia consideră că biblioteca trebuie să rămână acolo unde-i este locul pentru timpurile când vor avea nevoie de serviciile acesteia.

Dar adevărata revelație au fost bibliotecile care au activat în bază de voluntariat. Doar câteva au eșuat în ultimul deceniu. Doar una sau două din cele peste 600 de biblioteci au fost nevoite să se închidă de-a lungul timpului. De remarcat că acestea au fost unele dintre primele care s-au deschis după mai bine de zece ani. Aceasta este o rată de supraviețuire surprinzătoare în comparație cu așteptările din 2010, când se presupunea că multe nu vor rezista pentru mult timp. Situația sugerează, mai degrabă, că biblioteca este în comunitate pentru a dăinui.

La 15 mai 2022, Ian Anstice publica postarea „Alegerea viitorului corect”, în care anunță câteva idei importante, bazate pe realitatea din Regatul Unit:

- o bibliotecă publică fără cărți devine un centru comunitar sau o clădire de asistență socială, și nu o bibliotecă;
- cărțile tipărite sunt aici pentru a rămâne, în ciuda predicțiilor că ultima bibliotecă

publică ar fi trebuit să se închidă în Regatul Unit în 2019;

- bibliotecile publice încearcă să planifice viitorul, dar, pentru că nimeni nu poate ști cum arată, adesea ajung să planifice un viitor greșit. Așa că trebuie să prețuim mai mult publicațiile tipărite deținute;

- renunțarea la amenzi este partea corectă a istoriei;

- proiectele de promovare a lecturii sunt importante.

Aveam mare nevoie de aceste idei la care să pot raporta propriile idei! Postarea lui Ian Anstice ne amintește de cunoscutul biblioteconomist american, Steve Coffman, cu renumitul articol care a bulversat lumea bibliotecară „Declinul și căderea imperiului bibliotecă”, publicat în luna aprilie, anul 2012. Steve Coffman îndemna bibliotecarii să aibă mare grijă de cărți pentru că s-ar putea întâmpla ca viitorul bibliotecii să depindă de carte și anume de cartea în varianta ei tradițională. Iată că după 10 ani, cartea este la locul ei și biblioteca, la fel!

Dar toate realizările nu au venit din cer. A fost o luptă permanentă. Au fost campanii de lobby și advocacy care au implicat personalități de vază din Regatul Unit. Ne amintim aici de Neil Gaiman cu renumita prelegere „De ce viitorul nostru depinde de lectură, bibliotecă și fantezie”, de Tim Couts cu studiul „A cui este responsabilitatea?”. La începutul anilor 2000, Tim Coates avertiza decidenții că, dacă ne se iau măsurile necesare, s-ar putea întâmpla că în cel puțin 20 de ani biblioteca să dispară în forma cunoscută de noi. Drept rezultat, unele municipalități au restabilit bibliotecile și chiar au crescut finanțarea. Sperăm că această tendință se va păstra.

Bibliotecile din Republica Moldova se confruntă cu aceleași probleme de pretutindeni: 1) bugetul în continua scădere; 2) personalul tot mai puțin; 3) tehnologiile inadecvate; 4) resursele tot mai limitate. Toate acestea afectează imaginea bibliotecii în comunitate. Rezultatul? Decidenții au învățat să taie resursele bibliotecilor, nu să le închidă, pentru a nu împinge publicul să protesteze.

Ce pot face bibliotecarii? Probabil este foarte înțelept să observăm necesitățile uti-

lizatorilor, să dăm dovadă de flexibilitate și reziliență și, nu în ultimul rând, să observăm cum văd decidenții prioritățile de dezvoltare. Respectiv, să acționăm pe potrivă.

Președinta țării, Maia Sandu, vede ca pericole care amenință societatea internațională în ansamblu, și Republica Moldova în deosebi, dezinformarea, instabilitatea politică și, mai ales, corupția. După Maia Sandu, democrațiile trebuie să urmeze 5 obiective pe termen lung: edificarea unor instituții independente și responsabile; investiții în educație; formarea unor noi generații de lideri; educarea cetățenilor în spiritul gândirii critice; încurajarea inovației și cercetării. Avem aici o axă puternică pentru dezvoltarea serviciilor de bibliotecă. Președinta țării anunța aceste obiective înainte de începerea războiului din Ucraina.

Să vedem cum văd prioritățile pentru Moldova liderii mondiali, deja după declanșarea războiului. Secretarul de Stat al SUA Antony Blinken, după vizita sa din martie 2022 în Moldova, în ședința Senatului din 27 aprilie, vorbea despre necesitățile de finanțare ale Moldovei, incluzând securitatea cibernetică, stabilizarea economică și rezistența la dezinformare. Este lesne de înțeles unde se pot implica mai mult bibliotecile.

Un instrument important în ajutorul bibliotecarilor în acest sens este Declarația IFLA privind securitatea cibernetică, aprobată de Consiliul de Administrare al IFLA, în februarie 2022.

Ministrul Culturii, Sergiu Prodan, vede biblioteca cu mai multe servicii pe segmentul e-guvernare. La fel, Ministrul Culturii vede bibliotecile ca centre de promovare a turismului. În acest context, echipa BNRM a solicitat implicarea Agenției de Guvernare Electronică. La 20 mai 2022, a avut loc un webinar pentru bibliotecari, la care au fost dezbătute serviciile și platformele electronice actuale. A fost prezentat un nou proiect, lansat la începutul anului 2022, care este în proces de testare și care are perspective mari pentru extindere, inclusiv în bibliotecă – Centrul Unificat de Prestare a Serviciilor (CUPS).

Accesul universal la TIC și internet rămâne o prioritate-cheie la nivel mondial. Pe 28 aprilie 2022, IFLA a fost moderato-

rul sesiunii virtuale „TIC pentru dezvoltare” la Summitul Mondial privind Societatea Informațională. La sesiune au fost împărtășite succese, modele replicabile și inițiative de incluziune digitală bazate pe biblioteci. Digitalizarea activității în general și digitizarea publicațiilor este o mare provocare a bibliotecilor. Când vedem imagini cu bibliotecile, muzeele, arhivele, școli muzicale, centre de cultură din Ucraina (multe dintre ele recent renovate) distruse de război, primul gând este dacă colegii de acolo au reușit să digitizeze resursele valoroase, poate chiar unice pe care le-au deținut.

Zilele acestea citeam despre o revoluție digitală la primăria Strășeni. Un sistem digital finanțat de Agenția pentru Dezvoltare Internațională a SUA, care schimbă fața primăriei. Rămâne să sperăm că aici este loc de implicare și pentru biblioteca raională.

Lecțiile învățate în timpul pandemiei COVID-19 și provocările viitoare legate de diverse dezastre, indiferent dacă sunt cauzate de natură sau de mâna omului, impun conservarea durabilă a patrimoniului documentar – prioritate permanentă!

Cât privește biblioteca-centru de promovare a turismului, există experiența altor țări, vizând, mai ales, bibliotecile din localitățile mici. Conceptul *biblioteca-centru comunitar* încadrează și aceste activități. Biblioteca se poate produce în două ipostaze: biblioteca ca subiect de atragere a turiștilor (acolo unde se poate) și biblioteca promotor al turismului. Bibliotecarii pot lega aceste inițiative cu activitatea de memorie și cunoaștere locală.

Ce vor membrii comunității de la bibliotecă? Exemplele invocate, mai jos, sunt de nivel național, internațional, local.

Nivel național. Conform unui studiu recent „Lectura în comparație intergenerațională”, motivele pentru care moldovenii vizitează bibliotecile sunt varietatea mare de cărți pentru alegere (59%); personalul de bibliotecă (56%); prezența calculatorului/conectării la internet (41%).

Nivel internațional. Studiul „Percepția și susținerea bibliotecilor publice de către utilizatori”, realizat anterior de OCLC, ALA și WebJunction demonstrează

că unele activități tradiționale încă mai sunt considerate importante, deși ratingul acestora scade. De menționat aici: accesul gratuit la cărți și tehnologii pe care unii oameni nu și le pot permite; spații liniștite pentru muncă sau cercetare; personalul potrivit pentru a satisface necesitățile comunității; accesul gratuit la computere și la internet pentru toată lumea. Este cunoscut faptul că majoritatea bibliotecilor publice (67%) din SUA raportează că sunt singura sursă gratuită de acces la calculator și la internet pentru comunitățile pe care le servesc.

Nivel local. Conform unui sondaj de opinii, realizat de BPR „Dimitrie Cantemir”, Ungheni, la întrebarea *Care este rolul unei biblioteci într-o comunitate?*, respondenții văd biblioteca ca loc:

de a promova cartea și lectura – 100%, de a oferi acces la internet – 44%, de a oferi spațiu pentru diverse activități culturale/ședințe – 44%, de relaxare și agrement pentru cetățeni – 78%. Răspunsurile respondenților conturează foarte bine rolul social al bibliotecii în comunitate.

Este foarte clar că marca bibliotecii rămâne în continuare cartea. De pe acum trebuie să ne pregătim de Ziua Națională a Lecturii, care va fi celebrată pentru prima dată la 14 februarie 2023.

Până atunci va avea loc Salonul Internațional al Cărții – Bookfest, sub patronajul a doi Președinți, ElefantFest, la 16-22 mai, alte activități la care cartea și autorii trebuie puși la lucru.

Care sunt căile care pot influența consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate și cum poate fi schimbată percepția bibliotecii a membrilor comunității? Modalități există mai multe, dar cele mai bune rezultate pot fi obținute prin diversificarea serviciilor, conținuturilor și a activităților organizate de bibliotecă – toate axate pe Agenda ONU 2030; promovarea acestora; sensibilizarea membrilor comunității privind importanța bibliotecii; implicarea membrilor comunității în activitatea bibliotecii și în viața comunității; intensificarea activităților de advocacy pro bibliotecă.

Conferințele zonale au reflectat modalitatea de implicare a bibliotecilor în realiza-

rea priorităților anului și ce au reușit să facă în primele luni ale acestui an. Sunt semne bune și mai puțin bune. Sigur este faptul

că bibliotecile au suferit în timpul izolării impuse de pandemie, dar au supraviețuit. Există toate șansele să reziste în continuare.

Bibliografie:

1. A European Library Agenda for the post-COVID age [online] / EBLIDA, 2020 – 30 p. – Mod de acces: <http://www.eblida.org/Documents/EBLIDA-Preparing-a-European-library-agenda-for-the-post-Covid-19-age.pdf> (Citat 25. 10. 2021).
2. ANSTICE, Ian. Here to stay? / Ian Anstice [online]. – Mod de acces: <https://www.publiclibraries-news.com/2022/05/here-to-stay.html> (Citat 25. 10. 2021).
3. CENL COVID-19 [online] / Conference of European National Librarians, 2021. – Mod de acces: <https://www.cenl.org/cenl-covid-19/> (Citat 25. 10. 2021).
4. COVID-19 and the Global Library Field [online] // The International Federation of Library Associations – 13 oct., 2020. – Mod de acces: <https://www.ifla.org/covid-19-and-the-global-library-field/> (Citat 25. 10. 2021).
5. OSOIANU, Vera. Bibliotecile rezistă / Vera Osoianu // Blog de biblioteconomie și știința informării. – 8 decembr, 2021. – 5 p. – Mod de acces: <https://clubbib2.wordpress.com/author/cdbclub/> (Citat 27. 10. 2021).
6. UNIVERSAL Library Offer [online] / Libraries Conected. – Mod de acces: <https://www.librariesconnected.org.uk/page/universal-library-offers> (Citat 25. 10. 2021).
7. VIZIUNE globală: Rezumatul raportului: Top 10 aspecte-cheie și oportunități [online]. – 4 p. – Mod de acces: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/GVMultimedia/publications/gv-report-summary-ro.pdf> (Citat 25. 10. 2021).

CONSOLIDAREA RELAȚIILOR DINTRE BIBLIOTECĂ ȘI COMUNITATE: PREMISĂ PENTRU DEZVOLTARE ȘI REZISTENȚĂ ÎN TIMP

(pe marginea lucrărilor conferințelor zonale, ediția 2022,
17-24 mai 2022)

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a Republicii Moldova
ORCID 0000-0002-0248-9108

Rezumat: Autorul sintetizează aspectele organizaționale și de conținut ale conferințelor zonale, organizate de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” (BNC „I. Creangă”), cu sprijinul Ministerului Culturii al Republicii Moldova. Genericul ediției anului 2022 a fost „Consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp”.

Cuvinte-cheie: conferințe zonale, priorități profesionale ale anului 2022, impactul reuniunii științifico-metodologice.

Abstract: The author summarizes the organizational and content aspects of the regional conferences, organized by the National Library of the Republic of Moldova (BNRM), the "Ion Creangă" National Children's Library (BNC "I. Creangă"), with the support of the Ministry of Culture of the Republic of Moldova. Generic of the 2022 edition — "Strengthening the relationship between the library and the community: premise for development and resistance over time".

Keywords: regional conferences, professional priorities of 2022, impact of the scientific-methodological meeting.

Conferințele zonale sunt organizate anual de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” (BNC „I. Creangă”), cu sprijinul Ministerului Culturii al Republicii Moldova, al centrelor biblioteconomice teritoriale și departamentale, al organelor administrației publice locale și al fondatorilor.

Scopul conferințelor zonale este analiza implementării priorităților profesionale ale anului de referință, identificarea problemelor care necesită centrarea eforturilor și prezentarea suporturilor metodologice și educaționale. Conferințele zonale prezintă o platformă intermediară între reuniunile profesionale organizate anual: Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci și Simpozionul Anul Bibliologic.

Astfel, ediția anului 2022 a conferințelor zonale cu genericul „Consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp” a

fost organizată online, pe platforma Zoom, pentru 4 zone: Nord (17 mai 2022), Centru 1 (18 mai 2022), Centru 2 (19 mai 2022) și Sud (24 mai 2022). Echipa de experți a fost constituită din Elena Pintilei, Vera Osoianu, Eugenia Bejan, Lilia Tcaci, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric, Margareta Cebotari, Natalia Ghimpu, Victoria Vasiliuca, Angela Drăgănel.

Din punct de vedere organizațional conferințele zonale au inclus:

- mesaje de inaugurare din partea Ministerului Culturii (A. Chistol, secretar de stat); a directorului general al BNRM, președintelui ABRM (E. Pintilei) și a directorului general al BNC „Ion Creangă” (E. Bejan,);

- conferința susținută de către V. Osoianu cu tema „Proiectul anului 2022 – ajustările noilor realități”;

- sesiunea de prezentări ale personalului de specialitate din biblioteci, ale responsabililor din cadrul administrațiilor publice locale;

- discuții, totaluri;
- evaluarea lucrărilor conferințelor zonale.

Mai jos prezentăm câțiva indicatori care

reflectă importanța și valoarea conferințelor zonale:

- *componența participanților*: 261 de persoane în total, inclusiv:

Autorități publice centrale, biblioteci naționale	Biblioteci publice teritoriale, reprezentanți APL	Biblioteci universitare	Biblioteci școlare	Biblioteci specializate	Alții (secții/direcții de cultură, de învățământ)	Total
25	184	11	12	5	24	261

Notă: în medie la fiecare conferință zonală au participat 65 de persoane. Număr de participanți pe zone: Nord – 63, Centru 1 – 81, Centru 2 – 52, Sud – 64.

- *comunicări, prezentări:*

Conferința zonală	Comunicări, intervenții ale experților	Comunicări ale reprezentanților rețelelor de biblioteci
Zona Nord	6	8
Zona Centru (1)	6	6
Zona Centru (2)	6	8
Zona Sud	6	8
Total	24	30

În continuare vă prezentăm subiectele comunicărilor care relevă experiențele inovative, practicile de succes ale bibliotecilor privind implementarea priorităților profesionale ale anului 2022:

Zona Nord (17 mai 2022):

✓ Silvia POPA, Direcția Învățământ Tineret și Sport, Bălți. *Bibliotecile școlare din mun. Bălți prin prisma priorităților profesionale și a cadrului legislativ/de reglementare;*

✓ Diana ȚURCANU, Victoria ȚÎCU, Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți. *Conservarea și protecția patrimoniului cultural prin prisma unui proiect local;*

✓ Lidia GONTEA, Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip”, Drochia. *Implicarea bibliotecilor publice teritoriale Drochia în realizarea ODD 2030;*

✓ Maia TARABAN, Biblioteca Publică Orășenească „Emil Loteanu”, Ocnița. *Muzeul orașului Ocnița aferent bibliotecii – oportunitate de consolidare a relațiilor dintre BPO „Emil Loteanu” și comunitate;*

✓ Alina LEȘAN, Direcția Cultură, Turism, Tineret și Sport, Florești; Mariana ANTOCI, Biblioteca Publică Orășenească

„Ion Creangă”, Florești. *Rolul și locul bibliotecii în valorificarea istoriei locale floreștene;*

✓ Victoria VASILICA, Biblioteca Națională a Republicii Moldova. *Recomandarea UNESCO privind Știința Deschisă: incluziunea bibliotecilor publice;*

✓ Ludmila OUȘ, Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți. *Raportul analitic anual: promovarea imaginii și impactului bibliotecii*

✓ Elena BELSCHI, Biblioteca Publică Orășenească „Ion Creangă”, Florești. *Insertia bibliotecii în comunitate: experiențe de promovare a impactului.*

Zona Centru (1)(18 mai 2022):

✓ Stepanida ȚUGUI, Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”, Orhei. *Implementarea cadrului legislativ și de reglementare în bibliotecile din rețeaua Orhei;*

✓ Galina DAVĂDIC, Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Rezina. *Educație de calitate la bibliotecă prin intermediul Roboticii și Cinematecii Virtuale;*

✓ Mariana VEVERIȚA, Biblioteca Publică Raională „Alexandru Donici”, Orhei. *Implicarea bibliotecilor orheiene în realiza-*

rea ODD 2030;

✓ Cristina DICUSARI, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău. *Calitatea conținutului în contextul promovării memoriei locale;*

✓ Angela ZATIC, Biblioteca Publică „George Munteanu”, Bravicea, Călărași. *Alfabetizarea digitală a comunității brăvicene;*

✓ Adriana TIRON, Biblioteca Publică Orășenească Șoldănești. *Competențele deontologice ale bibliotecarilor și influența acestora în evaluarea impactului bibliotecii.*

Zona Centru (2)(19 mai 2022):

✓ Elizaveta TÂMBUR, Biblioteca Publică Raională Nisporeni. *Reașezarea activității bibliotecii și a proceselor funcționale în conformitate cu noul cadru legislativ: experiența BPR Nisporeni;*

✓ Nadejda PĂDURE, Biblioteca Publică Raională „Mihail Sadoveanu”, Strășeni. *Serviciile Bibliotecii Publice Raionale „Mihail Sadoveanu”, Strășeni, în sprijinul Agendei ONU 2030;*

✓ Aliona MANCIU, Biblioteca Publică Raională „Dimitrie Cantemir”, Ungheni. *Echilibrul de gen la Biblioteca Publică Raională „Dimitrie Cantemir”;*

✓ Elena NEGOIȚĂ, Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Fălești. *Proiectul „Fălești: memorie și cunoaștere locală” — realizări și perspective;*

✓ Valentina PLĂMĂDEALĂ, Biblioteca Publică Raională „Petre Ștefănuță”, Ialoveni. *Forme și metode de promovare a memoriei locale în bibliotecile publice din raionul Ialoveni;*

✓ Victoria VASILICA, Biblioteca Națională a Republicii Moldova. *Recomandarea UNESCO privind Știința Deschisă: incluziunea bibliotecilor publice;*

✓ Tatiana DARII, Biblioteca Publică Raională „ÎPS Antonie Plămădeală”, Hâncești. *Indicatorii de performanță ca măsurători de evaluare a impactului bibliotecii;*

✓ Viorica ȘAPOVALOV, Biblioteca Publică Orășenească „Tamara Isac”, Criuleni. *Evaluare impactului general al bibliotecii: din experiența bibliotecilor publice teritoriale din raionul Criuleni.*

Zona Sud (24 mai 2022):

✓ Rodica DERMENGI, Biblioteca Publică Raională „Andrei Ciurunga”, Ca-

hul. *Activitatea Bibliotecii Publice Raionale „Andrei Ciurunga” în conformitate cu noul cadru legislativ și de reglementare;*

✓ Aurelia VRABIE, Biblioteca Publică Orășenească Ștefan-Vodă. *Serviciile moderne de bibliotecă din raionul Ștefan-Vodă – modele de realizare a obiectivelor de dezvoltare durabilă;*

✓ Liubov Manastârli, Biblioteca Publică Orășenească Ciadâr-Lunga, UTAG. *Современные библиотечные услуги в контексте Целей Устойчивого Развития,*

✓ Nelea VOLCOV, Biblioteca Publică Raională Cantemir. *Istoria digitală a orașului Cantemir;*

✓ Nadejla TANOVA, Biblioteca Publică Raională Taraclia. *Краеведение в библиотеке: из опыта работы районной библиотеки – Тараклия „Я вырос здесь и край мне этот дорог”;*

✓ Maria CUDLENCO, Biblioteca Publică Crihana Veche, Cahul. *Biblioteca de semințe de la Crihana Veche, Cahul;*

✓ Valentina UȚA, Direcția Cultură, Tineret, Sport și Turism, Ștefan-Vodă. *Valorificarea rezultatelor cercetării statistice anuale 6C: din experiența bibliotecilor publice teritoriale din raionul Ștefan-Vodă;*

✓ Eugenia LIULENOVA, Biblioteca Centrală „Piotr Draganov”, Comrat, UTAG. *Оценка деятельности публичных территориальных библиотек: использование статистических данных и показателей эффективности библиотек.*

Evaluarea finală a lucrărilor conferințelor zonale a fost realizată prin intermediul chestionarului. Chestionarul de evaluare finală a lucrărilor conferințelor zonale a fost completat doar de către 127 de participanți, constituind 49% din numărul total. Cu părere de rău, astfel de situații au avut loc și în cadrul altor ediții ale reuniunilor zonale. Rezultatele chestionarului, în general, demonstrează cunoașterea și implementarea de către bibliotecari a priorităților anului 2022, relevând, în același timp, unele incorectitudini în răspunsurile la itemul „Bifați din lista de mai jos prioritățile profesionale ale anului 2022, aprobate de către Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci (3 noiembrie 2021)”. De exemplu, 51,9% din participanți au

identificat ca prioritate a anului 2022 aprobată de către Forumul Managerilor din cadrul SNB „Promovarea imaginii bibliotecii în comunitate”.

Printre problemele enumerate privind implementarea priorităților profesionale ale anului 2022 mai mulți respondenți au menționat dificultăți în evaluarea impactului bibliotecii și implementarea activităților privind Știința Deschisă.

Cele mai bune realizări bibliotecile le au la implementarea priorității profesionale 2022 „Ajustarea serviciilor bibliotecare Agendei ONU 2030: dezvoltarea capacităților” (53,50%).

Cele mai active modalități de promovare a implicării bibliotecii în realizarea priorităților profesionale ale anului 2022 sunt rețelele sociale și blogurile bibliotecilor (corespunzător 96,80% și 64,50%).

Este important să menționăm tendința organizatorilor conferințelor zonale de a lărgi și de a facilita accesul mai multor bibliotecari din sistemul național la materialele conferințelor zonale. În acest sens a fost constituit și diseminat centrelor bibliotecarilor de toate tipurile ePortofoliul documentar, acesta incluzând: agenda conferințelor zonale pentru fiecare zonă; afișul conferințelor zonale; prioritățile profesionale ale anului 2022 (aprobată la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, 3 noiembrie 2021); prezentări-suport metodologic (ale experților);

prezentări ale experiențelor și reușitelor din rețele de biblioteci; sinteza chestionarului privind evaluarea finală a lucrărilor conferințelor zonale; alte materiale.

Drept concluzii putem menționa următoarele:

- În baza conținutului prezentărilor, discuțiilor din cadrul conferințelor zonale remarcăm succesele bibliotecilor în ajustarea serviciilor bibliotecare agendei ONU 2030.

- Referitor la prioritatea „Reașezarea

activității bibliotecii și a proceselor funcționale în conformitate cu noul cadru legislativ și de reglementare”, specificăm necesitatea îmbunătățirii competențelor de comunicare și negociere cu APL, implicarea bibliotecarilor pentru modificarea documentelor oficiale (de exemplu, a *Legii cu privire la biblioteci*).

- „Aprofundarea rolului bibliotecii de garant al memoriei locale” ca prioritate profesională a anului 2022 necesită integrarea ei în toate domeniile de activitate ale bibliotecii: constituirea de colecții speciale de conținuturi locale, studii și cercetări privind istoria localității, inclusiv a bibliotecii, crearea/dezvoltarea arhivelor electronice/fișierelor tradiționale a resurselor informaționale despre localitate/personalități locale; utilizarea informației din Biblioteca Digitală Moldavia, augmentarea colaborării bibliotecilor publice cu muzeele locale.

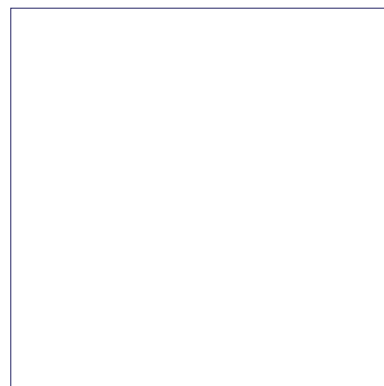
- În contextul *Recomandării UNESCO privind Știința Deschisă* (2021) este important ca bibliotecile să creeze un mediu informațional și educațional de susținere a Științei Deschise.

- Prioritatea „Evaluarea impactului bibliotecii: studiere, valorificare și diseminare” solicită eforturi profesionale privind valorificarea datelor statistice și a indicatorilor de performanță prin analize la nivel de rețele de biblioteci, comparații cu indicatorii de nivel național (de exemplu: Care este rata de înnoire în rețea în comparație cu indicatorul național? sau compararea ratei de circulație a documentelor dintre două rețele de același nivel). Valorificarea acestor indicatori presupune atât calcularea și efectuarea analizelor, cât și comunicarea rezultatelor în comunitatea profesională și, mai ales, a factorilor interesați din comunitatea servită: membri/utilizatori, fondatori, parteneri, potențiali și reali sponsori.

Conferințele zonale, organizate pe parcursul mai multor ani, au demonstrat eficacitatea în calitate de platformă de comunicare profesională și schimb de experiență.

CUVIOSUL PAISIE VELICICOVSCHI ȘI TRADIȚIA ISIHASTĂ ÎN PRACTICA RUGĂCIUNII

Dr. Nicolae FUȘTEI,
Institutul de Istorie al USM
ORCID: 0000-0003-2530-3852

Rezumat: Articolul reflectă contribuția Cuviosului Paisie Velicovschi la dezvoltarea teologiei isihaste prin câteva lucrări. Prima lucrare: „Alcătuire despre rugăciunea minții”, în șase capitole, și cea de-a doua lucrare „Adeverire pentru rugăciunea minții”. Ultima lucrare cuprinde povățuiri pentru „rugăciunea minții” și o anexă, în care sunt enumerate pe scurt operele Sfinților Părinți care au scris despre „rugăciunea lui Iisus”.

Cuvinte-cheie: isihia, rugăciunea lui Iisus, Paisie Velicovschi.

Abstract: The article reflects the contribution of Venerable Paisie Velicovschi to the development of Hesychastic theology through several works. The first work: "Composition on the prayer of the mind", in six chapters, and the second work "Evidence for the prayer of the mind". The last work contains instructions for the "prayer of the mind" and an appendix, in which the works of the Holy Fathers who wrote about the "prayer of Jesus" are briefly listed.

Keywords: hesychia, the prayer of Jesus, Paisie Velicovschi.

„Rugăciunea minții”, „rugăciunea lui Iisus”, „rugăciunea curată”, „rugăciunea inimii”, „rugăciunea isihastă” sunt expresii relativ sinonime, care se referă la rugăciunea practică de călugării isihăști, dar nu numai. „Rugăciunea minții” este rugăciunea făcută cu luare aminte de sine, fără gânduri, fără imaginații și cugete rele. La început „rugăciune minții” era practică doar de isihăști.

Termenul grecesc „isihia” se traduce prin „liniștire”, făcând referire la o stare de împăcare interioară, ca rezultat al unui mod de viață ascetic, ce implică rostirea permanentă a „rugăciunii lui Iisus” („Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!”)¹. Extazul mistic isihast reprezintă o „inundare” de lumină a ființei omenești, despre care nu există foarte multe detalii, fiind una dintre noțiunile ce pot fi înțelese deplin doar din

propria experiență. Însă, ca o constantă, Părinții filocalici, susceptibili de a fi avut astfel de „inundări dumnezeiești”, prezintă experiența iluminării din timpul rugăciunii desăvârșite ca pe o formă supremă de cunoaștere și înțelegere a lui Dumnezeu.

Practica „rugăciunii minții” a stârnit și controverse sau critici.

Controversa isihastă a început la 1341 între două personalități simbol: ortodoxul Grigorie Palamas de la Muntele Athos, adept al contemplației, și dominicanul Varlaam din Calabria, adversar al contemplației. Polemica aceasta, discutată cu obidă de unii teologi, trebuie apreciată ca un catalizator formidabil: grație ei, isihasmul a câștigat contur precis, fundamentare teologică și filosofică, transformându-se din exercițiu individual izolat (datând din paleocreștinism) în curent spiritual structurat.

Teologia isihastă, ca teologie ortodo-

¹ În tradiția isihastă greacă, ultimul cuvânt „păcătosul” lipsește.

xă, la dezvoltarea căreia și-a adus aportul și Paisie Velicovschi, unește cunoașterea cu trăirea și, astfel, susține și inspiră viață. Această teologie a constituit un punct de sprijin și un suflu nou pentru Ortodoxie [5, p. 8-9].

După cum se știe, starețul Paisie a scris două lucrări despre „rugăciunea minții”, ambele datorită unor situații concrete. Prima lucrare: „Alcătuire despre rugăciunea minții”, în șase capitole și o prefață, este scrisă în 1770, ca un răspuns la defăimările unui monah din Munții Moșenski (Ucraina) [8, p. 197]. În primul capitol al lucrării, starețul scrie că „rugăciunea minții” este lucrarea vechilor Sfinți Părinți și o apără de cei ce hulesc această rugăciune sfințită. În al doilea capitol, starețul Paisie lămurește de unde își trage începutul rugăciunea lui Iisus, ce se face cu mintea și ce fel de mărturie luată din Sfânta Scriptură aduc despre ea Părinții purtători de Dumnezeu. În capitolul al treilea al lucrării sale, starețul Paisie spune că această rugăciune este o artă duhovnicească. În capitolul patru al epistolei se vorbește despre pregătirea pe care trebuie să o aibă acela care vrea să învețe această lucrare dumnezeiască. Capitolul cinci cuprinde învățătura despre ceea ce este această sfințită rugăciune, după calitatea și lucrarea ei. În ultimul capitol, al șaselea, starețul Paisie arată cum trebuie să ne învățăm de la început a lucra cu mintea în inimă această dumnezeiască rugăciune.

După mai bine de două decenii, în 1793, starețul Paisie revine asupra aceluiași subiect în legătură cu apariția unui critic al scrierilor patristice despre „rugăciunea minții”, Teopempt de la Mănăstirea Poiana Voronei. Astfel apare cea de-a doua lucrare dedicată rugăciunii minții „Adevărate pentru rugăciunea minții”. Lucrarea a fost scrisă în urma adresărilor a treisprezece călugări de la această mănăstire, dar și a egumenului Agaton. Această lucrare cuprinde povățuiri pentru „rugăciunea minții” și o anexă, în care sunt enumerate pe scurt lucrările Sfinților Părinți care au scris despre „rugăciunea minții”.

Interesul față de aceste lucrări ale starețului Paisie este sporit, despre aceasta ne vorbește numărul mare de ediții, în

special pentru textul din 1770: „Alcătuire despre rugăciunea minții”, publicat după originalul slavon în 1847 la Moscova [11, p. 191-240]. O variantă a căreia, redactată și prescurtată pe alocuri, a fost publicată în cartea lui Serghie Cetverikov (ediția în limba română) și ediția în limba rusă (a II-a), apărută la Paris în 1988. O ediție engleză a acestei lucrări a văzut lumina tiparului în 1994, în SUA, textul a fost tradus după ediția moscovită din 1847 [6, p. 17-54]. O traducere românească după original a fost realizată și tipărită de către părintele Gheorghe Roșea în 1997 [7, p. 83-137]. O ediție integrală a ambelor lucrări, îngrijită de cercetătoarea din Republica Moldova, Valentina Pelin, a văzut lumina tiparului în 1999 la Chișinău [8, p. 190-212].

La alcătuirea acestor lucrări, Cuviosul Paisie folosește Sfânta Scriptură și Tradiția Părinților Bisericii. Pentru argumentarea necesității rugăciunii minții, Cuviosul Paisie folosește, în primul rând, Sfânta Scriptură, afirmând că rugăciunea de acolo vine. Paisie vrea să arate că dumnezeiasca rugăciune a minții are o temelie neclintită în cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos: „Tu, însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este întru ascuns, și Tatăl tău, Care vede întru ascuns, îți va răsplăti ție la arătare” (Mt. 6,6)[8, p. 142].

Cu privire la învățătura tainică, adică la rugăciunea lui Iisus, ce se săvârșește în taină cu gândul, următoarele cuvinte din Scriptură, ca mărturie, sunt aduse cuvintele: „Înlăuntrul meu s-a aprins inima mea”; „în gândurile mele un foc arde cu văpaia” (Ps. 39, 4)[8, p. 144]. În sprijinul dumnezeieștii rugăciuni mintale sunt aduse și alte cuvinte din Sfânta Scriptură: „Bucură-te, tinere, de vârsta ta și mergi în căile inimii tale fără de prihană și alungă mânia din inima ta” (Ecl. 11, 9, 10)[8, p. 144-146] și „dacă mânia stăpânitorului se ridică împotriva ta, nu te clinti din locul tău” (Ecl.10, 4)[8, p. 145].

Pe lângă argumentele scripturistice în favoarea „rugăciunii minții”, Cuviosul Paisie apelează la tradiția Părinților Bisericii. Printre cei care au influențat concepția paisiană referitoare la „rugăciunea minții”

este, în primul rând, starețul Vasile de la Poiana Mărului (la 40 km, în munți de la Râmnicul Sărat), la care a ucenicit Paisie Velicovschi [3, p. 84]. Citând din scrierile Sfinților Părinți, Cuviosul Paisie, în notele marginale, ne dă uneori și denumirea operelor la care face referință. Astfel, cercetând cele două lucrări ale lui Paisie, dedicate problemei „rugăciunii minții”, am observat referințe la următorii scriitori bisericești: Grigorie Palama, Arhiepiscopul Tesalonicului („Cuvântul la Intrarea în Biserică a Preasfântei noastre Stăpâne Născătoare de Dumnezeu și pururi Fecioarei Maria” [8, p. 139] și „Cuvântul despre cei ce cu sfințenie stau în tăcere” [8, p. 207]); Sf. Ioan Gură de Aur („Cuvântul al XIX-lea la Evanghelia lui Matei” [8, p. 133, 142]); Sf. Grigorie Sinaitul („Capete în acrostih” [8, p. 137]); Nil Pustnicul din Sinai („Despre rugăciune”, Capitolul 48 [8, p. 38]); Preacuviosul Nil de la Sorsca („Despre păzirea inimii cu mintea” [8, p. 149, 150, 209]); Preafericitul Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului („Cuvântul pentru cele trei chipuri ale luării aminte și ale rugăciunii” [8, p. 158], „Cuvântul despre cele trei luări aminte” [8, p. 205]); Sf. Vasile cel Mare („Tălcuire la psalmi” [8, p. 143]); Cuviosul Ioan Scărarul („Scara” [8, p. 146], Cuvântul al 27-lea, „Pentru liniștire” [8, p. 151]; Cuvântul al 28-lea, „Despre rugăciune” [8, p. 154]); Sf. Nichifor Sihastrul („Despre păzirea inimii” [8, p. 147, 152], „Cuvânt despre trezvie și păzirea inimii” [8, p. 206]); Sf. Marcu, Mitropolitul Efesului („Tălcuirea rânduielilor bisericești” [8, p. 148, 209]); Sf. Dimitrie, Mitropolitul Rostovului („Cuvânt despre lucrarea lăuntrică a rugăciunii minții” [8, p. 149], „Cuvânt plin de folos duhovnicesc” [8, p. 209]); Marcu Pustnicul („Capetele pentru rai și legea duhovnicească” și „Capetele despre dumnezeiasca și duhovniceasca lege” [8, p. 205]); Preacuviosul Talasie („Patru sute de capete” [8, p. 205]). Numărul mare de citate aduse de Cuviosul Paisie în aceste două lucrări demonstrează profunda cunoaștere a operelor Sfinților Părinți. Studiul neîncetat, ziua și noaptea, al Scripturilor și operelor patristice este răspunsul lui Paisie la lipsa de povățuitori duhovnicești experimentați.

În ceea ce privește necesitatea studierii

Sfintei Scripturi și a scrierilor ascetice, a fost în mod constant subliniată de întreaga tradiție monastică. Cuviosul Paisie era convins că asceza nu este posibilă fără o cultură ascetică. În scrierile Cuviosului Paisie Velicovschi la tema „rugăciunii minții”, creștinul contemporan poate găsi răspuns la o serie de întrebări care îl frământă, printre care: Ce prezintă rugăciunea? Cine o poate practica? Cum să te rogi și care sunt efectele rugăciunii?

În continuare ne vom opri asupra acestor aspecte ale rugăciunii, așa cum au fost ele reflectate în opera Cuviosului Paisie Velicovschi. În concepția starețului Paisie, rugăciunea minții trebuie să o avem în permanență și o putem practica mereu. Ea este un model de rugăciune, o practică și un model cu o tradiție foarte clară și veche. Cu alte cuvinte, Rugăciunea lui Iisus este cea care trezește în inimă o dragoste fără margini. Această dumnezeiască rugăciune este mai mare decât orice faptă monahicească, ea este culmea desăvârșirii și izvorul virtuților, și încă și cea mai subțire și nevăzută lucrare în adâncul inimii cu mintea [8, p. 152, 153].

Pentru Cuviosul Paisie „rugăciunea minții” este un „meșteșug”, adică un lucru care poate fi deprins, învățat: „și mai întâi trebuie să arăt că această dumnezeiască rugăciune este un meșteșug duhovnicesc” [8, p. 151].

Pentru cei care vor să deprindă acest „meșteșug”, le este recomandat, în primul rând, să-și găsească un îndrumător: „cred eu, așa cum nu poate omul să se învețe singur pe sine într-un meșteșug fără meșter, tot așa și această lucrare a rugăciunii minții este cu neputință să o deprinzi fără un povățuitor iscusit” [8, p. 151]. Probabil că în timpul Cuviosului Paisie nu era greu să găsești un îndrumător, dar ce să facem noi acum, când credința a slăbit și este cu anevoie să găsești un îndrumător iscusit? La aceasta Sfântul Părinte spune următoarele: „Iar dacă și întru ascultarea cea după Dumnezeu, dându-se pe sine, nu ar fi dobândit în părintele său un povățuitor iscusit în însăși lucrarea și meșteșugul acestei dumnezeiești rugăciuni a minții, pentru că în timpurile noastre s-au rărit cu totul povățuitorii is-

cusii ai aceste lucrări, atunci nu trebuie să se deznădăduiască pentru aceasta. Ci, petrecând întru adevărata, după poruncile lui Dumnezeu, ascultare, cu smerenie și frica lui Dumnezeu, în loc de adevăratul povățuitor toată nădejdea punându-și-o, [...] în Dumnezeu, să se supună cu credință și dragoste învățaturii Precuvioșilor noștri Părinți, care, din luminarea harului dumnezeiesc, ne învață amănunțit pentru această lucrare, și de acolo se vor învăța pentru această rugăciune” [8, p. 153].

Cuviosul Paisie se oprește și asupra tehnicii rugăciunii. Citându-l pe Sf. Simeon Noul Teolog, Cuviosul Paisie spune: „șezând în chilie liniștită și într-un ungher deosebi, ia aminte să faci ceea ce îți zic ție: încuie ușa și adună-ți mintea ta de la tot lucrul deșert, apoi, rezemându-ți barba ta de piept, pleacă-ți și ochiul cel simțit împreună cu mintea ta înlăuntrul pieptului tău”. Citându-l pe Sfântul Ioan Scărarul, Cuviosul Paisie recomandă șederea pe un scaunel, cu capul plecat spre locul inimii și rostirea cu mare atenție a rugăciunii lui Iisus pe ritmul respirației; prima parte a ei: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu” [8, p. 160], inspirând aerul în piept și odată cu el pe Domnul Însuși, iar a doua parte: „miluiește-mă pe mine, păcătosul”, expirând. Prin cea mai adâncă smerenie își va curăți sufletul și inima de toată urâciunea patimilor sufletești și trupești, atunci harul lui Dumnezeu, mamă a tuturor bunăților, luând mintea curățită de el ca pe un copil mic de mână, o ridică ca pe trepte spre mai sus arătata *vedere* duhovnicească, descoperindu-i, pe măsura curățeniei ei, negrăitele și de minte nepătrunsele taine dumnezeiești. În final, Cuviosul Paisie ajunge la concluzia: „dulce este să ai în inimă curată și neîncetată aducere aminte de Iisus și acea negrăită luminare ce vine de la ea” [8, p. 149].

După cum vedem din cele expuse, pentru Cuviosul Paisie isihasmul nu este un concept, ci un principiu de viață, este o modalitate de a trăi în liniște, dar nu neapărat într-un loc retras sau într-un loc ascuns, căci liniștirea, despre care vorbește, este, în primul rând, un soi de viață plăcută lui Dumnezeu, care se adresează sufletului,

vieții, intelectului, voinței și sentimentului. Cei care doresc să contempleze „negrăită lumina”, pot fi atât călugări, cât și mireni. „Rugăciunea Minții” nu este o vocație prin excelență a călugărilor.

Prin ucenicii și urmașii lui Paisie Velicovschi, cum ar fi Isaac Dascălul (care a tradus și din Simeon noul Teolog – 104 de Cuvinte [3, p. 8]), și transilvăneanul Gheorghe (stareț la mănăstirea Cernica), care a însoțit pe Paisie douăzeci și patru de ani în Athos și în Moldova, tradiția acestuia referitoare la „rugăciunea minții” a fost răspândită atât printre români, cât și la ruși.

În Rusia, prin renașterea instituției stareților, adică a marilor duhovnici – „starcestvo”, această mișcare cuprinzând în a doua jumătate a sec. XIX-lea zeci de mănăstiri, cu consecințe știute asupra poporului și intelectualității ruse. O prezentare a „starețismului” o găsim la scriitorul F.M. Dostoevski. Acesta spune că „starețismul” este o instituție milenară în tot Orientul pravoslavnic, pe Muntele Sinai și pe muntele Athos, căzută în desuetudine în Rusia, „fiind definitiv părăsită în urma calamităților ce se abătuseră asupra Rusiei: jugul tăăresc, zavistia care domnea în țară și întreruperea legăturilor cu Orientul, după ce Constantinopolul fusese cucerit de turci. Se pare că starețismul ar fi renăscut la sfârșitul secolului trecut datorită unui vestit anahoret, Paisie Velicovschi, și ucenicilor acestuia, deși până astăzi – adică într-un răstimp de aproape o sută de ani – nu l-au însușit decât puține mănăstiri, ba chiar a fost persecutat în Rusia. La noi înflorise mai cu seamă în faimoasa sihăstrie Kozelevskaja Optina” [2, p. 43].

Primii stareți de la Optina – Cuvioșii Lev, Leonid, Macarii, Moisei – au fost printre primii ucenici ai ucenicilor Cuviosului Paisie, iar Cuviosul Amvrosie de Optina a fost ucenicul lor.

Însă, dacă la români tradiția isihastă s-a menținut permanent, în Rusia aceasta era în delăsare, în parte din cauza strâmtorărilor din partea guvernului. Lui Paisie Velicovschi îi revine rolul de a renaște practica isihasmului la ruși și lucrul acesta este recunoscut de mulți cercetători. J. Hidarin recunoaște că „starețul Paisie a fost înnoi-

torul vieții monahale rusești, îndrumătorul și educatorul ei în lecturile ascetice... Căci, în acea vreme, Rusia nu avea asemenea scrieri” [1, p. 13].

Ceea ce ni se pare că a adus Cuviosul Paisie Velicicovschi în monahismul românesc, dar și cel rusesc nu e atât preocuparea de rugăciunea lui Iisus, căci aceasta s-a menținut mereu între miile de sihaștri din munții țărilor române, ci o introducere a acestei rugăciuni în viața de obște și prin aceasta o înviore a spiritualității isihaste în ea și prin ea o înviore a vieții de obște [9, p. 581].

Cuviosul Paisie a fost un renovator al monahismului pe bazele sale tradiționale și

a excelat, în special, în sinteză. Marile sale comunități și apologia pe care a făcut-o cenobitismului demonstrează convingerea sa că nimeni nu se poate realiza în afara obștii, în care fiecare își aduce și în același timp primește de la celălalt bogăția sa spirituală proprie și se menține în echilibrul discernământului și smereniei, virtuți primordiale, care, singure, pot promova comunicarea sinceră și iubirea între oameni [10, p. 5].

Pe de altă parte, făcând să renască spiritul isihast chiar în viața de obște, Cuviosul Paisie „reconciliază” cele „două spiritualități”, cenobitică și isihastă, care nu sunt separate, de altfel, decât dacă se uită de însăși esența monahismului.

Referințe bibliografice:

1. DAVID, P.I. Cuviosul Paisie cel Mare (Velicicovschi), un desăvârșit monah. București, 1975. 32 p.
2. DOSTOEVSKIJ, F. M. Frații Karamazov. Cartea 1. Traducere de O. Constantinescu și I. Dumbravă. București: Editura Univers, 1982. 463 p.
3. FILOCALIA. Volumul 6. București, 1977. 392 p.
4. IORGA, Nicolae. Istoria Bisericii Românești și a vieții religioase a Românilor. Volumul 2. București, 1930. 493 p.
5. KATHIMERIN, I. Eptá iméres. In: Tesalonicul bizantin. 1992, nr. 12, pp. 8-9.
6. LITTLE Russian Philokalia. Volume 4. Saint Paisius Velichkovsky, New Valaam Monastery, Alaska. St. Herman Press, St. Paisius Abbey Press, 1994. 151 p.
7. MEDITAȚII despre Rugăciunea inimii. Colecția „Comorile Pustiei”. București: Editura Anastasia, 1997. 216 p.
8. SFÂNTUL Paisie Velicicovschi. Cuvinte și scrisori duhovnicești. Volumul 2. Prefață de Virgil Cândea. Chișinău: Tipografia Centrală, 1999. 278 p.
9. STĂNILOAE, Dumitru. Isihaști sau Sihaștri și rugăciunea lui Iisus în tradiția ortodoxiei românești. In: Filocalia. Volumul 8. București, 1979. 648 p.
10. STĂNILOAE, Dumitru. Prefață. In: Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă. Sibiu, 1983. 295 p.
11. ЖИТИЕ и писания молдавского старца Паисия Величковского, Москва, 1847. 302 p.

DANIIL SIHASTRUL, MENȚIONAT CA SFÂNT, ÎN DOCUMENTE DE PATRIMONIU DIN SECOLELE XVII – XVIII

DANIIL THE HERMIT, MENTIONED AS A SAINT, IN HERITAGE DOCUMENTS FROM THE 17TH-18TH CENTURIES

Dr. Oana-Mădălina POPESCU,
Biblioteca Academiei Române, București

Rezumat: În studiu sunt prezentate câteva documente inedite de patrimoniu, din secolele XVII-XVIII, păstrate la Secția de Manuscrise – Carte Rară a Bibliotecii Academiei Române din București, în care pustnicul Daniil Sihastrul, ctitorul și starețul Mănăstirii Voroneț, este menționat ca sfânt, având sfinte moaște, fiind făcător de minuni și cinstit ca al doilea hram al mănăstirii sale, înainte de canonizarea sa de către Biserica Ortodoxă Română, în iunie 1992. Documentele la care se face referire sunt hrisoave, adică acte oficiale emise de domnii Moldovei, din familiile Cantemir, Duca, Racoviță, Ghica, Callimachi, și vin să completeze celelalte acte similare, din veacurile XVI-XVIII, o parte publicate, pe baza cărora, în istoriografie s-au și emis ipoteze că Daniil Sihastrul ar fi fost canonizat în timpul mitropolitului Grigorie Roșca, la mijlocul veacului al XVI-lea, bineînțeles, în condițiile în care se putea atunci. Ca tipologie, actele prezentate sunt danii sau întăriri domnești ale privilegiilor anterioare ale Voronețului sau scutiri de taxe și, dincolo de aspectele religioase, ele conțin și alte informații interesante, de natură socială, politică sau instituțională.

Cuvinte-cheie: Daniil Sihastrul, sfânt, ctitor al Mănăstirii Voroneț, hrisov.

Abstract: In this article, we wish to present and analyze several documents from the 17th-18th centuries, in which Daniil the Hermit was mentioned as a saint, with holy relics, long before his official canonization by the Romanian Orthodox Church (in June 1992). The Voroneț church, that sheltered the tomb of Daniil the Hermit, venerated him as its official second patron saint, together with the historical patron, Saint George the Martyr. On the one hand, the acts attested the veneration of the Hermit as a saint by the people, secular and ecclesiastical authorities. On the other hand, the documents, being issued by the rulers of Moldavia belonged to different boyar families (Cantemir, Duca, Racoviță, Ghica, Callimachi), they underlined the popularity of our saint. The rulers of the country issued the acts in order to exempted the Voroneț Monastery from some taxes and to grant or confirm it different privileges. So, the charters can be used, not only in ecclesiastical studies, but also in further historical ones, because they contain important economic, social and political data, as well.

Keywords: Daniil the Hermit, patron saint of Voroneț church, charter.

În studiul de față ne propunem să prezentăm câteva documente inedite de patrimoniu¹, datând din secolele XVII-XVIII,

păstrate actualmente la Secția de Manuscrise – Carte Rară a Bibliotecii Academiei Române din București, în care cuviosul

¹ Am semnalat aceste acte într-un articol de ziar: Oana-Mădălina Popescu. Cuviosul Daniil Sihastrul în documente. In: Tezaur, nr. 4, aprilie 2021. Vezi hrisoavele redată în facsimil în catalogul de expoziție: Mănăstirea Voroneț, coord. Gabriela Dumitrescu, Gabriela Platon, selecție, texte explicative: Gabriela Dumitrescu, Oana-Lucia Dimitriu, Luminița Kövari, Oana-Mădălina Popescu, Nina Florentina Cristea, Liana Năstăsescu, Gabriela Platon, Teofana Vlad. București: Ed. Stefadina, 2021, pp. 51, 53, 71-71.

Daniil Sihastrul este menționat ca sfânt, cu moaște, iar biserica mănăstirii Voroneț, unde se află mormântul său, ca având al doilea hram, alături de cel istoric, al Sf. Marelii Mc. Gheorghe și pe acela al Sf. Daniil cel Nou, nume sub care era cunoscut acest părinte în epocă².

Actele sunt valoroase, deoarece atestă că, la acea dată, deci înainte de proclamarea sa oficială ca sfânt printr-un „act de canonizare” de către Biserica Ortodoxă Română (iunie 1992³), pustnicul se bucura de evlavia poporului, fiind cinstit ca sfânt și recunoscut ca atare de autoritățile laice (domnul) și ecleziastice (Biserica Moldovei). De altfel, pe baza unor documente similare din secolul al XVI-lea și a unor izvoare iconografice sau arheologice, au și fost emise ipoteze că schimnicul moldovean ar fi fost oficial trecut în rândul sfinților de către Biserica Moldovei, în timpul mitropolitului Grigorie Roșca⁴.

Documentele la care ne referim și pe care le redăm în transcriere în anexă, vin să completeze informațiile istorice și isto-

riografice anterioare, adăugându-se celor câteva acte din veacul al XVI-lea, deja cunoscute, care amintesc de sfințenia cuviosului, arătând că evlavia poporului s-a păstrat și în perioada următoare, la o distanță mai mare de momentul adormirii sale. În plus, hrisoavele pe care le prezentăm au fost emise de domni din familii boierești diferite (Cantemir, Duca, Racoviță, Callimachi), ceea ce dovedește popularitatea schimnicului, acceptată oficial de domnii Moldovei din acea vreme, nefiind vorba, deci, despre o părere personală a unui anumit voievod sau de o efervescență de moment. Ca modalitate de raportare la cuvios, actele din secolele XVII-XVIII nu sunt diferite față de precedentele, chiar preiau aceleași sintagme, însă le prezentăm aici ca noi mărturii, care, adeverindu-le pe cele vechi, confirmă perpetuarea cinstirii cuviosului și în perioada următoare.

Câteva hrisoave din veacul al XVI-lea, care amintesc de *Sf. Daniil cel Nou*, sunt deja cunoscute în istoriografie⁵. De pildă, la 21 martie 1551, Iliș Rareș (1546- mai

² Despre viața sa știm că s-a născut la începutul secolului al XV-lea, în zona Rădăuți, a primit la botez numele Dumitru, s-a călugărit la mănăstirea Sf. Nicolae din Rădăuți (avându-l povățuitor pe Sf. Leontie de la Rădăuți), sub numele David, pe care l-a schimbat în Daniil la primirea schimei celei mari, a schimniciei, în jurul anului 1450. Anterior stătute și la Mănăstirea Sf. Lavrentie din județul Suceava, a pustnicit o vreme în zona Neamț, iar după construirea mănăstirii Putna, s-a retras în zona Voronețului. La îndemnul său, Sf. Ștefan cel Mare a construit mănăstirile Putna și Voroneț. A murit în anul 1496. Vezi, de pildă: Pr. Prof. Petru Rezuș. *Viața și faptele Sf. Daniil Sihastrul*. În: *Studii Teologice*, seria II, VIII. 1956, nr. 3-4, pp. 227-240; Pr. Prof. Petru Rezuș. *Daniil Sihastrul*. În: *Mitropolia Moldovei*, XLVI. 1970, nr. 3-6, pp. 268-273; Arhim. Ioanichie Bălan. *Patericul românesc*, ed. IV. Editura Episcopiei Romanului, 2001, pp. 110-118. Pentru Mănăstirea Sf. Lavrentie, astăzi dispărută, ce fusese situată în comuna Laura/Lavra, actualmente în comuna Straja din județul Suceava, vezi Ierom. Marcu-Marian Petcu. *Mănăstiri și schituri ortodoxe din Moldova, astăzi dispărute*. București: Ed. Biblioteca Națională a României, 2010, p. 179.

³ În ședința Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 28 februarie 1950, când au fost canonizați alți sfinți români, se propusese și Daniil Sihastrul, dar el a fost canonizat ulterior. Vezi Teodor M. Popescu. *Însemnătatea canonizării sfinților români*. În: *Biserica Ortodoxă Română (BOR)*, LXXI. 1953, nr. 5-6, pp. 493-502. De asemenea, propunerea a fost reluată și în ședința Sfântului Sinod din 28 martie 1955. Ioan Zamfirescu. *Lucrările Sinodului Mitropolitan-ședința de la 28 martie 1955*. În: *Mitropolia Moldovei*, XXXI. 1955, nr. 4, pp. 237-242.

⁴ Vezi Nicolae N. Pușcașu, Voica Maria Pușcașu. *Mănăstirea Voronețului. Arheologie și istorie*. În: *Analele Putnei*, V. 2009, nr. 1, pp. 75-138. Ierom. Dosoftei Dijmărescu. *Statutul Cuviosului Daniil Sihastrul la mijlocul secolului al XVI-lea și o posibilă semnificație*. În: *Analele Putnei*, VII. 2011, nr. 1, pp. 145-190, articol în care se pot consulta istoriografia referitoare la acest subiect și alte acte din secolele XVII-XVIII. Autorul consideră că la 14 septembrie 1547, cu ocazia resfințirii Voronețului, în vremea mitropolitului Grigorie Roșca, a fost canonizat oficial Daniil Sihastrul. În legătură cu moaștele sale, pe baza descoperirii arheologice menționate de Nicolae N. Pușcașu și Voica Maria Pușcașu, ierom. Dosoftei Dijmărescu nu exclude două posibilități: fie descoperirea lor, odată cu deschiderea mormântului, ar fi dus la canonizare, fie evlavia, care a motivat trecerea în rândul sfinților, a necesitat deschiderea mormântului. Studiile care se referă la canonizarea sa încă din secolul al XVI-lea sunt prezentate chiar de autorii lor cu statut de ipoteză.

⁵ În general, hrisoavele din secolul al XVI-lea sunt reluate de toate studiile care amintesc de Sf. Daniil Sihastrul. Vezi de pildă: Pr. Scarlat Porcescu. *Sf. Daniil Sihastrul*. În: *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*. București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987, pp. 327-328; Constantin Turcu. *Daniil Sihastru. Figură istorică, legendară, bisericască*. În: *Studii și cercetări istorice*, vol. XX (III seria nouă). 1947, pp. 245-259.

1551) îi întărea Voronețului proprietățile dobândite de la mitropolitul Grigorie Roșca și în acest context menționa biserica unde este „hramul Sfântului mare mucenic al lui Hristos și purtător de biruință Gheorghe și unde zace sfântul stareț Daniil”⁶. La câțiva ani distanță, la 5 aprilie 1558, Alexandru Lăpușeanul (1552-1561, 1564-1568) confirmă aceleiași mănăstiri satul Drăgoești, dăruit de monahul Teodosie, precizând și hramul: „Sfântul marelui mucenic și purtător de biruință Gheorghe și Sfântului Stareț Daniil”⁷. Nu doar în hrisoave, deci în acte oficiale, emise de domni, este menționat sihastrul, ci și în acte ale particularilor, care fac danii la mănăstire⁸.

Documentele din secolele XVII-XVIII pe care le analizăm în continuare⁹ sunt acte prin care mănăstirea Voroneț era scutită de unele dări pe bucatele sale, iar poslușnicii pe care avea dreptul să-i țină, erau și ei iertați de plata unor dăjdii, având însă obligația, în schimbul acestor facilități, de a lucra pentru mănăstire. Prin urmare, actele sunt importante din punct de vedere bisericesc și pentru istoria acestui sfânt lăcaș,

dar conțin și interesante date de istorie economică, politică, socială, putând fi deci valorificate, prin studii ulterioare și din alte puncte de vedere.

În ordine, primul dintre actele la care facem referire datează din 20 octombrie 1699¹⁰ și este emis la Iași de Antioh Cantemir (1696-1700, 1705-1707), domnul Moldovei, fratele lui Dimitrie Cantemir și fiul lui Constantin Cantemir. În text, ni se arată că voievodul, „cu curată și luminată inimă”¹¹, dorind a urma faptelor bune ale predecesorilor săi și având binecuvântarea ierarhilor țării, adică a mitropolitului Sava de Suceava, a episcopului Misail de Roman, a celui de Rădăuți (nemenționat cu numele) și a lui Varlaam de Huși, întărea mănăstirii Voroneț unele privilegii anterioare. Adică, scutea de bir 12 poslușnici ai mănăstirii, permițându-le să nu plătească unele dări și să nu lucreze decât pentru slujba mănăstirii: „Domnia Mea m-am milostivit și am iertat acei svinte mănăstiri 12 poslușnici ce avea, să nu dea sulgiu, nici iliș, nici zloți, nici galbeni de casă, nici taleri, nici orți, nici alte lucruri să nu lucreze, ci să hie în pace de

⁶ Biblioteca Academiei Române (BAR), Manuscrise – Carte Rară, Pecete 175. Vezi Documenta Romaniae Historica (DRH), A, Moldova, vol. VI, 1546-1570, ed. Ioan Caproșu. București: Ed. Academiei Române, 2008, p. 113.

⁷ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist., LXXXIII/27. DRH, A, Moldova, vol. VI..., p. 394. Și un act de la Petru Șchiopul (1574-1577, 1577-1578, 1578-1579, 1582-1591), din 16 iulie 1575, prin care domnul confirma Voronețului daniile anterioare, conținea referirea la sihastrul nostru, în sintagma unde sânt moaștele sfântului stareț Daniil. Iar la 17 decembrie 1599, Ieremia Movilă (1595-1600) întărea mănăstirii Voroneț dania făcută de Grigorcea, mare vornic de Țara de Sus, pomenind sfântul lăcaș unde este hramul Sfântului și slăvitului marelui mucenic și purtător de biruință a lui Hristos Gheorghe și unde odihnesc sfințele moaște ale precuviosului și purtătorului de Dumnezeu, părintelui nostru Daniil cel Nou. BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist., LXXXV/47. DRH, A, Moldova, vol. VII, 1571-1584, ed. Ioan Caproșu. București: Ed. Academiei Române, 2012, p. 152; BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist., LXXXIII/48. Documente privind istoria României (DIR), veacul XVI, A, Moldova, vol. IV, 1591-1600. București: Ed. Academiei RSR, 1952, p. 275.

⁸ Exemplificăm cu un document din aceeași dată, 16 iulie 1575, emis la Iași, prin care strănepoții boierului Drăgoi dăruiesc satele Drăgoești, Lucăcești și Botești mănăstirii Voroneț, unde este hramul sfântului și întru Hristos mucenicului Gheorghe și unde este și starețul Daniil. De asemenea, obștea Voronețului îl cinstea pe cuviosul Daniil sfânt ca ocrotitor al lor, alături de Sf. Gheorghe. Așa citim, de pildă, într-un act din 15 iunie 1653, prin care egumenul Parthenie și soborul mănăstirii Voroneț dau lui Dumitrașco Neagoe doi vecini, stăruind ca egumenii ce vor urma să respecte decizia: pe cine va alege milostivul Dumnezeu dintre frați și sveti Gheorghe și sveti Daniil, să fie egumen pre urma noastră, întru nemică nimeni să nu-i învăluiască. Teodor Bălan. Documente bucovinene, vol. I. Cernăuți: Institutul de Arte grafice și Editură Glasul Bucovinei”, 1933, p. 74; BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist., CLX/184. Se consideră că al doilea hram a fost preluat din vremea mitropolitului Grigore Roșca. Vezi Andrei Eșanu, Valentina Eșanu: Viața și faptele mitropolitului Grigorie Roșca (1478-1570). Iași: Ed. Doxologia, 2017, p. 20; Gheorghe I. Popovici. Sfântul Daniil Sihastrul (†1496). În: Mitropolia Moldovei și Sucevei, LX. 1984, nr. 1-3, p. 146.

⁹ Aceste acte sunt menționate în rezumat, însă fără a se face vreo referire la Sf. Daniil Sihastrul, în Condica Monastirii Voronețul, ed. Sim. Fl. Marian, Suceava, Tipografia societății bucovinene în Cernăuți, 1900, p. 81. Condica a fost redactată de Arhim. Vartolomeu Măzăreanu în 1775.

¹⁰ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/83.

¹¹ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/83.

toate angheriile câte vor hi pre alți mișei în Țara Domniei Méle, numai stupi, oi, mascuri de vor avia, vor da désetină și goștină, iar de alte de toate să hie în pace¹². Așadar, pe baza vechilor cărți de milă, domnul reînnoiește mănăstirii dreptul ca 12 dintre slujbașii săi (poslușnici) să fie scutiți de unele dări, pentru ca în schimb să lucreze la mănăstire (să fie de ascultarea, poslușania), însă de alte dări nu erau iertați, ei fiind datori să plătească, dacă aveau stupi și animale, desetină și goștină pentru acestea. Mila era acordată pe fondul sărăcirii mănăstirii, din cauza vremurilor și a lipsei de vecini, adică de țărani dependenți, sfântul locaș fiind: „la mari slăbiciuni, de multe prăzi prădată, la cumplitele vremi și greutăți”¹³. Prin urmare, acești 12 poslușnici erau de ajutor mănăstirii. Domnul porunca și pârclabi-

lor de ținut și vornicilor și altor dregători (șugubinari și globnici) să nu ia dări sau amenzi de la ei și nici să nu-i judece dacă greșesc ceva, acest drept fiind acordat egumenului mănăstirii Voroneț¹⁴, Isaia. Documentul este important, așa cum am amintit, și din punct de vedere economic, căci enumeră câteva din dările care se plăteau în acea vreme, cu termenii lor specifici¹⁵.

În document sunt amintiți și ierarhii țării din acea vreme: Sava¹⁶, mitropolitul Sucevei; episcopii Misail¹⁷ de Roman; cel de Rădăuți al cărui nume nu apare¹⁸ și Varlaam¹⁹ de Huși. Pentru Biserica Moldovei aceasta a fost o perioadă mai tulbură. După ce, în timpul domniei lui Constantin Cantemir²⁰ (1685-1693, aliat turcilor și ostil polonezilor, tatăl lui Antioh și Dimitrie), mitropolitul Dosoftei²¹ (1671-1674, 1675-

¹² BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/83.

¹³ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/83.

¹⁴ Vezi Ștefan Gr. Berechet. Dreptul vechilor noștri ierarhi la judecarea mirenilor. În: BOR, LVI. 1938, pp. 741-761. Autorul arată că egumenii și episcopii judecau procesele locuitorilor de pe moșiile mănăstirii, dar, în caz de abuz, domnul le retrăgea acest drept.

¹⁵ Desetina (darea pe stupi, deși inițial sensul era de o zecime din orice produs imposabil), iliș (dare asupra cerealelor în Moldova și Transilvania, similară cu găletăritul în Țara Românească, percepută în produse, dar și în bani, mai ales din secolul al XVIII-lea), goștină (dare pe oi și porci-mascuri), sulgiu (dare asupra vacilor și oilor); de asemenea sunt menționați și poslușnicii, o categorie socială cu un statut fiscal aparte, fiind scutiți de plata unor dări către domnie, dar muncind, în schimb, pentru mănăstirile în slujba cărora se aflau. Remarcăm și termenii de globnici (cei care percepeau diferite amenzi) și șugubinari (slujbași care percepeau taxa dușegubinei, pentru omor, tâlhărie, adulter și încasau amenzile și răscumpărarea). Nicolae Grigoraș, Ilișul – o dare plătită în Moldova și Transilvania. În: Sub semnul lui Clio, Cluj-Napoca. 1974, pp. 114-128; Nicolae Grigoraș. Dările în Moldova de la întemeierea statului și până la 1741 (III). În: Cercetări istorice, XIV-XV, extras, Iași. 1983-1984, pp. 153-171; Constantin A. Stoide. Despre sulgiu și ialoviță. În: În amintirea lui C. Giurescu. București, 1944, pp. 493-502; Instituții feudale din Țările Române. Dicționar, coord. Ovid Sachelarie, Nicolae Stoicescu. București: Ed. Academiei RSR, 1988, pp. 149, 231, 208, 460, 371; Nicolae Grigoraș. Imunitățile și privilegiile fiscale în Moldova, de la întemeierea statului și până la mijlocul secolului al XVIII-lea. În: Revista istorică, XXVIII. 1974, nr. 1, pp. 55-77.

¹⁶ Sava II, fost episcop de Roman, a păstorit ca mitropolit al Sucevei între 1689-1701/2; a murit în 1705. Mircea Păcurariu. Liste cronologice ale ierarhilor Bisericii. În: Istoria românilor, vol. V, coord. Virgil Căndea. București: Ed. Enciclopedică, 2003, p. 1037.

¹⁷ Misail a fost episcop de Roman între circa 1689-1701/2, anterior fusese la Rădăuți și ulterior va ajunge mitropolit al Sucevei, după Sava. Mircea Păcurariu. Liste cronologice ale ierarhilor Bisericii. În: Istoria românilor, vol. V, p. 1038.

¹⁸ Episcop de Rădăuți a fost între 1689-1702, Lavrentie. Însă fusese hirotonit de mitropolitul Dosoftei în Polonia, înainte de decembrie 1691, Nicolae Vasilevici, considerat episcop necanonic de Rădăuți în acea vreme. Mircea Păcurariu. Liste cronologice ale ierarhilor Bisericii. În: Istoria românilor, vol. V, p. 1038.

¹⁹ Varlaam I a fost episcop de Huși între 1689-1708. Mircea Păcurariu. Liste cronologice ale ierarhilor Bisericii. În: Istoria românilor, vol. V, p. 1039.

²⁰ Vezi Paul Cernovodeanu. Vremea Cantemireștilor. În: Istoria românilor, vol. V, coord. Virgil Căndea..., pp. 296-336, unde se menționează și faptul că polonezii, între 1685-1691 au făcut campanii anuale prin Moldova, spre Dunăre, contra turcilor. Dimitrie Cantemir: Viața lui Constantin Cantemir. În: Opere complete, vol. VI, t. I, ed. Virgil Căndea, Andrei Pippidi, Dan Slușanschi. București: Ed. Academiei Române, 1996, pp.127-145, ne spune că polonezii jefuiau țara și nu opreau tâlhăriile, chiar contra mănăstirilor.

²¹ Despre Sf. Ierarh Dosoftei, vezi de pildă Ion I. Croitoru. Ortodoxia și Apusul în tradiția spirituală a românilor. Unitatea Ortodoxiei și apărarea credinței ortodoxe în fața propagandei protestante din secolul al XVII-lea, vol. I. Târgoviște: Ed. Cetatea de Scaun, 2012, pp. 328-334.

1686) a ajuns în Polonia, cu regele Jan Sobieski (1674-1696), la retragerea acestuia din Moldova (1686, după ce leșii prădaseră țara)²², scaunul mitropolitan a rămas vacant, treburile fiind rezolvate de Calistru Vartic, fost episcop de Huși, dar în calitate de locțiitor de mitropolit. Abia în 1689 a fost ales mitropolit Sava (cu metania la Putna, fost episcop de Roman până în 1689) și care a păstorit din 1689 până la sfârșitul anului 1701 sau începutul lui 1702. Misail, amintit în text, fusese episcop de Rădăuți între 1685-1689 și a fost episcop de Roman între 1689 și 1701/1702, când a fost ales mitropolit în locul lui Sava. Varlaam a păstorit ca episcop de Huși între 1689-1708, când s-a retras din scaun; el avea metania la mănăstirea Secu. Observăm că în text este lăsat loc alb pentru episcopul de Rădăuți. Situația se explică prin faptul că, deși titular era Lavrentie de la Bogdana (care a păstorit scaunul de la Rădăuți între 1689-1702), mai fusese hirotonit un alt episcop de Rădăuți, anume Nicolae Vasilievici. Acesta era din Suceava, dar trăia în Polonia și fusese hirotonit de mitropolitul pribeag Dosoftei (dar nu a ocupat efectiv scaunul, nefiind considerat canonic)²³. Cu toate acestea, în documentul din 1701, la care ne vom referi mai jos, apare un Nicolae de Rădăuți.

Textul se încheie cu un blestem care viza pe cei care ar strica acest privilegiu al mănăstirii și era autentificat și prin semnătura autografă a lui Antioh Cantemir. Semnalăm totodată și protocolul inițial, cu invocția verbală (care apare după cea simbolică, prin cruce) și intitulația: „Întru numeli Părintelui ș-a Fiiului ș-a Duhului Svânt, Troiță svântă, unu nedespărțită. Adică eu, șărbul lui Dumnezeu și Mântuitoriului nostru Ii-

sus Hristos, Troiței adevărate închinător, noi Antioh Costantin voievod²⁴. Reținem mențiunea că domnul întărește aceste privilegii la svânta mănăstire Vorunețul, ce iaste la ținutul Suceviii, unde iaste hramul svântului marelui măcinic și biruitor a lui Hristos, voinic Gheorghe și preacuviosul Daniil cel Nou²⁵. Așadar, la 1699, biserica mănăstirii Voroneț avea două hramuri oficial acceptate: Sf. Mare Mc. Gheorghe, vechiul hram istoric, și Sf. Daniil cel Nou, nume sub care era cunoscut Daniil Sihas-trul, al cărui mormânt se află în partea sudică a pronaosului sfântului locaș.

Prevederi similare referitoare la scutirea celor 12 poslușnici ai mănăstirii Voroneț de unele dări întâlnim și într-un act ulterior, din 25 martie 1701²⁶, emis de domnul Moldovei Constantin Duca (1693-1695, 1700-1703), fiul lui Gheorghe Duca. De data aceasta invocția este doar cea simbolică, prin cruce, lipsind cea verbală, însă începutul este aproape identic cu cel din documentul precedent. Domnul, râvnind a urma bunelor lucrări ale înaintașilor săi care au miluit sfintele mănăstiri, pentru veșnica lor pomenire (deci nu pentru un act politic, ci pentru scop duhovnicesc), întărește, la rândul său, privilegiile Voronețului. Și acum, gestul, binecuvântat de cei patru ierarhi ai Moldovei: Sava, arhiepiscop și mitropolit al Sucevei, Misail, episcopul de Roman, Nicolae de Rădăuți²⁷ și Varlaam de Huși și întărit prin sfatul boierilor mari și mici, este îndreptat către „svânta mănăstiria Vorunețul, ce iaste la ținutul Sucevei, unde este hramul Sfântului marelui măcenic și biruitor al lui Hristos ogodnic²⁸ Gheorghe și preacuviosul Daniil cel Nou²⁹”.

După enumerarea privilegiilor poslușni-

²² Dimitrie Cantemir. Viața lui Constantin Cantemir. În: Opere complete, vol. VI, t. I..., p. 145: „Leșii au prădat și sfintele odoare, într-aceea <Sobieski> a luat cu sine și moaștele Sfântului Ioan cel Nou, împreună cu mare <număr> de pietre scumpe și de alte odoare de argint și de aur și le-a poruncit să-l ducă prins cu ei pe însuși mitropolitul, care îl muștra în față pentru fapta cea nelegiuită a oștenilor și se ruga de milostivire”.

²³ Vezi detalii la Pr. Mircea Păcurariu. Istoria Bisericii Ortodoxe Române, vol. II: București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1994, pp. 113-124.

²⁴ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/83.

²⁵ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/83.

²⁶ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/84.

²⁷ Observăm că este amintit aici Nicolae, iar nu Lavrentie.

²⁸ Ogodnic – plăcut, iubit, binecuvântat. Dicționarul Limbii Române (DLR), tom X. București: Ed. Academiei Române, 2010, p. 164.

²⁹ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/84.

cilor (de a nu plăti sulgiu, iliș, zloți, galbeni, taleri, orți, ci numai destină și goștină, dacă au stupi și animale), domnul poruncește dregătorilor să nu le ceară acestora dările de care fuseseră iertați, nici să-i judece, căci acest drept îi era conferit egumenului mănăstirii, de data aceasta Efrem arhimandritul. Și acest act se încheie cu un îndemn către viitorii domni de a întări mila, precum și cu un blestem ca să nu îndrăznească nimeni a strica aceste privilegii acordate mănăstirii.

Printr-un act din 12 august 1716³⁰, Mihai Cehan Racoviță³¹, iartă 8 poslușnici ai Voronețului de dări. Documentul este redactat sub forma unei porunci domnești către boierii și slujitorii care strângeau dările în ținutul Sucevei, interzicându-li-se acestora să se amestece în oamenii (poslușnicii) mănăstirii. Însă și acum ne atrage atenția menționarea celor două hramuri: „Vă facem știre tuturor pentru sfânta mănăstire Voronețul, unde iaste hramul Sfântului marelui măcenic și biruitor al lui Hristos, ogodnic Gheorghe și a precuciviosului Daniil cel Nou”³². În continuare, voievodul arată că egumenul Voronețului venise la el, cu lacrimi și se jeluise pentru starea de slăbiciune și sărăcie la care ajunsese sfântul locaș, precum și milele obținute anterior, de la alți domni, fapt care l-a determinat pe Mihail Racoviță să scutească 8 poslușnici (oameni străini, fără bir la vistierie) de toate dările ce erau în țară, cu excepția deseti-

nei și a goștinei.

Prin alte trei acte, din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, voievozii acordau mai multe scutiri pentru bucatele mănăstiri Voroneț. De pildă, la 17 ianuarie 1757³³, Constantin Mihai Cehan Racoviță³⁴, domnul Moldovei, fiul lui Mihai Cehan Racoviță, după ce înfățișa printr-o arengă importanța milosteniei, mai ales către sfințele lăcașuri, spunea: „Deci, fiind una dintr-aceste și sfânta mănăstire Voronețul, unde să cinstește și să prăznuiește Sfântul și marele martur al lui Hristos, Gheorghe, unde sint și moaștele Sfântului cuciviosului părintelui nostru Daniil cel Nou, carele iaste zidită din temelie de fericitul domnul Stefan Vodă cel Bun, iată dară că i-am dat Domnia Mea acestii numite mănăstiri acest hrisov a Domniei Méle, prin care hotărâm și rânduim ca să aibă a scuti fieștecând, în toată vrémea Domniei Méle: o stupi de stupi de desiatenă și o sută de oi de goștină și zece vite de văcărit și de conită și trei sute vedre de vădrărit. Pe aceste bucati nici un ban să nu de”³⁵.

De asemenea, patru *liude*³⁶, oameni străini, fără bir la vistierie ce și-ar găsi mănăstirea, să fie iertați de toate dările și angara-lele, să fie spre slujba mănăstirii. Cu aceste venituri care le reveneau, prin iertarea de plata dărilor, călugării urmau să se chivernisească și să-și îplinească neajunsurile. Spre deosebire de primele trei documente, sunt amintite alte dări: văcăritul³⁷,

³⁰ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/87.

³¹ Mihai Cehan Racoviță a fost domn al Moldovei între 1703-1705, 1707-1709, 1715-1726 și domn al Țării Românești între 1730-1731, 1741-1744. Mihai Țipău: *Domnii fanarioți în Țările Române (1711-1821)*. București: Ed. Omonia, 2008, p. 155.

³² BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/87.

³³ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/88.

³⁴ Constantin Mihai Cehan Racoviță a fost domn al Moldovei între 1749-1753, 1756-1757 și domn al Țării Românești între 1753-1756, 1763-1764. Mihai Țipău: *Domnii fanarioți în Țările Române (1711-1821)*..., p. 151.

³⁵ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/88.

³⁶ Liude – termen de origine slavă, cu sensul de oameni de rând, contribuabili. Al doilea sens era de unitate impozabilă, formată din câțiva oameni care se întovărășeau la plata dărilor, plătind ca o unitate. Sistemul ludei colective a fost desființat prin Convenția de la Akerman, care introduce capitația. *Instituții feudale din Țările Române*. Dicționar..., p. 280.

³⁷ Văcărit – dare pe vite. *Instituții feudale din Țările Române*. Dicționar..., p. 493. Era cerută tuturor posesorilor de vite, autohtoni și străini. A fost impusă de nevoi extraordinare, în timpul lui Constantin Brâncoveanu și Constantin Duca, de aceea contestată de păturile sociale privilegiate, desființată și reînființată de câteva ori, atât în Țara Românească, cât și în Moldova. Pentru autohtoni, a fost desființată în 1757 în Moldova și 1763 în Țara Românească, dar înlocuită cu o altă dare, ajutorința, iar pentru străini taxa s-a menținut și după Regulamentele Organice.

conița³⁸ și vădrăritul³⁹. Mila fiind dată pe durata domniei sale, Constantin Racoviță invita și pe suveranii ce vor urma după el să o întărească și chiar să o mărească, să adauge, dacă vor putea, „cât le va da mâna”, spre a lor veșnică pomenire (deci iarăși finalitatea milei este una duhovnicească).

La 14 august 1757⁴⁰, Scarlat Ghica⁴¹, domnul Moldovei, ierta, la rândul său, de dări bucatele mănăstirii „Voronețul, unde să cinstește și să prăznuiești Sfântul și marile martur al lui Hristos Gheorghe, unde sint mo<a>știile sfântului cuviosului părintelui nostru Daniil cel Nou, carele iaste zidită din temelii de fericitul Domnul Stefan Vodă cel Bun⁴². Scutirile, acordate iarăși pe durata domniei sale, se aplicau pentru: o sută stupi de deșetină și o sută oi de goștină și zece vite de vâcărît și de coniță și două sute de vedre de vin de vădrărit. Pe acești bucate, nici un ban să nu de⁴³. De asemenea, mănăstirii îi era întărit dreptul de a ține „patru liude, oameni streini, ce și-ar găsi, făr de bir în vistierie, iarăși m-am milostivit Domnia Mea și i-am iertat pe capitele lor di toate dările și angăriile oricâte ar ieși de la vistierie Domniei Méle⁴⁴. Hrisovul, prin care domnul poftea și pe viitorii conducători ai Moldovei să confirme și să sporească mila, era întărit cu credința fiilor lui Scarlat Ghica și a boierilor, mari și mici.

În august 1759⁴⁵, Ioan Theodor Callimachi⁴⁶, relua mila, printr-un hrisov prin care anunța pe slujbașii domnești de privilegiile mănăstirii: „Facem știre cu acestu hrisov a Domniei Mele tuturor cui să cadă a ști, pentru sfânta mănăstiri Voroneț, unde să cinstește și să prăznuiește hramul Sfântul și marile martur a lui Hristos Gheorghe, unde sintu și mo<a>știile sfântului cuviosului părintelui nostru Daniil cel Nou, cari este zidită din temelie de fericitul Domnu Stefan Vodă cel Bunu⁴⁷.

Menționând că văzuse hrisoavele de milă obținute de la Constantin Racoviță și de la Scarlat Ghica și de la alți domni, voievodul a hotărât ca și el să o întărească, „n-am trecut cu vedere mila ce au avut această sfântă mănăstire și asemenea am întărit ca, fieștecând, în toată vreme Domniei Mele, să aibă a scuti aceste bucate⁴⁸. Prevederile, atât pentru bucate, cât și pentru oamenii mănăstirii, erau identice cu cele din actul de la Scarlat Ghica, din 14 august 1757. Hrisovul era întărit prin credința fiilor săi și a boierilor Divanului, menționați cu numele și dregătoria lor (actul deci poate fi valorificat și din punct de vedere prosopografic). Reținem de asemenea și pomenirea în documente a stareților mănăstirii Voroneț: Isaiia (în 1699) și Efrem (în 1701).

Totodată, remarcăm faptul că, în ciuda

³⁸ Cuniță – în Moldova, o dare pe vite (cai, vaci, oi, capre) aduse la pășunat vara. Ca dare, a fost înființată de Antioh Cantemir sau Constantin Mavrocordat, similară cu vâcărîtul; la început se referea doar la cai, apoi sensul s-a extins la vitele mari. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, valoarea era de 40 de bani. Pentru străinii care aduceau vitele la pășunat, cunița era similară cu ierbăritul, adică cu taxa pentru pășunat. A fost desființată la Regulamentele Organice. Instituții feudale din Țările Române. Dicționar..., p. 129.

³⁹ Vădrărit – dare asupra vinului în Țara Românească și Moldova, în secolele XVIII-XIX, încasată separat de vinărici și pogonărit. A fost înființată de Antioh Cantemir, în domnia din 1705-1707 din Moldova și valoarea sa era, la început, de doi bani pe vadră de vin, apoi a crescut; darea s-a desființat în 1831. Instituții feudale din Țările Române. Dicționar..., p. 494.

⁴⁰ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/89.

⁴¹ Scarlat Ghica a fost domn al Moldovei între martie 1757-august 1758 și domn al Țării Românești între 1758-1761, 1765-1766. Mihai Țipău. Domnii fanarioți în Țările Române (1711-1821)..., p. 83.

⁴² BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/89.

⁴³ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/89.

⁴⁴ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/89.

⁴⁵ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/90.

⁴⁶ Ioan Theodor Callimachi a fost domn al Moldovei între august 1758- mai/iunie 1761. Mihai Țipău. Domnii fanarioți în Țările Române (1711-1821)..., p. 53.

⁴⁷ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/90.

⁴⁸ BAR, Manuscrise – Carte Rară, Doc. ist. LXXXIII/90.

impunerii domnilor de către turci (specifică perioadei fanariote)⁴⁹, se menținea conștiința originii divine a puterii, voievozii fiind „din mila lui Dumnezeu” domni ai Moldovei, aleși de Dumnezeu din neamul celui în funcție sau din alt neam, cum citim în acte. Prin urmare, conform concepției de origine bizantină, neperimată, ei aveau datorii față de supuși („datori fiind a lucra talantul” rânduit de la Dumnezeu, cum citim în hrisoave), în acest context fiind subliniată, mai ales, obligația de a face bine și a ajuta sfintele lăcașuri. Aceste acte de milă erau motivate de conștientizarea valorii milosteniei (subliniată în arengă) pentru mântuirea sufletului, deci în scop duhovnicesc, pentru veșnica lor pomenire.

Sărăcirea mănăstirii este pusă în legătură cu pierderea vecinilor și cu jafurile care se abătuseră asupra întregii țări. Spre sfârșitul secolului al XVII-lea, frecvente fuseseră raidurile polonezilor, în vremea lui Jan Sobieski, descrise și de Dimitrie Cantemir, așa cum am văzut. Însă, nu doar în timp de conflict armat mănăstirea era prădată. Pentru perioada anterioară avem un alt exemplu de modalitate de păgubire a mănăstirii: la 12 mai 1599, Ieremia Movilă scria autorităților din Bistrița transilvană să înapoieze călugărilor de la Voroneț oile din munți, furate de localnici⁵⁰.

Prin urmare, în contextul emiterii unor hrisoave de milă către mănăstirea Voroneț, domnii Moldovei amintesc și de Sf. Daniil Sihastrul, pomenit ca „Sfântul Daniil cel Nou”, care era cinstit ca al doilea hram al mănăstirii, alături de Sf. Gheorghe, și care avea moaște în lăcașul construit de fericitul domn Ștefan Vodă cel Bun, adică Sf. Ștefan cel Mare. Referirile la Sf. Daniil Sihastrul pe care le regăsim în documentele din veacurile XVII-XVIII sunt identice cu cele care apar în actele din perioada anterioară, cinstirea schimnicului menținându-se vie în conștiința oamenilor și la o mai mare distanță față de momentul adormirii sale, ceea ce arată ca popularitatea sa era adânc înrădăcinată în trăirea oamenilor, respectul nelimitându-se doar la o generație după moartea sa, nefiind vorba, deci, despre o stare trecătoare a celor care l-au cunoscut sau a urmașilor acestora. Documentele prezentate în acest studiu, alăturându-se hrisoavelor și manuscriselor deja cunoscute, datând din secolul al XVI-lea, precum și altor tipuri de surse istorice (izvoare scrise: documente, cărți vechi tipărite, însemnări pe manuscrise; tradiție; izvoare iconografice și arheologice), valorificate în istoriografie⁵¹, vin să completeze și să întregască informațiile despre evlavia de care se bucura cuviosul Daniil Sihastrul.

⁴⁹ Domnii fanarioți erau numiți de turci, iar în ierarhia otomană dețineau același rang ca pașalele cu două tuiuri; însă, când erau primiți de sultan, beneficiau de același ceremonial ca domnii din vechime, aleși de țară și ulterior confirmați de Poartă. Constantin Bălan. *Domnia. Sfatul domnesc și Adunările țării. Organizarea administrativ-teritorială*. În: *Istoria românilor*, vol. VI, coord. Paul Cernovodeanu, Nicolae Edroiu, Constantin Bălan: București: Ed. Enciclopedică, 2002, p. 304. În perioada fanariotă domnii erau numiți de turci cu simbolurile puterii, primiți la Patriarhia Ecumenică, unde li se cântau aceleași imnuri ca la încoronarea împăraților bizantini și apoi unși în țară de mitropolit și arătat ca domn prin citirea firmanului de numire. Totuși, situația domnilor s-a deteriorat în această perioadă, dar țările române au beneficiat de același statut de state tributare, incluse în casa “dar-al-ahd”, ca în vremurile trecute. Vezi detalii la Mihai Maxim. *Țările Române și Imperiul Otoman*. În: *Istoria românilor*, vol. VI..., pp. 598-600.

⁵⁰ Andrei Veress. *Documente privitoare la istoria Ardealului, Moldovei și Țării Românești*, vol. V. București: Cartea Românească, 1932, p. 232.

⁵¹ Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. *O nouă tâlcuire la O samă de cuvinte de Ion Neculce (legenda a IV-a)*. În: Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. *Epoca lui Ștefan cel Mare: Oameni, destine și fapte*. București: Ed. Institutului Cultural Român, 2004, pp. 96-106; Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. *Mănăstirea Voroneț. Istorie, Cultură, Spiritualitate*. Chișinău: Ed. Pontos, 2010; Ioan Bogdan: *Evangeliiile de la Humor și Voroneț din 1473 și 1550*. În: *Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Istorice (AARMSI), seria II, tom XXIX, 1906-1907*, pp. 651-652; Pr. Prof. Dr. Bogdan Racu. *Mitropolitul Grigorie Roșca, ucenic al sfântului Daniil Sihastrul și ctitor al mănăstirii Voroneț*. <https://doxologia.ro> > viața bisericii > biografii luminoase, site accesat la 9 martie 2021; *Memoriul P.S.S. episcopului Melchisedec despre Tetraevanghelul lui Ștefan cel Mare de la Humor și Tetraevanghelul mitropolitului Grigorie de la Voroneț, ambele manuscripte*. În: *Analele Academiei Române. Administrative*, s. II, t. IV, 1882, pp. 18-28.

Anexe

Anexa 1- 1699 (7208) octombrie 20, Iași. Antioh Cantemir, domnul Moldovei, scutește de bir poslușnicii mănăstirii Voroneț.

† Întru numelui Părintelui ș-a Fiiului ș-a Duhului Svânt, Troiță svântă, Unu nedespărțită.

Adecă eu, șărbul⁵² lui Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Troiței adevărate închinător, Noi, Antioh Costantin Voievod, BoÈieÓ Milostió gospodar Zemli Moldavskoï⁵³, adecă Domniia Mea bine am vrut, cu a noastră bunăvoie și cu curată și luminată inimă, din tot sufletul nostru și de la Dumnezău ajutor, Domniia Mea răhnind și urmând bunelor și fericitelor lucruri ce i-au făcut alți răposăți domni ce au fost mai-nainte de noi, care bini întărindu și miluind svinteli mănăstiri, pentru veșnica pomenirea sa, pentru aceia și noi, cu vrerea a Celui puternic Dumnezău, cu blagoslovenia alor noștri luminați patru svinți părinți a Moldovei: alesul Sava arhiepiscop i mitropolitu Sucevii i Misal episcopul de Roman i [...] ⁵⁴ episcopul de Rădăuți i Varlaam episcopul de Huși și cu tot svatul nostru, boiarii țării mari și mici, socotit-am și am luat aminte de rândul svintelor mănăstiri, care sintu făcute de buni și pravoslavnici domni, unde zac trupurile lor, în mâinile lucrurilor facerilor.

Drept aceia, văzând Domniia Mea cum au miserit și au slăbit **svânta mănăstire Voronețul, ce iaste la ținutul Sucevii, unde iaste hramul Svântului marelui măcinic și biruitor a lui Hristos voinic Gheorghe și precuviosul Daniil cel Nou**⁵⁵, de

toți vecinii⁵⁶ și au rămas la mari slăbiciuni, de multe prăzi prădată, la cumpliteli vremi și greutăți ce au fost căzut asupra aceștii săraci de țări, Domnia Mea m-am milostivit și am iertat acei svinte mănăstiri 12 poslușnici ce avia, să nu dea sulgiu, nici iliș, nici zloți, nici galbeni de casă, nici taleri, nici orți, nici alte lucruri să lucreze, ci să hie în pace de toate angheriile⁵⁷ câte vor hi pre alți mișei⁵⁸ în țara Domniei Méle, numai stupi, oi, mascuri⁵⁹ de vor avia, vor da désetină și goștină, iar de alte de toate să hie în pace, precum au cărți și de la alți răposăți domni, ce au fostu mai-nainte de noi, numai să hie ei de slujba lucrurilor svintei mănăstiri.

Pentru aceia și voi, părcălabi de acel ținut și vornici de Câmpulungu și deșugubinari și globnici, să nu intrați între dânșii, nici să-i învăluți, nici bucatile lor pentru alții să nu li să tragă, ci numai carii dintre dânșii ar greși ceva, ca să aibă a-i giudeca și a-i certa și a-i globi rugătorul nostru Isaiia Nacul, egumenul de la acia svântă mănăstire și cu săborul, cine și după deala⁶⁰ sa.

Așijderili și după a noastră viață și domnie, pre cini Dumnezău va alége, din fiii noștri sau din frații noștri sau dintr-alte săminții a fi domnul acestii țări, poftim să n-aibă a strica a noastră puțină milă și întăritură, ce mai vartos să aibă a da ș-a întări ș-a milui.

Iar cini s-ar ispiti să strice drésăli⁶¹ noastre și mila ce am făcut acei svinte mănăstiri, să hie neiertat de Domnul Dumnezău și de Maica Svinției Sale și de 12 svinți vârhovnici⁶² apostoli și să aibă pârâși pre sânгур Domnul Dumnezeu și pre svântul hramul

⁵² Se preferă varianta similară, din latină – servus, în locul slavului – robu.

⁵³ Din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, în limba slavă.

⁵⁴ Loc alb în text.

⁵⁵ Sublinierea noastră.

⁵⁶ Țărani dependenți.

⁵⁷ Obligație în muncă gratuită și forțată, corvoadă. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești. București: Ed. Saeculum, 2013, p. 102.

⁵⁸ Mișel, mișei – sărac, sărman. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești, ..., p. 816. Aici cu sensul de categorie socială inferioară.

⁵⁹ Mascur – porc. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești, ..., p. 779.

⁶⁰ Deală – faptă, lucru, faptă rea.

⁶¹ Cu sensul de act, document. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești ..., p. 448.

⁶² Vârhovnic-șef. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești ..., p. 1415. Cu sensul de cei 12 Mari Apostoli.

acei svinte mănăstiri și să aibă parte cu Iuda și cu trecutul⁶³ Ariie, în veșnica muncă vă veac. Amin.

.. Æs⁶⁴. Văleat 7208 <1699> meseța⁶⁵ octombrie 20.

Noi Antioh Costantin voievod⁶⁶.

Pisah⁶⁷ Vasili Niagul.

Orig. rom., hârtie difolio (38 x 27, 5 cm), filigran, cerneală neagră, semnătura autografă a domnului, sigiliu aplicat în ceară roșie, căzut.

B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/83.

• **Anexa 2- 1701 (7209) martie 25.** Constantin Duca, domnul Moldovei, scutește de bir 12 poslușnici ai mănăstirii Voroneț.

† Noi, Costantin Duca Voievod, BoĖieÓ MilostíÓ gospodar Zemli Moldavskoï⁶⁸.

Adecă Domnia Mea bine am vrut, cu a noastră bunăvoie și cu curată și luminată inimă, din tot sufletul nostru și cu de la Dumnezeu ajutoriu, Domnia Mea râvnind și urmând bunelor și fericitelor lucruri ce au făcut alți răposați domni ce au fost mai-nainte de noi, carii bini întărindu și miluindu svintele mănăstiri pentru veșnica pomenirea sa, pentru aceia și noi, cu vrere a Celui puternic Dumnezeu, Carele pre toți i-au umbrit cu al Său Duh și cu blagoslovenia alor noștri patru svinți părinți a Moldovei cârmuitori a binei pravoslavnicii credință: alesul Saava arhiepiscop și mitropolit Sucevii i Misail episcop de Roman și Nicolae episcop de Radăuți și Varlaam episcop de Huși și cu tot sfatul nostru, boierii țării mari și mici, socotit-am și am luat aminte de rândul svintelor mănăstiri carele sântu făcute de buni domni pravoslavnici, unde zac trupurile în mâinile facerilor sale.

Drept aceia, văzând și Domnia Mea că au miserit și au slăbit **svânta mănăstirea Voronețul, ce iaste la ținutul Sucevei, unde este hramul Sfântului marelui măcenic și biruitor al lui Hristos ogodnic Gheorghe și precuviosul Daniil cel**

Nou⁶⁹, de toți vecinii și au rămas la mari slăbiciuni de multe prăzi prădată, la cumpliteli vremi și greutăți ce au fostu asupra acestui pământu și săracă de țară, Domnia Mea m-am milostivit și am iertat acei svintă mănăstire doisprezece poslușnici ce va avia, să nu de sulgiu, nici iliș, nici zloți, nici galbeni, nici taleri, nici orți, nici alte lucruri să lucreze, ce să hie iertați de toate dările și angheriile câte ar hi pre alți mișei ai țării Domniei Mele, numai stupi, oi, mascuri de vor avia, vor da desetină și goștină, iar de alte, de toate să hie iertați, precum le scriu cărțile și de la alți domni ce au fost mai-nainte de noi, numai ei să hie de slujba și lucrurile svintei mănăstiri.

Pentru aceia și voi, părcălabi de acel ținut și vornici de Câmpulungu și deșugubinari și globnici, să nu intrați între dânșii, nici să-i învăluți, nici bucatele lor pentru alții să nu le trageți, ce numai cari dintru dânșii ar greși ceva, ca să aibă a-i giudeca și a-i certa și a-i globi rugătoriul nostru Efrem arhimandritu, egumen de la această svântă mănăstire și cu săborul, ci și după vina lui.

Așijderile și după a noastră viață și domnie, pre cini milostivul Dumnezeu va <a>lege din fiii noștri sau din frații noștri sau dintr-alte seminții a fi domnul aceștii țări a Moldovei, pohtim pe domnia sa să nu aibă a strica a noastră puțină milă și întăritură, ci mai vârtos să aibă a da ș-a întări ș-a milui.

Iar cini s-ar ispiti să strice driasele noastre și mila ce am făcut acei svinte mănăstiri, să hie neiertat de Domnul Dumnezeu și de Maica Svinției Sale și de 12 vârhovnici apostoli și să aibă pârâș pre singur Domnul Dumnezeu și pre svântul hram acei svinte mănăstiri și să aibă parte cu Iuda și cu trecutul Arie în veșnica muncă vă veac.

Văleat 7209 <1701> martie 25.

Noi Constandin Duca voievod⁷⁰.

Orig. rom., hârtie difolio (41 x 20 cm),

⁶³ Triclet, proclat –afurisit, blestemat. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești..., p. 1057.

⁶⁴ În Iași.

⁶⁵ Meseța – luna în limba slavă.

⁶⁶ Semnătură autografă.

⁶⁷ Am scris, în limba slavă.

⁶⁸ Din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, în limba slavă.

⁶⁹ Sublinierea noastră.

⁷⁰ Semnătură autografă.

filigran, cerneală neagră, semnătura autografă a domnului, sigiliu rotund, timbrat fix.

B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/84.

• **Anexa 3- 1716 (7224) august 12, Iași.** Mihai Racoviță, domnul Moldovei, iartă de toate dările 8 poslușnici ai mănăstirii Voroneț.

† Noi, Mihai Răcoviță Voievod, Milostio BoĖieŃ gospodar Zemli Moldavskoi⁷¹.

Scrie Domnie Mea la boiari și la toți slujitorii carii viți umbla cu toate slujbelle de la Domnie Mea la ținutul Sucevii, vă facem știre tuturor pentru **sfânta mănăstire Voroniațul, unde iaste hramul Sfântului marelui măcenic și biruitor al lui Hristos, ogodnic Gheorghe și a precuciviosului Daniil ce Nou**⁷². Viind aicea rugătorul nostru egumenul și cu lacrimi jăluindu-ne și arătându-ne cărți de miluire și de întărituri de la alți domni ce au fostu mai de-nainte de noi, așijderile și de la domnie Domniei Mele dintâi și de a doua, pentru sfânta mănăstire, că au rămas la mari slăbiciuni, de multe prăzi prădată, la cumplite vrémi și greutăți ce au fostu asupra acestui pământ și rămâind și fără vecini⁷³, carii le era de slujba mănăstirii.

Pentru aceea dară, văzând Domnia Mea jalba acestor rugători ai noștri și miluindu-ne și pre noi milostivul Dumnezău și cu a treia domnie a țării noastre Moldovei, iarăși m-am milostivit Domnia Mea, din tot sufletul nostru și am dat și am întărit sfânta mănăstire ca să aibă opt poslușnici și acești oameni să fie oameni streini, fără bani în vistierie și am iertat ca să fie în pace de toate dările câte s-ar ieși pe țară, nici întru nimic să nu-i învâluiască, nici ce-ar [...] ⁷⁴ peste alți să nu să ia, numai ei să fie pentru slujba și poslușanie sfintei mănăstiri, după

cum le scriu cărțile și de la alți domni, numai pentru desétina de stupi și goștina de oi și de mascuri, vor da țărănește, ca și altă țară, iar de alte să fie în pace.

Pentru aceea dară, poruncim Domnie Mea și vouă pârčălabi de ținut și dumnea-voastră vornici de Câmpulung și voi vornici de Câmpulung și voi șugubinari și alți globnici cari veți umbla ori fi cu ce fel de gloabe⁷⁵ și dă birărici⁷⁶, nici unii într-acești poslușnici să nu intrați, nici să le faceți vreun val, ce ei, când ar greși ceva, să aibă a-i giudeca și a-i certa și a-i globi rugătorul nostru egumenul careli va fi la sfânta mănăstire, că cinii le-ar face mai mult val, unii ca <a>ceia vor fi de mare certare de la Domnia Mea; într-alt chip nu va fi.

Așijderile și după a noastră viață și domnie, pe cini va alége milostivul Dumnezău a fi domnul în țară, ori din feciorii noștri, ori dintr-altul niam strein, poftim să nu aibă a strica această milă care am făcut Domnie Mea aceștii sfinte mănăstiri, cu acești poslușnici, ce mai vârtos să aibă a da și a întări, pentru a sa veșnică pomenire. Aceasta scriem.

• Æs⁷⁷ leat 7224 <1716>, avgust 12.

Noi, Mihai Racoviță voievod⁷⁸.

[...] ⁷⁹.

Orig. rom., hârtie (32 x 22 cm), cerneală neagră, semnătura autografă a domnului, sigiliu imprimat în chinovar.

B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/87.

• **Anexa 4- 1757 (7265) ianuarie 17.** Constantin Mihai Cehan Racoviță, domnul Moldovei, face mai multe scutiri pentru bucatele mănăstirii Voroneț.

† Noi Constandin Mihail Cihan Racoviță Voievod, BoĖieŃ Milostio gospodar Zemli Moldavskoi⁸⁰

De vréme ce toată istorie véche și nouă⁸¹

⁷¹ Din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, în limba slavă.

⁷² Sublinierea noastră.

⁷³ Țărani dependenți.

⁷⁴ Ilizibil.

⁷⁵ Gloabă – amendă. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești, ..., p. 564.

⁷⁶ Birăcici, de la bir – tribut, impozit. Augustin Scriban. Dicționarul limbii românești, ..., p. 179.

⁷⁷ În Iași.

⁷⁸ Semnătură autografă.

⁷⁹ Ilizibil.

⁸⁰ Din mila lui Dumnezeu domn al Țării Moldovei, în limba slavă.

în destul ne adevăriază că tot omul ce-au viețuit în lume, întru toată ostentia sa, cu nemica altă nu s-au folosit, fără numai cu faptele celi bune ce-au lucrat în viața sa, cari lucrare a milosteniei și altor faceri de bine să împarte în multe feluri de bunătați, lucrând fieștecare talantul cel dat de la Dumnezeu, după cum Înșuși Domnul l-au povățuit, iar mai vartos aflăm că adevărat mai mult cunoscute și văzute facerile de bine cei ce au strălucit cu mila și agiutoriu lor către sfintele și dumnăzăiaștile mănăstiri, ce sânt lăcașuri dumnezeiești, unde de-a pururea să jărtvuiască și să săvârșască Jertva ce<a> Tainică a Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Cu cari agiutoriu de milă ce să agiutoriază de către luminații oblăduitori domni și alți pravoslavneci creștini, nu numai că de-a pururea mângâia pre părinții călugări ce lăcuiesc la sfintele lăcașuri, adăpându-se cu agiutoriu cel de milă ca de la un izvor neconținut curgătoriu, ci și în veacu a să cruța și a să păzi bună starea lor aiave arătate sânt. Că n-au vrut Dumnezeu a să chivernisi sfintele dumnăzăiaști lăcașuri cu alte mijloace, ce numai cu agiutoriu și mila pravoslavneclilor creștini.

Dreptu aceia și Domniia Mea datoriu fiind a lucra talantul cel rânduit nouă⁸² de la Dumnezeu și nevoindu-ne a sluji Sfinției Sale cu celi ce ni-au dăruit bunătața Sa nouă⁸³, cercetat-am și-am luat aminte de starea sfintelor mănăstiri de la parte muntelui, de la ținutul Sucevii și găsindu-le la slabă și proastă stare, dintru întâmplare răzmiriților ce au căzut asupra acestui pământ și foarte lipsite de toate podoabele lor și descoperite și cu pre puține bucate, cât puțin au rămas să se pustiască, nu ni-au lăsat rāvna ce-am avut cu mare dorire către aceștii domnești zidiri și dumnăzăiaști lăcașuri a le prāvi să se pustiască, ce, din cât ni-au dat mâna mea⁸⁴, li-am agiutorat, făcându-le câte cevași scăzământ din dările

ce sânt asupra bucatelor, cum și dintr-altele ce-am găsit cu cale.

Deci fiind una dintr-aceste și **sfânta mănăstire Voronețul, unde să cinstește și să prāznuiască Sfântul și marile martur al lui Hristos Gheorghe, unde sint și moaștele sfântului cuviosului părintelui nostru Daniil cel Nou, carele iaste zidită din temelie de fericitul Domnu Stefan Vodă cel Bun**⁸⁵, iată dară că i-am dat Domniia Mea acestii numite mănăstiri acest hrisov a Domniei Méle, prin care hotărām și rānduim ca să aibă a scuti fieștecând, în toată vrémea Domniei Méle: o sută stupi de desiatenă și o sută oi de goștină și zăce vite de vācārit și conită și trei sute vedre de vādrārit. Pe acesti bucate nici un ban să nu de, nici să supere nime.

Așijdere și pentru patru liude, oameni streini ce și-ar găsi fără de bir în vistierie, iarāși m-am milostivit Domniia Mea și i-am iertat pe capetile lor de toate dările și angāriile, oricāte ar ieși de la vistierie Domniei Méle, cu nemică să nu se supere, căci vinitul acestor bucate l-am rānduit Domniia Mea sfintei mănăstiri, ca să chivernisească părinții călugări, să driagă și să facă celi rāsipite și trebuincioase neagiunsuri.

Și pentru acest lucru priimit lui Dumnezeu, rugām cu dragoste dumnăzāiască și pe luminații domni ce vor fi în urma Domniei Méle, miluiți de Dumnezeu cu domniia aceștii țări, ori din niamul Domniei Méle, ori dintr-alții, ca să nu strāmute, nici să lipsească această puțină chiverniseală ce s-au făcut de stare și întregime sfintelor mănăstiri, ce încă, cât le va da mâna, să și mai adaogă, pentru a lor cinste și fericire și veșnică pomenire.

7265 <1757> luna ghenarie 17.

Noi Constandin voievoda⁸⁶.

Ștefan Buhăescu trei logofāt procit⁸⁷.

Orig. rom., hārtie (50 x 35, 5 cm), cerneală neagră și roșie, semnătura autografă a domnului, cu cerneală aurie, sigiliu im-

⁸¹ noaș.

⁸² noaș.

⁸³ noaș.

⁸⁴ Suprascris.

⁸⁵ Sublinierea noastră.

⁸⁶ Semnătură autografă.

⁸⁷ Ștefan Buhăescu al treilea logofāt a citit, în limba slavă.

primat în chinovar, cu stemele reunite ale Moldovei și Țării Românești.

B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/88.

• **Anexa 5- 1757 (7265) august 14, Iași.** Scarlat Ghica, domnul Moldovei, face mai multe scutiri pentru bucatele mănăstirii Voroneț.

† Cu mila lui Dumnezeu, Noi Scarlat Ghica Voievod, Domn Țării Moldovii.

De vremi ce toată istorie veche și nouă⁸⁸, în destul ne adevieriază că tot omul cel viețuit în lume, într-o toată osténiala sa, cu nimică altă nu s-au folosit, fără numai cu faptele celi bune ce-au lucrat în viața sa, care lucrare a milosteniei și altor faceri de bine să împarte în multe feliuri de bunătați, lucrând fieștecare talantul cel dat de la Dumnezeu, după cum Înșuși Domnul l-au povățuit, iară mai vârtos aflăm cu adevărat mai multe cunoscute și văzute facerile de bine cei ce au strălucit cu mila și agiutoriu lor cătră sfințele și dumnezeieștile mănăstiri, ce sânt lăcașuri dumnezeiești, unde de-a pururea să jărtvuești și să săvârșai Jirtva ce<a> Tainică a Domnului Dumnezeu și Mântuitoriului nostru Iisus Hristos. Cu cari agiutoriu de milă ce să agiutoriază de cătră luminații oblăduitori domni și alți pravoslavnicri creștini, nu numai că de-a pururea mângâia pe părinții călugări ce lăcuiescu la sfințele lăcașuri, adăpându-să cu agiutoriu cel de milă ca de la un izvor necontentit curgătoriu, ce și în veac a să cruța și a să păzi bună starea lor aiave arătate sânt. Că n-au vrut Dumnezeu a să chivernisi sfințele dumnezeieștile lăcașuri cu alte mijlo<a>ce, ce numai cu agiutoriu și mila pravoslavnicilor creștini.

Drept aceia și Domnie Me datoriu fiind a lucra talantul cel rânduit nouă⁸⁹ de la Dumnezeu și nevoindu-ne a sluji Sfinției Sale cu cele ce ni-au dăruit bunătațe Sa nouă⁹⁰, cercetat-am și am luat aminte de starea sfințelor mănăstiri de la partea muntelui, de la ținutul Sucevii și găsindu-le la slabă și proastă stare dintru întâmplare răzmirișălor ce-au căzut asupra acestui pă-

mânt și foarte lipsite de toate podoabile lor și descoperite și cu pre puțin bucate, cât puțin au rămas să să pustiască, nu ni-au lăsat râvna ce am avut cu marea dorire cătră acești dumnezeiești zidiri și dumnezeiești lăcașuri a le privi să se pustiască, ce din cât ni-au dat mâna, li-am agiutorat, făcându-le câte cevași scăzământ din dările ce sint asupra bucatelor cum și dintr-altile ce am găsit cu cale.

Deci fiind una dintr-aceste și **sfânta mănăstire Voronețul, unde să cinstește și să prăznuiești Sfântul și marile martur al lui Hristos Gheorghe, unde sint și mo<a>știile sfântului cuviosului părintelui nostru Daniil cel Nou, carele iaste zidită din temelii de fericitul Domnul Stefan Vodă cel Bun**⁹¹, care sfântă mănăstirea având hrisov și de la Domnie Sa Costandinu Vodă Racoviță, iată dară că i-am dat Domnie Mea aceștii numite mănăstiri acestu hrisov a Domniei Méle, prin care hotărâm și rânduiem ca să aibă a scuti fieștecând, în toată vremea Domniei Mele acesti bucate: o sută stupi de désetină și o sută oi de goștină și zece vite de văcărit și de conită și două sute vedre de vin de vădrărit. Pe acesti bucate nici un ban să nu de, nici să supere nime.

Așijderea și pentru patru liude, oameni streini ce și-ar găsi făr de bir în vistierie, iarăși m-am milostivit Domnie Mea și i-am iertat pe capitile lor di toate dările și angăriile, oricâte ar ieși din vistierie Domniei Méle, cu nimică să nu să supere. Căci vinitul acestor bucate l-am rânduit Domniia Mea sfinței mănăstiri ca să chivernisească părinții călugări, să driagă și să facă celi răsipite și trebuincioasă neagiunsuri.

Și pentru acestu lucru priimit lui Dumnezeu, rugăm cu dragoste dumnezeiască și pe alți luminați domni ce vor fi în urma Domniei Méle, miluiți de Dumnezeu cu domnie aceștii țări, ori din fiii Domniei Méle, ori dintr-alt neam, ca să nu strămute, nici să lipsească această puțină chiverniseală ce s-au făcut de starea și întregime<a>

⁸⁸ noaș.

⁸⁹ noaș.

⁹⁰ noaș.

⁹¹ Sublinierea noastră.

sfintei mănăstiri, ce încă cât le va da mâna să și mai adaogă, pentru a lor cinste și fericire și veșnica pomenirea.

Și spre aceasta esti credința a însimi Domniei Méle de mai sus scris, Noi Scarlat Ghica Voievoda și credința a preaiubiți filor Domniei Méle: Alicsandru voievoda și Mihai voievoda și Neculai voievoda și Grigorie voievoda și Gheorghe voievoda și credința a cinstiți și credincioși boierilor cei mari ai Divanului Domniei Méle, dumnealor: Radul Racoviță vel logofăt i Costandin Balș vel vornic de Țara de Gios i Vasile Rusét vel vornic de Țara de Sus i Ioan Sturdzea hatman i pârcălab Sucevii i Alicsandru vel postelnic i Aristarhu Hrisoscoleo vel vistiernic i Ioan Păladi vel spatariu i Panaiiotache vel ban i Mateiu Ghica vel comis i Iordache Costache vel paharnic i Enache vel cămănariu i Vasili Costache vel stolnic și credința a tuturor boierilor Domniei Méle a mari și a mici.

Și s-au scris hrisovul acesta în scaunul Domniei Méle, în orașul Iașului, în anul dintâiu a Domniei Méle, la anii 7265 <1757> avgost 14.

Noi Scarlat Ghica voievoda⁹².

Orig. rom., hârtie difilio (46 x 33, 5 cm), filigran, cerneală neagră și roșie, semnătura autografă a domnului, sigiliu imprimat în chinovar.

B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/89.

• **Anexa 6- 1759 (7267) avgust, Iași.** Ioan Theodor Callimachi, domnul Moldovei, întărește mănăstirii Voroneț, zidită din temelie de Ștefan Vodă cel Bun, scutirea de dări pentru bucatele sale.

† Cu mila lui Dumnezeu, Noi Ioan Theodor Voievoda, Domnu Țării Moldovei

Facem știre cu acestu hrisov a Domniei Mele tuturor cui să cadă a ști, pentru **sfânta mănăstiri Voroneț, unde să cinstește și să prăznuiește hramul Sfântul și marile martur a lui Hristos Gheorghe, unde sintu și moștile sfântului cuviosului părintelui nostru Daniil cel Nou, cari**

este zidită din temelie de fericitul Domnu Stefan Vodă cel Bunu⁹³, că arătându-ne hrisoave, atâta de la Domnia Sa Costandin Vodă Racoviță, cât și de la Domnia Sa Scarlat Grigorie Ghica voievod și de la alți luminați domni ce s-au fostu mai înainte de noi, de milă ce au avut.

Drept aceia, vrând și Domnie Me a ne arăta următori acelor trecuți domni, n-am trecut cu vedere mila ce au avut această sfântă mănăstire și asemenea, am întărit ca fieștecând, în toată vremea Domniei Mele să aibă a scuti aceste bucate mai gios arătate: o sută stupi de desetină și o sută oi de goștină și zece vite de văcărit și de coniaș și două sute de vedre de vin de vădrărit. Pe aceste bucati nici un ban să nu de, nici să supere nimi.

Așjidire, și pentru patru liude, oameni streini ce și-ar găsi făr de bir în vistierie, iarăși m-am milostivit Domnie Me și i-am iertat pe capitele lor de toate dările și angărăile, oricâte ar ieși de la visteria Domniei Mele, cu nimic să nu să supere.

Această milă am făcut Domnie Me cu această sfântă mănăstire și poftim Domnie Me și pre alți luminați Domni ce vor fi în urma noastră, miluiți de Dumnezeu cu domnie aceștii țări, ori din fiii Domniei Mele sau dintr-alt niam, ca să nu strămute, nici să lipsească această puțină milă ce am făcut Domnie Me cu această sfântă mănăstire, ci mai vârtos să întăriască, pentru a lor cinste și veșnică pomenire.

Și spre aceasta este credința a însumi Domniei Mele, noi Ioan Theodor voievod și credința a preaiubiți fiii Domniei Mele: Grigorie voievoda, Alicsandru voievoda și credința a cinstiți și credincioși boierii cei mari ai Divanului Domniei Mele, dumnealor: Ștefan Rosăt vel logofăt i Iordache Balșe vel vornic de Țara de Gios i Mihălahe Sturza vel vornic de Țara de Sus i Vasile Roset hatman i pârcălab Sucevii i Enache Vidali vel postelnic i Ioniță Cantacuzino vel⁹⁴ vistiernic i Ion Cantacuzino vel spatar

⁹² Semnătură autografă.

⁹³ Sublinierea noastră.

⁹⁴ Cuvânt repetat.

i Andronache vel ban i Arghirie vel pahar-
nic i Enache vel cămănar i Ștefan Ro[...]⁹⁵
vel stolnic i Vasile Costache vel comis și
credița a tuturor boierilor Domniei Mele
a mari și a mici.

Și s-au scris hrisov aceasta în scaunul
Domniei Mele, în orașul Eșilor, de Simion
Burghele diiac.

Văleat 7267 <1759>, august.

Noi, Ioan voievoda⁹⁶.

Procit treti logofăt⁹⁷.

S-au trimis la condică.

Orig. rom., hârtie difoliu (45 x 31, 5 cm),
filigran, cerneală neagră și roșie, semnătură
autografă a domnului, sigiliu imprimat în

chinovar.

B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/90.

Facsimile

Anexa 1. 1699 (7208) octombrie 20, Iași.
B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/83.

Anexa 2. 1701 (7209) martie 25. B.A.R.,
Doc. Ist. LXXXIII/84.

Anexa 3. 1716 (7224) august 12, Iași.
B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/87.

Anexa 4. 1757 (7265) ianuarie 17.
B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/88.

Anexa 5. 1757 (7265) august 14, Iași.
B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/89.

Anexa 6. 1759 (7267) august, Iași.
B.A.R., Doc. Ist. LXXXIII/90.

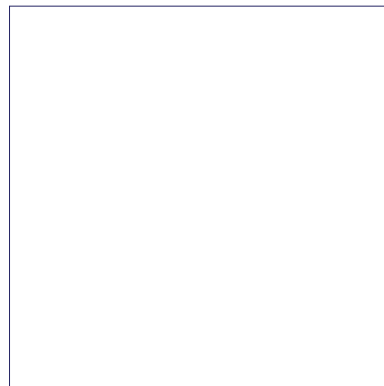
⁹⁵ Ilizibil. La 10 martie 1759, mare stolnic era Costandin Cogălniceanu. Într-un act din 25 iunie 1759, emis tot de Theodor Callimachi, la Divan, este lăsat loc gol la marele stolnic. Iar în 8 octombrie 1760 această funcție era deținută de Petrache Vidali. Vezi Documente privitoare la istoria orașului Iași, vol. VI, ed. Ioan Caproșu. Iași: Ed. Dosoftei, 2004, pp. 169, 194, 278.

⁹⁶ Semnătură autografă.

⁹⁷ A citit al treilea logofăt.

VOLUMELE LUI P. V. CORNELIU (BALTA, TIRASPOL, 1934),
PĂSTRATE ÎN SECȚIA CARTE VECHĂ ȘI RARĂ A BNRM¹

Marius TĂRÎȚĂ,
Muzeul Național de Istorie a Moldovei

Rezumat: Studiul se referă la publicațiile lui P.V. Corneliu păstrate la BNRM. Corneliu a fost un activist trimis de Internaționala Comunistă în RASSM în martie 1932. Și-a desfășurat activitatea în mare parte la revista literară „Octombrie” și la Comitetul Științific. În cadrul secției Carte Veche și Rarăa BNRM pot fi consultate cinci titluri semnate de Corneliu, alături de alte cărți din anul 1934. Locul de tipărire la acel moment era atât la Balta, cât și la Tiraspol. Trei cărți sunt de versuri, una e o piesă de teatru, care a câștigat o distincție republicană, și alta e un amestec de jurnal și amintiri despre evenimente din anii 1925-1926. Pe lângă textele cu caracter ideologic, sunt prezente și fragmente reușite inspirate din stilul romantic românesc. Unele din ele reflectă impresii de pe litoralul Crimeii și atmosfera satelor tătărești. A tradus din opera poetului național maghiar Alexandru Petöfi. Volumele lui Corneliu s-ar putea regăsi în cadrul mai multor expoziții tematice.

Cuvinte-cheie: RASSM, Balta, Tiraspol, V. P. Corneliu.

Abstract: In this paper author deals with the issue of the publications of P.V. Corneliu (Balta, Tiraspol, 1934) preserved in the Old and rare books section, National Library of Republic of Moldova. P.V. Corneliu was sent by Komintern to Moldavian ASSR in March 1932. He activated at the literary journal “Octombrie” and at the Scientific Committee. In the Old and rare book section of National Library of Republic of Moldova, are preserved five books of Corneliu from 1934. The books were published at Balta and Tiraspol. Three of them contain poems, one is a Theater play and one a mix of journal and witnesses on events from 1925-1926. Beside the ideological texts, there are good literary pieces in the style of Romanian Romanticist literature. Some of them reflect his impressions on the seaside of Crimeea and the atmosphere of the Tartars villages. He also translated from Hungarian National poet Sandor Petöfi. The books of Corneliu can be used at several topic-centered exhibitions.

Keywords: Moldavian ASSR, Balta, Tiraspol, V. P. Corneliu.

În fondul secției Carte Veche și Rarăa BNRM, printre cărțile publicate la Tiraspol-Balta, apar și cinci volume semnate de P.V. Corneliu. O persoană mai puțin cunoscută, ale căreia mai multe lucrări litera-

re au apărut la Balta-Tiraspol, în anul 1934. Aceasta se întâmplă în perioada latinizării impuse de Partid, astfel că textele erau scrise cu caractere latine². Presupunem că numele de Corneliu era un pseudonim. Un

¹ Text elaborat în cadrul proiectului 20.80009.0807.43 „Patrimoniul muzeal și memoria istorică: cercetare, interpretare, prezentare”.

² O explicație interesantă a necesității latinizării apare în manual de gramatică publicat în anul 1934, deși finalizat în 1933: „Latinizarea alfabetului ne apropie de truditarii din țările burghize, în primul rând, de muncitorii și țărani truditarii de peste Nistru”. Manual de limba moldovenească pentru școala primară, partea a doua. Tiraspol: Editura de Stat din Moldova, 1934, p. 65. Manualul poate fi consultat în cadrul Secției Carte veche și rară, BNRM.

al doilea element care atrage atenția este calitatea limbajului față de cel întâlnit în perioada anterioară. În comunicarea și parțial catalogarea prezentă ne vom referi la cărțile ce s-au păstrat, cine a fost acest Corneliu în baza unor documente parțiale de arhivă, la implicațiile literare ale textelor sale și ce utilitate ar putea avea pentru expoziții tematice ce pot fi organizate în cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Lucrările lui Corneliu păstrate în secția Carte Veche și Rară

Lucrările lui Corneliu, ce pot fi consultate în cadrul secției Carte Veche și Rară, au ca an de publicație 1934, dar după datele interne poate fi trasă concluzia că cel puțin una a fost predată pentru tipar în 1933. Aceasta chiar are pe una din paginile interne anul 1933 ca an al apariției. Toate cinci cărți pot fi apreciate ca fiind mici, doar că au formaturi diferite. Cărțile aparțin celor trei genuri literare diferite – poezii, o piesă și un fel de jurnal. Am ales ca an de referință anul 1926, deoarece una din lucrări conține de fapt impresiile, cel mai probabil, de jurnal ale autorului după anul 1924. Despre activitatea literară a lui Corneliu după 1934 nu avem informații în prezent. Cărțile păstrate sunt următoarele (în ordine alfabetică):

1. **Amarnica încercare.** [Poezii]. Editura de Stat a Moldovei, 1934. Pe coperta 4 titlul e tradus în rusă ca *Ujasnaia popytka*. O variantă mai exactă ar fi fost – *gorikoe ispytanie*.

2. **O călătorie.** [Elemente de jurnal și amintiri]. Editura de Stat a Moldovei, Tiraspol, Balta, 1934.

3. **Ordinea.** Piesă în trei acte. 6 scene. Editura de Stat a Moldovei, Tiraspol, 1934, 68 p. Este specificat faptul că piesa a fost premiata cu locul I la concursul organizat de către Comisariatul Norodului de Instrucție al RASSM (o instituție ce răspundea de sfera educației). Pe coperta patru este tradusă denumirea piesei în rusă ca *po-readok*, mai exact însă ar fi fost *ustroystvo*. În cazul acestei cărți la p. 1 apare anul 1934, iar la p. 5 este anul 1933.

4. **Printre gânduri**³. [Poezii]. Editura de Stat a Moldovei, Tiraspol, Balta, 1934.

5. **Robii revoltați. Versuri.** Editura de Stat a Moldovei, Tiraspol, Balta, 1934.

La acel moment în Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească de distribuția cărții tipărite se ocupa așa-numita *Moldcoopkniga*. Aceasta avea mai multe „filiale de cărți” în regiune.

În baza datelor din căsuțele tehnice ale celor cinci cărți de mai sus am întocmit două tabele. În primul am inclus membrii colegiului redacțional de la editură și prețul cărții. În al doilea este reflectat procesul primirii manuscriselor și trimiterii acestora la tipar, cu menționarea numărului de referință la Glavlit și tirajului final.

Tabel 1. Colegiul redacțional de la Editura de Stat a Moldovei și prețul cărților

Denumire carte	Redactor responsabil	Redactor-tehnic	Corector	Preț
Robii revoltați. versuri	[S.] Lehțir	Faerman	I.I. Colțov	75 copeici
Ordinea	S. Lehțir	M. Dobrominschi	S.G.	2 ruble
Amarnica încercare	S. Lehțir	M. Dobrominschi	S.G.	25 copeici
O călătorie	S. Lehțir	----	I. Goldenberg	---
Printre gânduri	[S.] Lehțir	Faerman	I. Goldenberg	---

Redactorul-șef, în text specificat „responsabil”, al tuturor edițiilor a fost Samu-

il Lehțir, un intelectual evreu originar din Basarabia. Acesta a fost supus represaliilor

³ Pe foaia de titlu e ortografiat ginduri.

în cadrul campaniilor isterice de căutare a dușmanilor care au avut loc în URSS în anul 1937. Printre redactorii tehnici, adică tehnoredactori în termenii de astăzi, apar două persoane: Faerman (nu i-am putut preciza numele mic) și M. Dobrominski. În cazul volumului „O călătorie” informația despre redactorul tehnic nu a fost inserată de către editură. Putem doar admite că ar fi putut fi Faerman sau Dobrominski. Lista corectorilor ne arată existența unei echipe mai

largi la această editură din Balta-Tiraspol. Apare I.I. Colțov, posibil cu numele inițial românesc Colț. Altcineva este prezent doar prin inițialele S.G. Motivele anonimatului acestuia ar putea fi diferite, dar urmează a fi stabilite. Iar al treilea corector care apare e I. Goldenberg. În ceea ce privește prețul din epocă al cărților, în baza celor trei care apar, acesta variază de la 25 de copeici pentru volumul de poezii „Amarnica încercare” la 2 ruble pentru piesa „Ordinea”.

Tabel 2. Tipografia, data predării, tirajul și numărul de înregistrare Glavlit

Denumire carte	Tipografia (după cum e scrisă)	Data	Bun de tipar	Nr Glavlit	Tiraj
Robii revoltați. Versuri	„C. Voroșilov” Tipmold ⁴ , Balta	15/VI.1933	26/X.1933	11	1500
Amarnica încercare	„H. Lifșiț”, Tiraspol	-----	-----	404	1500
Ordinea	„H. Lifșiț”, Tiraspol	---	----	417	500
O călătorie	„Tipmold” ⁵ C. Voroșilov, Balta	10/III.1934	1/IV.1934	65	1500
Printre gânduri	„Voroșilov”, Balta	26/III.1934	2/IV.1934	87	1500

Din aceste date aflăm denumirea tipografiei din Balta, dedicată unuia din apropiații lui Stalin – C. Voroșilov. În cazul tipografiei din Tiraspol, unde probabil a avut loc transferul treptat al activității editoriale, denumirea era legată de o activistă ilegalistă din România, Haia Lifșiț, care a murit ca urmare a unei greve a foamei. În cazul celor două volume tipărite la Tiraspol nu apare data primirii manuscrisului și trimiterii la tipar. Interes prezintă durata aprobării lucrării la tipografie. De exemplu în cazul celor două volume primite în martie 1934, tipărite la Balta, procesul de la predare până la „Bunul de tipar” a durat mai puțin de o lună. Procesul a fost mai îndelungat în cazul versurilor „Robii revoltați”. Data de înregistrare la tipografie este de 15 iunie 1933, iar aprobarea „Bunul de tipar” este din 26 octombrie 1933, cartea apărând probabil cu rețineri, deja în anul 1934. Tirajul de 1500 de exemplare în cazul a patru cărți ne indică un fel de plafon pe care îl urmărea editura și rețeaua de distribuție

probabil. Este posibil ca undeva în vreo bibliotecă personală să se mai păstreze vreuna din aceste cărți, dincolo de represiile din anul 1937 și războiul care a trecut pe aici în anii 1941-1944. Piesa „Ordinea” a avut un tiraj de trei ori mai mic – 500 de exemplare. Acest lucru ar putea fi explicat prin faptul că piesa teatrală nu este un gen accesibil publicului larg și necesită o anumită cultură, dar și răbdare pentru a fi parcursă.

Cine a fost Corneliu?

Din declarația lui Corneliu, care apare într-un document de arhivă, rezultă că a fost trimis de Internaționala Comunistă în RASSM în luna martie 1932⁶. Acolo el s-a încadrat în activitatea Comitetului Științific al autonomiei și în cea a revistei literare „Octeabriu”, care în scurt timp va deveni „Octombrie”. Corneliu a avut grijă ca nume-

P.V. Corneliu

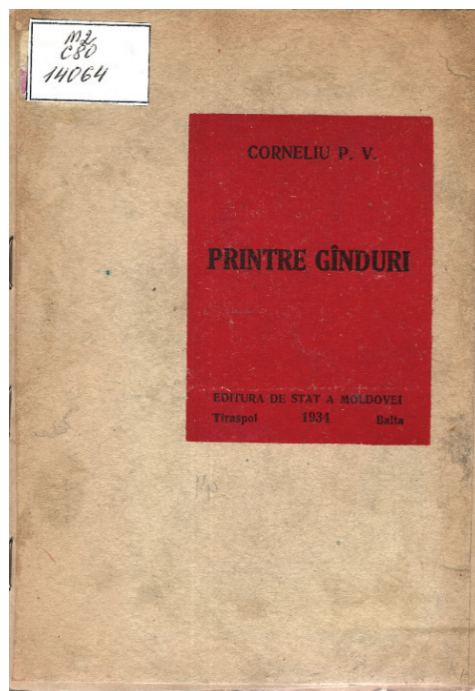
⁴ Prescurtare de la tipografia moldovenească sau de la Moldova, probabil.

re ale revistei să ajungă la comuniști din România, dar și din alte țări. Deoarece au apărut și unele conflicte cu literații și persoanele implicate în activitatea Comitetului Științific, în luna decembrie 1933, Corneliu și comunistul român Bagrov (venit de la Odesa) au trebuit să dea în scris explicații Comitetului Orașenesc de partid din Tiraspol. Din scrisoarea lui Corneliu rezultă, pe de o parte, faptul că partidul încerca să îl țină sub control, iar, pe de altă parte, se atestă existența unei campanii de identificare a adversarilor ideologici. În acest sens erau căutate pretexte pentru a putea conferi cuiva astfel de statut.

Corneliu argumenta că redacția era inactivă și din această cauză responsabilitatea pentru activitatea redacției era pe umerii săi. Noua redacție, de asemenea, nu ar fi reușit să editeze o revistă literară, care, de fapt, era și social-politică. Își asuma vina pentru faptul că ar fi declarat că ar fi existat tendința de a transfera și în Moldova ceea ce ar fi avut loc în Ucraina (probabil ca proces ideologic). La aceasta se adăuga faptul că nu ar fi publicat rezoluția despre I.V. Ocinschi⁷, șeful precedent al Comitetului Științific⁸. Corneliu nu mai apare în publicațiile din Republica Autonomă după 1934. În prezent nu cunoaștem care a fost soarta de mai departe a acestuia⁹. Urmează ca unele aspecte să fie precizate prin consultarea documentelor de arhivă.

Implicațiile literare

Multe din textele semnate de Corneliu au doar valoare propagandistică, nefiind semnificative din punct de vedere literar. Cu toate acestea, există suficiente poezii și fragmente în jurnalul „O călătorie” care sunt utile unui cercetător, dar ar putea, de asemenea, să suscite interesul publicului larg. În volumele lui P.V. Corneliu pot

fi găsite și mai multe traduceri din poetul revoluționar maghiar Alexandru (Sándor) Petöfi. În volumul „Printre gânduri” este tradusă în română poezia „Numai un gând doar mă doare”. În volumul „Robii revoltați. Versuri” apar cinci poezii de Petöfi (pp. 58-65): „Legenda”, „Cârșmărița din Hortobaghi”, „Regele și călăul”, „Pe regi să-i spânzurați” și „Contra regilor”. În general, poezii care erau consonante cadrului general antimonarhic și de distrugere a lumii vechi, pe care îl promovau bolșevicii în discursul și ideologia lor.

Un interes aparte îl prezintă poeziile care au fost scrise, probabil, în Crimeea. Acestea arată cât de impresionat a fost Corneliu atât de Marea Neagră, cât și de comunitatea locală a tătarilor. Cel puțin două din aceste poezii sunt de un lirism profund și nu se înscriu deloc în regulile poeziei susținute de bolșevici (deși inițial aceștia au profitat și de contextul unor curente precum avan-

⁵ Probabil, e o greșeală faptul că nu denumirea C. Vorosilov a fost luată în ghilimele, ci Tipmold.

⁶ Direcția Arhiva organizațiilor social-politice, Fond 32, inv. 1, d. 42, f. 17.

⁷ Ocinschi a fost un basarabean originar din ținutul Hotin care a activat în cadrul RASSM.

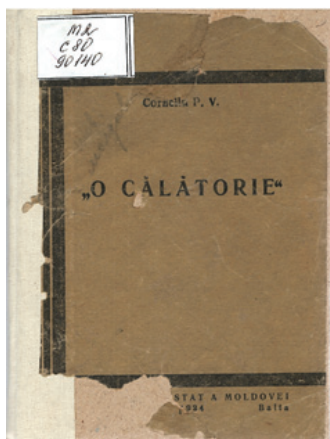
⁸ Comitetul Științific a fost o instituție de cercetare organizată în RASSM în 30 decembrie 1926, având în structura sa șase secții.

⁹ Există informația că Corneliu ar fi făcut parte din șirul intelectualilor condamnați în anul 1937 – S. Lețir, Al. Caftanache, D. Milev, N. Cabac, T. Malai, P. Chioru, F. Săteanu, I. Doibani. Însă considerăm că este nevoie de referințe mai detaliate. Vezi Dicționarul scriitorilor români din Basarabia 1812-2010. Chișinău: Prut Internațional, 2010, p. 319.

gardismul). În poezia „Ai Pietri” Corneliu personalizează muntele și îl încadrează în atmosfera legendelor, satelor tătăraști (vezi anexa nr. 3).

În concluzie, referindu-ne la valoarea artistică a poeziilor lui Corneliu, putem afirma că, deși ele nu se ridică la ceea ce Eminescu ar fi numit *epigonism*, ele au o importanță deosebită. Datorită valorizării structurilor unor poezii ale lui M. Eminescu și O. Goga (poeziile din perioada precedentă anului 1910), Corneliu a adus publicului cititor din RASSM creații literare cu un nivel mai ridicat decât ceea ce puteau produce autorii locali, care abia făceau primii pași în literatură și nu aveau o formație bazată pe studii superioare sau o ambianță intelectuală cu tradiție. Valorificarea acestora rămâne în continuare un obiectiv nerealizat, dincolo de modelele deconstructiviste care au umplut exegezele științifice sau cele aflate în moda culturală din ultimele două decenii.

Notele autobiografice „O călătorie” au o valoare istorico-documentară. Sunt descrise evenimente din anul 1925 (sau 1926) cel

mai probabil, după consumarea revoltei de la Tatarbuniar. În mare parte, este redată în detalii călătoria unui ilegalist de la Ismail la Tulcea, unde a primit instrucțiuni. De la Tulcea a călătorit pe Dunăre cu corabia la Galați, iar de acolo cu trenul la Chișinău, unde urma să participe la o ședință ilegalistă. Pe lângă peripețiile legate de pericolul de a fi recunoscut pe corabie sau în gara Galați, descrierea oamenilor, gânduri personale, notițele relevă și un spirit autoironic. Este interesant cum ilegalistii din Chișinău l-au purtat pe autor de la un punct de întâlnire la altul pentru a-l verifica. În final acesta află că, de fapt, întâlnirea cu pricina trebuia să aibă loc la Iași și nu la Chișinău. Autorul

totuși nu oferă explicații suplimentare de ce a fost indus în eroare. Un moment interesant îl reprezintă reflecțiile lui Corneliu despre spiritul *cowboy* din Statele Unite, țară pe care o consideră cea mai evoluată din lumea capitalistă. Elocvente în această ordine de idei sunt reflecțiile sale asupra unui afiș cinematografic care promova un film american pe care l-a văzut (vezi anexa nr. 6).

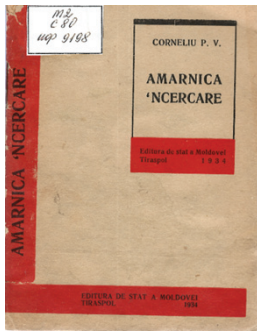
Posibile contribuții pentru expoziții

Cărțile lui P.V. Corneliu ar putea fi încadrate în mai multe expoziții tematice care s-ar putea organiza la Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Unul din acestea ar fi o expoziție tematică generală dedicată locurilor de publicare a cărții românești. În acest context cărțile semnate de Corneliu, dar și ale altor autori care au apărut la tipografia din Balta, ar putea reprezenta cel mai estetic punct în care s-a editat cu regularitate cartea românească adresată unui public larg. Sunt necesare aici explicațiile de rigoare: e vorba de o carte subordonată ideologic, dar care, fiind scrisă în limba română cu litere latine, se adresa populației locale vorbitoare a unui grai al limbii române¹⁰.

Două din volumele lui Corneliu, în care apar și traduceri din Alexandru Petöfi, s-ar putea regăsi printre exponate dedicate traducerilor din literaturile lumii sau, pur și simplu, printre exponatele unei expoziții tematice dedicate culturii și istoriei Ungariei. Un alt filon îl reprezintă reușitele, în opinia noastră, poezii ce reflectă impresiile lui Corneliu din călătoria în Crimeea (vezi anexa 3). De asemenea Corneliu are și reușite fragmente lirice (vezi anexele 2 și 4), care pot fi înscrise alături de alte poezii de dragoste apărute în spațiul basarabean și în stânga Nistrului. Cele cinci volume semnate de Corneliu, la care ne-am referit în textul de față, ne arată potențialul ridicat de valorificare pe care îl avem în cazul publicațiilor de la Balta și Tiraspol, dincolo de angajarea ideologică prezentă în aceste volume. Există multe fragmente care, cu siguranță, au adus bucurie artistică cititorului din epocă și care merită a fi evocate astăzi ca un bun cultural.

¹⁰ Reușite din punct de vedere didactic sunt manualele de gramatică editate în anii 1933-1934. Acestea, de asemenea, sunt accesibile în Colecția Tiraspol-Balta din cadrul Secției carte veche și rară.

Fragment din poezia „Amarnica încercare”¹¹

La margine de Nistru, pe-a ei stângă parte
 Stă un grup de oameni voind a străbate
 Mica depărtare, ce-i ta[i]e-acum de râu,
 Nistru încolăcit, ca un mare brâu,
 Despărțind o lume, de altă lume veche,
 Șunde santinelele stau mereu de veghe;
 Unul, stă de-apără puterea proletară,
 Cel de-acolo, așteptând, ca pe Ea să sară.
 (*Amarnica încercare*, p. 3)

Anexa 1

Fragment din poezia „Printre gânduri”

Printre gândurile mele
 Găsești flori de primăvară;
 Sunt și roze și garoafe
 Flori de seră, flori de vară.
 Cât de sărmene sunt ele
 Gândurile metafore,
 Nu-mi las tocul și voi scrie,
 Libere minute, ore.
 (*Printre gânduri*, p. 3)

Anexa 2

Fragment din poezia „Ai Pietri”

Bătrână-i legenda „Ai Pietri” mai bătrân
 Se nalță majestos, strângând la al său sân:
 Norii ce colindă și sate tătărești,
 Privind jos la ele, spunându-le povești.

Și ascult tătarii legenda din trecut,
 Ascultă mecetea – rămân și eu ca mut.
 Șin case ce ca cuiburi, se nfig între stânci,
 Copii de tătari, ascult trântiți pe brânci.

(...)

Soarele apune, - mecetea e mută –
 Tătarii nu mai [i]es, nu îl mai salută,
 „Ai Pietri” privește electro-licurici,
 Ce-i trag brâu la poale – mai mari și mai pitici.

S'aprinde și faru, stând călăuză
 Lunii ce înoată – parcă-i o meduză,
 Liniștea-i deplină, doar în piepturi sună
 Bucuria vieții 11 „Ai Pietri”, Noapte bună!
 (*Printre gânduri*, p. 13-14)

Anexa 3

¹¹ În acest fragment și în cele următoare am înlocuit „i” din interiorul cuvintelor cu „ă”, care este folosit astăzi.

Fragment din poezia „Fiori de toamnă”

Vezi, cerul s'aprinde în multe culori
 Și pleacă cocorii – planând pe sub nori,
 Iar bruma s'așterne pe câmpul gălbui.
 Ne sună și vântul din strunele lui.

Cum inima'm mișcă o frunză căzând!
 Când codrul suspine și geme plângând;
 Când marea se umflă în pânzele-i reci,
 Iar ulița sună a gol de „tu” treci.

Tu toamnă, tu toamnă, ah mie mi-e drag,
 Să stau între arbori – c'urechea să trag,
 Cum șușui și judeci și mângăi și piști,
 Eu nu știu de alții – pe mine mă miști.
 (*Printre gânduri*, p. 15-16)

Poezia „Robii revoltați” (motto-ul volumului)

Robii revoltați își cânt viața lor
 Cântul lor e aspru, nu-i doar de amor.
 E cor de robi ce luptă, de mii și mii de ani,
 Însă-i vremea aproape s'ajungă la liman.
 În corul lor cel falnic voi lupta mereu
 Căci prăvălind jugul, îl zmulg și pe-al meu!
 (*Robii revoltați. Versuri*, p. 3)

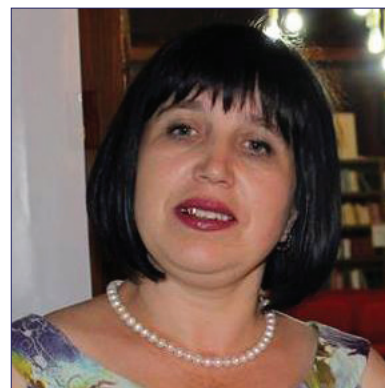
Reflexia ilegalistului despre Statele Unite în „O călătorie”

Afișele-reclamă îi plăcură. Niște americani „cow-boy” zburau pe caii lor năpraznici și indieni. „Pieile roșii” după ei, tot călare, trăgând din sulițe și puști. (...) La americanii ăștia până și filmele sunt vioaie, au motive întreprinzătoare, mișcătoare, care-ți ține nervii încordați și-ți dă parcă imbold de-a te arunca în luptă. Tratarea subiectului sigur că e burghez, dar spiritul american „veșnic” creator, original, [i]ese chiar și din filmele lor. Natural că acela este reflexia economică și deci și la ei aia reflectează economia societății burgheze americane, una din cele mai întreprinzătoare ale lumii.

(*O călătorie*, p. 26-27)

RAPORTUL ANALITIC ANUAL AL BIBLIOTECII – INSTRUMENT MANAGERIAL IMPORTANT ÎN ACTIVITATEA INSTITUȚIEI

Ludmila OUȘ,
Director al Bibliotecii Municipale
„Eugeniu Coșeriu”, Bălți

Rezumat: Articolul scoate în evidență importanța elaborării de către bibliotecile publice din Republica Moldova a raportului analitic anual. Este pus accentul pe corelarea acestuia cu cadrul de reglementare, recomandările metodologice ale autorităților profesionale, pe importanța reflectării impactului activității bibliotecii.

Cuvinte-cheie: raport analitic anual, cadru de reglementare, indicatori statistici, indicatori de performanță, impact al bibliotecii.

Abstract: The article highlights the importance of the elaboration of the annual analytical report by the public libraries of the Republic of Moldova. The emphasis is placed on its correlation with the regulatory framework, the methodological recommendations of the professional authorities, on the importance of reflecting the impact of the library's activity.

Keywords: annual analytical report, regulatory framework, statistical indicators, performance indicators, library impact.

Noțiuni generale privind instrumentul managerial

Conform „Dicționarului explicativ de biblioteconomie și știința informării” de M. Regneală, prin *raport* se subînțelege un „document care prezintă rezultatele activității unei persoane sau instituții, în urma unei investigații speciale”. Raportul are rolul de a informa autoritățile competente asupra activităților desfășurate, cercetărilor întreprinse sau stadiului unei probleme” [2, p. 155]. Parafrazând definiția lui M. Regneală, prin *raportul anual al bibliotecii* înțelegem un document care prezintă rezultatele activității acesteia în perioada unui an de activitate.

Raportul analitic anual, pe lângă faptul că reflectă starea bibliotecii, orientează atenția angajaților spre acele zone ale

instituției care au nevoie de îmbunătățire, reprezentând o bază importantă pentru următoarea planificare.

În *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice* este stipulat: „Raportul anual de activitate conține în mod obligatoriu partea statistică și partea analitică. Partea statistică se prezintă în forma stabilită de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării. Partea analitică prezintă evaluarea și analiza datelor statistice prin raportarea acestora la indicatorii de impact” [6, art. 45].

Conform literaturii de specialitate, structura raportului analitic anual al bibliotecii nu este statică. Aceasta se poate modifica în dependență de situație. Raportul analitic anual trebuie să conțină rubricile de bază, care reflectă direcțiile primordiale ale activității bibliotecii și, totodată, poate

include și unele rubrici temporare, care se referă la unele acțiuni de o importanță majoră în activitatea bibliotecii în anul de referință. Rubricile temporare sunt incluse în rapoartele în acele cazuri când conținutul acestora este actual și contribuie la sporirea imaginii instituției.

Raportul analitic anual se elaborează într-o anumită ordine, se selectează documentele și materialele necesare (agende, procese-verbale ale ședințelor, conferințelor și întrunirilor metodice, rapoarte lunare și semestriale etc.), se verifică rezultatele realizării programului anual de activitate.

Se recomandă foarte minuțios de a gândi schema și denumirile compartimentelor raportului anual. Ca bază se recomandă de utilizat schema programului anual de activitate a bibliotecii, venind cu unele modificări și completări. În continuare se porcede la elaborarea unor tabele, completarea acestora, calcularea indicatorilor statistici și a celor de performanță, elaborarea concluziilor.

Adunând materialele necesare pentru raportul analitic anual, îndeosebi indicatorii statistici, aceștia trebuie să fie verificați ca să corespundă realității și înscrierilor din registrele bibliotecii, se recomandă evitarea aproximațiilor și înscrierilor *din memorie*, ceea ce poate duce la pericolul inserării în raport a datelor eronate.

De asemenea, în raportul analitic anual pot fi incluse anexele. În anexe pot fi introduse fotografiile celor mai reprezentative evenimente, diagrame, scheme, feedback-urile utilizatorilor referitoare la serviciile prestate de bibliotecă, informații despre sondajele organizate de aceasta ș.a.

Raportul analitic anual trebuie să fie elaborat corect din punct de vedere gramatical, să conțină date veritabile, să aibă un conținut accesibil, bine structurat și machetat.

Totodată, literatura de specialitate indică asupra importanței de a nu admite divergențe între datele statistice și înscrierile în raportul analitic anual. Luând în calcul că bibliotecile publice din Republica Moldova completează, la sfârșitul fiecărui an, rapoartele statistice 6-c, menționez necesitatea corespunderii indicatorilor statistici

inserați în aceste rapoarte cu cei inserați în raportul analitic anual.

În contextul celor menționate anterior, vin cu remarca că bibliotecile publice din Republica Moldova beneficiază de un suport metodologic incontestabil din partea Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, inclusiv în ceea ce privește elaborarea rapoartelor analitice anuale. Astfel, începând cu anul 2018, bibliotecile publice teritoriale din țară, iar Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți nu este o excepție, și-au elaborat rapoartele analitice în conformitate cu „Algoritmul elaborării/ întocmirii raportului anual textual privind activitatea rețelei de biblioteci publice teritoriale”, recomandat de direcția menționată. Conform acestei surse: „Raportul anual textual privind activitatea rețelei de biblioteci este întocmit de către centrul biblioteconomic teritorial și departamental. Este un studiu analitico-sintetic, rezultat al managementului creativ, urmărind scopul de a reliefa îndeplinirea obiectivelor, performanțele obținute, precum și problemele și orientările în perspectiva soluționării acestora. Rapoartele anuale textuale sunt prezentate de către centrele biblioteconomice Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, acestea constituind o sursă importantă pentru analiza și evaluarea activității bibliotecare” [1, p. 1]. În Art. 45 din *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice* este stipulat: „Elaborarea raportului de activitate trebuie să se realizeze în baza datelor statistice care reflectă impactul serviciilor prestate de bibliotecă și al activității acesteia din perspectiva oferirii accesului la informație, a tehnologiilor informaționale utilizate și puse la dispoziția utilizatorilor, a instruirilor și serviciilor prestate utilizatorilor, cât și din cea a realizării altor funcții ale bibliotecii” [6, art. 45].

Luând în considerare atât indicațiile metodologice menționate anterior, cât și stipulările din *Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice*, vin cu următoarele concluzii:

1. Raportul analitic anual este un studiu analitic referitor la realizarea obiectivelor

stabilite de bibliotecă pentru un an de activitate.

2. Raportul analitic anual indică atât asupra performanțelor obținute, precum și a problemelor bibliotecii, acestea servind ca bază pentru programul de activitate pentru anul următor.

3. Elaborarea raportului analitic anual are loc în baza datelor statistice cu reflectarea impactului serviciilor prestate de bibliotecă.

4. Raportul analitic anual trebuie să aibă un conținut bine structurat ce corespunde schemei programului anual al bibliotecii.

Raportul analitic anual – experiența Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți

Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți, a ținut cont întotdeauna la elaborarea rapoartelor analitice anuale de toate rigorile menționate în capitolul anterior, iar aprobarea *Regulamentului privind evaluarea bibliotecilor publice*, care stabilește „cerințele minime obligatorii pentru organizarea și funcționarea bibliotecilor publice și de a orienta și optimiza activitatea acestora, precum și de a stimula motivația personalului bibliotecilor publice de a spori performanțele bibliotecii” [7, art. 2], ne-a orientat spre elaborarea raportului analitic anual în conformitate cu Anexa nr. 1 *Fișa de evaluare a bibliotecii publice* la Regulamentul dat, fiind păstrată conexiunea dintre programul anual de activitate și raportul analitic anual.

De menționat că algoritmul recomandat în anul 2018 de către Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova includea o bună parte din stipulările din anexa menționată anterior, iar inițiativa noastră constă în modificarea structurii raportului analitic anual și completarea acestuia cu acțiunile ce nu se regăseau în algoritmul menționat, dar se regăsesc în Anexa nr. 1 la *Regulamentul pri-*

vind evaluarea bibliotecilor publice.

Raportul analitic anual al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anul 2021 (în continuare: Raport) este alcătuit din opt capitole. Șase dintre acestea corespund anexei menționate anterior, iar două, ca și în cazul Programului, sunt adăugate (Capitolul nr. 1 [5, p. 6], ce se referă la misiune, valori, priorități și inițiativele-cheie, și Capitolul nr. 7 [5, p. 39], ce se referă la resursele umane). De asemenea în Raport sunt incluse și anexele, în calitate de dovezi ale celor menționate în textul de bază.

După cum am menționat, în Capitolul nr. 1 al Raportului am inclus, ca și în cazul Programului, pe lângă misiune și valori, prioritățile și inițiativele-cheie ale Bibliotecii. Aici este foarte important de a se ține cont de două momente:

1. Corelarea priorităților și inițiativelor-cheie cu cele stabilite în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova.

2. Toate acțiunile organizate în anul de raportare și, respectiv, introduse în raportul analitic anual al bibliotecii vor rezulta din prioritățile și inițiativele stabilite.

Pentru a indica acțiunile întreprinse de Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți pentru realizarea fiecărui obiectiv, a fost elaborată o tabelă:

1. Colonița nr. 1: Numărul de ordine ce corespunde numărului capitolului și sub-numărului obiectivului stabilit de instituție.

2. Colonița nr. 2: Obiectivele stabilite, în conformitate cu criteriile de evaluare a bibliotecilor publice.

3. Colonița nr. 3: Indicatori și indicatorii statistici sau de performanță, ce corespund cu indicatorii și conformitatea indicate în Anexa nr. 1 *Fișa de evaluare a bibliotecii publice* la *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice*.

4. Colonița nr. 4: Acțiunile efectuate de Bibliotecă întru realizarea obiectivelor trasate în anul de referință [5, p. 8].

De exemplu:

Obiective	Indicatori	Acțiuni
2.1. Elaborarea și implementarea cadrului strategic	Regulamentul de organizare și funcționare a Bibliotecii	În anul 2021, prin Decizia nr. 3/56 din 06.04.2021 „Cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți” au fost aprobate: <ul style="list-style-type: none"> • Anexa nr. 1. Regulamentul de organizare și funcționare a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți; • Anexa nr. 2. Statul de personal al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți; • Anexa nr. 3. Organigrama Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți; • Anexa nr. 4. Lista serviciilor prestate în mod gratuit de către Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți; • Anexa nr. 5. Lista serviciilor contra plată efectuate și/sau prestate de către Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți. Documentele date au fost elaborate și aprobate în limbile română și rusă.
	Fișele posturilor	În anul 2021, ca rezultat al reorganizării Bibliotecii și aprobării noului stat de personal, au fost elaborate, pentru fiecare funcție, noi fișe ale posturilor

Astfel, în Capitolul nr. 2 „Contextul organizațional”, în rubrica „Obiective” [5, p. 8] au fost incluse opt obiective corelate cu criteriile de evaluare a bibliotecilor publice și, respectiv, cu Programul.

De menționat că fiecare bibliotecă publică va include în programul de activitate și, respectiv, în raportul analitic anual numai acele obiective/acțiuni pe care le va realiza și care îi sunt caracteristice.

Astfel, din cele 11 criterii specifice de evaluare, reprezentate în Anexa nr. 1 la *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice* și incluse în criteriul „Cadrul strategic și directiv de reglementare, normativ și tehnologic”, Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți a planificat și, respectiv, a inclus în *Raport* doar două criterii specifice/acțiuni, reprezentate în rubrica „Indicatori”: „Regulamentul de organizare și funcționare a Bibliotecii” și „Fișele posturilor”. Pentru fiecare indicator, în rubrica respectivă, sunt indicate acțiunile realizate de instituție în anul de referință [5, p. 8].

Menționez inserarea, în rubrica „Indicatori” atât a indicatorilor statistici, cât și a celor de performanță. De exemplu, la Obiectivul 2.2 „Participare la proiecte, programe și inovații”, în rubrica „Indicatori”, am inclus următorii indicatori statistici: „1 proiect municipal”, „1 program național”, „2 proiecte internaționale” [5, p. 8]. La Obiectivul 2.3 „Elaborarea și implementarea proiectelor, programelor și inovațiilor” [5, p. 10], am inclus următorii indicatori statistici: „2 programe instituționale”, „1 program municipal”, „1 proiect internațional”.

În Capitolul nr. 4 „Utilizatori și servicii”, la Obiectivul 4.2 „Asigurarea accesu-

lui în incinta Bibliotecii și/sau la distanță la serviciile prestate de Bibliotecă”, în rubrica „Indicatori” am inclus indicatorii de performanță „utilizator activ ca procent din populație” [5, p. 26], „intrări per utilizator” [5, p. 28] și „împrumuturi per utilizator” [5, p. 29]. În Capitolul nr. 7 „Formare profesională continuă”, la Obiectivul 7.3 „Formarea/dezvoltarea la bibliotecarii din rețea a competențelor de livrare a serviciilor electronice și promovare a lecturii ca bază pentru dezvoltarea multilaterală”, în rubrica „Indicatori” a fost inclus indicatorul de performanță „număr de ore de instruire per bibliotecar” [41, p. 8].

În rubrica „Acțiuni” sunt descrise toate acțiunile efectuate de Bibliotecă pentru a fi realizate obiectivele și a confirma indicatorii incluși în rubrica „Indicatori”. Această rubrică este cea mai mare ca conținut. Aici sunt descrise toate acțiunile realizate de Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți, acestea fiind structurate conform domeniilor și criteriilor de evaluare a bibliotecilor publice, stabilite prin *Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice*.

Voi exemplifica acest lucru referindu-mă la Obiectivul 2.3 „Elaborarea și implementarea proiectelor, programelor și inovațiilor” [5, p. 10]:

- În rubrica „Indicatori” au fost inserate 2 programe instituționale, iar în rubrica „Acțiuni” au fost descrise aceste programe: 1) Programul „Cartea în mâna cititorului. Ce îl face pe om OM”; 2) Programul „Scriitorii care ne-au format destinul cititoresc” [5, p. 10].

- În rubrica „Indicatori” a fost inserat 1 program municipal, iar în rubrica

„Acțiuni” a fost descris programul „Literatura iese în oraș” [5, p. 11].

- În rubrica „Indicatori” a fost inserat 1 proiect internațional, iar în rubrica „Acțiuni” a fost descris proiectul „Centrul Cultural Transfrontalier Multiethnic” [5, p. 11].

Descrierea proiectului/programului a inclus grupul-țintă, partenerii, scopul și obiectivele, echipa de proiect, perioada de implementare, numărul de activități organizate în cadrul programului/proiectului, genericul activităților, numărul de participanți, impactul și durabilitatea programului/proiectului. Cât privește Proiectul „Centrul Cultural Transfrontalier Multiethnic”, ținând cont de recomandarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova de a include în raportul analitic anual o istorie de succes și faptul că Centrul menționat anterior este unicul de acest gen în Republica Moldova, am elaborat istoria de succes „La Biblioteca Municipală «Eugeniu Coșeriu» Bălți – primul Centru din Republica Moldova unde își dau întâlnire minoritățile etnice”. Această istorie de succes corespunde Obiectivului de Dezvoltare Durabilă nr. 10 „Inegalități reduse” și este elaborat în conformitate cu cerințele IFLA față de istoriile de succes. Istoria de succes „La Biblioteca Municipală «Eugeniu Coșeriu» Bălți – primul Centru din Republica Moldova unde își dau întâlnire minoritățile etnice” [5, p. 11] a fost inclusă în Anexa nr. 10 a Raportului.

Modalitatea de descriere a acțiunilor realizate de Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți diferă, în dependență de specificul acestora. Astfel la Obiectivul 3.3 „Dezvoltarea colecțiilor”, fiind inserat obiectivul de performanță „86,3% din achiziții în colecție sunt editate în ultimii 5 ani”, în rubrica „Acțiuni” au fost incluse toate acțiunile Bibliotecii care țin de dezvoltarea colecțiilor ce au contribuit la realizarea obiectivului de performanță menționat: surse de achiziții, numărul de resurse informaționale și valoarea acestora, analiza comparativă a achizițiilor din buget în ultimii 5 ani și a achizițiilor din alte surse (2017-2021) și, respectiv, diagrama ce reprezintă dinamica resurselor informaționale din bugetul instituției și din alte surse, concluziile de

rigoare, precum și tabelul ce reprezintă „Analiza achizițiilor în funcție de anul editării documentelor achiziționate” [5, p. 15]. De asemenea, am inclus în lista acțiunilor reprezentarea grafică a achizițiilor conform genului, conținutului și limbii, precum și analiza comparativă cu anii precedenți.

O atenție deosebită am acordat indicării acțiunilor ce țin de Capitolul nr. 4 „Utilizatori și servicii”. Astfel, la Obiectivul 4.1 „Diversificarea serviciilor prestate de Bibliotecă”, fiind inserat în rubrica „Indicatori” indicatorul statistic „30 de servicii”, în rubrica „Acțiuni” am indicat faptul că în anul de referință, prin Decizia Consiliului municipal Bălți, a fost aprobată lista de 35 de servicii de bază, obligatorii prestate de Bibliotecă și faptul că din cele 35 de servicii din lista menționată, în anul de referință au fost prestate 30 de servicii [5, p. 22], în Anexa nr. 4 la *Raport* fiind indicată lista dată.

Un alt exemplu pe care vreau să-l aduc este cel ce ține de servicii electronice. Fiind inserat în rubrica „Indicatori” indicatorul statistic „6 servicii electronice”, în rubrica „Acțiuni” au fost incluse cele 6 tipuri de servicii electronice prestate de Bibliotecă în anul 2021: serviciul de referințe „e-Biblioteca rapidă”; serviciul de instruire a utilizatorilor privind cultura informației „Cultura informației pentru toți”; reviste bibliografice, servicii de instruire nonformală în diferite domenii, programe și activități cu caracter literar și expoziții [5, p. 10]. Am indicat numărul de activități organizate în cadrul fiecărui serviciu, grupul-țintă, numărul de participanți, precum și impactul serviciilor date în comunitate.

După cum am menționat anterior, indicarea impactului serviciilor livrate de Biblioteca Municipală „E. Coșeriu” Bălți în *Raport* este foarte importantă, acest lucru fiind stipulat, după cum am mai menționat, și în art. 45 al *Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice*. Aceasta ne dă posibilitatea să stabilim punctele forte, dar și cele slabe în activitatea instituției. În această ordine de idei, este binevenită includerea în raportul analitic anual a cercetărilor de impact.

Astfel, în *Raport* am inclus cercetarea de impact în Capitolul nr. 5 „Cercetare”, la

Obiectivul 5.1 „Diversificarea activității de cercetare a Bibliotecii”, în rubrica „Indicatori” am indicat indicatorul statistic „1 cercetare de impact”, iar la rubrica „Acțiuni” am descris rezultatele sondajului de opinii „Chestionar de evaluare a serviciilor de bibliotecă”, implementat în perioada 14-20 decembrie 2021 [5, p. 35].

De asemenea, la implementarea Obiectivului 5.1 „Diversificarea activității de cercetare a Bibliotecii”, au contribuit atât cercetările bibliografice, cât și cele ale necesităților de informare. Astfel, în rubrica „Indicatori” a fost inserat obiectivul „2 cercetări bibliografice”, iar în rubrica „Acțiuni” – cele două cercetări bibliografice realizate de Bibliotecă: 1) Cercetarea și descrierea bibliografică a diverselor articole din presa locală și națională, editate în anul 2021, din domeniile cultură, bibliografie, biblioteconomie, religie, politică, relații interetnice, economie, muncă ș.a., care au fost incluse în Indicele bibliografic curent „Orașul Bălți”, fascicula a 51-a, anul 2021, și 2) Cercetarea și descrierea bibliografică a colecției de cărți cu autograf, precum și număr total de articole descrise [5, p. 32].

În ceea ce privește cercetările necesităților de informare, în rubrica „Indicatori” au fost inserați indicatorii statistici „2 cercetări ale necesităților de informare”, iar în rubrica „Acțiuni” – descrierea a două chestionare pentru partenerii și utilizatorii Bibliotecii: 1) „Chestionar privind interesul pentru lectură a membrilor comunității bălțene” [5, p. 35], și 2) „Chestionarul privind Lectura în viața mea” [5, p. 34]. În calitate de dovezi, folosind metoda capturii de ecran, chestionarele date au fost incluse în Anexele nr. 9-10 ale raportului analitic anual [5, p. 60].

La fel și indicatorii de performanță ai Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți sunt incluși în anexă (Anexa nr. 1) [5, p. 45]. Aceștia corespund Standardului Moldovenesc SM ISO 11620:2016, apro-

bat prin Hotărârea nr. 309 din 22 noiembrie 2016 de către Institutul Național de Standardizare (INS), identic cu standardul internațional ISO 11620:2014. Indicatorii de performanță incluși în anexa dată sunt prezentați comparativ cu anul 2020, ceea ce ne dă posibilitatea să monitorizăm procesul de îmbunătățire sau înrăutățire a acestora, pentru stabilirea ulterioară a căilor de soluționare a problemelor apărute, or „Managementul este acea activitate generală complexă care vizează crearea unei misiuni/meniri a muncii, stabilirea de obiective și motivații personale, determinarea evaluărilor de performanță atât pentru personal, cât și pentru sisteme, aprecierea rezultatelor și adaptarea direcțiilor de acțiune pentru a garanta rezultatele respectivei munci” [8, p. 20].

În concluzie vreau să afirm că planificarea „trebuie să fie nucleul activității manageriale, întrucât este implicată în fiecare segment al respectivului proces de dezvoltare” [8, p. 20]. Multe biblioteci până acum au neglijat planificarea din diverse motive, principala cauză fiind faptul că planificarea este un proces de lungă durată, dificil și derutant. Totuși, pe de o parte, există numeroase argumente în favoarea elaborării și prezenței unui program de activitate al bibliotecii, primul și cel mai esențial venind din dinamismul a tot ce ne înconjoară pe noi și apariția necesității redefinirii și consolidării surselor și serviciilor de bibliotecă, iar pe de altă parte, pe măsura antrenării angajaților bibliotecii în procesul de planificare, aceștia „se vor implica în realizarea obiectivelor celor stabilite prin planificare și vor acționa ca susținători ai direcțiilor de dezvoltare...” [8, p. 20].

Și dacă planificarea presupune „hotărârea viitorului” [8, p. 20], atunci raportul analitic anual este o descrierea a acelui viitor. Și dacă biblioteca și-a realizat toate obiectivele pe care și le-a propus, raportul analitic anual devine o istorie de succes.

Referințe bibliografice:

1. ALGORITMUL elaborării/ întocmirii raportului anual textual privind activitatea rețelei de biblioteci publice teritoriale” [online] [citată 02. 03. 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/rmbibliotecii/algorithm-elaborarii-ntocmirii-raportului-analitic-anual-privind-activitatea-reelei-de-biblioteci-publice-teritoriale>

2. REGNEALĂ, Mircea. Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării. Volumul 2. București: Ex Ponto, 2001. 425 p. ISBN 973-85555-2-3.
3. PETRESCU, Victor, SACHELARIE, Octavian Mihail. Introducere în managementul de bibliotecă. Târgoviște: Biblioteca, 2003. 194 p. ISBN 973-8413-44-3.
4. PROGRAM de activitate a Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anul 2022. [online] [citată 02. 03. 2022]. Disponibil: <https://coseriubibliotecabalti.files.wordpress.com/2021/12/biblioteca-program-2022.pdf>
5. RAPORTUL analitic al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu” Bălți pentru anul 2021. [online] [citată 02. 03. 2022]. Disponibil: <https://coseriubibliotecabalti.files.wordpress.com/2022/01/biblioteca-balti-raport-analitic.pdf> ; <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1509>
6. REGULAMENTUL-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice: aprobat prin ordinul nr. 186 din 26.02.2019 al ministrului educației, culturii și cercetării. [online] [citată 9 februarie 2022]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/rof_aprobat.pdf
7. REGULAMENT privind evaluarea bibliotecilor publice: aprobat prin hotărârea nr. 747 din 07.10.2020 a Guvernului Republicii Moldova. In: Monitorul oficial al Republicii Moldova. 2020, nr. 272-277, pp. 51-65.
8. STUEART, Robert D., MORAN, Barbara B. Management pentru biblioteci și centre de informare, Ediția a patra. București, 1998. 331 p. ISBN 9736-0-00573-4.
9. ГОДОВОЙ информационный отчет о деятельности библиотеки: методические рекомендации [online] [citată 3.02.2022]. Disponibil: <http://volglib.ru/files/Godovoy%20otchet.pdf>

IMPLICAREA BIBLIOTECILOR PUBLICE TERITORIALE DIN RAIONUL DROCHIA ÎN REALIZAREA OBIECTIVELOR DE DEZVOLTARE DURABILĂ

Lidia GONTEA,
Biblioteca Publică Raională
„Iulian Filip”, Drochia

Rezumat: *Articolul reflectă activitatea bibliotecilor publice teritoriale din raionul Drochia privind realizarea Agendei ONU 2030, care cuprinde 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD). Implementarea ODD 2030, adaptate la specificul comunităților, este o prioritate profesională pentru biblioteci. Activitățile realizate de rețeaua bibliotecilor publice teritoriale din raionul Drochia sunt în conformitate cu recomandările IFLA. Bibliotecile susțin comunitățile prin serviciile și activitățile necesare lor, contribuind la o mai bună integrare și interacțiune cu întreaga comunitate.*

Cuvinte-cheie: *ODD 2030, servicii de bibliotecă, SMB.*

Abstract: *The article reflects the work of the Drochia Territorial Public Libraries on the implementation of the UN 2030 Agenda, which includes 17 Sustainable Development Goals (SDGs). Supporting libraries for the implementation of SDG 2030, tailored to the specifics of communities, is a professional priority until 2030. The activities carried out by the Drochia network of territorial public libraries are by following under the IFLA recommendations. Libraries support communities through the services and activities they need, contributing to better integration and interaction with the whole community.*

Keywords: *ODD 2030, library services, SMB (Modern library services).*

De-a lungul timpului, bibliotecile au fost considerate memorii ale umanității, având menirea să asigure accesul la informație, lectură, documentare și studiu tuturor membrilor comunității, să călăuzească potențialii beneficiari în imensul ocean de informații, evenimente, fapte, să ofere servicii diversificate și calitative tuturor beneficiarilor săi, pentru îmbunătățirea vieții fiecărui membru comunitar în parte și a societății în ansamblu.

Agendă ONU 2030 pentru dezvoltare durabilă, lansată în septembrie 2015, este un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării, care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: economică, socială și de mediu. Cele 17 obiective Obiective de Dezvoltare Du-

rabilă (ODD) stimulează acțiunile pe plan mondial ale tuturor țărilor să se angajeze în mod activ în a face lumea noastră mai bună pentru oameni și pentru planetă.

IFLA a depus eforturi uriașe pentru a introduce accesul la informație în Agenda 2030, dorind să se asigure că fiecare persoană are posibilitate să obțină informație pentru promovarea societăți democratice și a dezvoltării sustenabile.

Personalul bibliotecilor publice teritoriale din raionul Drochia s-a angajat în realizarea acestor obiective prin prestarea diverselor servicii și organizarea activităților culturale, în corespundere cu necesitățile populației din localitățile servite. Implicarea utilizatorilor în activitatea bibliotecii și impactul pozitiv al acestor

activități asupra persoanelor deservite este foarte importantă.

Bibliotecile publice teritoriale (BPT) din raionul Drochia în anul 2021 au prestat 131 de servicii de dezvoltare a competențelor, care cuprind majoritatea ODD, la care au participat 16539 de beneficiari, dintre care copii până la 16 ani – 11180. În anul 2022 bibliotecile oferă 134 de servicii moderne de bibliotecă.

În sprijinul ODD 1. FĂRĂ SĂRĂCIE, bibliotecile publice din raionul Drochia oferă 12 servicii de dezvoltare a competențelor, contribuind la reducerea vulnerabilității acelor care sunt sub pragul sărăciei, prin asigurarea echitabilă a accesului la servicii, resurse și tehnologii. Bibliotecile pun la dispoziția utilizatorilor 131 de calculatoare. Toți utilizatorii au acces gratuit la internet. Utilizatorii bibliotecilor profită de oportunitatea de a fi instruiți în utilizarea serviciilor e-guvernare, a sistemului plăților electronice M-Pay, achitarea impozitului pe venit, utilizarea computerelor din biblioteci pentru a face cumpărături online. Astfel câte 5 utilizatori din satele Ochiul Alb și Nicoreni achită lunar facturile utilizând calculatoarele de la bibliotecă, iar 7 fac cumpărături online, reducând considerabil orele de ședere la ghișee în aceste scopuri; 12 utilizatori ai bibliotecii Cotova au completat declarația financiară la bibliotecă.

A fost organizată activitatea online „Servicii electronice pe înțelesul tuturor”; „Democrația participativă” la Fântânița; au fost făcute instruirii: „Crearea unui cont pe site-ul de șah” la Sofia, Mândâc; „Crearea unui email în Google” la Dominteni, Maramonovca, „Crearea conturilor în Internet Banking” la Nicoreni, Ochiul Alb, Sofia, Fântânița.

ODD 2. ZERO FOAME. Bibliotecile oferă acces la cercetare și date despre culturi, piață, informații și practici agricole, care susțin împreună o agricultură viabilă și dezvoltată. Prin servicii și activități bibliotecile promovează cunoștințe despre păstrarea ecosistemelor, adaptarea la schimbările de climă, îmbunătățirea calității și protecției sociale. Bibliotecile îi ajută pe fermieri, agricultori să redacteze proiecte.

BPT Drochia prestează cinci servicii de dezvoltare a competențelor în susținerea ODD 2.

Bibliotecile au realizat și alte activități: matineu: „Vitamine multe, multe/Ar putea să ne ajute” la Mândâc; oră de informare: „Vitaminele și rolul lor în organism” la Dominteni, Pelinia; „Curiozități despre fructe și legume” la Ochiul Alb, Fântânița; convorbire: „Importanța vitaminelor pentru sănătate” la Nicoreni; expoziții: „Fructele și legumele – izvor de sănătate” la Cotova, Mândâc, Hăsnășenii Mari, „Trăiește sănătos – mănâncă inteligent” la Șuri etc.

12 utilizatori ai BP Ochiul Alb, beneficiari ai serviciului „În ajutorul agricultorului”, au deprins tehnica curățirii corecte a pomilor de prun și nuc, iar 4 utilizatori au obținut cunoștințe în prelucrarea și semănarea grâului. La BP Mândâc 3 utilizatori au obținut cunoștințe pentru cultivarea coacăzului, obținând o roadă bogată. Surplusul a fost vândut la piață, obținând un venit suplimentar în familie.

ODD 3. SĂNĂTATE ȘI STARE DE BINE. Bibliotecile asigură și promovează informații despre sănătate, desfășoară campanii de informare anti-consum droguri, anti-fumat, anti-alcool, oferă posibilități individului și colectivităților de a-și crește controlul asupra determinantilor sănătății pentru a-și îmbunătăți starea de sănătate.

Bibliotecile publice, prin cele 18 servicii despre sănătate, dar și alte activități, oferă informații despre asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă.

Sfaturile și recomandările medicilor de familie, asistenților medicali au fost binevenite pentru beneficiari pentru a cunoaște mai bine pericolul bolilor și metodele de prevenire și protecție. Bibliotecile publice au ca parteneri 24 Centre de Sănătate și AO „CASMED”, sunt implicate în proiectul „Rețeaua Națională a seniorilor activi din Moldova”.

15 Beneficiari BP din Fântânița, Ochiul Alb, s. Drochia, Pelinia, Nicoreni, măsurându-și regulat glicemia, au reușit cu diverse remedii naturiste să o micșoreze. Un beneficiar al BP din s. Drochia a renunțat la fumat, după ce a fost informat

despre consecințele nefaste. O mămică din Mândâc și-a lecut alergia copilului, de care suferea de mult timp, cu ajutorul plantelor medicinale. 3 utilizatori din Cotova și 5 beneficiari din Pelinia, alimentându-se corect, au pierdut în greutate.

ODD 4. EDUCAȚIE DE CALITATE. Bibliotecile sprijină programele de alfabetizare, propun un loc sigur pentru învățare și oferă cercetătorilor acces la materiale de cercetare. Bibliotecile se implică în educația pentru dezvoltare durabilă, susțin învățarea de-a lungul întregii vieți.

În bibliotecile publice din rețeaua teritorială Drochia sunt prestate 45 de servicii cu miză educațională, având ca obiective: punerea la dispoziția copiilor, educatorilor, profesorilor a programelor educaționale, facilitarea pregătirii temelor pentru acasă; garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți; atragerea tinerilor pentru a lectura cât mai mult la bibliotecă.

Un număr impresionant de utilizatori-copii și-au îmbunătățit reușita școlară. Participând la SMB au obținut abilități și și-au perfecționat competențele de lectură, au învățat lucruri utile pentru a se purta frumos în societate.

Bibliotecile publice organizează și participă la activitățile culturale locale, dar și naționale. Utilizatorii au fost premianți la diverse concursuri raionale („Filipiada”, „La Izvoarele Înțelepciunii”, „Pentru Țară, pentru Neam” etc.) și republicane: Programul Național Lectura Central, Parlamentul Copiilor, concursul republican la jocul de dame ș.a.

Copiii vin la bibliotecă cu părinții și împrumută cărți care se lecturează de întreaga familie. Serviciul „Ora poveștilor” are un impact major și benefic asupra educației copiilor. Educația prin povești este unul dintre cele mai eficiente moduri de a le stimula creativitatea copiilor și a-i ajuta să crească armonios.

Tematica serviciilor oferite este foarte diversă: „Acorduri muzicale” la BP Cotova; „Academia micelor vedete” la Filiala copii BPR „Iulian Filip” Drochia; „Tineri mlădițe” la Filiala pentru copii Pelinia; „Povești colorate” la BP s. Drochia; „Ludo-

teca cu povești” la BP Ochiul Alb; „Temă pentru acasă la bibliotecă” la 18 biblioteci; „Dacă vrei să fii dotat, învață limba altui stat” la BP Sofia; „Șah pe table și online” la Mândâc; cluburi de lectură „BOOK-uria lecturii” la BPR „Iulian Filip” și „Curioșii” la Filiala pentru copii Pelinia; „Ora poveștilor” (cu denumiri atractive) la 16 biblioteci.

Bibliotecile sunt implicate în multe proiecte culturale naționale și internaționale: „Insula de poveste” – Măcăreuca, Șuri; „Ora să STIM” – Filiala copii BPR, Hăsnășenii Mari, Cotova, Fântânița; „Punguța cu două cărți” – Ochiul Alb, Hăsnășenii Mari, Șalvirii Noi, Măcăreuca; „Descoperă povestea prin teatru la bibliotecă” – Cotova; „Maratonul poveștilor” la Filiala pentru copii BPR „Iulian Filip” Drochia.

Principalii parteneri sunt gimnaziile și liceele teoretice din comunitățile deservite – 32; grădinițele din localitate – 27; casele de cultură – 26 și alții – 10.

ODD 5. EGALITATE DE GEN. Prin activitățile sale, bibliotecile promovează egalitatea de gen; se implică în educația non-violență, contribuie la dezvoltarea liderismului printre femei și fete, la formarea la femei și fete a abilităților de utilizare a TIC.

Bibliotecile publice sunt implicate în multe proiecte cu referință la egalitatea de gen: „Moldova împotriva tuturor formelor de discriminare” – BPR „Iulian Filip” Drochia, Nicoreni, Ochiul Alb, s. Drochia, Chetrosu, Șuri, Hăsnășenii Mari; „Educația de gen în Biblioteca Publică Pelinia”, „Oportunități și perspective pentru tineri și femei”, „Femei cu idei”, „Women Entrepreneurs for Women Empowerment” și „Women Digital” – Pelinia.

Pot fi menționate și alte activități în sprijinul implementării ODD 5: Conferința online „Femeia – parte integrantă a societății: drepturi, importanță și valori” – BPR „Iulian Filip”; Concursul online de creație proprie „Azi plânge în surdina, iar mâine fi-i regină!” – BPR, Nicoreni, Ochiul Alb, s. Drochia, Chetrosu, Șuri, Hăsnășenii Mari; Concursul pentru cel mai relevant produs media – BPR, Nicoreni, Ochiul Alb, s. Drochia, Chetrosu, Șuri, Hăsnășenii Mari; Teatrul Forum „Dreptatea e la fundul mării” –

BPR; Ora de informare: „SPOP! Violența” – Nicoreni; Masă rotundă: „Situția socială politică a femeii în Republica Moldova” și „Egalitate de gen” – Pelinia; Serată literară „Femeia – începutul tuturor începuturilor” – Zgurița.

În cadrul proiectului „Moldova împotriva tuturor formelor de discriminare” a fost editată cartea „Femei de succes pe meleaguri drochiene”, incluzând 20 de protagoniste.

ODD 6. APĂ CURATĂ ȘI IGIENĂ. Pentru susținerea acestui obiectiv, bibliotecile participă la proiecte care contribuie la o cultură sanitară mai bună a populației din localitate: „ECOmunitatea mea”; „Apă curată – oameni sănătoși” – BP s. Drochia; „Creșterea gradului de conștientizare și implicare a cetățenilor cu privire la ameliorarea situației ecologice a de înaltă valoare” – BP Cotova.

Toate bibliotecile publice organizează activități pentru promovarea Deceniului internațional de acțiune „Apa pentru dezvoltare durabilă” (2018-2028), realizându-se ore ecologice, reviste bibliografice și expoziții de carte: „Apa – izvorul vieții” la Fântânița, „Apa – miracolul vieții” în s. Drochia; „Apa – izvorul veșnic al vieții” la Hăsnășenii Mari; „Multe fire de argint leagă cerul de pământ”, „Ziua Mondială a Apelor” la Dominteni, Sofia, Cotova; „Apa izvorul vieții” la Nicoreni. Relieffăm în acest context o activitate de angajare, cu implicarea întregii comunități, în parteneriat cu Consiliul Raional Drochia și APL Cotova, „Festivalul Izvorului” la Cotova. Festivalul a fost organizat în cadrul proiectului „Creșterea gradului de conștientizare și implicare a cetățenilor cu privire la ameliorarea situației ecologice a monumentului hidrologic de înaltă valoare în s. Cotova, s. Măcăreuca, s. Zgurița din r. Drochia, Regiunea Nord”, implementat de AO Alianța Fermierilor din raionul Drochia, proiect finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), BP Cotova fiind printre participanții activi ai proiectului. Partenerii proiectului pentru Regiunea Nord sunt AO Pro Cooperare Regională și AO CASMED.

ODD 7. ENERGIE ACCESABILĂ ȘI CURATĂ. Bibliotecile publice oferă acces la informația despre sursele alternative, ecologice de energie; se implică în educația în vederea utilizării eficiente a energiei prin organizarea activităților pentru utilizatori: discuții, expoziții ș.a., pentru a atenționa utilizatorii despre importanța acestui obiectiv, care influențează și alte obiective, mai ales ODD 6 (apa și condițiile sanitare), ODD 8 (creșterea economică incluzivă și durabilă), ODD 9 (industrie, inovație și infrastructură) și ODD 12 (economia verde). De asemenea, acesta are o influență directă asupra ODD 13 (adaptarea la schimbările climatice).

Astfel, bibliotecile au organizat și au planificat activități ce ar contribui la cunoașterea mai bună a acestui obiectiv: discuții, informații, expoziții: „Ce este energia din surse regenerabile” la Sofia; „Panourile solare – sursă de energie curată” la BPR „Iulian Filip”; „Valorificarea energiei biomasei” la Mândâc; „Ce este energia regenerabilă” la Ochiul Alb; „Energia din biomasă – beneficii pentru toți” în s. Drochia; „Energia verde – energie pentru viitor” la Șuri; „Surse de energie regenerabilă și protecția mediului” la Fântânița ș.a.

ODD 8. MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ. În sprijinul acestui obiectiv, bibliotecile asigură accesul la informația despre dezvoltarea tehnologică și inovații; formarea abilităților necesare atât utilizatorilor, cât și altor membri ai comunității pentru a găsi, aplica și pentru a avea succes la locuri de muncă mai bune; contribuie la dezvoltarea creativității, în special la utilizatorii copii; promovează legislația muncii; se străduie să promoveze alfabetizarea financiară. Cinci biblioteci din raion oferă astfel de servicii: Clubul „Diversitate” – BPR „Iulian Filip” Drochia; „Învățați să faceți minuni/ Учитель творить чудеса” – Pervomaiscoe; „Imaginația și fantezia sufletului” – Zgurița; „Picii pricepuți” – Șuri.

Bibliotecile organizează astfel de activități de informare pentru ca persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă să nu cadă în capcane, care le-ar impune muncă forțată, să fie traficați: „Riscurile traficului

de ființe umane și de muncă forțată” – BPR „Iulian Filip”; „Munca decentă – nucleul dezvoltării sociale, economice și de mediu” – Cotova; „Munca decentă pentru tineri” – Ochiul Alb. BPR „Iulian Filip” Drochia în parteneriat cu OFM Drochia organizează instruire pentru șomerii din teritoriu, creându-le abilități de a-și găsi un loc de muncă și de a scrie un CV.

ODD 9. INDUSTRIE; INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ. Pentru susținerea acestui obiectiv funcționează 24 de servicii. *FabLab* Drochia, unul dintre primele lansate în țară, promovează utilizarea tehnologiilor pentru învățare și dezvoltare, inspiră în special copiii, tinerii să învețe bazele programării și demonstrează că programarea este accesibilă oricărei persoane. Prin activitățile realizate de *FabLab* Drochia și Clubul „Robo Dropia” s-a relevat modul în care tehnologiile pot să ajute la rezolvarea problemelor și să îmbunătățească viața oamenilor și a comunităților, în special a tinerilor.

Clubul de Robotică „Robo Dropia” își aduce contribuția calitativă în informarea și accesul la tehnologiile din dotarea bibliotecii pentru stimularea inventivității, creativității și colaborării pe baze de proiecte a tinerilor interesați. Instruirile realizate au scopul de a stimula aplicarea practică a cunoștințelor teoretice științifice acumulate în școala generală și liceu, în cadrul conceptului educativ STEAM; de a-i familiariza pe tineri cu domeniul tehnic și informarea despre tehnologiile noi de automatizare, robotică și aplicabilitatea acestora pe scară largă în economie.

ODD 10. INEGALITĂȚI REDUSE. În realizarea acestui obiectiv activează 12 servicii, printre care: „Senior SCOOOL” – Nicoreni; „Vârsta de Aur+informare, comunicare, divertisment”; clubul „Pasiune” – BPR „Iulian Filip”; „Biblioteca vine la tine cu prieteni” – Hăsnășenii Mari, Moara de Piatră, Filiala pentru copii BPR „Iulian Filip”; „Clubul Seneoritelor” – Pelinia, „Fitnes în aer liber” – Mândâc. Obiectivele acestor servicii sunt: integrarea în societate a persoanelor cu posibilități limitate; oferirea unor categorii speciale de utilizatori a posibilităților de a comunica cu membrii

comunității, de a se afirma ca personalitate în cadrul societății; respectarea drepturilor personale la instruire, informare, comunicare.

Pentru utilizatorii de vârstă a treia, bibliotecile asigură un mediu armonios de socializare, relaxare și evitarea singurătății persoanelor vârstnice în timpul liber. La fel, bibliotecile oferă servicii pentru persoanele de etnie romă: serviciul „Temă pentru acasă” oferit de BP Gribova; întâlnirea cu reprezentanții comunității romă prilejuită de Ziua Internațională de comemorare a Holocaustului Romilor cu genericul „Ținem minte istoria pentru a asigura un viitor mai bun”.

Menționăm corelarea ODD 5 și ODD 10, activitățile în sprijinul acestora completându-se reciproc.

ODD 11. ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE. Bibliotecile susțin eforturile de a proteja și a salva patrimoniul cultural și natural; participă și mobilizează comunitățile pentru elaborarea planurilor de dezvoltare durabilă a localității etc. În toate localitățile din teritoriu, bibliotecarii sunt implicați în scrierea și aplicarea proiectelor pentru comunitate: „Comunitatea Mea” – BPR „Iulian Filip”, Pelinia, Hasnașenii Mari; „Mă implic” – Ochiul Alb; „Parcul Absolventului” și „Iluminarea Parcului Absolventului” – Mândâc; „Comunitatea comună Cotova” – Cotova; „Pune umărul” – Pelinia. Parteneri: Agenția de dezvoltare comunitară – Cotova; AO „Ilenuța” – Cotova; Centrul Comunitar multifuncțional „Încredere”; AO „Băștinașii din Pelinia”; Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), AO Pro Cooperare Regională, Asociația GAL Calea Dropiei USAID ș.a.

În multe localități bibliotecile asigură accesul la orice informație ce ține de activitatea guvernării locale. Cetățenii au posibilitatea de a-și exprima sugestiile și propunerile cu privire la serviciile publice oferite de APL, de a aprecia serviciile implementate cu participarea bibliotecii. Sunt elocvente în această ordine de idei următoarele activități: discuția „Schimbarea în comunitate începe de la tine” și „Întâlnirea cu antreprenorii”, care au povestit despre experiența proprie în inițierea unei afaceri,

la BPR „Iulian Filip”; masă rotundă „Antreprenoriatul social – dezvoltare locală și implicare civică” la Pelinia.

Referindu-ne la ODD-urile: CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILĂ, ACȚIUNE ASUPRA CLIMEI, VIAȚA SUB APĂ, VIAȚA PE PĂMÂNT și bazându-ne pe existența unor tangențe, menționăm următoarele: în susținerea acestor obiective în bibliotecile publice teritoriale din raionul Drochia sunt implementate 11 servicii, printre care: „Creația în mâinile tale” – Șuri; „Gândește global, acționează local” – Fântânița; „ENTER pe ecologie” – Popeștii de Sus; „Plai natal” – Filiala pentru copii BPR „Iulian Filip” Drochia; „De vorbă cu agricultorul” – Gribova; „Agricultura pentru toți” – s. Drochia, Mândâc ș.a., în cadrul cărora s-au organizat mesele rotunde „Salutare, Terra!” la Fântânița; „Ecologia – soră cu veșnicia” la Hăsnășenii Mari; „Reîntoarcem privirea spre natură” la Nicoreni; „Împreună putem opri influența nefastă asupra mediului acvatic” la Ochiul Alb; orele ecologice „Tu și mediul” la Pelinia, „Planeta Pământ – casa noastră comună” la Gribova, Moara de Piatră, Petreni, „Această palmă imensă de Pământ” la Zgurița, „Să ocrotim iazurile – ochii albaștri ai Moldovei” la Fântânița, „Să păstrăm apele curate” la Hăsnășenii Mari, „Protecția arborilor pe malurile surselor acvatice – oportunitate pentru ape curate” la Cotova; expozițiile „Natura – prietena mea” la Șuri, „În prietenie cu natura” la Palanca, Șalvirii Noi, „Pământul și roadele lui” în s. Drochia, „Natura – spațiu de visare și poezie” la BPR, „În prietenie cu natura” la Zgurița, Petreni, „Ape curate – faună subacvatică diversă” la Dominteni, „Apa de izvor – susă de viață/ Родниковая вода – источник жизни” la Pervomaisc; concursurile de desene „Noi avem nevoie de Pământ” la Mândâc; „Ecologia în viziunea copiilor/ Экология глазами детей” la Pervomaiscoe, Baroncea ș.a.

De asemenea bibliotecile sunt implicate în campaniile de salubritate organizate în localități. De exemplu 10 participanți ai serviciului „Gândește global, acționează local” la Fântânița participă an de an la campaniile de salubritate a parcului „Ghiolul Fântânița”. La inițiativa bibliotecii se face

curățenie și la izvorul din preajmă. Trimestrial se elaborează un poster tematic.

ODD 16. PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTIȚIUNI EFICIENTE prevede sarcina 16.10 „Asigurarea accesului public la informație și protejarea libertăților fundamentale, în concordanță cu legislația națională și acordurile internaționale”. Este foarte important ca întreaga societate să beneficieze de acces la informație, să fie inclus rolul bibliotecilor în calitate de susținător al accesului la informație. Pacea este foarte importantă pentru toți, bibliotecile realizând o multitudine de activități: ore literare, ore de poezie: „Pentru pace mă rog” – Mândâc, Sofia; „Pe cărările celor 11 poeme memorabile despre pace” – BPR „Iulian Filip”; „Pacea sfântă – rază de lumină pe pământ” – Cotova; „Pacea – esența cea mai sensibilă a universului” – Hăsnășenii Mari; „Să domnească pacea la hotar” – Gribova; „Să facem pace pentru totdeauna” – Pelinia, Filiala pentru copii Pelinia; concursuri de desene: „Împreună pentru o lume a Păcii” – Mândâc; „Împreună pentru Pace!” – s. Drochia; Oră de informare: „Fie ca pacea să dăinuie pe Pământ!” – Nicoreni; de Ziua Mondială a Păcii „Pacea își are izvorul în noi” – Șuri, Șalvirii Noi, Palanca.

Bibliotecile publice teritoriale din raionul Drochia în susținerea acestui obiectiv, organizează activități pentru alfabetizarea juridică și promovarea drepturilor și libertăților oamenilor: cum ar fi discuțiile: „Drepturile mele – ce să fac cu ele?” – BP s. Drochia și BPR „Iulian Filip”, „Drepturile copilului” – Șuri, „Ai dreptul de a ști” – Hăsnășenii Mari, Sofia; și instruirile: „Ce sunt datele cu caracter personal și cum le protejăm?” – Cotova, Șuri, „Protecția datelor și a vieții private în mediul on-line” – Sofia, ș.a.

De asemenea bibliotecile se străduie să promoveze și să contribuie la sporirea transparenței decizionale prin aducerea la cunoștința localnicilor a informațiilor despre activitatea primăriei locale: acordă acces la paginile web ale primăriei despre proiectele care se aplică, despre achizițiile publice și gestionarea finanțelor publice, inițiativele locale, a tuturor informațiilor de interes public care vizează interesele

cetățenilor, trezindu-le curiozitatea pentru a se implica în activitățile ce contribuie la dezvoltarea comunității. Foarte mulți bibliotecari sunt membri ai diferitor comisii, chiar și deputați la nivel local, voluntari în comunitate.

ODD 17. PARTENERIATE PENTRU OBIECTIVE. Pentru susținerea acestui obiectiv bibliotecile publice asigură cooperarea regională și internațională în accesul la știință, tehnologie, inovație; promovează politicile statului în domeniul dezvoltării durabile. Bibliotecile în parteneriat (157 de parteneri) participă la elaborarea și implicarea în diverse proiecte în beneficiul comunităților servite. Cu părere de rău, nu toate sunt câștigate.

Pe parcursul anului 2021, bibliotecile au fost implicate în elaborarea și implementarea a 28 de proiecte, fondurile atrase de bibliotecă fiind de 240 799 de lei. Printre cele mai valoroase proiecte sunt:

- „Moldova împotriva tuturor formelor de discriminare”, proiect implementat de IREX Europe/ERIM, Gender Centru GENDERDOC-M și ABRM, finanțat de UE și co-finanțat de Biroul pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă al Departamentului de Stat American (DRL), coordonat de BPR „Iulian Filip” Drochia, în care au fost implicate și 6 biblioteci publice teritoriale din rețea: Nicoreni, Ochiul Alb, s. Drochia, Chetrosu, Șuri, Hăsnășenii Mari. Scopul general al proiectului este de a informa femeile din comunitatea rurală despre aspectele tuturor formelor de discriminare, problemele egalității de gen, și a forma abilități de identificare a metodelor de luptă cu violența în familie și cunoașterea legislației cu privire la drepturile femeilor. Fonduri atrase – 10608 lei.

- „Women Digital”, finanțat de Orange. Scopul proiectului este abilitarea economică a femeilor și motivarea de a iniția o afacere în baza pasiunilor pe care le au. Ca rezultat, Centrul de Artizanat „Zestrea” din Pelinia, condus de directoarea bibliotecii publice, a fost dotat cu o mașină de brodat și cu una de cusut. Mașinile vor fi folosite în 2022 pentru instruirea tinerelor pentru a broda și a coase în cadrul unor masterclasuri, ce urmează a fi organizate. Fonduri

atrase – 20000 lei.

Biblioteca din Mândâc, Raisa Zaporozjan, împreună cu un grup de elevi „Dezvolt Mândâc”, a aplicat la Programul de impulsionare a tinerilor din mediul rural YIP, inițiat de Institutul de Inițiative Rurale și a câștigat proiectul „Parcul Absolventului”. Grație acestui proiect au fost instalate 5 bănci în sumă de 17 000 lei, cu implicarea întregii comunități.

Biblioteca Cotova a obținut pentru bibliotecă proiectul „Descoperă povestea prin teatru la bibliotecă” cu finanțarea de 600\$, parteneri fiind Centrul Național CONTACT, Primăria Cotova, gimnaziul Cotova, AO „Ilenuța”.

Bibliotecile au fost și sunt implicate în proiecte culturale internaționale: „Insula de poveste”, „Ora să STIM”, „Punguța cu două cărți”, „Prietenie pe o sfoară virtuală” ș.a.

Bibliotecile publice vor continua să dezvolte programe și servicii în corespundere cu necesitățile populației din aria de servire, care vor influența promovarea și realizarea ODD-urilor. Prin serviciile oferite, bibliotecile vor oferi oportunități alternative de dezvoltare economică, egalitate de gen, îmbunătățire a sănătății și dezvoltare a comunității; vor contribui la rezolvarea problemelor din comunitate privind educația, angajarea în câmpul muncii, incluziunea digitală, problemelor de ordin social ce țin de relațiile dintre cetățeni și stat, schimbările demografice și schimbările climei, asigurarea egalității și justiției sociale, implicând utilizatorii în activitatea bibliotecii, lucru ce este foarte important.

Programele, produsele și serviciile bibliotecilor în sprijinul comunității confirmă rolul de actor important al acestora în dezvoltarea sustenabilă. Bibliotecile, prin programele de activitate, pot și vor contribui la aplicarea strategiilor și programelor naționale care vor aduce numai beneficii utilizatorilor bibliotecii.

Transformarea bibliotecilor prin diversificarea serviciilor și resurselor pentru utilizatori continuă, bibliotecile, servind ca centre comunitare, perseverează să promoveze accesul la moștenirea și cultura lumii prin accesul colectiv la informație.

Bibliografie:

1. BIBLIOTECILE și implementarea Agendei ONU 2030. Ghid. O adaptare a recomandărilor IFLA. [online]. [citat 10. 05. 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/bibliotecile-i-implementarea-agendei-onu-2030-ghid>
2. COJOCARU, Igor. Identificarea serviciilor moderne pentru comunitate în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD): Inovare. Cercetare. [online]. [citat 06. 06.2022]. Disponibil: <https://bibliotecipublicerm.wordpress.com/2016/12/02/igor-cojocaru-identificarea-serviciilor-moderne-pentru-comunitate-in-realizarea-obiectivelor-de-dezvoltare-durabila-odd-inovare-cercetare/>
3. DMITRIC, Ecaterina. Dezvoltare și acces: diversificarea serviciilor axate pe realizarea agendei ONU 2030. [online]. [citat 10. 05. 2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1040/Dmitric_Dezvoltare_%C5%9Fi_acces.pdf?sequence=1&isAllowed
4. IFLA. Set de instrumente: Bibliotecile, Dezvoltarea și Agenda 2030 a ONU August 2017: ediție revizuită. [online]. [citat 02. 06. 2022].- Disponibil: https://anbpr.org.ro/wp-content/uploads/2018/09/AgendaONUset-de-instrumente-IFLA_final.pdf
5. OBIECTIVELE de Dezvoltare Durabilă PNUD în Moldova [online]. [citat 15 mai 2022]. Disponibil: <http://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/post-2015/sdg-overview.html>
6. OSOIANU, Vera. Bibliotecile și implicarea în realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă: repere și viziuni naționale și internaționale. [online]. [citat 12. 05. 2022]. <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/vera-osoianubibliotecile-n-realizarea-obiectivelor-de-dezvoltare-durabil-2030>

BIBLIOTECA: SPRIJIN EDUCAȚIONAL ȘI CULTURAL PENTRU COMUNITATE

Lilia CANTÎR,
Biblioteca Municipală
„B.P. Hasdeu”, filiala „Ștefan cel Mare”

Rezumat: Autorul evidențiază rolul bibliotecii ca fundament educațional și cultural de identificare și susținere a comunității. De asemenea este reflectată contribuția bibliotecii la formarea culturii informației utilizatorilor ca un factor determinant în dezvoltarea societății. Este pus accentul pe modul în care informațiile pot fi utilizate eficient pe calea unui management inteligent al cunoștințelor; axat pe analiza sistemului de valori educaționale, pe obiectivitate în conținuturi definitorii și esențe tehnologice în prestarea serviciilor de bibliotecă.

Cuvinte-cheie: bibliotecă, cultură a informației, serviciu de bibliotecă, tehnologie a informației, utilizator al bibliotecii.

Abstract: The author highlights the role of the library as an educational and cultural foundation for identifying and supporting the contents of the general educational act. Also, the contribution of the library to the formation of the information culture of users is reflected as a determining factor in the development of society. Emphasis is placed on how information can be used effectively through intelligent knowledge management focused on educational value system analysis, objectivity in defining contents, and technological essences in library service delivery.

Keywords: library, information culture, library services, information technology, library users.

Civilizațiile prin care a trecut omenirea au urmat același proces inexorabil: înălțare – prăbușire, expansiune – contragere, înflorire – decădere. Toate au luptat pentru continuitate, împotriva declinului iremediabil care se instala la un moment dat. Multe dintre aceste civilizații, în mod deosebit cele legate direct de moștenirea noastră culturală, au găsit în bibliotecă un instrument ideal de luptă. Se cunoaște că bibliotecile înfloreau, când civilizația respectivă se afla la apogeul său și viceversa. Astfel, declinul bibliotecilor constituie un barometru sensibil al regresului unei civilizații.

Biblioteca reprezintă o instituție sau o subdiviziune structurală a unei instituții, al cărei scop principal este oferirea accesului la resurse informaționale, servicii și facilități pentru a satisface necesitățile de lectu-

ră, informare, instruire, cercetare, educaționale, culturale și de recreere ale utilizatorilor acesteia. Colecțiile de documente sau publicații ale bibliotecii au fost întotdeauna privite drept „corpul bibliotecii”. Extinderea colecțiilor presupune și servicii mai avansate, noi relații între utilizator și bibliotecă.

În ultimele decenii, odată cu epoca informațională, caracterul colecțiilor bibliotecare a suferit transformări calitative: alături de cărți și periodice tradiționale, pe suport de hârtie, bibliotecile găzduiesc și publicații digitale, electronice. Bibliotecă digitală este parte integrantă a serviciilor de bibliotecă, care aplică tehnologii noi pentru a oferi acces la colecțiile digitale.

O altă schimbare în biblioteconomia contemporană ține de principiile completării fondurilor bibliotecare: aban-

donarea ideii exhaustivității și chiar a reprezentativității colecțiilor în favoarea selectivității lor țintuite, mai ales în contextul progresiei geometrice a cunoștințelor umane și al bugetului foarte limitat al unei biblioteci publice [12, p. 213-214].

Modelul biblioteconomic tradițional, în baza căruia au fost educați majoritatea bibliotecarilor care activează în prezent în sistemul național de biblioteci, are la bază 3 piloni: spațiile; colecțiile; personalul. Odată cu modernizarea tehnologiilor de informare și comunicare și extinderea internetului, devine tot mai evident că cei 3 piloni nu mai sunt suficienți pentru a face față greutăților. Instituția bibliotecară *trosnește din toate încheieturile* și, pentru a o stabiliza, este nevoie de al 4-lea pilon – utilizatorul și chiar de al 5-lea – serviciile pentru utilizatori [10, p. 53].

Varietatea și complexitatea proceselor care se desfășoară într-o bibliotecă ar trebui să-i asigure un prestigiu în societate. Din păcate, lipsa recunoașterii profesiilor infodocumentare și de bibliotecă încă persistă, deși mulți dintre utilizatorii bibliotecilor sunt convinși și conștienți de valoarea muncii bibliotecarului [2]. În condițiile actuale de schimbări continue se impune ca omul să nu trăiască doar cu ziua de azi, ci și să privească în viitor. În această ordine de idei, sistemul educațional și cultural trebuie să corespundă atât exigențelor societății prezente, cât și, anticipat, celei viitoare [11, p. 8].

Educația are un caracter specific uman, intenționat și conștientizat, social-istoric, național și universal, necesar, obiectiv și permanent și reprezintă o prioritate națională și factorul primordial al dezvoltării durabile a unei societăți bazate pe cunoaștere. Învățarea pe tot parcursul vieții include activitățile de învățare realizate de o persoană pe parcursul existenței sale, în scopul formării sau dezvoltării competențelor din perspectivă personală, civică, socială și profesională.

Misiunea educațională și culturală a bibliotecii este bine reflectată în teoria și practica biblioteconomică. Funcțiile bibliotecilor sunt determinate de nevoile comunității umane pe care acestea le de-

servesc [12, p. 29]. Una din funcțiile-cheie ale bibliotecilor este cea *educațională*. Misiunea educațională a bibliotecii se bazează pe câteva elemente esențiale. Lectura reprezintă un mijloc efectiv privind accesul la informație, producând o reacție individuală pozitivă și îmbogățindu-i mintea și sufletul. Astfel, practicarea sistematică a lecturii devine tot mai importantă în procesul educațional. Prin organizarea cunoștințelor umane în bibliotecă, aceasta devine un factor esențial de dezvoltare a capacității intelectuale individuale și colective. Conservând moștenirea culturală a unei societăți, biblioteca are un rol esențial în procesul educațional. Întrucât acumularea de cunoștințe depășește capacitatea individuală de memorizare, iar procesul educațional devine tot mai complex, publicațiile devin indispensabile activității de educație, răspunzând celor mai diverse cerințe.

Pentru un individ, luat separat, biblioteca este un auxiliar prețios de instruire și educare, care incită imaginația și îmbogățește mental. Bibliotecile sunt un mediu excelent pentru utilizarea eficientă a timpului disponibil. Difuzând descoperirile științifice, biblioteca permite o valorificare deplină a potențialului uman. Oamenii, în succesiunea civilizațiilor, cu ajutorul informației obținute din biblioteci, au făcut numeroase descoperiri, adesea subliniind și rolul unei biblioteci concrete în realizările lor.

În scrierile sale, Platon a văzut în nevoia de cunoștințe a individului chiar sensul vieții sale. Pentru Cicero și alți înțelepți, de-a lungul secolelor, procesul educațional continuă întreaga viață.

În școli și universități, biblioteca reprezintă poate nucleul muncii de instruire desfășurate de profesori, acționând ca o facilitate referențială, un stimul activ al elevului/studentului pentru dezvoltarea încrederii în sine și descoperirea cunoștințelor [12, pp. 17-18].

Bibliotecile din instituțiile de învățământ sunt parte integrantă a sistemului de învățământ și participă la activitatea didactică, cultural-educativă, de cercetare și perfecționare. Ele contribuie, prin mijloace specifice, la procesul de instruire, formare

și cercetare, ce se desfășoară în instituția de învățământ și au ca obiectiv principal asigurarea posibilităților de informare, documentare, lectură, recreere și studiu al elevilor, studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor, personalului nedidactic și auxiliar, prin oferirea accesului nelimitat la fondul de carte.

Deși bibliotecile sunt frecventate din motive utilitare, totuși ele îndeplinesc și *funcția estetică* prin: construcția și designul arhitectural, spații pentru diferite evenimente culturale, includerea unor lucrări de artă în colecțiile bibliotecilor, integrarea resurselor bibliotecare în cele ale altor instituții culturale, păstrarea manuscriselor vechi și a cărților rare și prețioase ca obiecte de artă.

Într-un climat estetic-cultural autentic, bibliotecile există nu ca simple instituții de păstrare și utilizare a cărților, ci și ca importante centre informaționale și culturale, atât pentru persoane fizice, cât și pentru cele juridice [12, pp. 29-30]. Bibliotecile, datorită funcției lor de *conservare a cunoștințelor științifice*, au sprijinit întotdeauna procesul de cercetare, oferind informații. Odată cu diversificarea științelor, cercetarea a devenit tot mai specializată. Drept rezultat, au apărut și s-au dezvoltat bibliotecile specializate [12, p. 40]. Trecerea de la cercetarea individuală la cea colectivă (în echipă) a însemnat și crearea unor biblioteci științifice. Bibliotecile și serviciile de informare au fost comasate cu unitățile de cercetare, devenind părți integrante ale activității de creație.

Sistemul de valori educaționale include conținuturi definitorii și esențe tehnologice în prestarea serviciilor în bibliotecă. *Idealul educațional* al școlii din Republica Moldova constă în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu doar un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul *valorilor* naționale și universale asumate [4, art. 6].

Valorile constituie componentele importante în sfera personalității și preocupă științele ce studiază omul, societate printre

care se înscriu științele pedagogice și psihologice. Valorile devin baza integrativă atât pentru un subiect aparte, cât și pentru o societate întreagă. Raportarea la conceptul de *valoare* este frecventă în sistemul educațional, societate, științele cu referire la ființa umană etc. Noțiunile de valoare, sistemul de valori, orientarea de valoare sunt utilizate ca fiind sinonime fără a determina specificul acestora.

Sistemul de valori al personalității se formează în mediul social, cultural, istoric. Este strâns legat de particularitățile personalității membrilor societății din care subiectul face parte. Formarea valorilor este de lungă durată. Valorile se conturează treptat, trecând traiectoria în formă de spirală și se organizează ierarhic în sistemul de valori, stabilind anumite legături între ele și fiind în conexiune de intensitate diferită cu alte componente ale personalității, ce, prin urmare, prezintă orientare de valoare sau valori.

Pentru conexiunea cu sistemul educațional este necesar de a determina ansamblul de valori care urmează a fi dezvoltat la personalitatea viitorului, prin respectarea pozițiilor atât ale constructivismului, cât și ale cognitivismului, behaviorismului. Acestea necesită utilizarea tehnologiilor specifice curentului constructivist, axate pe cunoașterea, experimentarea, implicarea activă a subiectului.

Problema formării sistemului de valori al personalității constituie un proces complex și multidimensional și necesită o abordare holistică fundamentală a personalității. Realizarea misiunii formării valorilor personalității poate fi îndeplinită prin: satisfacerea nevoilor educaționale ale individului și ale societății; dezvoltarea culturii naționale; realizarea idealului educațional, care constă în formarea personalității cu un spirit de inițiativă, capabile să dezvolte Eul, deschis pentru dialogul intercultural în contextul valorilor naționale și universale; asigurarea implementării mecanismului de formare și dezvoltare a capitalului uman prin formarea de comportamente, atitudini, credințe și orientării de valoare la subiecți; contribuirea la formarea conștiinței și a identității personalității; promovarea valo-

rilor umane generale prin formarea orientărilor de valori.

Abordarea constructivistă este una dintre cele mai eficiente abordări, care ajută la înțelegerea complexității și a multiplicității celor desfășurate în mediul înconjurător și în interiorul nostru, în special pentru secolul XXI, unde ideile și invențiile creative ce marchează noutatea sunt căutate prin procesul de cercetare și educație. Astfel, se recomandă utilizarea ideilor constructivismului în acțiunile întreprinse privind actorii educației, căci constituie un instrument puternic în conturarea semnificațiilor fenomenelor din jurul nostru [1, pp. 252-254].

Contribuția bibliotecii la formarea culturii informației a utilizatorilor a devenit vitală. În încercarea de a întări o relație deja știută, Cervantes nu ezita să afirme că un om informat valorează cât doi. Setea de cunoaștere a adus cu sine informații de necontrolat, pe care numai calitatea tinde să le elucideze. Astăzi omul, depozitar supra-saturat, obiect al informării, transformat în filtru critic, subiect activ, riscă să devină culegător de adevăruri care-i blochează creația.

Tehnologiile informației produc schimbări fără precedent la nivelul societății, în toate aspectele ei, comparabile poate cu transformările produse de invenția și utilizarea pe scară largă a tiparului. Este o transformare a vieții economice și sociale, implicit o transformare culturală, de mentalitate și, nu în ultimul rând, a vieții cotidiene a fiecărui individ [6, p. 32].

În societatea modernă, *rolul* bibliotecii constă în asigurarea accesului la lectură și dezvoltarea interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, transferul de cunoștințe și formarea liberă de opinii [7, art.1, alin. (1)]. La baza activității bibliotecilor stau următoarele *principii*: accesibilitate; autonomie profesională; durabilitate; libertate de expresie; neangajare politică; nediscriminare; transparență [7, art.4, alin. (3)].

Biblioteca modernă exercită următoarele *funcții*:

- promovează dezvoltarea unei societăți deschise și incluzive;
- oferă acces la informație, la tehnologii

informaționale și la alte resurse;

- valorifică patrimoniul cultural și sprijină pluralitatea culturilor;

- promovează alfabetizarea și cultura informației, lectura și educația nonformală;

- oferă un forum pentru dezbateri și comunicare privind activitățile civice;

- prestează servicii conform necesităților membrilor comunității, în corespundență cu propriul regulament de organizare și funcționare;

- oferă acces egal și nediscriminatoriu la serviciile de bibliotecă tuturor membrilor comunității, indiferent de gen, vârstă, apartenență etnică, dizabilitate;

- contribuie, prin mijloace specifice, la procesul de instruire, formare și cercetare;

- colecționează, prelucrează, păstrează, gestionează și diseminează documente de bibliotecă;

- biblioteca poate avea și alte funcții stabilite prin regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor, precum și prin propriul regulament de organizare și funcționare [7, art. 5].

Calitatea de utilizator al bibliotecii se acordă persoanei fizice sau juridice, înscrise la biblioteca publică, care folosește resursele informaționale, serviciile și facilitățile bibliotecii. Înscrisura persoanei în calitate de utilizator al bibliotecii publice se face prin completarea de către aceasta a fișei-contract de înscriere a utilizatorului. Înscrisura la bibliotecă se face pentru o perioadă nedeterminată. Bibliotecile publice asigură posibilitatea înregistrării electronice online în calitate de utilizator al acesteia.

Prestarea serviciilor de bibliotecă se efectuează atât la sediul bibliotecii, cât și în afara lui.

Serviciile de bibliotecă se îmbunătățesc, se diversifică și se actualizează în continuu, fiind racordate la schimbările sociale, economice, tehnologice și la categoriile de utilizatori ai bibliotecii publice și necesitățile acestora.

Informația cu privire la serviciile de bibliotecă de bază și serviciile contra plată, precum și cu privire la mărimea tarifelor pentru serviciile respective, se publică pe pagina web a bibliotecii sau, după caz, în compartimentul acordat bibliotecii publice

pe pagina web a autorității administrației publice, instituției sau entității care a constituit biblioteca sau în subordinea ori în cadrul căreia aceasta activează, prin afișare la un loc vizibil în sediul bibliotecii publice și în alte locuri publice din comunitate sau în sediul instituției din a cărei structură face parte biblioteca, precum și prin publicarea acesteia pe paginile de socializare, bloguri ori alte resurse informaționale sau de comunicare în masă ale bibliotecii.

Serviciile acordate gratis (de exemplu: turul sau prezentarea bibliotecii pentru utilizatori, orientarea și îndrumarea în spațiile bibliotecii, oferirea materialelor promoționale ale bibliotecii) se prestează de biblioteca publică în funcție de capacitățile tehnico-materiale și ale personalului bibliotecii, precum și în funcție de nivelul și specializarea bibliotecii.

Bibliotecile, indiferent de felul și mărimea lor, furnizează, pe lângă documentele din colecțiile sale utile nevoilor de studiu, de relaxare ori înțelegerii dezbaterilor publice, a actualității, a problemelor de ordin istoric, filozofic, științific sau din alte domenii, și serviciile bibliotecarilor, instruiți în găsirea, selectarea, circulația, organizarea și interpretarea informațiilor. De asemenea, bibliotecile oferă spații pentru studiu, cercetare, recreere și colaborare, acces la resurse electronice și sunt centre comunitare, desfășurând acțiuni în domeniul educației permanente sau complementare activității educaționale a instituțiilor de învățământ, de informare și sprijinire a procesului de integrare a persoanelor aflate în situații speciale. Bibliotecile moderne și-au extins serviciile dincolo de pereții bibliotecii, extramuros, prin furnizarea de materiale electronice care pot fi accesate oricând și de oriunde, oferind cititorilor șansa de a cunoaște conținutul colecțiilor bibliotecii cu mult înainte de a trece pragul acestor instituții. Funcția bibliotecii, ca instituție a societății, este dezvoltarea și îmbogățirea vieții umane în întreaga comunitate, aducând oamenilor cărțile care le sunt destinate [5].

Statul garantează oricărui utilizator dreptul la informație prin oferirea acce-

sului la toate genurile și tipurile de documente intrate în biblioteci, precum și la rețelele informaționale locale, naționale și internaționale, conform convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte. Biblioteca asigură dreptul utilizatorului la confidențialitate asupra informației solicitate prin utilizarea serviciilor de bibliotecă și a datelor cu caracter personal ale utilizatorului aflate în posesia bibliotecii. Accesul utilizatorului la serviciile și colecțiile de bibliotecă se face în conformitate cu regulamentul de organizare și funcționare a acesteia, elaborat în corespundere cu prevederile legale referitoare la drepturile și libertățile fundamentale ale omului, la protecția patrimoniului cultural național mobil, la dreptul de autor și drepturile conexe. Biblioteca asigură accesul fizic persoanelor cu dizabilități și organizează servicii speciale pentru incluziunea socială a acestora [7, art.38].

Misiunea bibliotecilor este de a fi un partener serios al procesului educațional și de a pregăti elevii sau studenții pentru orientarea și utilizarea eficientă a oportunităților informaționale nu numai în perioada de studiu în instituțiile de învățământ, dar și pe parcursul întregii vieți. Prioritară devine, în acest sens, studierea aspectelor teoretico-practice ale culturii informației pentru a îmbunătăți și a extinde deprinderile de utilizare a informațiilor. Accentul prioritar este de a învăța utilizatorul nu doar să cunoască aceste oportunități, dar și să le utilizeze eficient [6, pp. 32-33].

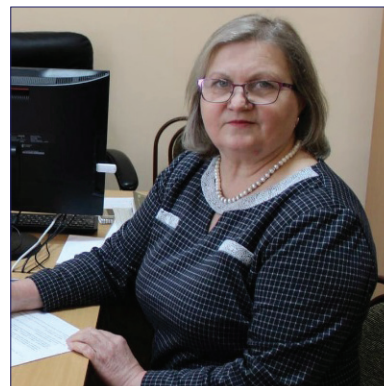
Educația nu este altceva decât un proces social prin care moștenirea științifică, literară, artistică și morală este transmisă prin generații, fiind fundamentul progresului uman. Funcțiile bibliotecilor sunt determinate de nevoile comunității umane pe care acestea le deservesc. Una din funcțiile-cheie ale bibliotecilor este cea educațională. Deși bibliotecile sunt frecventate din motive utilitare, totuși ele îndeplinesc și funcția estetică. Bibliotecile, datorită funcției lor de conservare a cunoștințelor științifice, au sprijinit întotdeauna procesul de cercetare, oferind informații.

Bibliografie:

1. ANTOCI, Diana. Sistemul de valori al personalității prin prisma constructivismului în educație. In: Orientări axiologice ale constructivismului în educația modernă. Materiale ale conferinței, 31 ianuarie – 1 februarie 2020, Chișinău. Chișinău, 2020, pp. 251-254.
2. BIBLIOTECA Națională a României. [on-line] [citată la 11.03.2022]. Disponibil: <https://www.bibnat.ro/Profesie-s96-ro.htm>
3. CODUL cu privire la știință și inovare. Nr. 259-XV din 15. 07. 2004. [citată 27.10.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=110232&lang=ro#
4. CODUL educației. Nr. 152 din 17. 07. 2014. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2014, nr. 319-324, art. 634, pp. 24-25.
5. FAIRCHILD, Salome Cutker. Libraries, a public benefaction. In: Chalmers Hadley. Why do we need a public library? Material for a library campaign. Chicago: American Library Association Publishing Board, 1910, p. 10.
6. GORE, Lilia. Cultura informației a utilizatorilor bibliotecilor de colegiu și școlilor profesionale din Chișinău. In: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2015. Vol. 2, pp. 32-35.
7. LEGEA cu privire la biblioteci. Nr. 160 din 20. 07. 2017. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 301-316, pp. 5-6.
8. LEGEA privind accesul la informație. Nr. 982-XIV din 11. 05. 2000. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2000, nr. 88-90, pp. 21-25.
9. NICORICI, Maria. Motivația în procesul educațional [on-line] [citată la 11.03. 2022]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/1796/1/motivatia_invatarii_Nicorici.pdf.
10. OSOIANU, Vera. Aspectul diacronic și tipologia serviciilor prestate de biblioteci în anii reformei bibliotecare și ai tranziției. In: Magazin bibliologic. 2011, nr. 1/2, pp. 53-60. ISSN 1857-1476.
11. PATRAȘCU, Dumitru, Patrașcu Ludmila, Mocrac, Anatol. Metodologia cercetării și creativității psihopedagogice. Chișinău: Știința, 2003. 252 p.
12. REGNEALĂ, Mircea. Studii de biblioteconomie. Constanța: Ex Ponto, 2001. 388 p.
13. SILISTRARU, Nicolae. Vademecum în pedagogie (Pedagogia în tabele și scheme). Chișinău: USM, 2004. 167 p.
14. ИСКРИН С. А. Моделирование ситуаций общения в процессе обучения иностранному языку. In: Иностранные языки в школе. 2004, № 2, с. 95-100.

PROIECTUL „FĂLEȘTI: MEMORIE ȘI CUNOAȘTERE LOCALĂ” – REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

Elena NEGOIȚĂ,
Biblioteca Publică Raională
„Mihai Eminescu”, Fălești

Rezumat: *Articolul reflectă direcțiile principale de activitate și obiectivele bibliotecilor publice în domeniul studierii istoriei locale, precum și realizările și preocupările de perspectivă ale Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Fălești, în implementarea Proiectului raional de colectare, sistematizare, digitizare și valorificare a informației despre istoria raionului – „Fălești: Memorie și cunoaștere locală”.*

Cuvinte-cheie: *istorie locală, arhivă, muzeu, parteneriat, comunitate.*

Abstract: *The article reflects the main directions of activity and the objectives of public libraries in the field of studying local history, as well as the achievements and perspective concerns of the District Public Library "Mihai Eminescu", Fălești, in the implementation of the District Project for the collection, systematization, digitization and valorization of information about the history of the district - "Fălești: Memory and local knowledge".*

Keywords: *local history, archives, museums, partnership, community.*

„O națiune se formează în jurul unei memorii comune, iar această memorie se întreține, se cultivă, se înnoiește mereu”
(Alexandru Zub)

„Nu vă uitați neamul, nici trecutul lui, studiați viața bunicilor și a străbunicilor, insistați în păstrarea memoriei lor (...). Străduiți-vă să înregistrați tot ce ține de trecutul neamului nostru, al familiei și al casei, de locuri, lucruri și cărți. Aveți grijă să păstrați portretele, autografele, răvașele, lucrările tipărite dar și în manuscris ale tuturor celor, care au contactat cu familia, neamul, cunoscuții, rudele, prietenii voștri. Întreaga istorie a neamului să fie păstrată în casa voastră și tot ce vă înconjoară să fie îmbibat de amintiri, astfel încât nimic să nu pară mort, materializat, fără suflet”.
(Pavel Florenski)

Una din responsabilitățile bibliotecilor publice este de a colecta, conserva și valorifica documentele și informațiile ce vizează memoria colectivă a comunității, indiferent de suport (hârtie, audio, video, digital, etc.): cărți, manuscrise, documente de arhivă, periodice și seriale, filme, fotografii,

cărți poștale, fișe biografice, referitoare la localitate. Aceste responsabilități sunt stipulate și în documentele internaționale, precum IFLA și UNESCO: „Biblioteca publică trebuie să constituie în comunitatea locală instituția-cheie, preocupată de colectarea, conservarea și promovarea cultu-

rii locale în toată diversitatea ei. Acest lucru poate fi realizat printr-o multitudine de mijloace, cum ar fi întreținerea colecției de istorie locală, organizarea de expoziții, recitaluri, publicarea materialelor de interes local și elaborarea programelor interactive pe teme de interes local”.

Sintagma de „istorie locală”, atât de populară începând cu anul 1992, a suferit schimbări, în dependență de perioade, fiindu-i atribuite diverse calificative. Indiferent de perioadă și denumire, importanța acestei activități pentru biblioteci nu s-a diminuat. Bibliotecarului îi revine în acest sens un rol important în preocupările privind istoria și cunoașterea locală, devenită deja tradiție în multe din bibliotecile lumii.

Un compartiment de istorie locală ar trebui să urmărească informarea și sensibilizarea publicului față de memoria comunitară. Acesta ar putea fi conceput ca un compartiment cu atribuții cultural-educative, de documentare-cercetare și de comunicare a colecțiilor.

Direcțiile principale de activitate în domeniul istoriei locale a bibliotecilor publice sunt axate pe: valorificarea colecției de istorie locală a bibliotecii prin intermediul activităților de bibliotecă: informaționale, expoziționale, culturale etc.; colectarea din comunitate, arhive, muzee, biblioteci, alte instituții, a documentelor, referințelor, imaginilor referitoare la localitate; sistematizarea informației colectate și stocarea ei în portofolii, dosare, mape tradiționale; digitizarea colecțiilor (transpunerea colecțiilor în format digital); accesibilitatea online la colecțiile din domeniul istoriei locale; promovarea istoriei locale în sursele tradiționale și online; elaborarea și publicarea documentelor de interes local; încurajarea voluntariatului. Implicarea membrilor comunității în crearea memoriei locale; implementarea de servicii noi în domeniu; dezvoltarea parteneriatelor între biblioteci, muzee, arhive, instituții de cultură, alte instituții; încurajarea donațiilor.

Pentru realizarea obiectivelor în domeniul cercetării și promovării istoriei locale, bibliotecile au nevoie de mai multe componente:

- *colecții de documente cu caracter lo-*

cal: cărți, care constituie elementul de bază al colecției, ediții periodice, seriale, hărți, materiale ilustrative, materiale audiovizuale, materiale promoționale (afișe, pliante, programe ale activităților, cărți poștale, semne de carte etc.), publicații ale autorilor autohtoni, publicații ale autorilor străini despre localitatea respectivă, înregistrările interviurilor de la localnici, exponate, fotografii, mape tematice în format tradițional și electronic;

- *colecții de referințe*: dicționare, enciclopedii etc.; fișierul publicațiilor de istorie locală, care include: cărți, articole din culegeri, articole din presa republicană și raională; lucrări bibliografice (bibliografii tematice, biobibliografii, buletine informative, ghiduri); arhiva referințelor în domeniul istoriei locale (evenimente istorice, probleme ecologice, datini și obiceiuri, costume naționale, turism etc.);

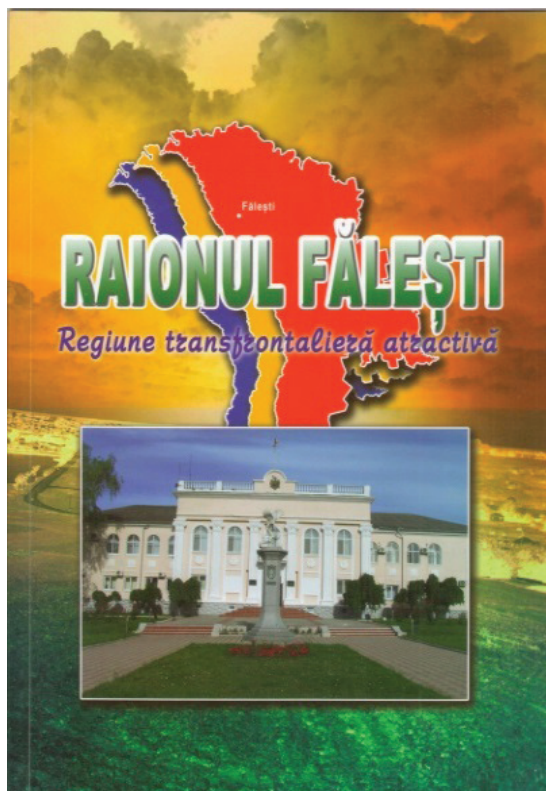
- *activități de studiere, valorificare și promovare a istoriei locale*: colectarea datelor despre localitate din diverse surse: cărți, ediții periodice, documente din arhivă, muzeu, lucrări de referințe, indici bibliografici, biografii ale personalităților băștinașe; selectarea datelor despre localitate din diverse domenii: folclor, poezii, cântece, literatură artistică; crearea fișierelor factologice proprii; înregistrarea relatărilor localnicilor, expresiilor, proverbelor, zicalelor (istorie orală); înregistrarea datelor remarcabile și a evenimentelor din viața localității; colectarea exponatelor și crearea unui muzeu al localității; colectarea fotografiilor, scrisorilor, documentelor, desenelor, cărților poștale, hărților; identificarea și înregistrarea talentelor locale, colecționarilor; cercetarea arborelui genealogic a personalităților din comunitate, istoria familiilor; bibliografia locală, elaborarea lucrărilor bibliografice; servirea utilizatorilor, asigurarea accesului acestora la colecții de publicații privind istoria locală și un aparat de referințe bine organizat;

- *efectuarea/integrarea bibliotecii de noi direcții de cercetare*: reconstituirea istoriei bibliotecilor; cercetarea istoriei localităților; conservarea, digitizarea materialelor locale (inclusiv a manuscriselor); studiul și constituirea arborelui genealogic

al personalităților notorii din comunitate; crearea fișierelor de conținut local în format electronic etc.

Experiențe locale

Marele istoric român Nicolae Iorga spunea: „Comunitatea locală care nu-și cunoaște istoria este ca și copilul care nu-și cunoaște părinții. Avem mereu nevoie să ne întoarcem înspre rădăcini, înspre origini ca să nu rătăcim drumul ce-l avem de parcurs”.

Bibliotecile publice din rețeaua raionului Fălești au avut și au permanent drept obiectiv prioritar promovarea personalităților din comunitate. Raionul Fălești a dat naștere multor personalități notorii cunoscute, precum Lazăr Dubinovski, Gheorghe Vrabie, Ala Menșicov, Iurie Negoită, Nicolae Ciubotaru, Mihai Corlăteanu, Pavel Balan, Leonid Moșanu, Nicolae Rusu, surorile Osoianu ș. a. Este de datoria bibliotecilor, în parteneriat cu instituțiile adiacente, să cerceteze, să colecteze, să stocheze, să digitizeze și să promoveze informația despre aceste personalități, pentru a-i face cunoscuți nu doar la nivel local, dar și internațional. Putem menționa aici biobibliografiile elaborate de bibliotecile din rețea, cum ar fi:

- „Ion Dumeniuc” (cunoscut filolog, lingvist, doctor în filologie, profesor universitar, om de stat, politician, originar din s. Socii Noi, comuna Albineț), elaborată de BPR „Mihai Eminescu”;

- „Lazăr Dubinovski” (sculptor, numele căruia îl poartă Muzeul de Istorie și Etnografie din orașul Fălești), elaborată de Biblioteca Publică Horești.

La nivel de manuscris este bibliografia „Activitatea Bibliotecii Publice Raionale «Mihai Eminescu» în sursele tradiționale și online” (2016-2021), fiind permanent actualizată cu surse noi. Fișierul analitic „Fălești” și mapa tematică „Fălești – file de istorie” sunt de asemenea completate și actualizate.

Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” Fălești a contribuit cu informații, fotografii din activitatea bibliotecii, la elaborarea ghidurilor turistice în cadrul unor proiecte transfrontaliere Moldova – România, cum ar fi: „Raionul Fălești – regiune transfrontalieră atractivă” (2016), „Locuri cultural-turistice pe teritoriul raionului Fălești” (2008) și „Moștenite din străbuni” (2007).

Pornind de la ideea de îmbogățire a colecțiilor, precum și a colectării unor exponate pentru un eventual muzeu al satului, biblioteca publică Pîrlița a participat în 2013 la un concurs de granturi și a câștigat proiectul „Servicii noi în biblioteca publică tradițională”. În cadrul acestui proiect, împreună cu un grup de tineri entuziaști, elevi ai Liceului Teoretic „Dimitrie Cantemir” din localitate, în colaborare cu Întreprinderea Individuală „Nicolae Țurcanu”, administrația publică locală, instituțiile educaționale și de cultură din comunitate au creat o videotecă-muzeu, ce conține 10 filmulețe, în care se relatează despre istoria satului și a instituțiilor din localitate, despre tradițiile și obiceiurile rămase ca moștenire de la străbuni. Filmulețele înregistrate pe CD-uri se păstrează în bibliotecă și sunt propuse publicului, oaspeților ce vizitează satul. În 2014, grație și acestui proiect, a fost deschis Muzeul de Istorie și Etnografie al satului Pîrlița. Datorită colaborării fructuoase cu acest muzeu, care este cunoscut

în țară cu exponatele sale de unicat, cât și susținerii APL, a instituțiilor de cultură și învățământ, biblioteca publică Pîrlița implementează cu succes serviciul modern de bibliotecă „Memorie și cunoaștere locală”, proiect inițiat în 2016, în rezultatul unei vizite de studiu la Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj, România. În acest context, menționăm preocuparea intensă a acestei biblioteci, precum și a altor biblioteci din România pe care le-am vizitat – biblioteca comunală Jucu, biblioteca municipală Turda și filialele acestei biblioteci – pentru subiectul „Memoria Locală”. Filiala comunală Jucu ni s-a întipărit în memorie, fiind un exemplu demn de replicat și în bibliotecile noastre, atât prin Muzeul de Istorie Locală din incinta bibliotecii, gestionat de bibliotecară, printr-o bogată colecție de donații de cărți de la beneficiarii localității, sistematizată în ordine strict alfabetică a familiilor donatoare și amplasată într-o sală specială, cât și prin ansamblul popular „Jucul someșan”, la fel condus de bibliotecară.

Ținând cont de prioritatea anului 2022 – *Aprofundarea rolului bibliotecii de garant al memoriei locale* – bibliotecile promovează activ personalitățile băștinașe pe paginile instituționale de Facebook. În acest context putem menționa Biblioteca Publică Obreja Veche, care în acest an a postat informații ample despre personalitățile băștinașe, cum ar fi filologul, etnograful și cercetătorul științific Sergiu Moraru; scriitorul Leonid Certan – autorul a patru volume de culegeri de versuri despre plaiul natal, ce poartă genericul „La Obreja-ntr-o grădină”; interpreta de muzică populară Lilia Focșa ș. a.

Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” l-a promovat pe pagina de Facebook pe scriitorul băștinaș Nicolae Rusu, originar din satul Risipeni. Recent a avut loc o întâlnire a scriitorului cu cititorii făleşteni, în cadrul căreia a fost lansată în premieră cartea „Ramuri și rădăcini” – investigație genealogică a autorului despre neamul său (Rusu) alături de alte „ramuri” (Mosoreti, Tudorache, Coliban, Harțanu, Tîțu), a acestei imense arborescențe, la care autorul a muncit mai bine de 8 ani.

În ultimul timp a devenit „în vogă” în rândurile scriitorilor să scrie cărți despre

istoria localităților în care s-au născut. Fac acest lucru, ținând cont de doleanțele conșătenilor, ale bibliotecarului, care se implică în colectarea materialului (texte, interviuri, fotografii, memorii etc). Un exemplu în acest sens, este cartea Margaretei Curtescu „Satul Hîncești/Niorcani: file de monografie” – un impunător volum de 380 de pagini, editat în anul 2021, cu un bogat material ilustrativ, despre istoria unui sat pitoresc din lunca Prutului, la elaborarea căruia au contribuit, inclusiv și financiar, mulți săteni.

Istoria satelor este reconstituită și de către istorici, doctori în istorie. Îl putem menționa aici și pe Veaceslav Stăvilă, specializat în cercetări privind istoria familiilor cu strămoși din România și Republica Moldova, care a scris monografia satului Bocșa, fiind îndemnat de renumitul doctor implantolog Ion Gh. Caracaș, originar din acest sat, cu susținerea informațională a locuitorilor satului și, desigur, în baza cercetărilor efectuate de autor în Arhiva Națională a Republicii Moldova.

O atenție deosebită acordăm promovării personalităților în devenire. Un eveniment de anvergură a fost și întâlnirea cu tânăra scriitoare Marinela Lungu, originară din or. Făleşti – protagonistă campaniei raionale „Făleştenii citesc o carte”, ediția a II-a, 2022, spre lectură fiind propus al treilea roman al autoarei – „Rochie de zăpadă”. Romanul de

debut „Singulară cu mine” s-a clasat în „Topul celor mai citite 10 cărți editate în anul 2016” și a fost distins cu premiul Secției Naționale IBBY la Salonul Internațional de Carte, ediția a XXI-a. A urmat romanul „Să nu mă lași” editat la editura „Prut Internațional”, cu sprijinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, care se distinge cu premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XXIII-a, apoi se clasează în „Topul celor mai citite cărți editate în anul 2018”, realizat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Cărți despre istoria localităților făleștene au scris și cetățenii raionului Fălești:

✓ Iurii Carlicovschi, un evreu născut în 1927 în orașul Fălești, jurnalist, repatriat în orașul

Lod, Israel, din anul 1992, editează la Tel-Aviv, în 1999 cartea „Камушек на памятник”, unde descrie cu lux de amănunte viața „unui locușor basarabean” – orașul Fălești. Cartea a ajuns la bibliotecă prin intermediul unui prieten al autorului și este solicitată de către publicul făleștean.

✓ Vasile Rotaru, locuitor al satului Izvoare, care a ocupat pe parcursul vieții mai multe posturi de conducere, iar în ultimii 10 ani este staroste a bisericii „Acoperemântul Maicii Domnului” din localitate din satul natal, editează (din finanțele proprii și ale rudelor) cartea „Izvoare din izvoare” (400 de ani de la existența satului);

✓ Tamara Muruziuc scrie nuvela biografică „Amintiri din trecut”, în care descrie istoria neamului său, o investigație genealogică reconstituită, inclusiv cu ajutorul rudelor.

Proiectul „Fălești: Memorie și cunoaștere locală” reprezintă prima inițiativă de acest fel la nivel raional și a luat naștere din dorința și necesitatea de a valorifica colecțiile tradiționale de documente privind istoria și cunoașterea locală, pentru evitarea degradării/dispariției lor odată cu suportul fizic; de a crea această posibilitate și pentru parteneri – biblioteci din rețea sau alți tezaurizatori de astfel de documente (arhive, muzee etc.) de a fi parte a Proiectului.

Caracteristici de bază ale proiectului

Proiectul reflectă activitatea bibliotecilor publice din raionul Fălești în domeniul memoriei și cunoașterii locale, exigență la nivel național pentru toate bibliotecile publice, exprimată de IFLA, UNESCO și Legea cu privire la biblioteci nr.160 din 20.07.2017, care vizează creșterea preocupării pentru valorificarea, conservarea și promovarea patrimoniului cultural și asigurarea accesului la informațiile care privesc comunitatea. Colecțiile de istorie locală, găzduite de bibliotecile publice, sunt instrumente capabile să reflecte comunitatea în toată diversitatea ei, să contribuie la educarea societății prin încurajarea participării active a cetățenilor în vederea salvagărdării și promovării identității comunitare.

Scopul Proiectului este de a fortifica rolul bibliotecilor publice ca centru de informare al comunității și de depozitare a memoriei locale. Astfel, bibliotecile publice au obligația de a dezvolta colecțiile de istorie locală, indiferent de suport (hârtie, audio, video, digital, etc.): cărți, periodice și seriile, manuscrise, documente de arhivă, filme, fotografii, cărți poștale, fișe biografice, bibliografii referitoare la localitate etc.

Obiectivele Proiectului sunt axate pe:

- încurajarea ideii de comunitate locală, dezvoltarea sentimentului de apartenență comunitară prin participarea la o acțiune comunitară comună;
- educarea tinerilor în spiritul respectului față de trecutul și prezentul comunității, față de valorile și tradițiile locale;
- dezvoltarea activității în domeniu la nivelul bibliotecilor publice din raion;
- cercetare și documentare în arhive, muzee, biblioteci, identificarea de noi informații, referințe, imagini etc.;
- colectarea și achiziționarea documentelor referitoare la trecutul și prezentul comunității;
- organizarea, structurarea informațiilor privind istoria instituțiilor, a familiilor, edificiilor, minorităților, mediului, etc. din localitate;
- promovarea moștenirii culturale a localității prin mijloace tradiționale și moderne;

- digitizarea colecțiilor (transpunerea colecțiilor existente pe suport tradițional în format digital);

- accesibilitatea online la colecțiile despre istoria locală;

- prezervarea și conservarea documentelor electronice și a colecțiilor pentru a asigura generațiilor viitoare accesul la informație;

- creșterea implicării cetățenilor în crearea memoriei comunitare a resurselor digitale accesibile pentru toți prin formarea de voluntari care să colecteze documente privind istoria locală;

- încurajarea donațiilor în domeniu;

- promovarea cooperării între biblioteci, muzee, arhive și alte instituții.

Proiectul se desfășoară pe tot parcursul anului 2022 (cu continuitate ulterioară) și se adresează tuturor persoanelor interesate de istoria ținutului Fălești. Etapele de organizare a Proiectului au fost diferențiate după cum urmează: etapa locală (mai-octombrie 2022), etapa raională (noiembrie-decembrie 2022).

Etapa locală a inclus acțiuni de felul:

- informarea APL despre intenția lansării Proiectului. Activități de *advocacy* în scopul achiziționării documentelor referitoare la trecutul și prezentul comunității. Sensibilizarea comunității în scopul implicării active în implementarea Proiectului prin: produse promoționale (afișe, pliante, semne de carte, anunțuri, plasate pe panourile de informații și distribuite în comunitate), emisiuni radio/TV, bloguri/pagini web, rețele de socializare, etc.;

- elaborarea unui plan/concept de implementare a Proiectului (echipă de Proiect, activități, voluntari, deviz de cheltuieli, în caz de necesitate) etc.;

- desfășurarea Proiectului prin: colectarea materialelor (audio/video, documente, text pe suport de hârtie, imagini, fotografii, etc.) despre trecutul și prezentul comunității (personalități, familii/dinastii, eroi, monumente ale naturii și arhitecturale, instituții, edificii, biserici/schituri, minorități naționale, evenimente etc.) de la locuitorii satului, muzee, alte biblioteci,

instituții, arhive etc.; stocarea materialelor colectate într-un dosar ordonat/sistemizat la discreția bibliotecarului; elaborarea/actualizarea unor liste bibliografice, biobibliografii ale personalităților comunității, bibliografii tematice; digitizarea materialelor colectate și plasarea lor pe site-ul comun „Fălești: Memorie și cunoaștere locală”, gestionat/actualizat de Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” orașul Fălești;

- integrarea, diversificarea, organizarea activităților – discuții și prezentări de carte a scriitorilor băștinași,

- întâlniri ale tinerilor cu martori ai deportărilor, foametei, participanți ai conflictelor armate, mese rotunde, întâlniri cu personalități notorii din localitate (scriitori, actori, regizori, interpreți, medici, ingineri, profesori, bibliografi, alte profesii).

Organizarea *etapei raionale* este responsabilitatea Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Fălești, prin monitorizarea și evaluarea cantitativă și calitativă a implementării Proiectului. Gestionarea/actualizarea permanentă a site-ului „Fălești: Memorie și cunoaștere locală”; organizarea unei conferințe științifice finale (la 15 noiembrie 2022) cu participarea bibliotecarilor (cei activ implicați în Proiect – cu comunicări, istorii de succes), a membrilor comunității/cititorilor activi, care și-au adus aportul la realizarea proiectului (prin donații, materiale, acordare de interviuri, participare activă la activități culturale, voluntariat etc.), partenerilor, personalităților notorii din localități; acordarea premiilor bibliotecarilor activi, diplomelor și mesajelor de grațitudine cititorilor, personalităților, partenerilor etc.; promovarea Proiectului în sursele media locale: ziarul „Patria mea”, postul de radio „EcoFM”, revista „Realități culturale”, reviste de specialitate, televiziune, bloguri, pagini web, rețele de socializare, Youtube etc.

Proiectul „Fălești: Memorie și cunoaștere locală” este susținut, inclusiv și financiar, de către Direcția Generală Educație și Cultură Fălești.

Bibliografie:

1. ANDRIEȘ, Alla. Istorie locală: termeni și concepte [online]. [citat 10. 05. 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/cdbclub/istoria-local>
2. BIBLIOTECA publică și istoria locală [online]. [citat 15. 05. 2022]. Disponibil: <https://dokumen.tips/education/biblioteca-publica-i-istoria-locala-ghid.html>
3. COSMA, Ghizela. Istoria locală la biblioteca județeană „Octavian Goga” Cluj, consideratii privind funcțiile și activitățile compartimentului de istorie locală [on-line]. [citat 17. 05. 2022]. Disponibil: https://www.bjc.ro/new/files/revista-lectura/istoria_locala.pdf
4. MANIFESTUL UNESCO pentru bibliotecile publice [online]. [citat 15. 05. 2022]. Disponibil: http://bnrm.md/files/accesDedicat/Manifestul_UNESCO_pentru_bibliotecile_publice.pdf
5. RĂU, Alexe. Cunoașterea locală și bibliotecile [online]. [citat 15. 05. 2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/45_47_Cunoasterea%20locala%20si%20bibliotecile.pdf
6. TUTUN, Irina. Istorie și memorie locală în activitatea bibliotecii: tendințe autohtone și străine [online]. [citat 11. 05. 2022]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/istorie-i-memorie-local-n-activitatea-bibliotecii-tendine-autohtone-i-strine>

ACTIVITĂȚILE CU CARACTER CULTURAL-EDUCATIV PENTRU COPII ÎN BIBLIOTECA PUBLICĂ

Ana BOTEZAT,
Biblioteca Municipală
„Eugeniu Coșeriu”, Bălți

Rezumat: În conformitate cu „Linii directive IFLA/UNESCO pentru dezvoltare”, un rol important al bibliotecii publice constă în accentuarea dezvoltării culturale și artistice a comunității. Fiind un serviciu local, biblioteca publică trebuie să reflecte varietatea culturilor reprezentate în comunitate. Autorul relevă câteva tipuri de activități culturale pentru copii, axându-se pe experiența bibliotecii pe care o reprezintă.

Cuvinte-cheie: centru de cultură, activități culturale, servirea copiilor.

Abstract: According to the "IFLA/UNESCO Development Guidelines", an important role of the public library is to enhance the cultural and artistic development of the community. As a local service, the public library must reflect the variety of cultures represented in the community. The author reveals a multitude of types of cultural activities for children, focusing on the library experience it represents.

Keywords: culture center, cultural activities, serving children.

Valoarea bibliotecii publice este evaluată prin prisma serviciilor pe care le oferă comunității. Serviciile culturale constituie o categorie distinctă de servicii într-o bibliotecă publică. Conform unor studii de referință în domeniu:

- „Serviciul reprezintă orice activitate care oferă beneficii fără să presupună în mod obligatoriu un schimb de bunuri tangibile” (K.J. Blois);

- „Un serviciu este o activitate sau un grup de activități mai mult sau mai puțin tangibile, care au, de obicei, loc în momentul interacțiunii dintre consumator și prestator” (Ch. Gronroos) [3, p. 33]

Cercetătorii în domeniul marketingului cultural definesc serviciile culturale: ca „activități prestate în beneficiul consumatorilor de cultură, cu sau fără participarea lor directă, cu scopul de a le împlini anu-

mite nevoi și a le produce satisfacțiile așteptate de ei” ori ca serviciu care constă în realizarea unor manifestări la care participă, în funcție de preferințe, gusturi un anumit public în calitate de consumator [3, p. 34].

Un domeniu important al bibliotecii sunt activitățile cu caracter cultural-educativ. Activitățile culturale se proiectează în timp, la început de an calendaristic. Planificarea corectă este una din premisele eficienței domeniului cultural al bibliotecii. Un plan bine organizat trasează atât perspectiva generală, cât și căile concrete de realizare a diferitor activități culturale-educative. Procesul de planificare trebuie să prevadă diverse situații și impactul lor asupra participanților, trebuie să îmbine o acțiune concretă cu alternative, deoarece numai în acest fel procesul de planificare va fi creator. Planificarea trebuie să aibă obiective bine

conturate, care asigură succesul activității culturale. Planul activităților culturale este alcătuit din trei compartimente: activitatea/forma/denumirea; termenul/data desfășurării; locul desfășurării/responsabil [5, p. 11]. Drept surse de informații servesc bibliografiile, calendarele, datele legate de viața și activitatea scriitorilor, oamenilor iluștri, evenimentele istorice, jubileele etc. Planul trebuie să corespundă anumitor cerințe: să asigure legătura cu viața și cu realitatea, să aibă un caracter variat și dezvoltat, să prevadă caracterul rațional al formelor de lucru, să abordeze caracterul concret al subiectelor, volumul rațional și repartizarea chibzuită a activităților, să prevadă cooperarea cu școala, familia, mass-media [5, p. 11].

Formele de organizare sunt și ele variate, dar din toată aceasta varietate se pot distinge trei forme de bază: cu caracter de masă, acțiuni în cenacluri/cluburi, acțiuni de caracter individual [5, p. 11]. În cele ce urmează ne vom referi la specificul și metodologia activităților cu caracter de masă. În activitățile de acest tip este antrenat un număr mare de copii. De obicei, ei manifestă mult interes și participă cu entuziasm la manifestările culturale. Pentru participanții aceste activități constituie un mijloc important de lărgire a orizontului intelectual și cultural, de dezvoltare a imaginației, creativității, comunicării etc. Aceste activități pot avea diverse forme. Voi specifica doar câteva din ele, cât și modul lor de organizare.

Matineul este o activitate ce prezintă manifestări colective în realizarea unor obiective ce țin de creația literar-folclorică sau de o anumită tematică. În funcție de conținut și de obiective acestea pot fi consacrate creației unui scriitor sau creației populare orale, reflectând multiaspectual anumite teme [5, p. 15]. Ambele tipuri de matinee includ diferite specii literare: poezii, povestiri, snoave, ghicitori, proverbe etc. În timpul matineului participanții declamă poezii, cântă, dansează, joacă roluri din spectacole, realizează desene etc. În felul acesta se stabilesc legături între literatură, muzică, dans, pictură. Modul de organizare și desfășurare a matineelor permite utilizarea diferitor materiale: cărți, portrete, obiecte, desene animate, imprimări au-

dio și video, cât și cele mai variate elemente de surpriză, jocuri, concursuri, înscenări, recitaluri, cântece, dansuri. Un rol deosebit îl au activitățile teatralizate. Textele literare ce urmează a fi puse în scenă sunt selectate și regizate de către bibliotecar. La elaborarea scenariului se va ține seama de alegerea actorilor, a costumației și a decorului. Copiii vor fi antrenați în discuții despre roluri și decor teatral. Aceasta le va spori încrederea în forțele proprii, le va mări siguranța în acțiune. La confecționarea costumelor și a decorului pot fi implicați și părinții. În cadrul proiectului matineului se stabilesc obiectivele generale, se includ materialele pentru dotare și se descrie pe scurt algoritmul pregătirii pentru matineu. Urmează scenariul desfășurat, cu nume concrete de copii și textele ce vor fi utilizate. În mod obligatoriu, este inclus algoritmul condițiilor și al însărcinărilor pe care trebuie să le realizeze copiii pe parcursul matineului.

Medalionul literar este o formă de activitate instructivă, educativă și atractivă. Tematica și programul variază după scop, obiective etc. De obicei, presupune prezentarea unui autor și a operei sale și se organizează către anumite aniversări, jubilee etc. Alteori este generat de o întâlnire cu scriitorii sau cu eroi ai operelor literare citite. Medalionul literar se desfășoară în prezența unui anumit public, care stimulează interesul participanților, mărește exigența și simțul de răspundere al organizatorilor. De aceea se pregătește minuțios din timp și în toate componentele sale: program, mobilizare, realizare etc.

Organizarea medalionului literar presupune două etape: pregătirea și promovarea informației către categoriile interesate, organizarea și desfășurarea [5, p. 18]. Prima etapă include: identificarea echipei de participanți și atribuirea sarcinilor; pregătirea panoului/standului cu date importante din viața scriitorului; organizarea expoziției de cărți, periodice, albume, fotografii, reproduceri etc., referitoare la viața scriitorului și opera lui; promovarea anticipată a activității printr-un aviz cu text atractiv, în care se anunță tema, data și locul desfășurării (publicat atât pe panou, cât și rețele sociale) [5, p. 19].

Componentele organizaționale ale desfășurării medalionului sunt: inaugurarea activității (cuvânt de deschidere, despre participanți și organizatori, parteneri); prezentarea temei abordate; program artistic corespunzător temei și scopului [5, p. 19]. În timpul activității copiii participă prin lecturi, povestiri, recitări, dramatizări, cântece etc. Pentru medalionul literar vor fi selectați autori care, prin tematica, mesajul și specificul stilistic al operei lor, se adresează capacității de receptare a copiilor și au valențe educative și formative.

Ora poveștilor este un program, care ajută bibliotecarii să-i familiarizeze pe copii cu cartea, să le dezvolte imaginația, deprinderea de a lucra de sine stătător. Acest program conține elemente de măiestrie și artă teatrală, creație artistică, activitate literară, stimulează participarea copiilor de diferite vârste. Scopurile programului țin de familiarizarea tinerilor utilizatori cu creația populară și activitatea scriitorilor pentru copii; dezvoltarea atenției, stimularea imaginației creative, a memoriei, lărgirea orizontului de cunoștințe, a vocabularului, însușirea artei discuției, apărarea propriului punct de vedere; educarea dragostei față de aproape, de natură, a simțului echității, a frumosului prin intermediul cuvântului artistic, a capacității de participare și empatie [6, p. 1].

Organizarea „Orei poveștilor” începe cu selectarea temei, care este determinată de cerințele vitale: date remarcabile, sărbători, tradiții etc., după care urmează selectarea literaturii: culegeri de povești și povestiri, lucrări aparte etc. Important este să se ia în considerare categoriile de vârstă, or fiecare vârstă are nevoie de „povestea sa”. Pentru atingerea scopurilor propuse se utilizează metoda citirii cu voce tare, care tinde să dezvolte la copii perceperea literaturii artistice, deprinderea de a asculta și a înțelege cuvântul artistic. Metoda citirii cu voce tare include citirea expresivă a lucrării artistice de către bibliotecar sau un declamator, punerea în scenă a poveștii, comentarea celor întâmplate prin modalitatea „întrebare – răspuns”, introducerea elementului distractiv, dezbateră pe marginea înscenării în scopul aflării impresiei produse la copii și

a cultivării respectului față de frumos [6, p. 2]. „Ora poveștilor” este un program flexibil, care permite mai multe interpretări ale unei și aceleiași povești – de la simplu la complicat. În caz dacă în timpul prezentării se folosește scena teatrală, este binevenit ajutorul actorilor amatori, a muzicanților, cântăreților. Iar în cazul demonstrării poveștii în sală sau clasă, se utilizează centrul muzical sau computerul și este suficientă prezența doar a povestitorului. În această situație crește responsabilitatea lui. Fiind față în față cu auditoriul, el, citind povestea, ține în atenția sa publicul, totodată orientând spre formularea întrebărilor, comentariilor etc. Analiza conținutului poveștii include: expunerea succintă a lucrării, conversația pe marginea poveștii în timpul căreia bibliotecarul află ce sentimente le trezește copiilor, cum au înțeles ei tema poveștii, care este atitudinea lor față de personajele principale, de ce această istorie merită să fie citită [6, p. 3].

E bine ca printr-un enunț să se prezinte ideea principală a poveștii. De exemplu, povestea „Capra cu trei iezi” este o istorie despre ieduții care au suferit pentru că nu au fost ascultători. Aspectele implicării copiilor în acest program sunt foarte variate. Ei, împreună cu povestitorul, iau parte activă la citirea poveștii, la dezvoltarea subiectului, la repartizarea rolurilor etc. Un alt aspect este „desenul verbal” – „Ce episod al poveștii ai vrea să ilustrezi? În ce culori? De ce?”. Binevenit este și coloratul planșelor cu personaje din carte, care le dezvoltă copiilor imaginația și creativitatea. „Ora poveștilor” este un program complex de lucru, în care fiecare joc „de-a povestea” este altul. Fiecare grup nou de copii reacționează absolut diferit la aceeași poveste și, deci, fiecare „Oră a poveștilor” va fi unică în felul său.

Șezătoarea este una din activitățile distractive mult îndrăgite de copii, adevărată serbare în miniatură, care poate fi organizată fără un efort deosebit, de multe ori chiar fără o pregătire prealabilă, dar cu importante resurse educative [5, p. 16]. Șezătorile sunt reuniuni cu caracter cultural-educativ, care se pot desfășura cu copii dintr-o singură clasă, cu copii din clase paralele, cu copii și adulți. Ei participă cu cântece, poezii,

snoave, ghicitori, dansuri etc. Șezătoarea este cu atât mai reușită cu cât fiecare contribuie mai activ la desfășurarea programului. În funcție de scopul și de modul de organizare se conturează două tipuri de șezători:

- șezători curente – de cele mai multe ori organizate fără repetiții, având un caracter spontan. Participanții își aleg singuri ceea ce doresc să facă: să recite, să cânte, să povestească etc. Programul acestora se constituie pe loc;

- șezători de caracter festiv – ele se organizează cu prilejul unor evenimente sau pe o temă anumită [5, p. 17].

Principalele aspecte de organizare a unei șezători sunt:

- Alegerea programului, stabilirea succesiunii de desfășurare, alegerea copiilor care vor susține programul. Se va ține cont de caracterul șezătorii (dacă sunt șezători curente, programul se realizează în funcție de preferințele copiilor; dacă șezătorile au caracter festiv, programul se va alcătui în baza unui criteriu tematic);

- Cerințele de alcătuire a programului (programul va include un material variat și util; de obicei, nu se organizează repetiții speciale pentru a nu obosi participanții; excepție fac șezătorile festive unde se pot organiza repetiții cu grupuri restrânse de copii);

- Asigurarea condițiilor corespunzătoare desfășurării șezătorilor (pregătirea materialului necesar și amenajarea sălii; șezătoarea poate fi organizată în orice sală cu/sau fără amenajări deosebite sau costume, cum ar fi în cazul unei serbări);

- Alternarea numerelor din program (în scopul menținerii interesului participanților și a atmosferei adecvate întregii activități; intercalarea/rânduirea rațională a poeziilor, cântecelor, ghicitorilor, dansurilor, scenetelor etc.; îmbinarea numerelor individuale cu cele interpretate de grupuri mici sau de către toți participanții; programul poate fi prezentat de către organizator, de către un copil ales din timp, de fiecare copil care își prezintă numărul sau fără prezentare [5, p. 18].

Principalele preocupări ale organizatorului în timpul desfășurării unei șezători sunt: animarea copiilor, menținerea atmosferei de

destindere, realizarea obiectivelor propuse; regia șezătorii ține de competența organizatorului, iar participarea acestuia poate fi directă sau indirectă, el poate prezenta un număr-surpriză, de obicei, la încheierea șezătorii. Valoarea șezătorii depinde de conținutul educativ, materialul utilizat, calitatea artistică a materialului prezentat, organizarea și antrenarea participanților [5, p. 18].

Trebuie să mai menționăm că valoarea formativ-educativă a șezătorilor se manifestă prin următoarele: cele dedicate unor evenimente din viața poporului pot trezi sentimente patriotice profunde; cele dedicate unui anotimp constituie un prilej de evocare a frumuseții naturii; șezătorile dau posibilitatea verificării și consolidării materialului însușit; îi obișnuiesc pe copii să apară în public recitând, cântând, dansând; consolidează relațiile de prietenie și ajutor reciproc între copii [5, p. 17].

Victorina. Denumirea acestei activități este de origine latină și înseamnă *biruință, victorie, triumf*. Victorina pentru copii este o competiție. Ea se constituie din întrebări bine formulate, concise și clare. Victorinile pot fi organizate ca activitate independentă în cadrul unor concursuri-victorină sau în cadrul altor activități. În funcție de conținut, victorinele sunt mixte sau tematice. Cele mixte cuprind întrebări referitoare la diverse aspecte din literatură, știință, muzică, etc. Victorinele tematice sunt consacrate vieții și activității literare, culturale, științifice a unei personalități. Pentru pregătirea victorinei se formează din timp un grup organizatoric din 4-5 copii, care stabilește obiectivele și tematica victorinei, alcătuiește întrebările și distribuie punctajul după gradul de complexitate al victorinei, pentru orice răspuns corect, identifică unul sau doi prezentatori care vor anunța întrebările, constituie juriul care va aprecia răspunsurile și va totaliza punctajul, asigură dotarea cu materiale necesare (cărți, ilustrate, fișe, hârtie, creioane etc.), anunță tematica, timpul și locul unde se va desfășura victorina [5, p. 15].

Pentru a dezvolta interesul copiilor, în aviz se indică subiectul și 2-3 întrebări. În unele cazuri poate fi indicată bibliografia. În timpul victorinei, juriul și prezentatorii

stau în fața sălii. Se anunță începerea victoriei, se dau îndrumările necesare și se prezintă membrii juriului. Prezenterii citesc pe rând întrebările, indicând, concomitent, timpul oferit pentru răspuns, care este reglementat în funcție de gradul de dificultate al întrebărilor. Juriul stabilește scara de evaluare. Se acordă maximul de puncte participantului care a dat primul un răspuns complet. Sunt notate cu puncte și răspunsurile parțiale. Câștigă persoana sau echipa care a acumulat punctajul maxim. Organizatorul are dreptul să intervină în cazul când membrii juriului apreciază subiectiv participanții. Pentru înviorarea victoriei se utilizează și alte probe cu elemente competitive. De exemplu ilustrarea cât mai rapidă și mai reușită a unui fragment dintr-un text literar, recunoașterea personajelor literare etc.

Recomandări în desfășurarea activităților culturale

Orice activitate culturală este un moment de destindere în viața copiilor prin caracterul lor distractiv, festiv, antrenant. Însă ea devine și o modalitate de evaluare a cunoștințelor dobândite prin lectură. De cei care organizează o activitate culturală depinde atât succesul ei la public, cât și realizarea unor obiective importante. O premisă de succes a desfășurării unei activități culturale o constituie următoarele oportunități:

- pregătirea unei activități culturale este un bun prilej de a pune în valoare imaginația și creativitatea fiecăruia participant. Pentru aceasta, tuturor celor ce urmează să ia parte la activitate, organizatorul le va propune să citească tot materialul aferent activității respective. Pe baza acestei lecturi, fiecare poate veni cu propuneri privind alegerea scenetei, repartizarea rolurilor, alegerea declamatorilor, realizarea decorurilor, a costumelor etc.;

- decorurile și costumele se vor realiza după posibilități. Pentru decoruri se pot folosi planșe mari din carton, pe care se vor desena peisajele adecvate, ce se vor amplasa pe fundalul scenei. Se poate renunța complet la decor, urmând ca „povestitorul” să descrie în cuvinte cadrul în care urmează să se desfășoare acțiunea. Costumele, de ase-

menea, se pot realiza cu cheltuieli minime, folosind articole de vestimentație deja existente, care, cu un mic efort de imaginație, se pot adapta la necesitățile serbării. Pentru confecționarea costumelor, se poate folosi hârtia creponată, ieftină și ușor de utilizat.

- rolurile într-o scenetă pot fi interpretate de copii de vârste diferite, iar unele roluri de bibliotecari, părinți.

- se poate renunța la unele personaje sau pasaje din scenete, dacă sceneta pare prea lungă;

- unele poezii pot fi recitate sau pot fi cântate pe melodii cunoscute. Poeziile mai lungi și acelea unde este prezent dialogul pot fi interpretate de doi sau mai mulți copii.

- selectarea poeziilor și a scenetelor ce urmează a fi prezentate la serbare se poate face fără a se ține cont de secțiunile surselor bibliografice, care au un rol orientativ. Organizatorii au deplina libertate de a decide în acest sens. Textele pot fi, de asemenea, adaptate în funcție de nivelul fiecărei grupe de copii;

- durata spectacolului pentru copii e de dorit să nu depășească 40-45 de minute pentru categoria de vârstă de la 5-10 ani, 1.00-1.20 ore pentru categoria de vârstă 11-15 ani [7, p.7].

Evident că prezentul articol nu reflectă toate activitățile destinate pentru dezvoltarea culturală a copiilor, organizate sub egida bibliotecilor. Acest subiect necesită intervenții și studii continue. Cert este faptul că în modul de organizare și stilul de desfășurare a activităților pentru copii se produc schimbări esențiale. Sugestiile de mai sus vor fi utile pentru toți acei care posedă creativitate, fantezie și marea dorință de a dărui copiilor minunata lume a sărbătorii, care le va stimula talentul și inteligența. Însă, introducând partea proprie de erudiție, de fantezie, de improvizație și ținând cont de potențialul intelectual, afectiv al grupului de participanți, de vârsta lor, de virtutea lor sufletească, veți organiza splendide activități cultural-educative, care pot fi și o formă de atragere a copiilor spre carte, lectură, bibliotecă.

Marele regizor rus K. Stanislavski afirma „că nu are importanță în care teatru și

care actori anume au participat la spectacol, principalul este rezultatul: cu ce dispoziție, cu ce gânduri a plecat publicul de la spectacol, ce influență va avea acesta asupra muncii, vieții lui de mai departe” [5, p. 7].

Iar o activitate culturală poate fi comparată cu un mic spectacol, bine regizat, având anumite obiective spre care trebuie să tindem, iar rezultatele să fie de o înaltă valoare cultural-educativă.

Bibliografie:

1. BERDIEV, Aurelia. Argument. In: M-a strigat copilăria... Chișinău: Reclama, 2007. 80 p. ISBN 978-9975-900-26-3.
2. BIBLIOTECILE publice și dezvoltarea culturală. In: Biblioteca publică. Linii directoare IFLA/UNESCO pentru dezvoltare. Chișinău: Epigraf, 2007, pp. 16-17. ISBN 978-9975-924-57-3.
3. BOTEZAT, Ana. Serviciile culturale – unul dintre elementele componente de promovare a bibliotecii. In: Biblio-info. Revistă de specialitate editată de Biblioteca Municipală „E.Coșeriu” Bălți. 2009, nr. 2, pp. 33-35. ISSN 1857-2790.
4. DICȚIONAR explicativ ilustrat al limbii române. Chișinău: Arc, Guvinas, 2007. 2280 p. ISBN 973-9243-29-0.
5. GRANACI, Lidia. Activități educative extracurriculare. In: Sărbători, obiceiuri, tradiții. Activități extracurriculare. Ghid pentru cadrele didactice. Chișinău: Epigraf, 2008, pp. 7-25. ISBN 978-9975-9535-3-5.
6. ORA poveștilor. Indicații metodice. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Chișinău, 2002. 4 p.
7. POENARU, Vasile. Prefață. In: Cartea serbărilor școlare: scenete și poezii pentru serbări la clasele 1-8. București: Editura Coresi, 2005, pp. 5-7. ISBN 973-608-731-X.
8. ȘĂINEANU, Lazăr. Dicționar universal al limbii române. Chișinău: Litera, 1998. 1362 p. ISBN 9975-74-082.0.

БИБЛИОТЕКА КАК ГАРАНТ МЕСТНОЙ ПАМЯТИ: ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ РАЙОННОЙ БИБЛИОТЕКИ ТАРАКЛИЯ

Надежда ТАНОВА,
директор Районной
публичной библиотеки
г. Тараклия

Rezumat: Autorul reflectă importanța organizării studierii istoriei locale, pentru a realiza rolul bibliotecilor de garant al memoriei locale. În acest context este prezentată activitatea de cercetare bibliografică locală, de studiere și promovare a tradițiilor locale, de organizare a activităților culturale de popularizare a patrimoniului istoric material și imaterial a Bibliotecii Publice Raionale Taraclia. Se accentuează necesitatea asigurării de către bibliotecă a accesului online la informații despre viața culturală din Taraclia.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Raională Taraclia, memorie locală, cercetare în bibliotecă.

Abstract: The author reflects the importance of organizing the study of local history, in order to realize the role of libraries as the guarantor of local memory. In this context, the activity of the Taraclia District Public Library for local bibliographic research, study and promotion of local traditions, organization of cultural activities to popularize tangible and intangible historical heritage is presented. The need for the library to provide online access to information about cultural life in Taraclia is emphasized.

Keywords: Taraclia district public library, local memory, library research.

Одним из профессиональных приоритетов для библиотек Республики Молдова на 2022 год является «Углубление роли библиотеки, как гаранта локальной памяти». Районная публичная библиотека г. Тараклия занимается диверсификацией библиографических исследований по нашей местности, разработкой библиографических списков, биобиблиографий местных деятелей, проводит библиографические исследования в этом контексте. В то же время предпринимаются и разные методы работы для продвижения истории города и района:

- регулярное предоставление онлайн-доступа к информации о культурной жизни Тараклии (на сайте Районно-

го Совета, на блоге и странице библиотеки в Facebook);

- организация культурной деятельности для популяризации исторического наследия;

- привлекаем граждан в библиотечные клубы по изучению местной истории и пропаганде местных традиций и обычаев, для этого у нас создан и работает Краеведческий клуб;

- сотрудничаем с домами культуры, местным музеем, учебными заведениями, публичной администрацией в организации мероприятий в этом направлении деятельности библиотеки.

Всё это то дает возможность людям быть ближе к родине, ближе познакомиться с историей и культурой народа

(диаспоры) и говорит о том, что одним из ведущих направлений деятельности районной библиотеки Тараклия и городских филиалов по праву сегодня является краеведение.

Краеведение – это необходимое направление в работе, как с взрослыми пользователями, так и с детьми. Его значение – воспитывать любовь к малой родине, через события, тесно связанных с историей нашего города – Тараклия. Мы взрослые тем самым формируем глубокую привязанность к городу, чувство гордости, приобщая детей и молодежь к историческим ценностям, родной культуре, традициям.

У каждого из нас – своя малая Родина. Любовью к ней, к людям, живущим на этой земле, гордостью за свой край пронизана вся работа библиотеки. И пока мы интересуемся прошлым, изучаем свою историю – не прерывается связь поколений. В последнее время все четче проявляется тенденция к возвращению культурных ценностей, созданных за многие годы каждым народом, в каждой местности, будь то город или село.

В течении последних лет библиотекари районной публичной библиотеки Тараклия приняли активное участие в различных мероприятиях по продвижению истории, культуры и литературы о родном крае, приуроченные к юбилейной дате – 80-летию со дня образования района Тараклия. Наша библиотека внедрила проект «Я вырос здесь и край мне этот дорог». В библиотеку каждую пятницу приглашали на встречу с пользователями знаменитых личностей района, писателей, краеведов, руководителей района, в разные периоды. Велась прямая видеотрансляция, вспоминали много интересных и значимых дат и событий для района, библиотека получила много хороших отзывов от жителей, от диаспоры, от пользователей – это было успешное ноу-хау (know how).

Многообразный ряд других интересных мероприятий, проводимых в рамках этого проекта, способствуют повышению роли библиотеки как гаранта локальной памяти:

- Подготовили видео ролики о достопримечательностях города и района и т.д.

- Ежегодно участвуем в районном этнокультурном фестивале и национальных праздниках.

- Проводили тематические экскурсии (исторические, литературные).

- Создали «Литературную карту Тараклийского района», где разместили фотографии с личными данными писателей нашего района.

- Проводили экологические экскурсии с детьми, в рамках работы клуба «Мы твои друзья природа», действующий в детской библиотеке.

- Организовали экологический поход с детьми, проводили акции «Чистый парк. Чистая речка» и «Мы за чистый город».

- Проводили флэш-моб, посвященный юбилею района и др.

Все чаще люди обращаются к истории своих предков, восстанавливают традиции, забытые или уничтоженные, чтобы в будущем опять не пришлось по крупицам собирать утраченные сведения о родном крае. Библиотека должна не только собирать, организовывать, но и сохранить краеведческий фонд для последующих поколений, пополняя его новыми документами о истории, искусстве, культуре, то есть о жизнедеятельности края.

Формирование краеведческого отдела в фонде нашей библиотеки началось с поступления книг от местных краеведов лет 20 назад. В 2012 г. открыт отдел редкой и краеведческой книги, создана универсальная краеведческая картотека и папки, где собраны материалы о истории края и краеведах. Мы очень бережно относимся к краеведческому фонду. Книжные коллекции и другие материалы формируется не для одного поколения пользователей, мы должны сохранить уникальные материалы, имеющиеся в нашем фонде для последующих поколений.

Что же главное в краеведческой работе? Безусловно, выявление, сбор, изучение, сохранение документов и

предоставление их читателям. Именно библиотека является собирателем, хранителем и проводником культурных традиций. Наша цель ознакомить пользователей с историей родного края, воспитать чувство гордости за славное прошлое своих земляков, с уважением относиться к своим корням, культуре, традициям и обычаям. Самые активные пользователи библиотеки — это молодежь: учащиеся школ, студенты и другие жители города. Мы стремимся приобщать молодежь к познанию исторических корней своего народа.

За последние годы изменилось отношение к краеведению. В школах введены специальные уроки по изучению истории родного края. Краеведческая работа тесно объединяет библиотеку и школу. У нас собран богатый материал по истории края, о выдающихся земляках, достопримечательностях. Все эти материалы широко используются пользователями в учебном процессе. Как учащиеся школ, так и студенты ВУЗа пользуются данным материалом для составления рефератов, курсовых и исследовательских работ. Библиотека всегда оказывает помощь так же учителям в организации уроков, классных часов по истории края.

В последнее десятилетие наблюдается постоянный читательский интерес к истории района. И главным помощником в поиске информации по этой теме являются наши библиотеки. Накопив богатый краеведческий материал по истории района, об интересных земляках, сотрудники библиотек продолжают заниматься обобщением новых фактов, систематизацией собранного материала.

Работниками библиотеки создано и пополняется множество тематических папок-накопителей о городе Тараклия: «Познавай свой край!», о нашем краеведе П.А. Кайряке, «Наш земляк герой Болгарии – Олимпий Панов» и др. Собран материал не только из газет, книг, есть копии официальных материалов, фотографии, рефераты учащихся.

В библиотеке накоплен опыт использования самых разных форм, методов

раскрытия краеведческого фонда: просмотры открытых книжных полок, книжные выставки, беседы, уроки краеведения, встречи с краеведами и т.д.

Для каждой библиотеки нашего города и района обязательной является краеведческая работа. Все библиотеки систематически собирают материал по истории своего города или села, хранится информация о памятниках и исторических зданиях. Изучение биографии населенного пункта возможно только благодаря краеведению. Документы и литература представляют собой важную часть культурного и исторического наследия. Библиотеки аккумулируют и сохраняют в своих фондах источники как региональной, так и местной краеведческой информации, и активно стимулируют к ним интерес у читателей.

Современные библиотеки давно и по праву считаются центрами краеведения, а сотрудники библиотек являются настоящими знатоками истории, достопримечательностей и событий. В тоже время, традиционно главными хранителями краеведческих материалов являются музеи и библиотеки. Они сосредотачивают, обрабатывают, хранят и пропагандируют предметы материальной и духовной культуры. Наша библиотека сотрудничает с Музеем культурного наследия Тараклия. Приглашаем сотрудников на мероприятия, стараемся организовать совместно интересные встречи. Город Тараклия включён в туристический маршрут Молдовы и для туристов организуются экскурсии, в дальнейшем мы постараемся договориться, чтоб туристов знакомили и с нашей библиотекой, с нашими редкими книгами.

В 2021 году мы провели районный конкурс тематических видеороликов «Мой город/село на карте республики Молдовы», в котором приняли участие библиотекари района и города. Все серьезно подошли к поставленной задаче и подготовили очень интересные видео или презентации о истории и достопримечательностях своего города или села. Эти видео тоже будут храниться в архи-

вах по сохранению местной памяти. Так же были организованы ряд крупных мероприятий и акций: «Этнокультурное наследие Тараклии», «Узнай свой город», «Вместе сделаем город краше».

РПБ Тараклия проводит активную исследовательскую работу по сохранению местной памяти и продвижению культурного наследия болгар Молдовы. Огромный интерес для исследователей краеведов представляют архивные документы и источники (мемуары, описи, приказы и т.п.). К примеру: И.Н. Инзов «Инструкция об обязанностях сельских приказов» 1821 г.; А. Ковалов «Календарная обрядность болгар Р. Молдова»; Червенков Н. «Тараклии-200 лет (1813-1940)»; И.Грек «Болгары Молдовы и Украины: вторая половина 18 в.» и др.

В последние годы все чаще люди обращаются к истории своих предков, восстанавливают традиции, забытые или уничтоженные, чтобы в будущем опять не пришлось по крупицам собирать утраченные сведения о родном крае. Библиотека должна не только собирать, организовывать, но и сохранить краеведческий фонд для последующих поколений, пополняя его новыми документами о природе, истории, искусстве, то есть о жизнедеятельности края.

Несмотря на многообразие услуг по сохранению местной памяти и активной работы по продвижению краеведения, РПБ Тараклия планирует ввести в ближайшее время ряд инноваций:

- Экскурсионный квест для молодежи «Познай тайны своего города»;

- Обзорную экскурсию по городу провести совместно с музеем культурного наследия Тараклия. Совместное посещение мест с богатым историко-культурным наследием и особым природным разнообразием. Посещение местных архитектурных памятников, культовых сооружений церкви и мона-

стыря, а также памятники, обелиски;

- В блоге Районной публичной библиотеки Тараклия создать и вести страничку «Краеведение», где будут публиковаться все новости, касающиеся Тараклии и района не только в сфере культуры, но и по туризму и других направлений, в том числе современного развития города и района.

Так же можем сделать виртуальный тур по нашей библиотеке: где она расположена, сколько у нее отделов, сколько книг и журналов, какие услуги предлагает, ознакомить с краеведческими буклетами и т.д. С помощью виртуального тура мы сможем рассказать и о выдающихся личностях родного города, его знаменитых посетителях, рекламировать события, выставки, яркие мероприятия и др.

Можно договориться с местным музеем, когда будут экскурсии, чтоб и в библиотеке приводили участников для ознакомления с краеведческим отделом.

Роль библиотек в краеведческом информировании трудно переоценить: из всех учреждений и организаций, занимающихся краеведением, библиотеки обладают универсальным фондом документов, архивными данными и остаются наиболее доступными для всех категорий пользователей. А сельские библиотеки порой, являются единственными источниками краеведческой информации для населения, если нет музея, поэтому там должна вестись активная работа.

Из вышесказанного можно сделать вывод, что интерес к истории родного края существует, и работники библиотек видят свою задачу в том, чтобы этот интерес не иссяк, чтобы прошлое и настоящее Тараклийского района или других районов Молдовы в целом не ушло в небытие.

EVALUAREA TRANSVERSALĂ A PROGRAMELOR ȘI PROIECTELOR ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Victoria VASILICA,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova,
Asociația Bibliotecarilor din
Republica Moldova
ORCID 0000-0001-7366-9512

Rezumat: Autoarea se referă la proiectele și programele Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM), aliniate la contextul tendințelor globale. ABRM pledează pentru abordare deschisă și colaborare cu factorii de decizie, transparență în activitate, cooperare și coordonare a eforturilor profesionale, dezvoltarea continuă a competențelor personalului, inovație și creativitate, adaptarea identității bibliotecii la schimbările mediilor interne și externe.

Cuvinte-cheie: Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, sustenabilitate, abordare transversală, bibliotecari, societate alfabetizată și incluzivă.

Abstract: The author refers to the projects and programs of the Association of Librarians from the Republic of Moldova (ABRM) aligned to the context of global trends. ABRM advocates an open approach and collaboration with decision-makers, transparency in activity, cooperation and coordination of professional efforts, continuous development of staff skills, innovation and creativity, adaptation of the library's identity to changes in internal and external environments.

Keywords: Association of Librarians from the Republic of Moldova, sustainability, transversal approach, librarians, literate and inclusive society.

În ultimul timp se discută aprins la multe dintre reuniunile profesionale, indiferent de domeniu, despre sustenabilitate. A fi sustenabil înseamnă a avea capacitatea de a exista constant, de a dezvolta fără a epuiza. Manifestul Bibliotecii Publice IFLA/UNESCO 2022 susține bibliotecile ca agenți ai dezvoltării durabile prin poziția lor ca spații accesibile publicului pentru schimbul de informații, schimbul de cultură și promovarea angajamentului civic. Mobilizarea bibliotecarilor din Republica Moldova este în concordanță cu tendințele globale de reevaluare și re poziționare a bibliotecii [1]. În contextul schimbărilor globale, dar și sistemice, bibliotecarii sunt într-o neostenită căutare a identității, explorând și experimentând metodologii, platforme,

tehnici și concepte noi, pentru a demonstra relevanță și vitalitate, dar și importanță în comunitățile în care activează.

Conceptele de bibliotecă conturate în ultimii ani sunt atât de diverse și corespund actualității căreia îi aparținem. Conceptele de bibliotecă hibridă, de bibliotecă a treia casă, bibliotecă de lucruri, bibliotecă-centru de învățare pe tot parcursul vieții, bibliotecă centru comunitar, centru tehnologic, sprijin pentru implementarea Agendei ONU 2030, dar și catalizator pentru promovarea valorilor și principiilor democratice prin intermediul alfabetizării mediatice și informaționale în comunități, întrunesc fațetele instituției bibliotecare moderne [2].

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) este o asociație pro-

fesională sectorială constituită de către bibliotecari și pentru aceștia. ABRM este activă pretutindeni în comunități prin intermediul membrilor săi, acest lucru este determinat de scopul ABRM, susținerea statutului social și profesional al bibliotecarilor, impulsivitatea potențialului creativ, promovarea și încurajarea noi-veniților în breasla bibliotecarilor, dar și consolidarea competențelor tuturor membrilor ABRM. Pe parcursul a 31 de ani de activitate Asociația a dat curs noilor orientări, a altoit prin activitățile sale devotamentul, competențele, cultura gândirii critice, a creativității și inovației. ABRM promovează ideea unui bibliotecar membru responsabil și creativ, bun profesionist, respectat de către comunitatea în care activează, dar și de către fondatorul instituției bibliotecare. ABRM funcționează în interesul membrilor săi, dar și cu sprijinul acestora. Este importantă conștientizarea comunității profesionale a faptului că așteptările de la Asociație sunt direct proporționale cu implicațiile, contribuțiile și inițiativele fiecărui membru. Asociația pledează pentru abordare deschisă și colaborare cu factorii de decizie, transparență în activitate, cooperare și coordonare a eforturilor profesionale, dezvoltarea continuă a competențelor personalului, inovație și creativitate, adaptarea identității bibliotecii la schimbările mediilor interne și externe.

În ultimul an ABRM a avut parte de o transformare condiționată de modificarea *Legii nr. 86 cu privire la organizațiile necomerciale* [3]. Revizuirea cadrului legal, elaborarea Statutului în redacție nouă, regulamentelor de organizare și funcționare a ABRM, dar și a sucursalelor acesteia a constituit un prim pas spre transformarea și constituirea noului context. Elaborarea planului strategic al ABRM a fost un adevărat exercițiu de maturitate. „Calificarea” va fi apreciată de cei pentru care și împreună cu care asociația își dorește să realizeze obiectivele propuse.

Cu ajutorul misiunii, viziunii și valorilor, ABRM comunică tuturor actorilor interesați ce face asociația, de ce face și care sunt valorile care îi ghidează activitatea. Astfel misiunea ABRM este de a spri-

jini bibliotecarii din Republica Moldova să promoveze domeniul științelor informației și comunicării, să asigure accesul egal la informație și să dezvolte comunitățile în care își desfășoară activitatea. Viziunea asociației reflectă elanul de a oferi oportunități pentru ca bibliotecarii din Republica Moldova să întrunească condițiile și aptitudinile profesionale necesare pentru a contribui la crearea unei societăți alfabetizate, informative, participative și incluzive.

Realizarea programelor și proiectelor ABRM este coordonată, dar și influențată de către mediul extern. Bineînțeles că este nevoie ca schimbările spre care tinde ABRM să fie profunde și pe termen lung. Acest lucru va însemna depășirea viziunii pe termen scurt care domină în general, și adoptarea de perspective pe termen lung.

Pentru a dezvolta o organizație care să realizeze misiunea să contribuie la formarea rezilienței sociale locale, la creșterea încrederii și a durabilității, dar și să tindă spre realizarea viziunii este nevoie asigurarea unui echilibru între aspectele de dezvoltare identificate. Spre armonie și echilibru poți să tinzi doar prin gestionarea activităților în concordanță cu integrarea perspectivei respectării și promovării drepturilor omului, integrarea perspectivei egalității de gen, integrarea perspectivei de sensibilitate la conflict, dar și neapărat integrarea perspectivei de mediu. În ansamblu, includerea acestor perspective transversal în activitatea ABRM, asigură binele public care reliefează valorile și principiile comunității profesionale și sunt împărtășite cu cetățenii țării, prin acțiuni civice și participare activă la viața socio-culturală.

Analiza și integrarea perspectivei drepturilor omului

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova funcționează în conformitate cu respectarea drepturilor și libertăților omului. Printre drepturile condiționate cuprinse în Convenția Europeană a Drepturilor Omului, relevante pentru programele desfășurate de Asociație se numără dreptul la libertatea de gândire și conștiință, dreptul la libera exprimare, dreptul la învățare pe parcursul vieții.

ABRM este o organizație dedicată prin-

cipiului egalității, diversității și respectului pentru drepturile omului cu referire la angajați, membri, voluntari, utilizatori de servicii și furnizorii săi. Asociația se opune tuturor formelor de discriminare bazate pe rasă, etnie sau origine națională, religie sau convingeri, sex, gen, stare civilă, dizabilitate, vârstă, clasă, statut de imigrare, limbă. Aceasta este în conformitate cu convențiile ratificate de către Republica Moldova. Prin programele implementate, ABRM se angajează să promoveze egalitatea, incluziunea și respectul pentru drepturile omului, asigurând o cultură organizațională care valorifică în mod activ diversitatea și recunoaște că oameni pot aduce perspective valoroase care îmbogățesc asociația.

Programul de dezvoltare a competențelor bibliotecarilor oferă șanse egale membrilor asociației pentru formarea profesională continuă și asimilarea de cunoștințe și abilități. Prin programul de educație mediatică și informațională dezvoltat în cadrul ABRM, asociația contribuie la combaterea dezinformării, propagandei și manipulării. Activitățile desfășurate de rețeaua de formatori de biblioteci, precum și resursele educaționale accesibile (<https://biblioemi.abrm.md>), sunt elaborate de ABRM în contextul promovării informații veridice a democrației și a informării din surse credibile.

Activitățile desfășurate de membrii ABRM în comunitățile lor reamintesc constant autorităților publice locale (APL) despre respectarea drepturilor fundamentale ale omului, concentrându-se pe dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile, subliniind importanța unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ. Obiectivul de dezvoltare cu nr 16 (Pace, justiție și instituții puternice) se regăsește în inițiativele ABRM.

Comunitatea bibliotecarilor din Republica Moldova susține democrația, pacea și libertatea de exprimare, crează context pentru o cultură incluzivă. Astfel, la 1 martie 2022, asociația anunță lansarea campaniei de colectare a rechizitelor pentru copiii refugiați din Ucraina cu genericul „Colo-răm Copilăria”, în parteneriat cu BNRM. Campania a fost organizată ca o reacție

la criza refugiaților, reprezentând astfel un apel de solidaritate, dar și o dovadă de implicare civică. Pe parcursul lunii martie au fost colectate rechizitele și donate către participanți, la fel desfășurate activități de agreement pentru copii, organizate de către voluntarii ABRM. În total au beneficiat de aceste rechizite donate aproximativ 300 de copii. De asemenea, este oportună desfășurarea activităților menite să consolideze o atmosferă armonioasă în această perioadă mai ales.

Această campanie a fost un prim pas de implicare a Asociației în contextul crizei refugiaților, apoi a urmat alte două inițiative care se desfășoară și actualmente. Este vorba despre proiectul „Copiii pentru Pace”, desfășurat în parteneriat cu Fundația *Amici dei Bambini Moldova*, cu sprijinul financiar al Plan International, dar și proiectul „Bibliotecile aduc schimbarea în comunitate în timpul crizei refugiaților”, implementat de Centrul de Drept al Femeilor în parteneriat cu Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova și cu suportul International Rescue Committee.

În contextul activităților implementate în cadrul proiectelor pot fi menționate trei momente importante:

1. inițiativele sunt implementate în contextul crizei refugiaților, dar se referă și la comunitățile băștinașe;
2. în 17 biblioteci din țară au fost/urmează a fi amenajate spații sigure pentru copii, tineri și mame;
3. Spațiile sigure vor arăta inovativ, confortabil și vor fi dotate cu cărți noi, tehnică, jocuri de societate etc.

O altă inițiativă realizată și desfășurată de către ABRM pe segmentul contracarării fenomenului plagiatului în rândurile tinerii generații a fost și Campania de informare și învățare „Nu plagiatului!”. Campania a avut drept obiectiv încurajarea tinerilor și tinerelor în scopul dezvoltării unor capacități intelectuale menite să consolideze deprinderi și aptitudini de lucru cu informația. În luna aprilie a acestui an, asociația a venit către comunitate cu îndemnul de a se alătura acestei campanii prin promovarea mesajului central: „Nu Plagiatului!”, dar și prin autosesizare privind importanța respectării

dreptului proprietății intelectuale, accesului și utilizării etice și corecte a informației. În cadrul campaniei au participat 364 de elevi/studenți și cadre didactice (inclusiv 232 de fete și 132 de băieți), 24 de bibliotecari implicați, 23 de instituții participante din zona Centru și Sud (din 6 localități), 6 traininguri organizate, 2 tutoriale diseminate. Aceste proiecte și inițiative subliniază importanța asigurării accesului public la informații și protecția libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

Analiza și integrarea perspectivei egalității de gen

Cadrul normativ care stă la baza politicii ABRM privind egalitatea de gen a fost elaborat în conformitate cu documentele internaționale de referință, la care Republica Moldova este parte: Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), Convenția cu privire la drepturile politice ale femeii (1952), Pact Convenția internațională privind drepturile economice, sociale și culturale (1966), Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (1979), Declarația și Platforma de acțiune de la Beijing (1995), convențiile relevante ale Organizației Internaționale a Muncii. Obiectivul 5 al Agendei de dezvoltare durabilă 2030 abordează în mod explicit dimensiunea de gen, iar celelalte includ o perspectivă transversală de gen în domenii precum sărăcia, sănătatea, schimbările climatice, infrastructura, securitatea alimentară, ocuparea forței de muncă, gestionarea durabilă a resurselor naturale, creșterea economică, și accesul la justiție. ABRM se angajează să consolideze, oriunde este posibil, accesul egal al femeilor și fetelor, băieților și bărbaților la serviciile sale și, prin extensie, să promoveze această practică și în rândurile comunității sale de membri. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova pledează împotriva discriminării de orice fel atât prin valorile pe care le promovează, dar și prin activități în concordanță cu programele strategice implementate.

Proiectul „Media4Library/Trust4Citizens”, implementat de Asociație și derulat în perioada 1 aprilie 2020 – 31 iulie 2021,

a avut drept scop dezvoltarea și consolidarea cunoștințelor de educație media a tinerilor din raioanele de Nord și de Sud ale Republicii Moldova. Din cei 3129 de beneficiari direcți ai activităților proiectului, 1989 au fost fete tinere. Știm că în satele moldovenești femeile și fetele sunt mai puțin implicate în activități și mai vulnerabile la fluxul de informații, în acest sens suntem convinși că acest proiect ilustrează realizările ABRM și pe dimensiunea de gen propusă, care este luată în considerare și în procesul de segregare a indicatorilor statistici colectați, pentru a evalua corect influența asupra femeilor și/sau bărbaților, fetelor și/sau băieților.

Potrivit statisticilor, rata de ocupare a femeilor în Moldova (36%) este mai mică decât cea a bărbaților (44%), chiar dacă ponderea femeilor în totalul populației este puțin mai mare (52%, față de 48%). În domeniul biblioteconomiei, personalul angajat în biblioteci prevalează femeile. Considerăm că motivul lipsei de interes a bărbaților pentru profesia de bibliotecar este și salariul mic, dar și gradul de prestigiu al profesiei.

În cadrul programelor implementate, ABRM va desfășura activități care vor aduce în bună lumină profesia și în acest context ne putem aștepta la o creștere a numărului de bibliotecari bărbați prin îmbunătățirea efectivă a condițiilor de muncă și a reputației profesiei. În cursul lunii mai 2018, Asociația a venit cu o serie de propuneri de ajustare a Legii 270 din 23.11.2018, privind salarizarea. Această activitate de *advocacy* a dat roade, întrucât câștigurile personalului bibliotecii s-au dublat față de 2018. În acest context, asociația va continua să sprijine bibliotecarii și va promova respectul pentru această profesie, așa că sperăm ca pe termen lung, împreună cu membrii, să combată stereotipurile de gen.

În eforturile sale de a respecta drepturile omului, diversitatea și egalitatea de gen, ABRM promovează documentele internaționale ratificate de Republica Moldova și menționate în Politica ABRM privind egalitatea de gen, diversitatea și respectul pentru drepturile omului. În același

timp, Asociația se asigură că respectă și implementează prevederile acestei politici prin crearea unui mediu de lucru lipsit de hărțuire, victimizare și discriminare de vârstă, clasă, statut de imigrare, limbă sau orice altă caracteristică, dar și asigurarea unor condiții de concurență echitabile în procesul de angajare.

Integrarea perspectivei de sensibilitate la conflict

ABRM este conștientă de faptul că Republica Moldova este o țară cu un conflict armat înghețat în regiunea Transnistriei. Există bibliotecari în acea regiune care ar fi bineveniți ca membri ai Asociației și ar putea și să se implice în activitățile ABRM, dar nu am reușit să stabilim o comunicare la acest moment. Pentru Asociație, aceștia rămân potențiali membri. Politica ABRM privind sensibilitatea la conflict prevede atât tipurile de tensiuni și conflicte la care poate fi expusă activitatea ABRM, precum și modalitățile de soluționare a acestora. De exemplu, în 2020, când ABRM a inițiat un apel pentru participarea la proiectul cu un grant de la Internews Moldova, două biblioteci din Transnistria au răspuns apelului de selecție. Deoarece a început pandemia de COVID 19 și au existat restricții la trecerea frontierei, aceștia nu au putut participa la proiect.

Totodată, politica ABRM elaborată cu referire la reglementările situațiilor de conflict oferă instrumente pentru prevenirea și evitarea conflictelor de orice gen. Printre mijloacele descrise în politică se numără parteneriatele constructive, identificarea susținătorilor și transformarea acestora în ambasadori, traducerea unor materiale elaborate și în limba rusă.

Bibliotecarii din UTAG Găgăuzia sunt la fel de profesioniști, dar se confruntă cu obstacole atunci când vor să acceseze resursele în limba de stat, iată de ce ABRM pune în acces deschis pe site-ul său resurse traduse în limba rusă, pentru a oferi acces egal la resurse educaționale deschise pentru membrii săi. Astfel pe site-ul ABRM poate fi accesat Codul deontologic al bibliotecarului, dar și Manualul de educație media și informațională pentru bibliotecari în limba rusă. În plus, ABRM ar dori să ofere acces

– prin traducere – la alte resurse necesare pentru învățare.

Analiza perspectivei de mediu

Protecția mediului este una dintre premisele de bază în procesul dezvoltării umane. Activitatea de mediu necontrolată provoacă pagube globului, afectând calitatea vieții generațiilor viitoare și riscând misiunea multor organizații publice, private sau non-profit, inclusiv ABRM.

În Republica Moldova sunt numeroase organizații ce promovează și contribuie prin programele implementate la durabilitatea ecologică a țării. La fel, membrii ABRM implementează servicii în biblioteci care se referă la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă. La sustenabilitate și durabilitate se referă:

- ODD 6 „Apă curată și igiena”;
- ODD 7 „Energie accesibilă și curată”;
- ODD 12 „Consum și producție responsabilă”.

Este necesar un efort comun al tuturor pentru a asigura durabilitatea ecologică a planetei. În acest context, ABRM este conștientă de necesitatea de a depune toate eforturile pentru devine o organizație prietenoasă cu mediul la toate nivelurile de funcționare. Aceasta înseamnă asumarea responsabilităților de a nu dăuna mediului și de a reduce nivelul de poluare prin recurgerea la alegeri și decizii prietenoase cu mediul.

În conformitate cu recomandările IFLA, Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova pledează pentru dezvoltarea și integrarea conceptului de bibliotecă verde în activitatea bibliotecarilor din Republica Moldova. O bibliotecă verde și cu alegeri sustenabile și durabile este o bibliotecă care ține cont de sustenabilitatea de mediu, economică și socială. Pentru a asigura alinierea la principiile activității durabile, ABRM se angajează:

- să își centreze eforturile pentru menținerea durabilității ecologice a planetei, la toate nivelurile operațiunilor sale: în activitatea instituțională ca participant, dar și în discursul său la nivel comunitar și național;
- să minimizeze impactul asupra mediului și să maximizeze utilizarea eficientă

a resurselor, inclusiv prin creșterea comunicării și a conștientizării eforturilor în cadrul acestei politici, încurajând comportamentul responsabil față de mediu în rândul personalului, voluntarilor și părților interesate la toate nivelurile;

- să respecte legislația de mediu aplicabilă în toate operațiunile sale, dar și să își extindă eforturile dincolo de aceasta prin actualizarea permanent a politicii de mediu.

În multe comunități din Republica Moldova, biblioteca este singura instituție culturală. Biblioteca modernă este o instituție care funcționează ca un spațiu de conectare și comunicare, oferind o varietate de servicii inovatoare, adaptate nevoilor comunității. Cunoștințele și aptitudinile profesionale ale bibliotecarului determină succesele în furnizarea de servicii infodocumentare, diversificarea parteneriatelor comunitare, dar și oferirea accesului la informație pentru educație, dezvoltare și cercetare.

Pentru a sistematiza eforturile și activitățile planificate, ABRM a stabilit trei programe de dezvoltare strategică:

1. PROGRAMUL DE SPRIJIN COMUNITAR, centrat pe comunitatea de utilizatori ai bibliotecilor unde activează membrii ABRM.

2. PROGRAMUL DE FORMARE PROFESIONALĂ CONTINUĂ, centrat pe instruirea permanentă a membrilor ABRM.

3. PROGRAMUL DE DEZVOLTARE ORGANIZAȚIONALĂ, centrat pe dezvoltarea unei organizații consolidate și durabile.

Legea bibliotecilor nr. 160 din 20.07.2017 poziționează biblioteca ca un serviciu pu-

blic de asigurare a accesului la lectură și de dezvoltare a interesului pentru informare, învățare, educație și cercetare, activități culturale, precum și prin sporirea capacităților de implicare a bibliotecii în transferul de cunoștințe și în formarea liberă a opiniilor. Poziția bibliotecii ca spațiu comunitar de conexiune a dus la creșterea vizibilității bibliotecii în comunitate. Membrii ABRM, bibliotecarii care lucrează în instituțiile documentare informaționale din țară, au devenit generatori de inițiative și proiecte de dezvoltare comunitară. Bibliotecarul, membru al ABRM, în calitate sa de lider în comunitate împreună cu preotul sau primarul, are posibilitatea de a educa și îndruma membrii comunității. În acest context, ABRM sporește competențele membrilor săi, care la rândul lor vor aduce apoi schimbări în localitățile în care își desfășoară activitatea. Ca și portavoce a bibliotecarilor din Republica Moldova și ca platformă de dezvoltare a ideilor în domeniul biblioteconomiei, ABRM trudește pentru a se menține ca o organizație durabilă, matură și independentă.

Atunci când dăm tonul domeniului biblioteconomic este important să nu uităm de oamenii care ne ajută să realizăm programele și proiectele de dezvoltare. Cea mai importantă resursă a ABRM sunt membrii săi și echipa, desigur.

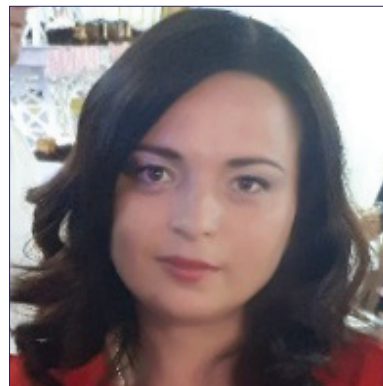
Năzuința de consolidare a comunității profesionale, a pus accentul pe dezvoltarea Asociației, prin desfășurarea unor activități profesionale de calitate și soluționarea problemelor stringente ale bibliotecarilor și bibliotecilor.

Bibliografie:

1. LEGE cu privire la organizațiile necomerciale: nr. 86 din 11.06.2020. [citată 9.11.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129338&lang=ro
2. MANIFESTUL UNESCO pentru biblioteci publice: 25 de ani de la ratificare. [citată 9.11.2022]. Disponibil: <https://bjvrancea.ro/25-de-ani-de-la-ratificarea-manifestului-unesco-pentru-biblioteci-publice/>
3. OSOIANU, Vera. Biblioteca, COVID-19 și timpul polițelor de plătit. In: Magazin bibliologic. 2020, nr. 3/4, pp. 4-8.

NIONILA DALINIȚCHI: SPECIALIST CONSACRAT ACTIVITĂȚII BIBLIOGRAFICE

**Ecaterina COȘLEȚ,
Biblioteca Republicană
Tehnico-Științifică a
Institutului Național de
Cercetări Economice**

Rezumat: Articolul prezintă un omagiu bunei profesioniste – Nionila Dalnițchi, nume cunoscut în mediul biblioteconomic național, bibliograf principal în cadrul Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifică a Institutului Național de Cercetări Economice. Autorul identifică indicatorii bibliometrici și scientometrici ai activității de cercetare a N. Dalnițchi, confirmând impactul activității bibliografice – publicații bibliografice de conținut monografic, ghiduri, baze de date etc.

Cuvinte-cheie: Nionila Dalnițchi, bibliograf, cercetare bibliografică.

Abstract: The article presents a tribute to the good professional – Nionila Dalnițchi, a well-known name in the national bibliographic environment, main bibliographer in the Republican Technical-Scientific Library of the National Institute of Economic Research. The author identifies the bibliometric and scientometric indicators of N. Dalnițchi's research activity, confirming the impact of bibliographic activity - bibliographic publications of monographic content, guides, databases, etc.

Keywords: Nionila Dalnițchi, bibliographer, bibliographic research.

Bibliotecar dedicat și profesionist excelent, cu o experiență bogată și bine asimilată în practica bibliografiei și administrării informației, Nionila Dalnițchi s-a afirmat în timp ca un intermediar credibil între cercetare și informație. Cultura bibliografică i-a format atitudinea creativă de conservare, sistematizare și evaluare a informației, contribuind la organizarea spațiului de informare și cunoaștere în bibliotecă, dar și la crearea instrumentelor de orientare în acest spațiu imens. Fructuoasa activitate bibliografică se manifestă pe parcursul anilor prin elaborarea lucrărilor de valoare (bibliografii, biobibliografii, studii, articole), care o caracterizează ca pe o cercetătoare în domeniul bibliografiei și o distinsă bibliografă practică. Dna Dalnițchi este o personalitate recunoscută și apreciată

de colegi și utilizatori pentru abilitățile profesionale, calitățile umane, dar și pentru responsabilitatea de care da dovadă zi de zi în conservarea și valorificarea patrimoniului științific instituțional.

Născută la 17 august 1955, în satul Năpădeni, raionul Ungheni, în familia țăranilor Serafim și Vera Iovu, absolvește școala medie în anul 1972. Cariera profesională începe încă înainte de anii studenției, activând ca bibliotecar la biblioteca din satul Cociulia, raionul Comrat, în perioada octombrie 1972-septembrie 1973. Între anii 1973-1977 acumulează cunoștințe în domeniul biblioteconomiei și bibliografiei la Universitatea de Stat din or. Chișinău. După obținerea diplomei universitare, continuă activitatea profesională la Biblioteca Centrală din Tiraspol, ca în scurt timp să se transfere

la Biblioteca Republicană Tehnologico-Științifică (BRTȘ) din or. Chișinău în calitate de bibliograf, apoi bibliograf principal (1980-1989). În traiectoria carierei profesionale s-a afirmat ca un bun specialist și manager în funcția de șef adjunct al Secției Informare Bibliografică (1989), iar ulterior fiind promovată la postul de șef secție (1994 – 2015). Din anul 2015 până în prezent, activează ca bibliograf principal în aceeași subdiviziune. Prin firea sa modestă, dar puternică a dat dovadă de tenacitate, disciplină și acuratețe în relațiile cu colegii, dar și cerințe și sprijin profesional pentru realizarea obiectivelor propuse pe segmentul de documentare. Aceste calități, dar și rezultatele obținute în activitatea bibliografică din cadrul BRTȘ sunt apreciate de Comisia Națională de Evaluare a Bibliotecarilor prin conferirea gradului I de calificare în anul 2006, fiind confirmat acest calificativ și în următorii ani (2010, 2014, 2019).

Devotată de peste patru decenii acestui domeniu, Nionila Dalinițchi a devenit un nume cunoscut în mediul biblioteconomic național. Cunoștințele și experiențele acumulate de ea sunt proiectate în numeroase cercetări tematice, buletine informative și lucrări bibliografice valoroase, dar și resursele electronice elaborate și constituite pe parcursul a celor 45 de ani de activitate în cadrul Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice. Prin insistență și muncă asiduă, a inițiat baza de date „Articole din reviste din domeniul economic”, fiind un proiect colectiv al secției Informare Bibliografică și care astăzi reprezintă o resursă cu peste 10.000 de înregistrări bibliografice din circa 150 de reviste științifice din domeniul economic.

Informarea și documentarea eficientă a utilizatorilor a fost și este o prioritate pe tot parcursul activității sale. Activitatea de cercetare bibliografică s-a realizat prin 140 de semnalări bibliografice (80 în limba română, 64 în limba rusă), 25 de repertorii informative, a elaborat 9 rapoarte anuale de activitate, 8 e-buletine informative, alcătuite conform standardelor în domeniu și puse la dispoziția utilizatorilor. În perioada anilor 1967-2013 a adunat și documentat peste 5000 de lucrări științifice, fiind editate în 2 bibliografii cu renume „Publicații din domeniul tehnico-științific (1967-2006)”

[8] și „Publicațiile științifice ale Institutului de Economie, Finanțe și Statistică (2006-2013)” [9], 7 biobibliografii. În unele din ele, a împreună cu echipa, a reflectat viața și opera științifică a celor mai prodigioși cercetători ai Institutului Național de Cercetări Economice (INCE) în publicațiile „Alexandru Stratan: Vocație, competență și responsabilitate”, „Bajura Fiodor Profesor. Savant. Inventator”, „Tatiana Manole: Doctor habilitat, profesor universitar, savant și pedagog prin vocație”. Conținutul lor dar și calitatea prezentării au fost înalt apreciate de specialiști în domeniu în cadrul Concursului Național „**Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științei informării**”, organizat de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM). Astăzi aceste lucrări complexe sunt foarte vizibile și se regăsesc în circuitul informațional științific global. De exemplu, biobibliografia „Alexandru Stratan: Vocație, competență și responsabilitate” este disponibilă la nivel internațional pe portalul *WorldWideScience.org* [13], la Biblioteca Congresului Statelor Unite ale Americii în catalogul electronic *Library of Congress* [6], în cea mai mare rețea de date cu privire la serviciile și colecțiile de carte a marilor biblioteci din lume *WorldCat* [12]. Pe această platformă, numele ei apare cu 2 biobibliografii care stau în vizorul utilizatorilor, dar și a comunității științifice cea a Dlui Stratan menționată mai sus, dar și studiul „Bajura Fiodor: Profesor. Savant. Inventator”. A elaborat un ghid practic pentru cercetători, studenți și bibliotecari „*Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare: Ghid-model*”, conform Standardului SM ISO 690:2012 Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare. Este coautorul monografiei bibliografice „Biblioteca Republicană Tehnico - Științifică: tradiția trecutului la cerința viitorului: 50 de ani de activitate” [1] în care deține și un articol intitulat „Asistența informațional-bibliografică – factor al succesului și competitivității”. Lucrările menționate se regăsesc cu ușurință și în Catalogul Electronic al BRTȘ [4], fiind disponibile 31 de publicații, dar și în cele mai mari biblioteci

din țară, așa cum este Biblioteca Națională a Republicii Moldova, ce deține în colecția sa 24 de lucrări ale Nioniei Dalinițchi [2], Biblioteca Municipală „Bogdan Petriceicu Hașdeu” – 2 lucrări [3]. Catalogul partajat al bibliotecilor universitare din Republica Moldova „LibUnivCatalog” [7] reflectă disponibilitatea publicațiilor semnate de către N. Dalinițchi în următoarele biblioteci: Biblioteca Academiei de Studii Economice din Moldova – 2, Biblioteca Universității Agrare de Stat din Moldova – 3, Biblioteca Universității de Stat Alecu Russo din Bălți – 5.

Nionila Dalinițchi face parte din echipa redacțională a Complexului Editorial al INCE. În calitate de bibliograf, a redactat referințe bibliografice realizate în baza prevederilor standardelor de profil în vigoare în peste 300 de articole publicate în 15 numere ale revistei „Economy and Sociology” (*publicație științifică în Acces Deschis, acreditată la categoria „B+”*), alte 104 articole din cele 5 ediții anuale a revistei „Analele Institutului Național de Cercetări Economice” [10], un simpozion științific internațional al doctoranzilor, peste 9000 de liste de referințe la monografiile și teze de doctor. A transliterat din grafia chirilică în cea latină referințele bibliografice la articolele științifice în revista „Economie și Sociologie”, conform SM SR ISO 9:2005. Informare și documentare. Transliterarea caracterelor chirilice în caractere latine, a aplicat Codurile JEL după Sistemul de clasificare Journal of Economic Literature (JEL) Classification System la articolele din revistele „Economie și Sociologie” și „Analele INCE”.

Bibliograful este călăuză în labirintul numeroaselor scrieri, a căror intensitate crește în fiecare zi. Cojocar V. afirmă ca bibliografia este „o limbă universală între biblioteci și savanți din toate părțile lumii științifice și literare”. Această afirmație se identifică cu N. Dalinițchi prin contribuția sa la valorificarea patrimoniului științific instituțional.

Anual, elaborează lucrarea bibliografică „Lista publicațiilor științifice a INCE”, secțiune în publicația „Lista lucrărilor științifice publicate și a titularilor de protecție obținute de comunitatea științifică a RM”, coordonată de Academia de Științe a Moldovei, actualizează profilul

de utilizator.

Profilul de utilizator pentru Nionila Dalinițchi Google Scholar [5] prezintă informații privind indexarea a 8 publicații editate între anii 1998-2020. Portalul oferă nu doar lista de publicații, ci pentru fiecare din ele numărul de citări și conexiunea către toate sursele în care sunt citate. Datele indexate în Google Scholar sunt preluate din Repozitoriul instituțional INCE [11], un alt instrument de stocare și regăsire a informației în regim online, creat de către un grup de specialiști din cadrul BRTȘ în anul 2017, biblioteca fiind desemnată coordonator și executant principal în dezvoltarea, funcționarea și asigurarea conținutului acestuia. Prezentul Repozitoriu indexează lucrările științifice ale cercetătorilor INCE pentru a spori vizibilitatea și impactul activității lor. Aici se regăsesc acele 8 lucrări semnate de către autor.

Cu o gândire creativă, cu un ansamblu de calități puternice profesionale și abilități de motivare, pe parcursul anilor, s-a implicat activ în campaniile de promovare a Științei Deschise, precum: *Săptămâna Internațională a Accesului Deschis, Noaptea cercetătorilor europeni, Știința fără frontiere* în cadrul Zilelor Științei la INCE și *Cartea fără hotare* în cadrul Zilelor Științei la Muzeul Național de Istorie a Moldovei, *Campania Națională Nocturnă Bibliotecilor*. Susține și contribuie la dezvoltarea bibliotecii moderne cu servicii și produse informaționale diverse, care răspund așteptărilor și necesităților informaționale ale utilizatorilor de azi.

Pentru a fi în pas cu timpul, cu noile tehnologii informaționale și tendințe de dezvoltare al domeniului bibliografic, Nionila Dalinițchi a învățat și s-a format ca profesionist pe tot parcursul vieții, participând la numeroase cursuri de instruire formală și neformală. A participat la reuniuni profesionale în cadrul BRTȘ, INCE, ABRM. A activat în cadrul clubului bibliografilor „BIBLIOARTIS” (2010-2014), oferind propuneri utile pentru eficientizarea activității informațional-bibliografice la nivel național.

Pentru atitudinea conștiincioasă în activitatea profesională, pentru merite deosebite și contribuții substanțiale la dezvoltarea

rea și promovarea bibliotecii, pentru pasiune și prestanță profesională, dna Dalinițchi s-a învrednicit cu numeroase mulțumiri, diplome, diplome de onoare, diplomă de excelență, diplome de merit din partea ABRM, BRTȘ, IEFS, INCE. În anul 1995 a obținut titlul „Cel mai bun bibliotecar al anului”. În cadrul Concursului Național „**Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științei informării**” oferite de către ABRM, Nionila Dalinițchi, împreună cu alți autori care fac parte din echipa de lucru, a fost distinsă cu premii și diplome pentru cele mai valoroase lucrări elaborate după cum urmează: Diploma de laureat al Concursului Republican și locul I pentru cea mai reușită lucrare bibliografică „Dumitru Batîr”(1998), Premiul I „Publicații din domeniul tehnico-științific (1967-2006): bibliografie” (2011), Premiul I „Publicațiile științifice ale Institutului de Economie, Finanțe și Statistică (2006-2013): Bibliografie” (2015), Premiul I „Alexandru Stratan: Vocație, competență și responsabilitate biobibliografie”, „Bajura Fiodor Profesor. Savant. Inventator: biobi-

bibliografie” (2019), Premiul II „Tatiana Manole: Doctor habilitat, profesor universitar, savant și pedagog prin vocație: studiu bibliografic” (2020), Premiul Mare „Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică: tradiția trecutului la cerința viitorului: 50 ani de activitate: monografie bibliografică” (2021).

În sec. XXI, rolul bibliotecarului-bibliograf rămâne esențial în activitatea instituțiilor infodocumentare. Odată cu explozia informațională, complexitatea muncii bibliografice devine tot mai pronunțată, iar exigențele pentru nivelul de competențe ale specialiștilor și calitatea indicilor bibliografici oferiți publicului este în creștere. De aceea bibliograful rămâne a fi intermediar între publicații și mijloacele de regăsire a acestora, conducându-se de două principii esențiale: fiecărui utilizator – informația necesară; fiecare informație veridică – utilizatorului interesat. În acest sens, Nionila Dalinițchi, bibliograf prin vocație, s-a afirmat ca un specialist de valoare în bibliografierea patrimoniului instituțional și explorarea resurselor informaționale, câștigând respectul și aprecierea colegilor de breaslă, dar și al cercetătorilor.

Bibliografie:

1. BIBLIOTECA Republicană Tehnico-Științifică: tradiția trecutului la cerința viitorului: 50 de ani de activitate: monografie bibliografică. Chișinău: INCE, 2020. 272 p. ISBN 978-9975-3463-4-4.
2. CATALOGUL electronic al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova [online]. [citat 09.03.2022]. Disponibil: <http://catalog.bnrm.md/opac/search?fq=author%3ADalni%C5%A3chi%2C+Nionila&location=0&ob=asc&q=dalnitchi&sb=relevance&view=CONTENT>
3. CATALOGUL electronic al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” [online]. [citat 28.02.2022]. Disponibil: <https://opac.hasdeu.md/cgi-bin/koha/opacdetail.pl?biblio number=43723>
4. CATALOGUL electronic al Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice [online]. [citat 01.03.2022]. Disponibil: <https://e-catalog.brts.md>.
5. GOOGLE Scholar [online]. [citat 01.03.2022]. Disponibil:
6. LIBRARY of Congress [online]. [citat 28.02.2022]. Disponibil:
7. LibUnivCatalog – Catalogul partajat al bibliotecilor universitare din RM [online]. [Accesat: 09.03.2022]. Disponibil: <http://primo.libuniv.md/>
8. PUBLICAȚII din domeniul tehnico-științific (1967-2006). Bibliografie. Chișinău: Complexul Editorial IEFS, 2010. 382 p., ISBN 978-9975-4087-3-8.
9. PUBLICAȚIILE științifice ale Institutului de Economie, Finanțe și Statistică (2006-2013). Bibliografie. Chișinău: *Institutul Național de Cercetări Economice*, Complexul Editorial INCE, 2014. 447 p. ISBN 978-9975-9932-2-7.
10. PUBLICAȚII periodice [online]. [citat 28.02.2022]. Disponibil: <https://ince.md/ro/complexul-editorial/publicatii-periodice/reviste-tiinifice/>
11. REPOSITORY of National Institute For Economic Research [online]. [citat 01.03.2022]. Disponibil: <http://dspace.ince.md>
12. WORLDCAT.org: The World's Largest Library Catalog [online]. [citat 09.03.2022]. Disponibil:
13. WORLDWIDESCIENCE.org The Global Science Gateway [online]. [citat 01.03.2022]. Disponibil: <https://worldwidescience.org/www/desktop/en/results.html>

BIBLIOTECA PUBLICĂ RAIONALĂ „MIHAI EMINESCU”, REZINA, LA CEAS ANIVERSAR

Galina DAVÎDIC, Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Rezina

Rezumat: Autorul relevă două aniversări de aniversură care țin de activitatea Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Rezina: 130 de ani de la fondarea primei biblioteci particulare cu sală de lectură pentru cititorii din plasa Rezina și 115 ani de la prima autorizare de funcționare din partea guvernatorului Basarabiei, Aleksei Nikolaevici Haruzin. Biblioteca este pusă la dispoziția comunității prin serviciile și programele oferite, răspunzând nevoilor de informare, lectură, educare, instruire, cercetare, învățare pe tot parcursul vieții și recreere ale utilizatorilor adulți și copiii din teritoriu.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu”, Rezina, centru biblioteconomic teritorial.

Abstract: The author reveals two important anniversaries related to the activity of the "Mihai Eminescu" District Public Library, Rezina: 130 years since the foundation of the first private library with a reading room for readers in the Rezina network, 115 years since the first operating authorization from the governor of Bessarabia Aleksei Nikolaevich Haruzin. The library is made available to the community through the services and programs offered, responding to the information, reading, education, training, research, lifelong learning and recreation needs of adult users and children in the territory.

Keywords: "Mihai Eminescu" District Public Library, Rezina, territorial biblio-economic center.

„Bibliotecile s-au născut odată cu cartea, fie că era vorba de codexuri sau tipărituri, fie de colecții de tăblițe și suluri. Tăblițele de lut erau păstrate pe polițe sau atârdate pe pereți asemenea tablourilor. Pe frontispiciul bibliotecii lui Ramses (sec. 14-13 î.e.n.) la palatul său din Teba, figura inscripția: „Leac pentru suflet”.
(Biblioteca: Almanah, 1996)

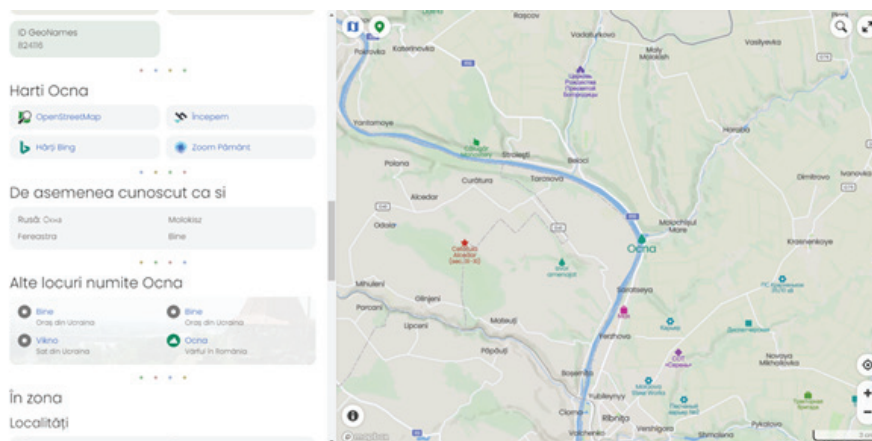
Anul 2022 este consemnat de către Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” (BPR), Rezina, de întreaga comunitate în serviciul căreia funcționează și cea profesională prin aniversări de aniversură: 130 de ani de la fondarea primei biblioteci particulare cu sală de lectură pentru cititorii din plasa Rezina și 115 ani de la prima autorizare de funcționare din partea guvernatorului Basarabiei, Aleksei Nikolaevici Haruzin.

Informația despre apariția primei biblioteci în orașul și raionul Rezina o găsim la răscrucea secolelor XIX-XX, mai precis în anul 1892, în tabelul „Rețeaua de biblioteci publice și populare”, material de arhivă, București, România <https://www.biblioteca-rezina.com/>. Târgul Rezina este pomenit cu o bibliotecă particulară, cu sală de lectură pentru toți cititorii, iar patronul

ei se numea Ș. Minsberg – un mic burghez din satul Ocna (cunoscut acum mai mult ca Molochiș), din raionul Râbnia, sat de care orașul Rezina este segregat doar de râul Nistru (vezi harta), și pe care a deschis-o pentru toți doritorii, fără excepții.

Biblioteca nu era subvenționată de stat, dar își completa colecția din sursele familiei Minsberg și de la toți cei ce doreau să ofere din cărțile bibliotecilor personale pentru publicul cititor din plasa Rezina. Biblioteca este luată la evidență și capătă autorizare de funcționare în anul 1907 prin aprobarea guvernatorului Basarabiei, Aleksei Nikolaevici Haruzin (29 februarie 1864 – 8 mai 1932), om de stat, antropolog și etnograf rus, guvernator al Basarabiei între anii 1904-1908.

Certificatul de naștere al instituției bibliotecare, ca instituție cu statut de bibliotecă

publică raională, este datat cu luna decembrie 1946. În anul 1947 bibliotecii i se conferă numele scriitorului V. Belinski. Tot în anul 1947 se deschide și Biblioteca Publică pentru Copii, filială a bibliotecii raionale.

Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” are funcția de Centru Biblioteconomic Teritorial/Formare Profesională pentru bibliotecari. Referindu-ne la misiunea acesteia, menționăm că biblioteca este la dispoziția comunității prin serviciile și programele oferite, răspunzând nevoilor de informare, lectură, educare, instruire, cercetare, învățare pe tot parcursul vieții și recreere ale utilizatorilor adulți și copiii din teritoriu.

În prezent biblioteca posedă o colecție de 88793 de volume, 1181 de publicații seriale și servește peste 70000 de utilizatori, inclusiv persoane fizice – 3227 și în jur de 3773 online. Împrumutul de carte trece anual bariera de 40.000 de unități. Biblioteca este o instituție care funcționează în calitate de conector în comunitatea sa, descoperă necesitățile specifice ale comunității, oferind atât servicii tradiționale, cât și inovatoare, adaptându-se în pas cu schimbările din comunitate.

Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” este principala instituție din regiune, care oferă servicii de informare și documentare sub diverse forme și în diferite contexte. În total sunt oferite circa 35 de servicii de bibliotecă, inclusiv de dezvoltare a competențelor membrilor comunității, inovative, bazate pe tehnologii informaționale, STEM, activități civice, de voluntariat etc. Dintre cele mai solicitate servicii menționăm cele prestate de Sala

Multimedia, inclusiv Cinemateca virtuală, Clubul de Robotică, serviciile de instruire a utilizatorilor în vederea alfabetizării digitale. Prin intermediul acestora utilizatorilor li se oferă posibilitatea de a lucra la calculatoare, de a imprima, a scana, a accesa gratuit internetul, Wi Fi 24/24. Cinemateca Virtuală pune la dispoziția utilizatorilor ochelari virtuali cu care putem fi în interiorul unei realități virtuale, iar Clubul de Robotică oferă posibilitatea de a construi, programa și conduce roboți.

Ca centru biblioteconomic teritorial cu rol educațional, BPR „Mihai Eminescu” a elaborat o strategie de învățare permanentă desfășurată pe mai multe direcții, incluzând atât copii, adolescenți, tineri, adulți, bibliotecari etc, inclusiv: Ora să ȘTIM cu replicarea în mai multe biblioteci din raion; instruirea IT pentru diferite grupe de utilizatori; instruire pentru bibliotecari; educație media; elaborarea unor tutoriale tematice și de accesare a platformelor online pentru bibliotecari și utilizatori; ateliere offline și online cu metodologie în utilizarea unui șir de aplicații; jocuri educative etc.

În perioada 23-30 septembrie 2022, BPR „Mihai Eminescu” a organizat un amplu program aniversar: „Zilele Bibliotecii Publice Raionale «Mihai Eminescu»”, un program variat și bine conturat. Prin activitățile incluse în programul aniversar, biblioteca a fost apropiată de modelele europene, atât ca utilitate, cât și ca performanță. Agenda a oferit tuturor prilejul de a prezenta activitatea Bibliotecii, implicarea ei în programe inovative, creative și civice pentru comunitate și de a îmbina armonios realizările, cercetările și noile direcții moderne de dezvoltare.

tare a bibliotecii cu serviciile moderne conectate la necesitățile comunității. Ne-am propus să integrăm viziuni interdisciplinare extinse, punând accent pe interacțiunea dintre parteneri și comunitate, dar și pe colaborarea cu bibliotecarii din Republica Moldova și România. Programul aniversar a inclus următoarele activități:

- inaugurarea expoziției aniversare, inclusiv cu documente din colecția Arhivei raionale;

- inaugurarea expoziției de pictură a profesorilor și elevilor școlii de Arte Plastice Rezina;

- vizita Excelenței Sale, a Ambasadorului SUA în Republica Moldova, Kent D. Logsdon, la BPR „Mihai Eminescu” (în cadrul acesteia fiind efectuat Turul Bibliotecii, vizita la Clubul de Robotică, competiția roboților SumoBot și altele);

- întâlnire cu scriitoarea Olga Mațarin-Trudov și lansarea cărților: „Cântece de dragoste și dor” și „Curcubeu pe portative” (cu participarea copiilor, educatorilor și conducătorii orelor muzicale de la grădinițele din oraș, cititori ai bibliotecii etc.);

- activități diverse în oficiile și serviciile bibliotecii, inclusiv inițiativa de lectură „Lectura ne unește”, inițiativă de incluziune socială a persoanelor dezavantajate de la Penitenciarul nr. 17 în cadrul proiectului „Citește-mi, tată, o poveste”;

- conferința aniversară cu genericul „Noi roluri și funcții ale bibliotecii publice în dezvoltarea comunităților noastre”, cu participarea bibliotecarilor din Republica Moldova și România, și care a avut drept scop diseminarea bunelor practici în tendințele de adaptare la noile realități ale bibliotecilor din ambele țări, cauzate inclusiv de criza refugiaților și cea energetică. Subiectele/temele abordate și puse în discuție în cadrul conferinței aniversare au fost:

- ✓ „Proiectele de succes ale Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, în sprijinul comunității” (Victoria Țîcu, bibliotecar principal, Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” din or. Bălți);

- ✓ „Parteneriatul educațional – punte de legătură între bibliotecile publice și cele școlare” (Gabriela Nuță, bibliotecar la

Școala Gimnazială „Nicolae Iorga”, Pitești, jud. Argeș, România);

- ✓ „Biblioteca – tangentă a comunității în emancipare generală și actualizarea cu transformările social-culturale” (Anastasia Platon, Biblioteca Publică Meșeni, Rezina);

- ✓ „Nebănuite sunt căile bibliotecii spre inima cititorului” (Maria Furdui, director, Aurica Dobjanschi, BPR „Vasile Alecsandri”, Telenești);

- ✓ „Biblioteca în serviciul comunității: Repere din activitatea cu refugiații a BPR «Ion Ungureanu»” (Liuba Osipov, director, BPR „Ion Ungureanu”, Căușeni);

- ✓ „Importanța parteneriatelor pentru copii și cadre didactice” (Ileana Merce Cuc, profesor învățământ prescolar, Grădinița cu Program Prelungit nr. 11, Satu Mare, Județul Satu Mare, România);

- ✓ „Prin andragogie biblioteconomică spre incluziunea socială a persoanelor private de libertate” (Natalia Ghimpu, specialist principal, Biblioteca Națională a Republicii Moldova);

- ✓ „Dăruiește o poveste: Teatrul de păpuși în bibliotecă – un serviciu atractiv pentru cititori” (Iulia Spînu, director, Biblioteca Publică orășenească, Cimișlia);

- ✓ „Noi roluri și funcții ale bibliotecii publice în dezvoltarea comunităților noastre” (Galina Davidic, director, Mariana Gonțear, șefa serviciului Tehnologii Informaționale, BPR „Mihai Eminescu”, Rezina).

- maraton de lectură „Septembrie – nicio zi fără lectură!”, care a inclus vizita la bibliotecă a copiilor din clasa întâi de la liceele din oraș, concursul de desene „Biblioteca mea”, aplicația Paint (Învățăm prin joc).

La 30 septembrie 2022 Biblioteca Publică Raională „Mihai Eminescu” și-a deschis larg ușile pentru oaspeții bibliotecii la activitatea „Biblioteca la ceas aniversar: Seara de închidere a Zilelor Bibliotecii”. La aceasta au participat reprezentanți ai Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, ai bibliotecilor raionale și orășenești, scriitori, reprezentanți ai APL, cititori, parteneri, voluntari, jurnaliști ai postului Elita TV, care a filmat live întreaga activitate. Mai jos prezentăm câteva extrase din mesajele omagiale ale participanților la activitatea

de închidere a Zilelor Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Rezina:

▪ Elena Pintilei, director general, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, președintele Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova: „Sunt foarte fericită să împărtășesc cu dumneavoastră această bucurie – aniversarea a 130 de ani de la fondarea bibliotecii și 115 ani de la prima autorizare de funcționare din partea Guvernatorului Basarabiei, Aleksei Nikolaevici Haruzin. Ca să vorbesc despre toate succesele acestei minunate biblioteci nu-mi ajunge formatul unei conferințe! Biblioteca Publică „Mihai Eminescu” Rezina este câștigătoarea mai multor proiecte inedite din țară cu care ne mândrim și noi, și întreaga republică. Activitatea Bibliotecii este orientată spre îmbinarea cu succes a cărții, a noilor tehnologii și a standardelor de calitate. Biblioteca Publică Raională Rezina s-a afirmat ca o instituție de valoare cu remarcabile realizări, a ocupat un loc important în Sistemul Național de Biblioteci. Biblioteca s-a manifestat și ca un centru de organizare a instruirii utilizatorilor, dar și a cadrelor bibliotecare din raion, țară, și chiar din România, instruirile fiind organizate pe zoom sau Google.meet, la care se puteau conecta toți doritorii, link-urile fiind disponibile pe paginile de facebook și blogul bibliotecii. Profesionalismul colectivului Bibliotecii este remarcat și prin activitățile de anvergură realizate în cadrul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, acestea fiind desemnate prin Testimoniile BNRM și ABRM, pe care am onoarea astăzi să vi le înmânez! ABRM și colectivul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova adresează acest mesaj de salut și felicitare întregului colectiv al bibliotecii cu prilejul frumoaselor aniversări, dorind succese mari în activitate, realizări frumoase și mulți ani întru prosperarea instituției!”;

▪ Aurelia Grigoriță, vicepreședintele raionului Rezina: „În ziua aniversării Bibliotecii noastre aș dori să felicit pe toți angajații acestei surse de cunoștințe și informații, precum și pe cei dragi oaspeți și cititori. Pentru noi, Biblioteca Publică

«Mihai Eminescu» este o BIBLIOTECĂ ALTFEL, aproape și ALTFEL nu numai în spirit și dispoziție, ci este, de asemenea, un exemplu de soluții inovatoare, o echipă puternică și coerentă de personal creativ. Permiteți-mi să vă doresc de a fi mereu în căutarea unei noi fericiri zilnice de comunicare cu oamenii și cărțile, prosperitatea și optimismul, prietenii loiali și oamenii cu aceeași minte și cu mult mai multe succese înainte! Lăsați cartea să rămână mereu prietenul nostru adevărat și loial, deschizând o nouă lume a cunoașterii pentru fiecare dintre noi. Îmi doresc tuturor sănătatea, aspirația pentru cunoașterea noului, alfabetizare, înțelepciune și mare dragoste pentru bibliotecă”;

▪ Vera Osoianu, director adjunct, BNRM: „Biblioteca Publică «Mihai Eminescu» a reușit să fie în avangardă nu doar în raionul Rezina, ci în întreaga rețea de biblioteci publice. Acțiunile culturale și de informare ale bibliotecii aduc mai aproape de locuitorii de aici personalități remarcabile. Felicitări pentru cea de-a 130-a aniversare a Bibliotecii! Felicitări pentru cunoaștere, creativitate, muncă, pentru îndrăzneală și descoperire! Zeci de generații noi vor pași pragul, deoarece sunteți conexiunea timpurilor și a generațiilor! Păstrați Biblioteca, acest adevărat „Altar al Cărții”, care rămâne a fi și în epoca tehnologiilor informaționale pe linie ascendentă, receptivă fiind la toate provocările moderne. Stimați făuritori și promotori ai cunoașterii și culturii, rămâneți și în continuare în Lumină, Adevăr, Înțelepciune și Frumos”.

Succesele instituției se datorează echipei de specialiști, care o slujesc cu fidelitate și cu dăruire. Gratitudini și expresia celei mai înalte prețuiri a muncii lor! Aprecieș efortul colegilor de la BNRM și ABRM pentru că ne susțin, instruiesc și ne ajută în condiții austere de a ne menține, dar și de a crește profesional. La fel considerațiunile noastre tuturor partenerilor, utilizatorilor, voluntarilor, reprezentanților societății civile și tuturor prietenilor bibliotecii pentru fidelitate și colaborare întru promovarea imaginii bibliotecii în comunitate!

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova
ORCID 0000-0002-0248-9108

***Rezumat:** Articolul este axat pe conținutul monografiei „Biblioteca Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării”, prilejuită de consemnarea a 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. Lucrarea constată și demonstrează maturitatea profesională a excelenței la Biblioteca Națională.*

***Cuvinte-cheie:** monografie aniversară, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, biblioteca națională.*

***Abstract:** The article is focused on the content of the monograph "The National Library of the Republic of Moldova - the identity dimension of the country", on the occasion of the recording of 190 years since its foundation and three decades since the attribution of the status of a national library. The work establishes and demonstrates the professional maturity of excellence at the National Library.*

***Keywords:** anniversary monograph, National Library of the Republic of Moldova, national library.*

Monografie prilejuită de o aniversare a bibliotecii este o constatare și o relevantă demonstrație a maturității profesionale, o cercetare științifică detaliată a diverselor aspecte ale funcționării acesteia. „Aniversările noastre sunt pene din imensa aripă a timpului”, specifică prozatorul german Johann Paul Friedrich Richter (1763-1825).

O monografie aniversară este o bună ocazie de a documenta, de a fixa succesele, realizările și problemele instituționale în timp. Iată de ce doar la distanța de cinci ani apare o nouă monografie aniversară „Biblioteca Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării” [1]. Dacă monografia editată cu prilejul consemnării a 185 de ani de la fondarea BNRM (în anul 2017) este construită în funcție de pilonii și direcțiile de bază ale activității bibliotecii (spații, colecții, utilizatori, servicii etc.), cea din urmă lucrare, prilejuită de consemnarea a 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională, este axată pe atribuțiile și responsabilitățile acesteia ca principala bibliotecă a țării (bibliotecă națională), prevăzute

de documentele autorităților internaționale de profil [1; 2].

Monografia dedicată unei instituții complexe, care este Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), prezintă o viziune adecvată și exactă în timp și spațiu, conținând informații relevante pe o perioadă definită: trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională.

Prefața la monografie (autor E. Pintilei) include câteva consemnări notabile: în calitate de autori apar managerii de la BNRM, persoanele care, de fapt, „[...] cunosc în profunzime schimbările pe tot parcursul de consolidare a responsabilităților statutare ale Bibliotecii”; prin identificarea etapelor de devenire a BNRM sunt urmărite etapele de edificare a biblioteconomiei naționale; Biblioteca Națională este emanația celor trei decenii de independență a Republicii Moldova [1, p. 6].

Monografia conține 14 articole, semnate de către 13 autori, care reflectă două direcții de bază: implementarea responsabilităților statutare ale BNRM (realizări, probleme, perspective) și dezvoltarea instituțională prin intermediul managementului proiect-

telor.

Astfel, prima direcție include materialele privind:

- rolul și locul BNRM în implementarea Modelului strategic al Sistemului Național de Biblioteci (aprobat în anul 1992) (autori: E. Pintilei, V. Osoianu);
- expozeul etapelor devenirii BNRM (autor Victoria Vasilica);
- specificul statutului de bibliotecă națională (autor V. Osoianu);
- instituție – păstrătoare de memorie națională (autor A. Muntean);
- orientarea pentru diversificarea/personalizarea serviciilor de bibliotecă (autor A. Tostogan);
- axarea activității pe tehnici și tehnologii informaționale (autor V. Borș);
- dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului BNRM prin instruire (autor L. Povestca);
- activitatea metodologică în sprijinul bibliotecilor publice teritoriale (autor V. Osoianu);
- strategii câștigătoare pentru Sistemul Național de Biblioteci (autori: L. Corghenci, Sv. Barbei);
- spațiile BNRM – monumente de istorie și arhitectură (autor Iu. Colesnic).

Materialele, atribuite simbolic celei de-a doua direcție, se referă la proiectele și programele durabile implementate cu succes de către BNRM: Programul național „Memoria Moldovei” (autor V. Cosovan),

Biblioteca Națională Digitală „Moldavica” – parte componentă a Bibliotecii Europene (autor D. Silivestru). Este relevant articolul-sinteză care prezintă impactul mai multor proiecte și parteneriate internaționale (autor M. Kiriakov).

Fiecare articol este însoțit de rezumat, cuvinte-cheie în limbile română și engleză, referințe bibliografice.

Cum este asigurat accesul la lucrare în condițiile unui tiraj limitat în format tradițional? Recomandăm mai multe căi de acces la textul integral al monografiei prezentate:

- pagina WEB a BNRM (meniul „Publicații);
- respectând rigorile Politicii Accesului Deschis al Bibliotecii Naționale, monografia este indexată în Repozitoriul Național Tematic Mold-LIS (a se vedea <http://moldlis.bnrm.md//handle/123456789/1616>).

La celebrarea a 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională, apariția monografiei este un omagiu meritat adus Bibliotecii Naționale și, în același timp, o noutate în contextul publicațiilor de specialitate. Mai menționăm faptul că la fiecare cinci ani BNRM elaborează și editează lucrări cu caracter științific, de sinteză, astfel creând și augmentând vizibilitatea instituțională [3].

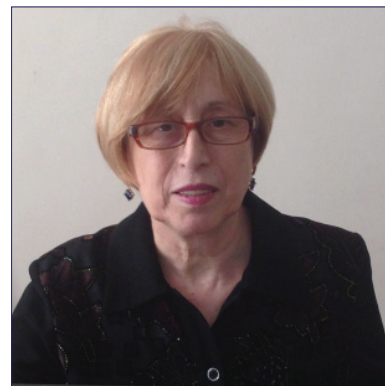
Monografia îi are în calitate de grup-țintă pe cercetătorii în domeniul culturii, biblioteconomiei și științelor informării, personalul de specialitate din biblioteci.

Referințe bibliografice:

1. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova – dimensiune identitară a țării: 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională. Chișinău: BNRM, 2022. 195 p. ISBN 978-9975-119-53-5. [citată 14.10.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Biblioteca-dimensiune.pdf>
2. BIBLIOTECA Națională a Republicii Moldova – Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016). Monografie (consacrată aniversării a 185 de ani de la fondarea BNRM). Chișinău: BNRM, 2017. 216 p. ISBN 978-9975-110-86-0. [citată 14.10.2022] Disponibil: [http://www.bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-\(1991-2016\).pdf](http://www.bnrm.md/files/publicatii/Monografii-BNRM-meridianul-zero-Sistemului-National-Biblioteci-(1991-2016).pdf)
3. CORGHENCI, Ludmila. Publicații care avantajează și creează valoare instituției. In: Magazin bibliologic. 2017, nr. 3/4, pp. 146-147. ISSN 1857-1476. [citată 15.10.2022]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1067/Corghenci_Publica%C8%9Bii.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Margareta CEBOTARI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: În culegerea de studii și articole „Biblioteca și imperativul rezilienței” (Chișinău: BNRM, 2022), Vera Osoianu, director adjunct, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a BNRM, abordează numeroase subiecte ale dezvoltării și rezilienței bibliotecilor în contextul provocărilor generate atât de dezvoltarea continuă a tehnologiilor de informare și comunicare (TIC), cât și a schimbărilor sociale la nivel național și internațional.

Cuvinte-cheie: biblioteconomie, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Sistemul Național de Biblioteci, reziliență organizatorică, transferul cunoașterii, bibliotecile și pandemia COVID-19, bibliotecile și criza refugiaților.

Abstract: In the collection of studies and articles "Library and the Resilience Imperative" (Chisinau: BNRM, 2022) Vera Osoianu, deputy director, Directorate of Research and Development in Library and Information Sciences of the BNRM, addresses numerous topics of the development and resilience of libraries in the context of the challenges generated both the continuous development of information and communication technologies (ICT) and social changes at national and international level.

Keywords: librarianship, National Library of the Republic of Moldova, National Library System, organizational resilience, knowledge transfer, libraries and the COVID-19 pandemic, libraries and the refugee crisis.

Considerată resursă fundamentală a epocii contemporane, precum piatra, bronzul sau fierul altădată, informația capătă o filosofie proprie și o relație nouă cu mișcarea ideilor, ea pătrunde în realitatea producției de bunuri, dar și în strategiile și în programele structurilor culturale [1]. Schimbările care au loc în societatea secolului al XXI-lea obligă bibliotecile să fie reziliente, adică să se adapteze noilor cerințe ale utilizatorilor, printr-o dotare corespunzătoare cu tehnologii informaționale și strategii inovative de comunicare a informației.

Editată în colecția „BiblioLider”, inițiată în anul 2020 de BNRM, lucrarea „Biblioteca și imperativul rezilienței” cuprinde studii și articole elaborate de Vera Osoianu în perioada ultimilor cinci ani de activitate, din cei 45 de ani în care a pășit zilnic, cu drag pentru profesia aleasă, pragul Biblio-

teciei Naționale a Republicii Moldova.

În argumentul cu care se deschide cartea, autoarea intervine cu unele amintiri și precizări, care vin în ajutorul înțelegerii scopului acestei publicații, având ca obiectiv central prezentarea și analizarea dezvoltării domeniului biblioteconomic național și internațional. Volumul însumează 247 de pagini, în care sunt incluse 29 de surse valoroase: atât noi studii despre necesitățile și posibilitățile de dezvoltare a domeniului biblioteconomic, cât și prefețe, postfețe, articole semnate anterior de Vera Osoianu, publicate în reviste de profil și diverse lucrări biblioteconomice editate de BNRM.

Vera Osoianu pe parcursul activității sale în Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a studiat și analizat minuțios diferite aspecte ale activității Sistemului Național de Bibli-

oteci. Aceste studii au venit mereu în ajutorul specialiștilor din domeniul biblioteconomic al Republicii Moldova, în vederea studierii dezvoltării Sistemului Național de Bibliotecă și scoaterii în evidență a aspectelor noi ale activității bibliotecilor la nivel național și internațional.

În procesul de elaborare a acestor studii autoarea s-a documentat fundamental, a procesat și analizat informații actuale din domeniul biblioteconomic autohton și internațional, apoi le-a sintetizat în expuneri interesante și utile pentru profesioniștii acestui domeniu de activitate. De aceea studiile elaborate de Vera Osoianu, publicate în orice formă: articol sau carte, sunt, la rândul lor, studiate, analizate și apreciate de specialiștii în domeniul biblioteconomic național și internațional.

În aceste studii autoarea demonstrează necesitatea rezilienței bibliotecilor și a bibliotecarilor, care reprezintă capacitatea lor de a înfrunta dificultățile, de a se adapta schimbărilor sociale și modernizării tehnologiilor de informare și comunicare, demonstrând o înaltă capacitate de a face față provocărilor și șocurilor de diversă natură etc. Nu există altă cale a succesului, conchide autoarea, menționând că „de-a lungul istoriei sale de milenii biblioteca și-a demonstrat reziliența, o poate face și acum, și, probabil, va reuși oricând” [2, pp. 6-7]. În contextul organizațional, reziliența este măsurată ca fiind abilitatea organizației de a face față incertitudinii sau oricărei situații care încetinește productivitatea și buna funcționare a firmei și a angajaților. În majoritatea domeniilor de activitate, reziliența poate fi privită ca abilitate de a reveni în forță după anumite schimbări sau evenimente stresante [4].

După cum argumentează autoarea, cea mai mare parte a articolelor din cuprinsul acestui volum reflectă dinamica activității și mișcarea de idei în domeniul biblioteconomic, impusă de „noua normalitate” dictată de pandemia virusului COVID-19, dar și de „noua realitate” dictată de războiul din Ucraina și criza refugiaților. Sunt realități la care bibliotecile din Republica Moldova, dar și din multe alte țări au trebuit să se alinieze în regim de urgență și să se adapteze noilor cerințe și modalități de servire a membrilor comunității.

Conținutul volumului a fost ordonat pe secțiuni, fiecare din ele reprezentând o direcție importantă a dezvoltării domeniul

biblioteconomiei și organizării activității bibliotecilor publice. Astfel lucrarea este structurată în cinci părți, în care se reunesc articole și studii cu o tematică comună.

În prima parte a lucrării autoarea și-a propus să prezinte diverse aspecte ce țin de „Dezvoltarea biblioteconomică: nivel național și internațional”. Cuprinsul acestei părți include studii de amploare în care Vera Osoianu reflectează asupra necesității de *Consolidare a relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp*, prezintă *Sursele de informare ca temelie de existență a bibliotecii*, specifică tendințele, provocările și prioritățile dezvoltării domeniului biblioteconomic național în ultimii cinci ani etc.

Fiind editată în anul când BNRM marchează 190 de ani de la fondare, informațiile cuprinzătoare despre activitatea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în contextul domeniului biblioteconomic național și internațional sunt subiectele de conținut ale părții a doua a lucrării. Aici regăsim reconstituirea documentară a istoriei celor *Trei decenii de activitate sub stindardul Bibliotecii Naționale*, prezentată sub forma unei retrospectivii a principalelor etape parcurse de instituție, după atribuirea în anul 1990 a statutului de bibliotecă națională. Consistente din punct de vedere informațional sunt articolele în care Vera Osoianu analizează rolul BNRM în contextul „Modelului strategic al Sistemului Național de Bibliotecă”, prezintă responsabilitățile statutare ale Bibliotecii Naționale, vizând bibliotecile publice teritoriale, readuce în actualitate informații despre consolidarea pe parcursul anilor a relațiilor BNRM cu comunitatea profesională internațională etc. Foarte detaliat autoarea prezintă unul din cele mai mari proiecte implementate de BNRM, realizat grație Grantului susținut de Guvernul Japoniei prin Agenția Japoneză de Cooperare Internațională – crearea, în anul 2022, a Centrului Național de Digitizare. Istoria proiectului a început în anul 2018 și a parcurs toate etapele prevăzute de legislația Japoniei pentru tratatele internaționale. Autoarea conchide că prin deschiderea acestui centru BNRM și-a asumat un rol important în digitizarea patrimoniului cultural, astfel contribuind la crearea identității culturale digitale a Republicii Moldova în spațiul virtual.

Ar fi cazul să menționăm că Vera Osoianu a fost inițiatorea acestui proiect și a

menținut „pulsul viu” al implementării, pe parcursul a patru ani, a acestui proiect grandios.

Pornind de la importanța evaluării impactului bibliotecilor, în a treia parte a lucrării sunt incluse studii despre dezvoltarea, diversificarea sistemului național de statistică bibliotecară, analize ale situației statistice a Sistemului Național de Biblioteci pe parcursul ultimilor ani, contribuția cercetărilor statistice în observarea, înțelegerea și îmbunătățirea activității bibliotecilor din Republica Moldova etc.

Vera Osoianu a acordat mereu o atenție deosebită procesului de promovare a lecturii, prin care se urmărește atingerea unui impact asupra membrilor comunității cum ar fi formarea gândirii critice, dezvoltarea culturii lecturii, dezvoltarea competențelor și abilităților personale prin lectură. Astfel în partea a patra a acestei lucrări *Promovarea lecturii ca bază pentru cultură, cunoaștere și dezvoltare*, autoarea aduce în atenția publicului profesional, și nu numai, acest subiect important în activitatea bibliotecilor.

În ultima parte a acestui volum sunt incluse câteva studii care prezintă aspecte ce reflectă *Interferențe de succes între cariera profesională și pasiunea pentru carte și lectură* ale Verei Osoianu, semnate de Ludmila Corghenci, șefa Centrului de Formare Profesională Continuă a BNRM.

Putem afirma că în informațiile din cuprinsul acestei cărți Vera Osoianu face conexiuni între diferite aspecte ale activității biblioteconomice, între prioritățile și tendințele dezvoltării bibliotecilor la etapa actuală la nivel internațional și național și furnizează cunoștințe noi, contribuind la dezvoltarea și consolidarea competențelor profesionale. Astfel, lucrarea poate fi utilă bibliotecarilor, managerilor din domeniul biblioteconomic, tuturor specialiștilor pen-

tru care informația și organizarea accesului la informație este resursa principală a activității lor.

În studiile și articolele sale Vera Osoianu a pus mereu accent pe argumentarea valorilor bibliotecilor ca instituții care dezvoltă comunitatea. În același timp, autoarea consideră că „o idee esențială care poate fi desprinsă din această culegere de articole este faptul că profesia de bibliotecar și specialist în informare în era tehnologiilor și a internetului este foarte dinamică, este o muncă permanentă de îmbunătățire a competențelor până a ajunge la perfecțiune” [2, p. 6].

Inspirați de informațiile prezentate în acest volum, am atrage atenția bibliotecarilor că Programul Națiunilor Unite Pentru Dezvoltare (PNUD) în Planul strategic global pentru 2022-2025 și-a propus trei direcții de schimbare: transformarea structurală; incluziunea; reziliența/rezistența la șocuri. PNUD își va concentra eforturile pe șase domenii de referință: sărăcia și inegalitatea; egalitatea de gen; guvernanta; energia; reziliența; mediul înconjurător. Pentru a obține impact maxim, vor fi integrate pe fiecare din acest domeniu: digitalizarea, inovațiile strategice, finanțarea pentru dezvoltare. În următorii patru ani PNUD își propune să susțină țările pentru ca oamenii să se bucure de un viitor mai echitabil și durabil [3].

Cu o astfel de susținere, prin elaborarea și implementarea unor strategii inovative de dezvoltare și schimbare/reziliență, prin aplicarea la proiecte naționale și internaționale, bibliotecile din Republica Moldova vor reuși să amplifice impactul asupra utilizatorilor/persoanelor, asupra bibliotecii ca instituție și impactul social al activității lor, contribuind la îmbunătățirea calității vieții tuturor membrilor comunității aflate în aria lor de servire.

Bibliografie:

1. ENACHE, Ionel. Produse și servicii de informare avansată. In: Studii de Biblioteconomie și Știința Informării. 2005/2006, vol. 9/10, p. 260. ISSN 1453-5386.
2. OSOIANU, Vera. Biblioteca și imperativul rezilienței: Studii și articole. Coordonator de ediție Margareta Cebotari. Chișinău: BNRM, 2022. 247 p. Colecția „BiblioLeader”. ISBN 978-9975-3425-7-5. ISBN 978-9975-119-52-8. [citată 15.11.2022]. Disponibil: <http://moldis.bnrm.md/handle/123456789/1615>
3. PLANUL strategic global pentru 2022-2025 al PNUD [online] [citată 18.11.2022]. Disponibil: https://m.facebook.com/bibliotecipublicerm/posts/2050521618434620/?locale=ne_NP&_rdr
4. REZILIENȚA: ce este, cum te ajută în situații dificile și cum o antrenezi [online]. [citată 10.11.2022]. Disponibil: <https://bundeangajat.olx.ro/rezilienta-ce-este-cum-te-ajuta-in-situatii-dificile-si-cum-o-antrenezi/>

CONSOLIDAREA RELAȚIILOR PROFESIONALE PRIN SPRIJIN ȘI SUPTOR METODOLOGIC

Ecaterina DMITRIC,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova
ORCID 0000-0003-4080-0953

Rezumat: Sub egida BNRM au apărut două lucrări metodologice: „Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate: ghid metodologic” și „Metode și tehnici de promovare a lecturii: recomandări metodologice”. Ambele lucrări se referă la aspecte care sunt reflectate din perspectiva priorităților profesionale pentru anul 2022 și organizarea activităților/serviciilor de promovare a cărții și lecturii în biblioteci. Prin urmare, publicațiile metodologice sunt orientate spre direcțiile principale ale activității de bibliotecă, astfel reflectă tendințele actuale din domeniu și necesitățile informaționale ale membrilor comunității.

Cuvinte-cheie: priorități profesionale 2022, lucrări metodologice, lectură, bibliotecă, comunitate.

Abstract: Under the auspices of the BNRM two methodological works recently appeared: "Strengthening relations between library and community: Methodological guide" and "Methods and techniques to promote reading: Methodological recommendations". Both papers refer to aspects reflected from the perspective of professional priorities for the year 2022 and the organization of book and reading promotion activities and services in the libraries. Accordingly, the methodological publications are oriented towards the main directions of the library activity, thus reflecting the current trends in the field and the informational needs of the community members.

Keywords: professional priorities 2022, methodological works, reading, library, community.

În contextul desfășurării Programului Național LecturaCentral, ediția a V-a, 2022, un aspect important al programului îl reprezintă sprijinul și suportul metodologic oferit bibliotecilor din sistemul național de către Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), cu statut de centru metodologic național. Una din modalitățile de oferire a sprijinului metodologic constă în elaborarea și diseminarea publicațiilor metodologice. Publicațiile metodologice trebuie să fie orientate spre direcțiile principale ale activității de bibliotecă. În acest sens, sub egida BNRM au apărut două lucrări: „Consolidarea relațiilor între bibliotecă și

comunitate: ghid metodologic” și „Metode și tehnici de promovare a lecturii: recomandări metodologice”. Ambele lucrări se referă la organizarea activităților/serviciilor de promovare a cărții și lecturii în biblioteci, dar și la aspecte care sunt reflectate din perspectiva priorităților profesionale pentru anul 2022.

Programul Național *LecturaCentral-2022* are genericul „Cartea și lectura: context al consolidării relațiilor dintre bibliotecă și comunitate”. Din această perspectivă, comunitatea profesională este orientată să atragă atenția asupra relațiilor dintre bibliotecă și comunitate, dezvoltarea parteneriatelor și

serviciilor de bibliotecă privind promovarea cărții și lecturii, atragerea voluntarilor în activitatea bibliotecii și inițierea proiectelor comunitare. De asemenea, un rol important îl reprezintă aspectele tematice, care țin de prioritățile profesionale pentru anul 2022 aprobate la Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Bibliotecă, la 3 noiembrie 2021: reșezarea activității bibliotecii și a proceselor funcționale în conformitate cu noul cadru legislativ și de reglementare; ajustarea serviciilor bibliotecare agenței ONU 2030: dezvoltarea capacităților; aprofundarea rolului bibliotecii de garant al memoriei locale; implementarea recomandărilor UNESCO privind Știința Deschisă.

Ghidul metodologic „Consolidarea relațiilor între bibliotecă și comunitate” are drept obiectiv ajutorarea bibliotecilor în procesul de realizare a priorităților profesionale ale anului 2022. Astfel, include 10 articole de conținut metodologico-practic

structurate în două secțiuni:

- Prioritățile profesionale ale anului 2022: adăugăm valoare comunităților;
- Linii directoare. Suport bibliografic.

Prima secțiune reflectă dimensiunile de activitate biblioteconomică, subliniind rolul relațiilor dintre bibliotecă și comunitate

ca premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp. Acest aspect este reliefat de către Vera Osoianu și tinde să demonstreze că relațiile dintre bibliotecă și comunitate au scopul de a evidenția faptul că biblioteca este un serviciu public în conformitate cu necesitățile membrilor comunității. De altfel, bibliotecile ca instituții culturale au un rol crucial în informarea și inspirarea oamenilor la acțiune prin colecțiile, serviciile și produsele bibliotecii. De asemenea, bibliotecile oferă spații comode pentru comunități pentru a se întâlni, a socializa și a stabili conexiuni.

Din perspectiva impactului bibliotecii și utilitatea ei în comunitate, o importanță majoră se acordă studiilor privind necesitățile utilizatorilor sau membrilor comunității. Astfel, acest segment este abordat în lucrare de către Victoria Vasilica și Angela Drăgănel. Accentul se pune, în primul rând, pe faptul că bibliotecile publice sunt instituții de interes local și finanțate din banii contribuabililor și din această perspectivă bibliotecile trebuie să servească intereselor cetățenilor. Mai mult ca atât, bibliotecile trebuie să anticipeze activități care ar contribui la transformarea comunităților în conformitate cu tendințele Societății Cunoașterii, care își găsește temei în cultura cunoașterii ce se bazează pe toate formele de cunoaștere, inclusiv artistică, literară etc. Pentru o mai bună cunoaștere a utilizatorilor și necesităților informaționale ale acestora este recomandată utilizarea mai multor metode de studiu.

O componentă esențială în activitatea bibliotecilor constituie serviciile de bibliotecă. În acest context ghidul metodologic se axează și pe segmentul diversificării și personalizării serviciilor de bibliotecă în sprijinul comunității. Acest aspect elucidează factorii principali de conceptualizare a unui serviciu, care are scopul de a răspunde unor necesități informaționale, dar și de a forma utilizatorii ca personalități care își cunosc drepturile, gândesc critic și își pot argumenta propriile poziții și opinii. Alinierea bibliotecilor la așteptările, cerințele informaționale și documentare ale utilizatorilor/membrilor comunității, în mare parte, este influențată de personalizarea

serviciilor/produselor. Practic, personalizarea serviciilor reprezintă modalitatea de prestare a acestora în corespundere cu cerințele individuale ale solicitanților.

Principiile directe ale IFLA/UNESCO cu privire la serviciile bibliotecii publice stipulează necesitatea acestora de a-și asuma, în cadrul comunității locale, rolul de agent esențial în vederea achiziționării, valorificării și promovării culturii locale în toată diversitatea ei, prin conservarea colecțiilor de istorie locală, organizarea de expoziții și cercuri de lectură, publicarea de documente de interes local, promovarea unor programe interactive, prezentări de carte, conferințe pe teme de istorie locală și prin susținerea și dezvoltarea tradițiilor orale locale ca vector important al comunicării istoriei locale [1, p. 33]. În această ordine de idei, funcția bibliotecii publice de centru comunitar de informare și documentare este îndeplinită de serviciile locale care funcționează în beneficiul comunității locale și oferă informații comunitare. Acest aspect este reflectat de către Margareta Cebotari, care specifică rolul bibliotecii de garant al memoriei locale. Parteneriatele de bibliotecă reprezintă un instrument de dezvoltare a bibliotecilor din perspectiva relațiilor/colaborării bibliotecii cu diverse instituții care aduc plusvaloare comunității și contribuie la satisfacerea necesităților comunității. Parteneriatul poate fi o soluție pentru alocarea și folosirea resurselor locale la nivel comunitar, pentru atragerea altor resurse externe pentru rezolvarea problemelor comunitare. Avantajele și etapele inițierii unui parteneriat în bibliotecă sunt reflectate în lucrare în articolul „Bibliotecile și dezvoltarea parteneriatelor comunitare”, semnat de Natalia Ghimpu. Din altă perspectivă, un rol important care trebuie evidențiat în dezvoltarea parteneriatelor este faptul că acest proces are nevoie de evaluare și monitorizare continuă în vederea atragerii și implementării proiectelor de bibliotecă.

Dirijarea administrativă și metodologică (profesională) a bibliotecii reprezintă un aspect care ține de funcționalitatea relațiilor dintre bibliotecă, ca instituție de referință în comunitate, și membrii acesteia, de

conexiunile dintre organismele cu astfel de responsabilități și biblioteci. Astfel articolul „Dirijarea administrativă și metodologică a bibliotecilor publice: atribuții și delimitări profesionale”, semnat de Ludmila Corghenci, prezintă experiența dumneai în procesul de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale, analiza componentei documentare a bibliotecilor centre biblioteconomice (regulamente de organizare și funcționare, fișe ale postului și altele), analiza rapoartelor anuale narative, discuțiile întreținute în procesul de recepționare a acestora. Colaborarea și comunicarea centrelor biblioteconomice teritoriale cu administrația publică locală este elucidată din perspectiva funcționării rețelei de biblioteci și realizarea atribuțiilor prevăzute de cadrul legislativ, informarea reciprocă, utilizarea rațională a resurselor umane, profesionalismul acestora.

O abordare per ansamblu în ceea ce privește calitatea datelor statistice, care sporește imaginea bibliotecii în comunitate, este oferită în articolul „Indicatorii statistici și de performanță ca suport în augmentarea imaginii bibliotecii”, semnat de Svetlana Ucrainciuc. În acest context, indicatorii statistici și de performanță, dacă sunt utilizați corespunzător, contribuie la crearea, menținerea și promovarea imaginii bibliotecilor în comunitate. Un concept de identitate argumentat unitar de datele statistice consolidează imaginea în percepția publicului, bibliotecile devenind ușor de recunoscut din multitudinea instituțiilor publice din țară și de peste hotare.

În contextul provocărilor generate de procesul de globalizare și de introducerea permanentă a noilor tehnologii apare necesitatea de a asigura personal de specialitate bine pregătit, flexibil și superior calificat. Astfel, articolul „Capacitatea profesională a personalului din biblioteci de a răspunde nevoilor comunității”, redactat de Lilia Povestca, elucidează aspectele ce țin de competențele profesionale, abilitățile tehnice și abilitățile personale, care însumează un șir de capacități profesionale necesare bibliotecarului modern. În această ordine de idei, instruirea bibliotecarilor care îmbină formele de educație formală, nonforma-

lă, informală duce la schimbări în comunitate, având un impact pozitiv prin care se impun cunoștințe, relații, comportamente, atitudini, mentalități, proceduri, recomandări etc.

Cea de-a doua secțiune a lucrării „Linii directoare. Suport bibliografic” reflectă rolul bibliotecilor în contextul crizei refugiaților și a solicitanților de azil din perspectiva documentelor directoare elaborate de Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci și Bibliotecari (IFLA) și Biroul European al Asociațiilor de Biblioteci, Instituții de Informare și Documentare și Arhive (EBLIDA). Alt aspect al acestei secțiuni fundamentează subiectul acestei lucrări printr-o listă bibliografică reprezentativă elaborată de Margareta Cebotari, incluzând 55 de surse bibliografice.

Cea de-a doua lucrare „Metode și tehnici de promovare a lecturii” reprezintă un suport metodologic pentru personalul de specialitate din biblioteci pentru diversificarea serviciilor de bibliotecă în activitatea cu utilizatorii. Aplicarea metodelor și tehnicilor de promovare a lecturii reflectate în lucrare pot fi adaptate în biblioteci, astfel contribuind la diversificarea serviciilor de bibliotecă. Lucrarea vizează metodele re-

produse din experiența bibliotecilor, dar și a altor instituții adiacente, astfel proiectele estivale de lectură se încadrează în astfel de activități, care au scopul de a promova lectura interactivă și transformatoare, prin intermediul activităților cu o componentă ludică, de joc creativ în timpul vacanței și a odihnei. Expozițiile de carte țin de activitățile tradiționale ale bibliotecii, însă, la etapa actuală, ele au devenit mai atractive datorită creativității umane și utilizarea tehnologiilor informaționale. De asemenea, campaniile de promovare a lecturii și a personalităților marcante din localitățile concrete sunt concepute tradițional, însă o reinventare a acestora este necesară în contextul promovării valorilor naționale și patrimoniului local. Elaborarea unui plan de lectură sau a unei strategii de promovare a cărții și lecturii este unul din obiectivele principale ale unei biblioteci, abordat amplu în lucrare. Clubul de lectură are scopul de a dezvolta abilitățile de relaționare cu alți utilizatori; expunerea impresiilor de lectură în vederea verificării corectitudinii percepției mesajului cărții; susținerea argumentată a unui punct de vedere, crearea unui mediu benefic pentru discuții culturale în rândul utilizatorilor; încurajarea cititului prin cooptarea membrilor noi, valorificarea cărților și cultivarea pasiunii pentru acestea; reducerea analfabetismului funcțional. Astfel, asemenea gen de activitate își are rostul în era digitală, când persoanele au nevoie de mai multă socializare și relaționare. Ziua Internațională a Lecturii cu Voce Tare a devenit un eveniment cunoscut în Republica Moldova datorită bibliotecarilor, care îl promovează la nivel național și local. Evenimentul devine o oportunitate pentru societate de a consemna sărbătorirea bucuriei de a citi cu voce tare și de a pleda pentru alfabetizare ca drept fundamental al omului. O altă oportunitate de promovare a cărții și lecturii sunt concursurile axate pe cunoașterea creației scriitorilor și a criticilor literari, dedicate aniversărilor scriitorilor, operelor literare, altor date semnificative și memorabile, culturale, locale și istorice, care pot fi implementate în biblioteci. În acest sens, utilizatorii implicați (copii, adolescenți, tineri și adulți) au oportunita-

tea de a-și demonstra activitatea creativă, de a se dezvolta din punct de vedere estetic, de a se familiariza cu cele mai frumoase exemple din literatura națională și mondială de ficțiune, poezie și compoziție. Întâlnirea dintre scriitori și utilizatorii/membri ai comunității este intermediată cel mai des de bibliotecă prin activitățile culturale realizate în spațiul său. Organizarea acestor tipuri de evenimente implică mai multe etape de organizare pentru buna desfășurare, care, de asemenea, sunt reflectate în lucrare. În multe cazuri metodele tradiționale rein-

ventate și adaptate în context local creează oportunități de sporire a imaginii bibliotecii, de atragere a utilizatorilor, implicând dezvoltarea comunităților.

Aceste două lucrări metodologice au fost elaborate cu scopul de a asigura asistența de specialitate în conformitate cu Regulamentul privind activitatea metodologică din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, dar și de a menține comunicarea profesională la nivel național. Lucrările pot fi accesate prin intermediul linkurilor incluse în referințele bibliografice ale articolului.

Bibliografie:

1. CONSOLIDAREA relațiilor între bibliotecă și comunitate. Ghid metodologic. Chișinău: BNRM, 2022. 96 p. ISBN 978-9975-119-54-2 [online]. [citată 07.11.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1613/GHID%20METODOLOGIC%20%281%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. METODE și tehnici de promovare a lecturii. Recomandări metodologice. Chișinău : BNRM, 2022. 73 p. ISBN 978-9975-3271-2-1 [online]. [citată 07.11.2022]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1614/Metode%20%c8%99i%20tehnici%20de%20promovare%20a%20lecturii.%20Final.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

EDIȚIA ANIVERSARĂ A REVISTEI „MAGAZIN BIBLIOLOGIC”, NR. 3, 2022

Ludmila CORGHENCI,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova
ORCID 0000-0002-0248-9108

***Rezumat:** Articolul prezintă ediția aniversară a revistei „Magazin bibliologic”, care este parte a unui ciclu de publicații aniversare: monografii, ghiduri, culegeri. Autorul prezintă structura revistei, căile de acces la formatul digital al acesteia.*

***Cuvinte-cheie:** Magazin bibliologic, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, revistă de specialitate.*

***Abstract:** The article presents the anniversary edition of the magazine "Magazin bibliologic", which is part of a cycle of anniversary publications - monographs, guides, collections. The author highlights the structure of the magazine, the ways to access its digital format.*

***Keywords:** Bibliographic store, National Library of the Republic of Moldova, specialized magazine.*

Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM) consemnează 190 de ani de la fondare și trei decenii de la atribuirea statutului de bibliotecă națională și printr-o ediție specială a revistei „Magazin bibliologic”, aceasta alăturându-se celorlalte publicații aniversare: monografii, ghiduri, culegeri.

De ce o ediție specială a revistei ca modalitate de prezentare și promovare a experiențelor profesionale, a perspectiveilor de dezvoltare în contextul unei aniversări? Revista oferă spațiu pentru diverse și complexe materiale, semnate de către mai mulți autori, omagiind principala Instituție a Cărții și a Informației. În viziunea autorilor, Biblioteca Națională este o valoare, un factor dinamizator și indispensabil, un centru de apărare a culturii naționale.

Astfel, numărul trei al revistei „Magazin bibliologic” din 2022, având titulatura de ediție aniversară, apare într-o altă formulă grafică și construcție interioară. Cele 24 de articole sunt structurate în cinci secțiuni, diferite de celelalte apariții ale revistei: „190 de ani de la fondarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova”, „Biblioteca Națională – memoria trecutului, valorificarea prezentului și asigurarea viitorului”, „Dezvoltarea

și valorificarea conținutului digital documentar din Republica Moldova”, „Proiecte și programe – istorii de succes”, „Mesaje aniversare”. Articolele sunt semnate de autori din țară, precum și din străinătate.

Prima secțiune, formată din 5 articole, reflectă rolul și importanța bibliotecilor naționale pentru societate (autor Barbara Lison, președintele ales al IFLA), poziționarea BNRM ca centru de valorificare și promovare a cății de patrimoniu (autor Igor Cereteu, doctor habilitat), date concludente privind etapele dezvoltării bibliotecii (autori Svetlana Barbei și Angela Drăgănel). Revista se deschide cu mesajul de felicitare, semnat de către Elena Pintilei, director general, și un articol-introducere de Ludmila Corghenci.

Cel de-a doua secțiune, intitulată „Biblioteca Națională – memoria trecutului, valorificarea prezentului și asigurarea viitorului”, inserează articolele semnate de 5 autori (Alexe Rău – articol republicat, Ludmila Corghenci, Vera Osoianu, Lilia Cara, Veronica Cosovan), care au drept repere experiențe inedite ale parcursului BNRM.

Secțiunile „Dezvoltarea și valorificarea conținutului digital documentar din Republica Moldova” și „Proiecte și programe – is-

torii de succes” demonstrează deschiderea și implicarea BNRM în proiecte de anvergură. Este vorba despre proiectele care au asigurat alinierea strategică la cerințele cadrului legislativ și de reglementare național, la rigorile internaționale ale domeniului, au adus leadershipul în instituție, au dezvoltat competențe de identificare a obiectivelor și de planificare realistă.

Secțiunea „Mesaje aniversare” este una tradițională pentru edițiile aniversare, întrunind materiale semnate de către manageri, bibliotecari, scriitori.

Voi finaliza această prezentare cu un ali-

neat din articolul-introducere, aparținând subsemnatei: „Vă invităm să citiți această ediție aniversară, care include atât descrierea unor evenimente de importanță din parcursul în timp al BNRM, a proiectelor de anvergură, precum și impresii și gânduri ale bibliotecarilor, scriitorilor, cercetătorilor”.

Ediția aniversară a revistei „Magazin bibliologic” a apărut în format tradițional, fiind pusă în acces și prin pagina Web BNRM, prin Registrul național al revistelor științifice „Instrumentul Bibliometric Național”.

„DEONTOLOGIA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI DIN BIBLIOTECI”

(autor Ludmila Corghenci, BNRM, Chișinău, 2022. 81 p.)

Svetlana UCRAINCIUC,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

Rezumat: Autorul evidențiază actualitatea conținutului lucrării, structura logică a acesteia, accesibilitatea abordării subiectelor privind deontologia profesională, educația deontologică a personalului din biblioteci. Lucrarea prezintă un suport incontestabil pentru formarea continuă în context nonformal și informal.

Cuvinte-cheie: deontologia bibliotecarului, educație deontologică, formare profesională continuă.

Abstract: The author highlights the actuality of the content of the work, its logical structure, the accessibility of the approach to the subjects regarding professional deontology, the deontological education of library staff. The paper presents an indisputable support for continuous training in a non-formal and informal context.

Key words: librarian's deontology, deontological education, continuing professional training.

Lucrarea „Deontologia profesională a personalului din biblioteci”, semnată de Ludmila Corghenci, este rezultatul experienței didactice și profesionale a autoarei în domeniul formării profesionale continue, fiind deosebit de utilă bibliotecarilor și specialiștilor în devenire, dar și profesioniștilor consacrați.

Suportul în sprijinul formării profesionale continue nonformale constituie o modalitate de îndrumare pentru toți cei interesați de preocupările etice, legislative și deontologice, în congruența și conexiunea lor interdisciplinară cu domeniul biblioteconomic. Astfel, interdisciplinaritatea conferă acestei lucrări un caracter pragmatic.

Abordările lucrării se referă în mare parte la problemele deontologiei profesionale, educației deontologice a personalului de specialitate din biblioteci și la importanța îmbinării organice și integrării competențelor profesionale în cele deontologice. Toate acestea aduc un plus de valoare instituției și personalului, asigurând o atitudine corespunzătoare din partea comunității față de instituția pe care o reprezintă.

Subiectul abordat este unul de o deosebită actualitate, interes și importanță, argu-

mentat prin exemple contextuale, pe care le putem observa și analiza.

Scopul acestei lucrări îl constituie creșterea nivelului moral și al pregătirii profe-

sionale prin încurajarea specialiștilor de a contribui la optimizarea procesului de formare profesională, morală și civică, prin instituționalizarea unor atitudini și comportamente morale.

În partea introductivă se expune un amplu argument pentru studierea deontologiei profesionale a personalului din biblioteci, cu evidențierea transpunerii competențelor deontologice în activitatea bibliotecii.

Publicația este structurată rațional în trei capitole: *Deontologia profesională a personalului din biblioteci: repere conceptuale*; *Codul deontologic – codul profesional al bibliotecarului*; *Educația deontologică a personalului din biblioteci*. La rândul lor, acestea conțin câte 3 subcapitole în care se tratează cele mai importante aspecte ale deontologiei profesionale.

Capitolul I include reperele teoretice, cum sunt noțiunile și abordările deontologiei profesionale, corelația eticii și deontologiei, precum și aplicațiile acestora în prevederile legale și de reglementare referitoare la deontologia profesională a personalului de specialitate din biblioteci.

Importanța educației deontologice a personalului din biblioteci este abordată prin prisma prevederilor legislative și de reglementare.

Următoarele două părți ale lucrării sunt prezentate într-o ordine firească: *Codul deontologic al bibliotecarului din Republica Moldova – repere în timp*; *Prevederi fundamentale ale Codului deontologic al bibliotecarului*; *Dimensiuni de impact ale implementării prevederilor Codului deontologic și Exigențele educației deontologice a personalului din biblioteci*; *Educația deontologică a bibliotecarilor în context formal, nonformal și informal*; *Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării din cadrul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova – furnizor de programe în sprijinul educației deontologice*.

În aceste capitole sunt analizate codurile etice/deontologice ale profesiei, valorile și principiile promovate prin conținutul acestora, aspectele morale ale relației personalului din biblioteci cu utilizatorii, partenerii, fondatorii, colegii, accentuând necesitatea cunoașterii, învățării, acceptării și, îndeosebi, a implementării prevederilor codului profesional.

Este de apreciat, de asemenea, maniera originală a autoarei de abordare a unor probleme tratate, pentru care s-au adus argu-

mente, înlesnind astfel înțelegerea materialului prezentat de către persoanele interesate cu diferite grade de pregătire profesională. Punând accentul pe tratarea aspectelor deontologice, a problemelor abordate, autoarea s-a străduit totodată să expună o reprezentare coerentă a relației teorie – practică cu eventuale aplicații practice posibile.

Limbajul folosit de autoare este fluent și convingător, explicațiile și demonstrațiile deosebit de clare și riguroase. Nivelul științific al lucrării este în deplină concordanță cu complexitatea și importanța problematicii abordate.

Lucrarea este însoțită de 5 anexe referitoare la *Codul deontologic al bibliotecarului (2018)*, *Codul deontologic al bibliotecarului: repere pentru lectura critică*, *Portretul bibliotecarului conform codului deontologic*, *Componentele portofoliului educațional al cursului „Deontologia profesională a personalului din biblioteci”*, *Model de curriculum „Deontologia profesională a personalului din biblioteci*. Anexele conturează tabloul științifico-practic atât de necesar specialiștilor din domeniu pentru înțelegerea și consolidarea cunoștințelor teoretice.

Prin trecerea în revistă a actelor normative relevante la nivel național, a portofoliului educațional ce reglementează domeniul de referință, inclusiv a aspectelor procedurale de soluționare a problemelor de ordin deontologic, s-a contribuit la realizarea unei lucrări complexe din punct de vedere științific și inovațional.

Lista bibliografică (*Lecturi profesionale*), inclusă în suport, precum și referințele bibliografice conțin un număr suficient de referințe, pe care autorul le folosește cu multă competență. În marea majoritate, lista referințelor bibliografice cuprinde lucrări ale autorilor autohtoni și din România și oferă posibilități de lectură în scopul augmentării cunoștințelor și informațiilor la această temă.

Concepută și realizată de un specialist cu îndelungată activitate didactică și cu rezultate remarcabile în activitatea biblioteconomică și practică, lucrarea se alătură celor mai importante și mai valoroase realizări de acest gen în Republica Moldova. Recomand cu toată încrederea suportul în sprijinul formării profesionale continue nonformale „Deontologia profesională a personalului din biblioteci”, convinsă de utilitatea acestuia pentru specialiștii din domeniu.

AUTORII ARTICOLELOR

BOLGARINA, Elina – șef al secției Literaturile lumii, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: litera@bnrm.md

BOTEZAT Ana – șef al Filialei pentru Copii „Ion Creangă”, Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, e-mail: abotezat.bmb@gmail.com

CANȚÎR, Lilia – șef serviciu, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău, filiala „Ștefan cel Mare”, e-mail: lya.cantir@gmail.com

CEBOTARI, Margareta – specialist principal, secția Dezvoltare și Cercetare în Biblioteconomie, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: mcebotari@bnrm.md

CORGHENCI, Ludmila – șef al Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: lcorghenci@bnrm.md ORCID: 0000-0002-0248-9108

COȘLEȚ, Ecaterina – bibliotecar principal, Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică a Institutului Național de Cercetări Economice, e-mail: cosletecaterina@mail.ru

DAVÎDIC, Galina – director al Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Rezina, e-mail: biblioteca.rezina@gmail.com

DMITRIC, Ecaterina – șef al secției Dezvoltare și cercetare în biblioteconomie, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: dbiblio@bnrm.md

GONTEA, Lidia – șef al secției Dezvoltare în biblioteconomie și științele informării, Biblioteca Publică Raională „Iulian Filip”, Drochia, e-mail: lidiagontea@gmail.com

FUȘTEI, Nicolae – cercetător științific coordonator la Institutul de Istorie al USM, e-mail: fustei_nicolae@yahoo.com

GOREA, Radion – șef al Direcției suport metodologic pentru structurile teritoriale de asistență socială, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Agenția Națională Asistență Socială, e-mail: radion.gorea@anas.md

MUNTEAN, Aliona – director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: aliona.muntean@bnrm.md

NEGOIȚĂ, Elena – director al Bibliotecii Publice Raionale „Mihai Eminescu”, Fălești, e-mail: elena.negoita2@gmail.com

OSOIANU, Vera – director adjunct al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, e-mail: bnrmvo2012@gmail.com

OUȘ, Ludmila – director al Bibliotecii Municipale „Eugeniu Coșeriu”, Bălți, e-mail: ous.ludmila@gmail.com

POPESCU, Oana Mădălina – doctor în istorie, bibliotecar-arhivist, secția Manuscrise – carte rară a Bibliotecii Academiei Române din București, e-mail: oanapopescu@yahoo.com

TANOVA, Nadejda – director al Bibliotecii Publice Raionale Taraclia, e-mail: tanova-nadin@mail.ru

TĂRÎȚĂ, Marius – cercetător științific, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, e-mail: marius@nichita.org

UCRAINCIUC, Svetlana – specialist principal, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: s.ucrainciuc@bnrm.md

VASILICA, Victoria – șef al secției Studii și cercetări, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, e-mail: vasilica@bnrm.md

1. Cerințele privind prezentarea articolelor în revista „Magazin bibliologic” sunt elaborate în baza prevederilor Regulamentului cu privire la evaluarea, clasificarea și monitorizarea revistelor științifice, aprobat prin decizia nr. 6 din 18 decembrie 2018 a Consiliului de conducere al

Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare.

2. Conform Politicii Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova privind Accesul Deschis, revista „Magazin bibliologic” se declară publicație cu Acces Deschis în baza licenței Creative Commons, care permite altora să distribuie, remixeze, regleze și să creeze pe baza operelor autorului, chiar și în scop comercial, atât timp cât ei creditează opera (licența Atribuire CC BY):

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Politica-Acces-Deschis-BNRM-ro.PDF>

<http://www.bnrm.md/files/biblioteca/Policy-Open-Acces-BNRM-en.PDF>

3. Colegiul de redacție își asumă dreptul de a organiza recenzarea (inclusiv anonim) a articolelor prezentate spre publicare.

4. Sunt pasibile pentru publicare gratuită articole de conținut fundamental și aplicativ ale autorilor din Republica Moldova și din alte țări, din domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării, precum și celor adiacente.

5. Limbile de publicare – limba română și limbile de circulație internațională. Publicarea articolelor în limbile de circulație internațională nu va depăși 1/4 din volumul revistei.

6. Autorii vor respecta următoarele cerințe tehnice la prezentarea articolelor spre publicare:

- prezentare generală – font Times New Roman;
- titlul articolului (centrat, scris cu majuscule, bold, size 12, spațiu între rânduri 1);
- numele, prenumele autorului, afi lie-

rea instituțională, funcția deținută, gradul științific și titlul didactic, adresa de e-mail (alinie dreaptă; size 12; numele autorului este indicat cu litere majuscule);

- codul ORCID (identificatorul unic al cercetătorului);

- poza autorului (autorilor) – imagine în JPEG cu o rezoluție de 300 dpi;

- rezumat/abstract în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; spațiu între rânduri 1; cursiv; nu va depăși 200 de semne);

- cuvinte-cheie în limbile română și engleză (stânga-dreapta, size 11; cursiv; spațiu între rânduri 1);

- textul articolului (size 12; spațiu între rânduri 1,5; volumul unui articol nu va depăși 10-15 pagini A4); fiecare articol va fi însoțit de referințe bibliografice (a se vedea poziția 9 din prezentul Ghid);

- la redactarea manuscriselor se vor respecta normele ortografice precizate în Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM), ediția 2021, precum și Hotărârea Adunării generale a Academiei Române din 17.02.1993 privind revenirea la scrierea cu „ă” și „sunt” în grafia limbii române;

- opțional, în caz de necesitate, pot fi incluse în articol tabele/grafice/imagini/diagrame, cu trimitere din text către acestea; ele vor fi expediate redacției separat, odată cu articolul, în format jpeg/png/tiff cu rezoluția de 300 dpi. În cazul tabelelor, diagramelor, deasupra se scrie „Tabelul nr. X. Titlul”, „Diagrama nr. X. Titlul”, iar în cazul imaginilor, pozelor, hărților etc., descrierea se face în partea de jos;

- abrevieri: În cazul utilizării în publicație a abrevierilor, lista acestora urmează a fi anexată. În cazul unui număr infim de abrevieri (1-3), ele pot fi indicate între paranteze în text.

7. Pentru fiecare articol va fi atribuit indexul Clasificării Zecimale Universale (CZU) – aceasta fiind responsabilitatea Bi-

bliotecii Naționale a Republicii Moldova.

8. Autorii dețin întreaga responsabilitate pentru caracterul original și conținutul articolelor prezentate.

9. Referințele bibliografice vor fi prezentate la sfârșitul textului articolului, format Times New Roman; size 10; space 1, cu caracterele originale ale documentului. Structura referinței bibliografice corespunde prevederilor standardului SM ISO 690-2012 „Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informație (aprob. prin Hotărârea nr. 871-ST, din 05.04.2012, a Institutului Național de Standardizare și Metrologie). Prezentarea și citarea referințelor bibliografice este realizată conform Sistemului Harvard (autor / an de apariție).

Referințele se ordonează alfabetic (fiind elaborate în funcție de caracterele originale ale documentului, în prim-plan fiind amplasate cele cu caractere latine), după numele autorului ori după titlu, scrise cu majuscule, și se numerotează în mod continuu.

Mostre de prezentare a referințelor bibliografice:

Cărți:

BOTEZAT, E. A., Dobrescu, E. M., Tomescu, M. Dicționar de comunicare, negociere și mediere. București: Editura C.H. Beck, 2007. ISBN 978-973-115-052-9.

PETERS, Tom. Cercul inovației: drumurile bătașilor nu duc spre succes. București: Publica, 2011. 553 p. ISBN 978-973-1931-82-1.

VASILICA, Victoria, Dmitric, Ecaterina. Biblioterapie. Chișinău: Primex-Com, 2016. 45 p. ISBN 978-9975-9696-7-3.

СТЕПАНОВ, В. К. Применение Интернета в профессиональной информационной деятельности. Москва, 2009. 304 p. ISBN 978-5-8183-1401-3.

Articole din revistă:

CEBOTARI, Margareta. Junior Bildungs: program informațional/formativ pentru adolescenți, organizat la Biblioteca „Onisifor Ghibu”. In: Bibliopolis. 2014, nr. 5, pp.185-188. ISSN 1811-900X.

OSOIANU, Vera, CORGHENCI, Ludmila. Formarea continuă a bibliotecarilor – prioritate strategică pentru anii 2017-2020. In: Magazin bibliologic. 2015, nr. 1/2, pp. 77-85. ISSN 1857-1476.

ИГУМНОВА, Н. П. Библиоэтнология как научная и учебная дисциплина. В: Библиотекосведение. 2017, nr. 6, pp. 616-622. ISSN 0869-608X.

Articole din culegeri:

CORGHENCI, Ludmila. Cercetarea științifică la DIB în contextul Anului Creativității și al Inovării – 2009. In: Symposia Investigatio Bibliotheca: [simpozion național, 28 ian. 2010, Chișinău]. Chișinău, 2010, pp. 34-44.

Publicații oficiale:

CODUL cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova: nr. 259-XV din 15 iulie 2004. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 125-129, pp. 12-70.

LEGE cu privire la biblioteci: nr. 160 din 20.07.2017. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr. 301/315, pp. 141-147.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ Правительства Республики Молдова о Национальной стратегии развития информационного общества «Цифровая Молдова 2020»: № 857 от 31.10.2013. В: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2011, nr. 252/257, pp. 37-45.

Autoreferate. Teze de doctorat:

BORZIAC, Ilie. Paleoliticul superior din spațiul carpato-nistrean: (cronostratigrafie, cronologie și periodizare culturală). Autoreferat al tezei de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2008. 53 p.

POSTICĂ, Gheorghe. Civilizația medievală timpurie din spațiul pruto-nistrean (secolele V-XIII). Teză de doctor habilitat în științe istorice. Chișinău, 2006. 413 p. [citată 07.03.2017]. Disponibil: http://www.academia.edu/13334679/Gheorghe_Postic%C4%83_Civiliza%C5%A3ia_medieval%C4%83_timpurie_din_spa%C5%A3iul_pruto-nistrean_secolele_VXIII_Tez%C4%83_de_doctor_habilitat_%C3%AEn_%C5%9Ftiin%C5%A3e_istorice_Chi%C5%9Fin%C4%83u_2006_413_p.

ВИШНЯКОВ, И. В. Модели и методы оценки коммерческих банков в условиях неопределенности: диссертация ... канд. экон. наук. Москва, 2002. 234 p.

Resurse electronice:

KULIKOVSKI, Lidia. Inovația în management – soluția schimbării în domeniul infodocumentar. Oportunități, probleme, roluri [on-line]. [citat 06.03.2017].

Disponibil: <https://www.slideshare.net/ВМНasdeu/lidia-kulikovski-inovaia-nmanagement-ca-factor-de-supravieuire-ischimbare-a-bibliotecii>.

ПОПА, Ана, Prohnițchi, Valeriu. Sectorul de cercetare, dezvoltare și inovare din Moldova: este oare necesară o reformă? Versiune preliminară [online]. Chișinău:

ExpertGrup, 2011 [citat 02.10.2018]. Disponibil: http://www.expert-grup.org/library_upld/d360.pdf.

КЛЮЕВ, В. К. Менеджмент ресурсного потенциала библиотеки. Москва, 2011.

136 p. [дата обращения: 07.03.2017]. Режим доступа: http://www.library.ru/1/kb/articles/kluev/1/04_menegment.pdf.

Articolele în varianta electronică pot fi transmise la Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie (BNRM, blocul 2, etajul 2, biroul 20). Persoane de contact: Ludmila Corghenci, lcorghenci@bnrm.md, Ecaterina Dmitric, dbiblio@bnrm.md.

Articolele prezentate fără respectarea cerințelor expuse anterior vor fi respinse.